

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Από τα πρακτικά της με αριθμό 24ης/2017 συνεδρίασης του Περιφερειακού Συμβουλίου το Σάββατο, 16 του μηνός Δεκεμβρίου 2017 με τηλεδιάσκεψη.

Στην Κέρκυρα σήμερα ημέρα Σάββατο 16 Δεκεμβρίου 2017 και ώρα 10:00 συνήλθαν στις αίθουσες συνεδριάσεων των Περιφερειακών Ενοτήτων ως εξής:

ΚΕΡΚΥΡΑ :Αίθουσα συνεδριάσεων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (Αλυκές Ποταμού)

ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ: Διοικητήριο -Αργοστόλι /Πλατεία Βαλιάνου,

ΖΑΚΥΝΘΟΣ: Διοικητήριο - 21ης Μαΐου

ΛΕΥΚΑΔΑ: Διοικητήριο - Αντ. Τζεβελέκη

τα μέλη του Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων που αναδείχθηκαν κατά τις εκλογές της 25ης Μαΐου 2014 και ανακηρύχθηκαν με την υπ' αριθμ.827/2014 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Κέρκυρας, κατόπιν της υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 106672/43357/8-12-2017 πρόσκλησης του κ. Χρήστου Μωραΐτη, ως Προέδρου του Περιφερειακού Συμβουλίου Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, σύμφωνα με την προαναφερθείσα απόφαση και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα των άρθρων 165 και 175 του Ν.3852/2010.

Αριθ. απόφασης 243-24/2017 ΠΕΡΙΛΗΨΗ : Έγκριση Μελέτης Διάγνωσης αναγκών Αγοράς Εργασίας ΠΙΝ.

Παρόντες στη συνεδρίαση ήταν :

1. Χρήστος Μωραΐτης του Γερασίμου, Πρόεδρος του Π.Σ.
2. Γεώργιος Στασινόπουλος του Ιωάννη, Αντιπρόεδρος του Π.Σ.
3. Δημήτρης Μπιάγκης του Σπυριδωνος, Γραμματέας του Π.Σ.
4. Αλέξανδρος Μιχαλάς του Διονυσίου
5. Ιωάννης Φοντάνας του Νικολάου
6. Διονύσιος Στραβοράβδης του Παναγιώτη
7. Σπυριδών Γαλιατσάτος του Μιχαήλ – Σωτηρίου
8. Διονύσιος Μπάστας του Παύλου
9. Σπυριδούλα – Σοφία Αγγουράκη του Δημητρίου
10. Κων/νος Γκούσης του Θεόδωρου
11. Μαρίνα Μοσχάτ του Ευαγγέλου
12. Σπυριδών Βλαχόπουλος του Βασιλείου
13. Θεόδωρος Μπούκας του Ιωάννη
14. Σταύρος Γρηγόρης του Γεωργίου
15. Λουκία Κατωπόδη του Αντωνίου
16. Σουσσάνα Πεφάνη του Αγγέλου
17. Παναγιώτης Φιλίππου του Γεωργίου
18. Ανδρόνικος (Νικόλας) Βαλλιανάτος του Σωτηρίου
19. Νικόλαος Ποταμίτης του Βαπτιστή
20. Θεόδωρος Καμπίτσης του Αναστασίου
21. Γεώργιος Συγούρος του Αντωνίου
22. Παναγιώτης (Τάκης) Μεταλληνός του Νικολάου
23. Γεώργιος Τσιλιμιδός του Γερασίμου
24. Χαρίλαος Μαρκουτσάς του Διονυσίου
25. Θεόδωρος Γουλής του Σπυριδωνος

26. Ιωάννης Κορφιάτης του Χαραλάμπους
27. Χρήστος Άνθης του Κωνσταντίνου

Απουσίαζαν αν και κλήθηκαν οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι:

1. Διονύσιος – Φώτιος (Σάκης) Τσούκας του Παναγιώτη
2. Σπυρίδων Δραζίνος του Δημητρίου
3. Ιωάννης Κουλούρης του Ανδρέα
4. Σπυρίδων Τσιντήλας του Χρυσοστόμου
5. Αικατερίνη Βαγγελάτου του Γερασίμου
6. Σπυρίδων Σπύρου του Πέτρου
7. Θεόδωρος Βερύκιος του Δημητρίου
8. Ευστάθιος – Σωτήριος Κουρής του Σπυρίδωνος
9. Γεώργιος Καλούδης του Νικολάου
10. Χρύσανθος Σαρλής του Μιχαήλ
11. Πραξιτέλης Σούνδιας του Δημητρίου
12. Αλέξανδρος Δεσύλλας του Γεωργίου
13. Κωνσταντίνος Τσιγγέλης του Χρήστου
14. Αναστάσιος (Τάσος) Σαλβάνος του Στεφάνου

Διαπιστώθηκε ότι υπάρχει η νόμιμη απαρτία, επειδή σε σύνολο σαράντα ένα (41) Περιφερειακών Συμβούλων βρέθηκαν παρόντες είκοσι επτά (27) και ο Πρόεδρος κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης.

Στη συνεδρίαση ήταν παρόντες ο Περιφερειάρχης Ιονίων Νήσων κ. Θεόδωρος Γαλιατσάτος, η Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Κέρκυρας κ. Νικολέττα Πανδή, ο Αντιπεριφερειάρχης Λευκάδας κ. Θεόδωρος Χαλικιάς, ο Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Κεφαλληνίας κ. Παναγής Δρακουλόγκωνας και ο Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Ζακύνθου κ. Ελευθέριος Νιοτόπουλος.

-----Παράλειψη-----

Κατά τη συζήτηση της 1^{ης} Επερώτησης προσήλθαν οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι κ.κ. Σπυρίδων Δραζίνος του Δημητρίου και Γεώργιος Καλούδης του Νικολάου.

-----Παράλειψη-----

Θέμα 7ο Η.Δ : Έγκριση Μελέτης Διάγνωσης αναγκών Αγοράς Εργασίας ΠΙΝ.

-----Παράλειψη-----

Με την έναρξη της συζήτησης ο Περιφερειάρχης Ιονίων Νήσων κ. Θεόδωρος Γαλιατσάτος εισηγήθηκε τα κάτωθι:

Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Βασικά στοιχεία Μελέτης

- Η **Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων** και η υιοθέτησή της από τα αρμόδια όργανα της Περιφέρειας αποτελεί:
  - δέσμευση της Περιφέρειας στο πλαίσιο της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020 και
  - βασική προϋπόθεση για την ενεργοποίηση δράσεων εκπαίδευσης, κατάρτισης ή ανάπτυξης δεξιοτήτων από το ΕΚΤ του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων
- **Στόχος της μελέτης** είναι ο εντοπισμός και η καταγραφή των αναγκών της αγοράς εργασίας στα Ιόνια Νησιά σε δεξιότητες και επαγγέλματα προκειμένου να ενεργοποιηθούν οι κατάλληλες δράσεις εκπαίδευσης, κατάρτισης και ανάπτυξης δεξιοτήτων από το ΠΕΠ Ιονίων Νήσων.

Βασικά στοιχεία Μελέτης

- Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους τομείς προτεραιότητας που έχουν αναδειχθεί μέσω της Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση (RIS3) της Περιφέρειας.
- Η υλοποίηση της μελέτης ξεκίνησε το δ' τρίμηνο του 2015 και ολοκληρώθηκε εντός του 2016.
- Η μελέτη εκπονήθηκε μέσω Αναδόχου (ΕΕΟ GROUP Α.Ε. Σύμβουλοι Επιχειρήσεων).

Μεθοδολογικό πλαίσιο Μελέτης

- Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την εκπόνηση της μελέτης περιλάμβανε:

Έρευνα γραφείου - βιβλιογραφική έρευνα:

Συγκέντρωση στοιχείων σχετικά με τα χαρακτηριστικά των Ιονίων Νήσων (γεωγραφική θέση, διοικητική δομή, πληθυσμός, αναπτυξιακές προτεραιότητες κλπ.)

Συλλογή και επεξεργασία στατιστικών δεδομένων και λοιπών στοιχείων σχετικά με το εργατικό δυναμικό, την απασχόληση, την ανεργία, τις οικονομικές επιδόσεις της Περιφέρειας, τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας κλπ.

1

Έρευνα μέσω ερωτηματολογίων σε 3 κρίσιμους πληθυσμούς:

α. Άνεργοι: στην έρευνα συμμετείχαν 605 άνεργοι

β. Εργαζόμενοι: στην έρευνα συμμετείχαν 1.001 εργαζόμενοι

γ. Επιχειρήσεις: στην έρευνα συμμετείχαν 402 επιχειρήσεις

2

Έρευνα μέσω συνεντεύξεων με εκπροσώπους επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε τομείς της Περιφερειακής RIS3:

Πραγματοποιήθηκαν συνολικά 16 συνεντεύξεις.

3

Σύνθεση ευρημάτων – διατύπωση συμπερασμάτων και προτάσεων

σχετικά με επαγγέλματα και ειδικότητες σε ζήτηση, απαιτούμενες δεξιότητες, προτεινόμενα προγράμματα κατάρτισης.

4

Δομή Μελέτης

- Η μελέτη αναπτύχθηκε μέσω 3 βασικών φάσεων:

ΦΑΣΗ 1η

- ❖ Παρουσίαση του προφίλ της Περιφέρειας Ιονίων νήσων
- ❖ Οικονομικές επιδόσεις
- ❖ Βασικοί παραγωγικοί τομείς της περιφερειακής οικονομίας, επιμέρους κλάδοι κλπ.
- ❖ Αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

ΦΑΣΗ 2η

- ❖ Παρουσίαση στοιχείων για το εργατικό δυναμικό της Περιφέρειας
- ❖ Ανάλυση της αγοράς εργασίας
- ❖ Παρουσίαση στοιχείων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση
- ❖ Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας μέσω ερωτηματολογίων που πραγματοποιήθηκε σε επιχειρήσεις, εργαζόμενους και ανέργους της Περιφέρειας

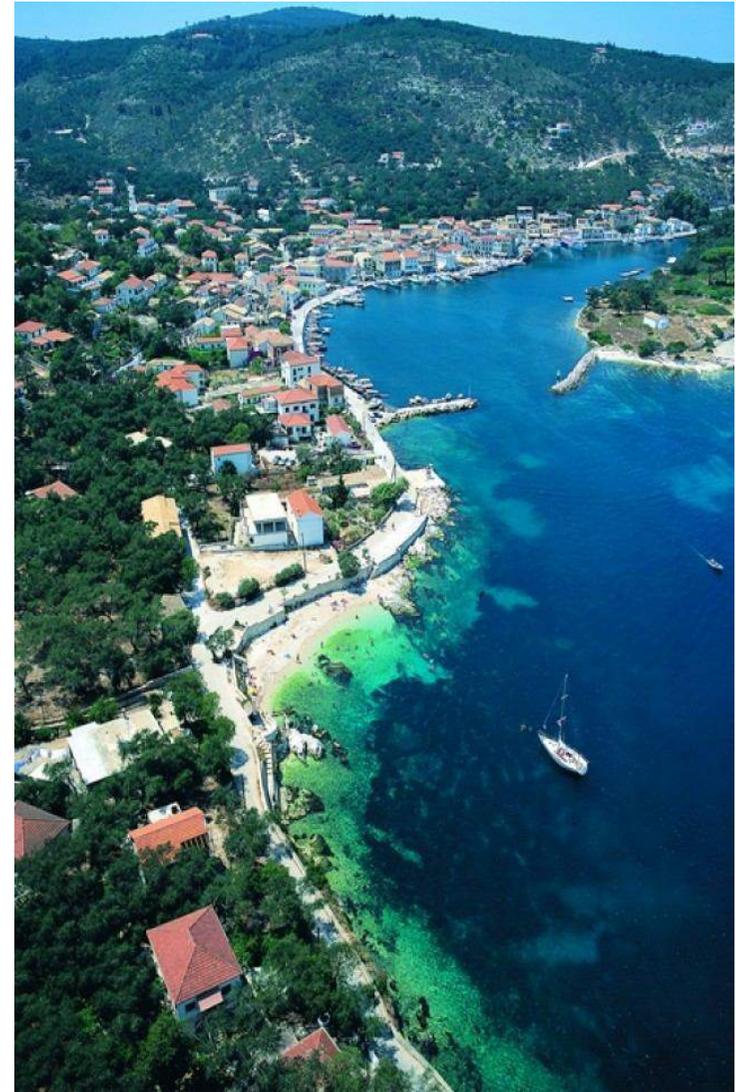
ΦΑΣΗ 3η

- ❖ Προσδιορισμός των αναγκών σε δεξιότητες και επαγγέλματα
- ❖ Παρουσίαση της Περιφερειακής RIS3 και ειδικότερα των τάσεων και προτεραιοτήτων αυτής
- ❖ Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας μέσω συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκε σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε τομείς της περιφερειακής RIS3
- ❖ Προσδιορισμός των επαγγελμάτων και ειδικοτήτων σε ζήτηση
- ❖ Εντοπισμός κενών σε γνώσεις και δεξιότητες και διατύπωση προτάσεων για σχετικά προγράμματα κατάρτισης

Αποτελέσματα Μελέτης

Βασικά χαρακτηριστικά Περιφέρειας

- Τα Ιόνια Νησιά αποτελούν νησιωτική περιφέρεια στο δυτικό τμήμα του ελλαδικού χώρου, με συνολική έκταση 2.318 τ.χλμ, (το 1,8% της χώρας).
- Η Περιφέρεια διοικητικά διαιρείται στις Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ) Κέρκυρας, Κεφαλληνίας, Λευκάδας και Ζακύνθου.
- Ο μόνιμος πληθυσμός της Περιφέρειας ανέρχεται σε 207.855 κατοίκους (ΕΛΣΤΑΤ-Στοιχεία Απογραφής 2011) και αντιστοιχεί στο 1,92% του πληθυσμού της χώρας.
- Ο ρόλος της Περιφέρειας στο εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον:
  - Στο χώρο της Μεσογείου, όπου από το 1995 προωθείται η «Ευρω-Μεσογειακή συνεργασία», τα Ιόνια Νησιά κατέχουν κεντρική θέση επί των μεσογειακών και ευρωπαϊκών αξόνων.
  - Στον ευρωπαϊκό χώρο, εντάσσεται στον Ευρωπαϊκό Νησιωτικό Χώρο και αποτελεί κομβικό σημείο επί του (θαλάσσιου) Άξονα «Αδριατικής - Ιονίου», όπου προωθείται η στρατηγική για τη «Μακρο-περιφέρεια Αδριατικής-Ιονίου».
  - Σε εθνικό επίπεδο, αποτελεί έναν ισχυρό πόλο τουριστικής ανάπτυξης, ενώ λειτουργεί παράλληλα και συμπληρωματικά με το δυτικό ηπειρωτικό τόξο του ελλαδικού χώρου.

Αποτελέσματα Μελέτης

Αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας 2014-2020

Κεντρικός Αναπτυξιακός Στόχος

Η «Βιώσιμη ανάπτυξη με ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και ελκυστικότητας της ΠΙΝ, μέσα από την αξιοποίηση της οικονομίας της γνώσης, του πολιτιστικού και περιβαλλοντικού αποθέματος», προκειμένου να αυξηθεί η απασχόληση και η ευημερία των πολιτών

Αναπτυξιακό Όραμα

Να καταστούν τα «*Ιόνια Νησιά, Ελκυστικός Προορισμός & Βιώσιμος Τόπος*»

Γενικοί Στρατηγικοί Στόχοι

- ❖ Διαφοροποίηση του παραγωγικού συστήματος & προτύπου με αναφορά στην «έξυπνη εξειδίκευση»
- ❖ Ενίσχυση του κοινωνικού ιστού, με γνώμονα την παροχή «ίσων ευκαιριών»
- ❖ Διαχείριση του περιβάλλοντος & του χώρου, στην κατεύθυνση της βιωσιμότητας

Αποτελέσματα Μελέτης

Αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας 2014-2020

- **Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας** - τομείς προτεραιότητας:
  - Πρωτογενής τομέας: Αγροδιατροφή - Γαστρονομία.
  - Θαλάσσια οικονομία: Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θαλάσσιος Τουρισμός.
  - Βιομηχανία της Εμπειρίας: Πολιτιστική - Δημιουργική οικονομία και Θεματικός Τουρισμός (Πολιτιστικός & θρησκευτικός Τουρισμός, Οικολογικός & περιηγητικός τουρισμός).
  - Υπηρεσίες Υγείας μέσω Βιο-ιατρικής (πρόκειται για αναδυόμενο τομέα).
  - Αξιοποίηση των ΤΠΕ και των «καθαρών τεχνολογιών», τομείς που διατρέχουν έχουν οριζόντια εφαρμογή σε όλους τους κλάδους της οικονομίας.
- **Στρατηγική για την καταπολέμηση της φτώχειας και προαγωγή της κοινωνικής Ένταξης στην Περιφέρεια** - στόχοι:
  - Ενίσχυση της πρόσβασης σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες κοινωνικών ομάδων που πλήττονται από φτώχεια.
  - Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων της υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος.
  - Καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και προώθηση της ισότητας των ευκαιριών.
  - Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, με έμφαση στις ευπαθείς και λοιπές ομάδες πληθυσμού που απειλούνται ή πλήττονται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό.
  - Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση ευπαθών και λοιπών ομάδων πληθυσμού των μικρών νησιών & γενικά των απομονωμένων περιοχών της Περιφέρειας.

Αποτελέσματα Μελέτης

Οικονομικές επιδόσεις της Περιφέρειας

- Η Περιφέρεια παρουσίαζε τα τελευταία είκοσι χρόνια μια σταθερή πορεία ανάπτυξης που στηριζόταν στην ανάκαμψη του τουρισμού παγκοσμίως και τη σταθερή εγχώρια ζήτηση.
- Οι επιπτώσεις από την παρατεταμένη οικονομική κρίση, επηρέασαν και τα Ιόνια Νησιά. Η εμφάνιση των δυσμενών εξελίξεων ανιχνεύεται σε ορισμένους δείκτες, όπως:
  - το ΑΕΠ που υπέστη σημαντική μείωση από το 2008 έως στο 2013 (-23,57%, η μεγαλύτερη μείωση από όλες τις Περιφέρειες της χώρας)
  - το κ.κ. ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης, που το 2013 υποχώρησε στο 68% του μέσου κοινοτικού δείκτη, δηλαδή του μέσου όρου της ΕΕ -28 (που έχει οριστεί σε 100 %) έναντι 91% το 2008.
  - η κάμψη του τουριστικού τομέα την περίοδο 2008-2012, όπως αυτή αποτυπώνεται στα ποσοτικά στοιχεία των αφίξεων και των διανυκτερεύσεων και άλλους δείκτες.
- Σε ότι αφορά τη συμβολή στο εθνικό ΑΕΠ, η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων για το 2012 (πλέον πρόσφατα στοιχεία) κατατάσσεται στην προτελευταία θέση συγκριτικά με τις 13 Περιφέρειες.
- Ωστόσο, αναφορικά με κ.κ. ΑΕΠ (για το 2012) η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων βρίσκεται στην τρίτη θέση μετά την Περιφέρεια Αττικής και το Νότιο Αιγαίο.

Αποτελέσματα Μελέτης

Παραγωγικό δυναμικό της Περιφέρειας

- **Γενικές διαπιστώσεις:**

- Το βασικό διαρθρωτικό χαρακτηριστικό της Περιφέρειας είναι ότι κυριαρχεί ο Τριτογενής τομέας στη σύνθεση της παραγόμενης Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας και μάλιστα σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι συμβαίνει στον εθνικό μέσο όρο.
- Ο πρωτογενής και δευτερογενής τομέας έχουν χαμηλότερη συνεισφορά ωστόσο διαπιστώνονται μεγάλα περιθώρια βελτίωσης με τη δημιουργία δια-τομεακών συνεργασιών, δικτύωσης καθώς και την ενίσχυση των επιχειρήσεων στους τομείς αυτούς.
- Επιπρόσθετα καταγράφεται έλλειψη επαρκούς διασύνδεσης ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων με τις επιχειρήσεις.

Αποτελέσματα Μελέτης

Παραγωγικό δυναμικό της Περιφέρειας

- **Πρωτογενής Τομέας:**

- Παρόλο που υπάρχει συρρίκνωση τα τελευταία χρόνια λόγω της ύφεσης και της συνταξιοδότησης πολλών αγροτών, υπάρχουν ευκαιρίες ενίσχυσης του τομέα μέσω της προβολής των τοπικών προϊόντων και την Πιστοποίηση Ονομασίας Προέλευσης μερικών από αυτών, την ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας και τη δημιουργία συνεργιών με άλλους τομείς (πχ. Τουρισμός).
- Αγροδιατροφικά προϊόντα όπως το μέλι και το λάδι ή τοπικά προϊόντα, γλυκά, ηδύποτα κ.α. θα μπορούσαν να αυξήσουν την προστιθέμενη αξία τους μέσω της καθετοποίησης της παραγωγής και του σχεδιασμού δικτύων διανομής, της δημιουργίας συνεταιρισμών/ συνεργασιών καθώς και της προβολής της ποιότητάς τους και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων τους.
- Επίσης, η ιχθυοκαλλιέργεια αποτελεί έναν από δυναμικούς κλάδους, ο οποίος αποφέρει υψηλά έσοδα λόγω εξαγωγών με περαιτέρω περιθώρια αναβάθμισης και ανάπτυξης.

Αποτελέσματα Μελέτης

Παραγωγικό δυναμικό της Περιφέρειας

- **Δευτερογενής Τομέας:**

- Παρατηρείται σημαντική διασύνδεση του πρωτογενούς τομέα με τον δευτερογενή καθώς καταγράφεται σημαντικός αριθμός μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων όπως ελαιολιβερία, οινοποιεία, σταφιδεργοστάσια και πυρηνελαιουργεία, αρκετές οικοτεχνίες ή μικρές βιοτεχνίες που παρασκευάζουν τοπικά παραδοσιακά προϊόντα (κουμ-κουάτ, λικέρ, παστέλια, μαντολάτα, σουμάδα, κλπ).
- Γενικά στον δευτερογενή τομέα η βιομηχανία των τροφίμων είναι ο πιο σημαντικός κλάδος με αναπτυξιακές προοπτικές και σημαντική εξαγωγική δραστηριότητα.
- Επίσης, στην Περιφέρεια δραστηριοποιούνται εταιρείες οικοδομικών υλικών και μη μεταλλικών ορυκτών με σημαντικές εξαγωγές. Σημαντική κρίνεται και εδώ η διατομεακή συνεργασία και η ενίσχυση των επιχειρήσεων.

Αποτελέσματα Μελέτης

Παραγωγικό δυναμικό της Περιφέρειας

- **Τριτογενής Τομέας:**

- Ο τουρισμός κατέχει δεσπόζουσα θέση στην παραγωγή του τοπικού εισοδήματος - το 50% του ΑΕΠ των Ιονίων Νήσων οφείλεται στη συνεισφορά του Τουρισμού - και έχει σημαντικό μερίδιο στην ελληνική αγορά τουρισμού.
- Η Περιφέρεια συγκεντρώνει το 11% των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα της χώρας (ΣΕΤΕ, 2015).
- Για την αναβάθμιση του τουρισμού και των διαφόρων υπο-κλάδων του (θεματικός τουρισμός, θαλάσσιος τουρισμός κλπ.) απαιτείται στρατηγικός σχεδιασμός που θα στοχεύσει στη μείωση εκροής τουριστικών εσόδων στο εξωτερικό, στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου με τη συμπλήρωση και τον εμπλουτισμό του βασικού προϊόντος «Ήλιος και Θάλασσα», όπως και στην ανάπτυξη της κρουαζιέρας.
- Οι κατεξοχήν οικονομικές δραστηριότητες που συνδέονται με τον τουρισμό είναι οι δραστηριότητες παροχής καταλυμάτων και υπηρεσιών εστίασης.
- Επίσης, λόγω του τουρισμού ιδιαίτερη δυναμική παρουσιάζουν και άλλοι κλάδοι όπως λιανικό εμπόριο, μεταφορές και αποθήκευση, πολιτιστική & δημιουργική οικονομία και διασκέδαση.
- Τέλος, οι υπηρεσίες υγείας αποτελούν αναδυόμενο τομέα της Περιφερειακής οικονομίας με σημαντικά αναμενόμενα αναπτυξιακά οφέλη.

Αποτελέσματα Μελέτης

Αγορά Εργασίας

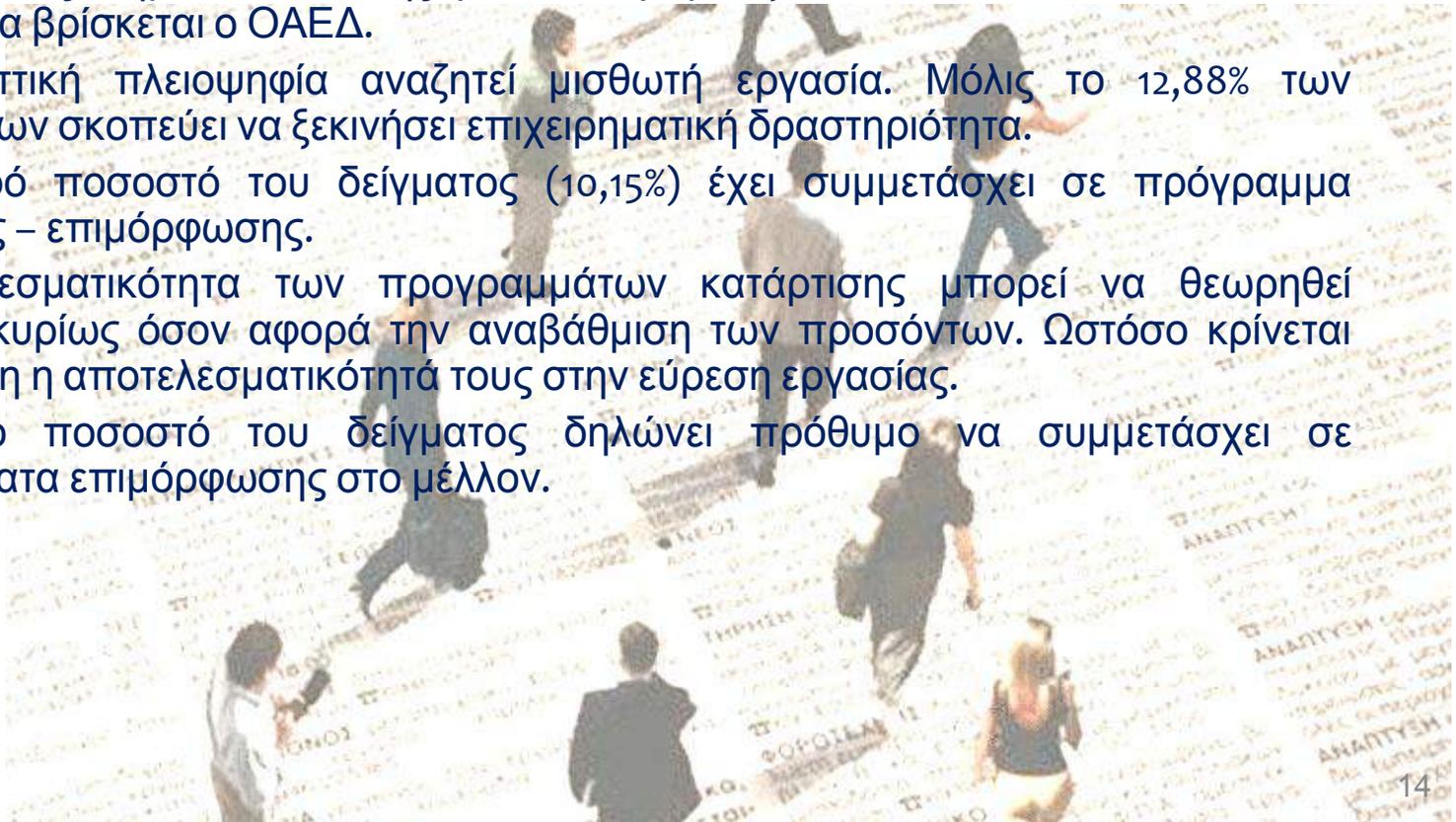

- Συνολικά η απασχόληση μεταξύ 2008 και 2015 μειώθηκε κατά 20%.
- Σε τομεακό επίπεδο ο μεγαλύτερος αριθμός των απασχολουμένων συγκεντρώνεται στον τριτογενή τομέα (76%), ενώ ακολουθεί ο πρωτογενής (13%) και ο δευτερογενής (12%).
- Σε επίπεδο κλάδου ο μεγαλύτερος αριθμός των απασχολουμένων συγκεντρώνεται στις δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης (20%), στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο (17%) και στον κλάδο της γεωργίας, αλιείας και δασοκομίας (12,6%).
- Η σύνθεση της συνολικής απασχόλησης ανά εκπαιδευτικό επίπεδο δείχνει ότι ο μέσος όρος μορφωτικού επιπέδου στην Περιφέρεια βελτιώθηκε μεταξύ 2008 και 2015.
- Το ποσοστό ανεργίας (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ) στην Περιφέρεια από το 2008 (β' τρίμηνο) που ήταν 8,9% έφτασε το 2015 (β' τρίμηνο) στο 19,8%.
- Ωστόσο, συγκριτικά με τις άλλες Περιφέρειες είναι το τρίτο μικρότερο ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα (το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας καταγράφεται στο Νότιο Αιγαίο και το αμέσως επόμενο στο Βόρειο Αιγαίο).
- Η ανεργία για τις γυναίκες παραμένει αρκετά υψηλότερη από αυτή των ανδρών.

Αποτελέσματα Μελέτης

Αγορά Εργασίας

- Η πλειονότητα των ανέργων (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, 2015 β' τρίμ) συγκεντρώνεται κυρίως στις ηλικιακές ομάδες 30-44 και 45-64 (με ποσοστό 74,6% συνολικά).
- Όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας αντιμετωπίζουν άτομα χαμηλών προσόντων, όσοι έχουν δηλαδή απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης και κάτω.
- Από την έρευνα που έγινε σε ανέργους της Περιφέρειας διαπιστώθηκε:
  - Η αναζήτηση εργασίας γίνεται κυρίως μέσω του κοινωνικού – οικογενειακού περιβάλλοντος. Σημαντικό, επίσης, ρόλο διαδραματίζει το διαδίκτυο και τα ΜΜΕ ενώ χαμηλότερα βρίσκεται ο ΟΑΕΔ.
  - Η συντριπτική πλειοψηφία αναζητεί μισθωτή εργασία. Μόλις το 12,88% των ερωτηθέντων σκοπεύει να ξεκινήσει επιχειρηματική δραστηριότητα.
  - Πολύ μικρό ποσοστό του δείγματος (10,15%) έχει συμμετάσχει σε πρόγραμμα κατάρτισης – επιμόρφωσης.
  - Η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων κατάρτισης μπορεί να θεωρηθεί επαρκής, κυρίως όσον αφορά την αναβάθμιση των προσόντων. Ωστόσο κρίνεται χαμηλότερη η αποτελεσματικότητά τους στην εύρεση εργασίας.
  - Υψηλότατο ποσοστό του δείγματος δηλώνει πρόθυμο να συμμετάσχει σε προγράμματα επιμόρφωσης στο μέλλον.

Αποτελέσματα Μελέτης

Επαγγέλματα και ειδικότητες σε ζήτηση

- Από τις έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της μελέτης αλλά και την ανάλυση των αναγκών των επιχειρήσεων αναδείχθηκαν τα κάτωθι επαγγέλματα & ειδικότητες ως προτεραιότητες ανά κλάδο:
  - **Γεωργία, δασοκομία και αλιεία:**
    - Απασχολούμενοι στις καλλιέργειες κηπευτικών και φυτειών
    - Κτηνοτρόφοι, Ιχθυοτρόφοι, Αλιείς (παράκτιας αλιείας και εσωτερικών υδάτων, ανοικτού πελάγους)
    - Διευθυντές παραγωγής στην ιχθυοκαλλιέργεια και στην αλιεία
    - Σύμβουλοι γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας
    - Βιολόγοι, βοτανολόγοι, ζωολόγοι, μικροβιολόγοι με εξειδίκευση στην παρασκευή οίνου

Αποτελέσματα Μελέτης

Επαγγέλματα και ειδικότητες σε ζήτηση

– Μεταποίηση

- Διευθυντικά στελέχη επιχειρήσεων
- Στελέχη εξαγωγής οίνου και συναφών ποτών
- Οινολόγοι, Τεχνολόγοι τροφίμων, Τεχνολόγοι υδατοκαλλιέργειας και ιχθυοκαλλιέργειας
- Παρασκευαστές τροφίμων και ποτών:
  - Τεχνίτες επεξεργασίας τροφίμων
  - Χειριστές μηχανών παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων
  - Χειριστές μηχανημάτων ποτοποιίας και ζυθοποιίας
  - Παρασκευαστές γαλακτοκομικών προϊόντων

Αποτελέσματα Μελέτης

Επαγγέλματα και ειδικότητες σε ζήτηση

- **Χονδρικό και λιανικό εμπόριο:**
  - Διευθυντές και προϊστάμενοι μικρών επιχειρήσεων χονδρικού και λιανικού εμπορίου
  - Αντιπρόσωποι, πράκτορες και παραγγελιοδόχοι αγοραπωλησιών
  - Επόπτες καταστημάτων και πωλητές σε καταστήματα

- **Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης:**
  - Διευθυντές ξενοδοχείων και εστιατορίων
  - Προϊστάμενοι τμημάτων, σίτισης, υποδοχής, food and beverage
  - Υπάλληλοι υποδοχής ξενοδοχείων
  - Ταξιδιωτικοί συνοδοί, φροντιστές, ξεναγοί
  - Μάγειροι, παρασκευαστές φαγητού σε ταχυφαγεία (φαστ-φουντ), Βοηθοί κουζίνας
  - Σερβιτόροι και μπάρμεν
  - Στελέχη Θεματικού τουρισμού

- **Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες:**
  - Οικιακοί βοηθοί, καθαριστές οικιών, γραφείων, ξενοδοχείων και άλλων υποστατικών
  - Εργάτες αποκομιδής απορριμμάτων και ανακυκλούμενων υλικών, Οδοκαθαριστές

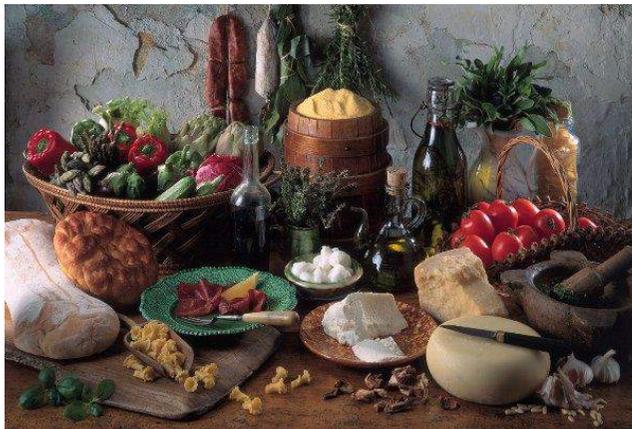
Αποτελέσματα Μελέτης

Επαγγέλματα και ειδικότητες σε ζήτηση στους τομείς της RIS3

– Αγροδιατροφή & Γαστρονομία, Αλιεία & υδατοκαλλιέργεια :

- Αγρότες με εξειδικευμένες τεχνικές γνώσεις
- Αλιείς με εξειδικευμένες τεχνικές γνώσεις
- Αμπελουργοί
- Κτηνοτρόφοι
- Μάγειροι/ Σεφ εξειδικευμένοι στην τοπική (επτανησιακή) γαστρονομία
- Τεχνίτες για επεξεργασία, συσκευασία και τυποποίηση προϊόντων.
- Χειριστές μηχανημάτων (παραγωγής προϊόντων, επεξεργασία τροφίμων κλπ.).
- Εξειδικευμένα στελέχη όπως τεχνολόγοι τροφίμων, τεχνολόγοι αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, οινολόγοι κλπ.
- Στελέχη προώθησης προϊόντων (πωλητές, στελέχη marketing, στελέχη εξαγωγών κλπ.).
- Ανώτερα διοικητικά στελέχη επιχειρήσεων.
- Ερευνητές για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, τη βελτίωση υφιστάμενων και εν γένει τη διαφοροποίηση των προϊόντων.
- Σύμβουλοι στον τομέα της αγροδιατροφής, της αλιείας/ υδατοκαλλιέργειας κλπ. για την υποστήριξη των επαγγελματιών και των επιχειρήσεων του αγροδιατροφικού κλάδου.

Αποτελέσματα Μελέτης

Επαγγέλματα και ειδικότητες σε ζήτηση στους τομείς της RIS3

– Θαλάσσιος τουρισμός:

- Εξειδικευμένα στελέχη όπως ναυπηγοί, σκίπερς για σκάφη και ιστιοπλοϊκά κλπ.
- Στελέχη γραφείου/ υποδοχής (πχ. ελλιμενισμού).
- Καθαριστές σκαφών.
- Στελέχη προώθησης των υπηρεσιών του κλάδου, στελέχη marketing κλπ..
- Ανώτερα στελέχη για την οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων του κλάδου.
- Οικοξεναγοί (για την ανάδειξη της υπο-θαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς στη βάση θεματικών αξόνων π.χ. μυθολογική διαδρομή Οδυσσέα κλπ.).

– Βιομηχανία Τουρισμού, Οικονομία: της εμπειρίας: Θεματικός Πολιτισμός & Δημιουργική

- Ανώτερα στελέχη για την οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων του κλάδου, την ανάπτυξη διασυνδέσεων μεταξύ επιχειρήσεων, την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού
- Μεσαία διευθυντικά στελέχη, προϊστάμενοι τμημάτων σε θέματα σίτισης, υποδοχής, food & beverage, καμαριέρες
- Στελέχη προώθησης των υπηρεσιών του κλάδου, στελέχη marketing κλπ..
- Στελέχη πιστοποίησης/ τυποποίησης υπηρεσιών του τουρισμού
- Στελέχη γραφείου
- Οικοξεναγοί (για το σχεδιασμό και την αξιοποίηση ειδικών διαδρομών πχ. συνδυασμός πολιτιστικής κληρονομιάς και φυσικών τοπίων κλπ.)
- Μάγειροι / Σεφ με εξειδίκευση στην τοπική και τη διεθνή γαστρονομία.

Αποτελέσματα Μελέτης

Επαγγέλματα και ειδικότητες σε ζήτηση στους τομείς της RIS3

– Βιο-ιατρική: υπηρεσίες υγείας με την αξιοποίηση της γνώσης:

- Ερευνητές για την περαιτέρω εξειδίκευση και ανάπτυξη των προϊόντων/ υπηρεσιών του τομέα
- Ανώτερα στελέχη για τον επιχειρησιακό σχεδιασμό, την ανάπτυξη διασυνδέσεων με άλλους κλάδους (πχ. τουρισμός, αγροδιατροφή κλπ.)
- Στελέχη ΤΠΕ για την ενσωμάτωση των δυνατοτήτων της πληροφορικής σε υπηρεσίες του κλάδου.
- Στελέχη πιστοποίησης/ τυποποίησης υπηρεσιών του τομέα

Αποτελέσματα Μελέτης

Απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες στους τομείς της RIS3

- Χρήση ΤΠΕ για την οργάνωση της εργασίας αλλά και στο πλαίσιο της παραγωγικής διαδικασίας
- Αξιοποίηση του Διαδικτύου (πχ. πωλήσεις προϊόντων μέσω διαδικτύου, λειτουργία e-shop κλπ.) και των social media για την προώθηση και δικτύωση
- Βασικές αρχές του «επιχειρείν»
- Προβολή και προώθηση προϊόντων (branding, marketing, δικτύωση).
- Ανάλυση της αγοράς (τάση, ζήτηση, ανάγκες καταναλωτών)
- Ασφάλεια τροφίμων
- Περιβαλλοντική διαχείριση
- Διαχείριση συστημάτων ποιότητας
- Ξένες γλώσσες
- Δεξιότητες επικοινωνίας
- Δυνατότητα ανάπτυξης συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων του κλάδου.
- Δυνατότητα ανάπτυξης διασυνδέσεων με άλλους κλάδους

Αποτελέσματα Μελέτης

Ελλείμματα γνώσεων και δεξιοτήτων

- Από την ανάλυση των ευρημάτων της μελέτης προκύπτουν οι κάτωθι βασικές ανάγκες σε για την ενίσχυση των γνώσεων και δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού

– Οριζόντιες δεξιότητες:

- Χρήση Η/Υ, εφαρμογή λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων
- Βασικές γνώσεις ξένων γλωσσών στις κύριες αγορές τουριστών (Αγγλικά, Ιταλικά, Ρωσικά, κλπ.).

– Εξειδικευμένες δεξιότητες :

- Νέες τεχνολογίες στην παραγωγή
- Θέματα ποιότητας
- Ασφάλεια τροφίμων
- Παραγωγή βιολογικών προϊόντων
- Προστασία του περιβάλλοντος
- Συστήματα ποιότητας (όπως ISO και HACCP)
- Επικοινωνία και διαχείριση συγκρούσεων

– Αναβάθμιση γνώσεων σε εξειδικευμένα αντικείμενα όπως:

- Τεχνικές πωλήσεων
- Marketing - προβολή και προώθηση προϊόντων
- Λειτουργία e-shop/ πωλήσεις μέσω διαδικτύου
- Χρήση των κοινωνικών μέσων δικτύωσης
- Κανόνες υγιεινής

Αποτελέσματα Μελέτης

Προτάσεις για την κάλυψη των κενών σε γνώσεις/ δεξιότητες

- Προτεινόμενα προγράμματα για την κάλυψη των αναγκών σε γνώσεις και δεξιότητες:
  - Προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας
  - Προγράμματα ενίσχυσης επιχειρήσεων για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας
  - Προγράμματα κατάρτισης ανέργων σε οριζόντιες δεξιότητες (χρήση ΤΠΕ, χρήση ξένης γλώσσας, χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης) που να οδηγούν σε πιστοποίηση
  - Συμβουλευτική υποστήριξη επιχειρήσεων για την ενίσχυση της ικανότητά τους στην αλλαγή
  - Προγράμματα κατάρτισης εργαζομένων και επιχειρηματιών σε οριζόντιες και εξειδικευμένες δεξιότητες
  - Προγράμματα ενίσχυσης της αυταπασχόλησης (παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης και mentoring για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, παροχή κεφαλαίου εκκίνησης κλπ.)
  - Προγράμματα πιστοποίησης προσόντων επαγγελματιών της Περιφέρειας.

**Η Μελέτη Διάγνωσης Αναγκών
προβλέπεται να επικαιροποιείται σε
τακτικά διαστήματα**

(σύμφωνα με το ΠΕΠ Ι.Ν. 2014-2020)

Ευχαριστούμε για την προσοχή σας!

Τίτλος Έργου: «Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών
της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων»

Παραδοτέο Α: Έκθεση 1ης Φάσης (Προφίλ της Περιφέρειας Ιονίων
νήσων)

Δεκέμβριος 2015

Η σελίδα αυτή αφήνεται κενή

Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Το παραδοτέο αυτό εκπονήθηκε από την εταιρεία ΕΕΟ GROUP ΑΕ στα πλαίσια του έργου «Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων» σύμφωνα με την από 20/10/2015 σύμβαση που υπογράφηκε μεταξύ της ΕΕΟ GROUP Α.Ε. και της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

Τίτλος Έργου:	Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων
Τίτλος Παραδοτέου:	Παραδοτέο Α: Έκθεση 1 ^{ης} Φάσης (Προφίλ της Περιφέρειας Ιονίων νήσων)
Ηλεκτρονικό Αρχείο:	eeo/projects/ Διάγνωση Αναγκών Ιόνια
Έκδοση:	1.1
Ημερομηνία Παράδοσης:	2/12/2015
Διανομή σε:	Επιτροπή Παρακολούθησης και Παραλαβής του Έργου

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Έκδοση	Ημερομηνία	Αιτιολογία Αλλαγών	Σελίδες που αντικαθίστανται
1.1	2/12/2015	Παρατηρήσεις ΕΠΠΑ	

Η σελίδα αυτή αφήνεται κενή

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	6
1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
1.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ	7
1.2 ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ.....	7
1.3 ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	9
1.3.1 Η διάγνωση αναγκών ως εκ των προτέρων αιρεσιμότητα στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.....	9
1.3.2 Το Εθνικό Σύστημα Διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας.....	10
1.3.1 Το Περιφερειακό Σύστημα Διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας.....	13
2 ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ – ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ.....	15
2.1 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΙΝ	15
2.2 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2014- 2020	16
3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ.....	19
3.1 ΓΕΝΙΚΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ	19
4 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ (ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΚΛΑΔΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ)	25
4.1 ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	27
4.2 ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	33
4.3 ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	38
5 ΈΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ	45
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	47
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ	51
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ	52

Συντομογραφίες

Συντομογραφία	Ορισμός
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΠΑ	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΙΕΑΔ	Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού
Ε&Α	Έρευνα και Ανάπτυξη
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΤΑΚ	Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΛΚΕ	Οργανισμός Λιμένος Κέρκυρας
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΠΙΝ	Περιφέρεια Ιονίων Νήσων
ΣΕΒΕ	Σύνδεσμος Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος
ΣΤΑΚΟΔ	Στατιστική Ταξινόμηση Οικονομικών Δραστηριοτήτων
Τ.Ε.Ι	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
PIAAC	Programme for the International Assessment of Adult Competencies (Πρόγραμμα για τη Διεθνή Αποτίμηση των Ικανοτήτων των Ενηλίκων)

1 Εισαγωγή

1.1 Αντικείμενο του έργου

Αντικείμενο του παρόντος έργου αποτελεί η εκπόνηση «Μελέτης Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων».

Η εν λόγω μελέτη αποσκοπεί στο να εντοπίσει και να καταγράψει με τρόπο συστηματικό τις ανάγκες της περιφερειακής αγοράς εργασίας στα Ιόνια Νησιά σε δεξιότητες και επαγγέλματα προκειμένου να καταστεί δυνατόν να ενεργοποιηθούν οι κατάλληλες δράσεις εκπαίδευσης, κατάρτισης και ανάπτυξης δεξιοτήτων από το ΠΕΠ Ιονίων Νήσων με ιδιαίτερη έμφαση στους τομείς προτεραιότητας που αναδεικνύονται μέσω της Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση της Περιφέρειας.

Επιπρόσθετα μέσω της παρούσας μελέτης καλύπτεται και η δέσμευση του περιλαμβάνεται στο εγκεκριμένο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ιονίων Νήσων 2014-2020, ότι: «Έως την ολοκλήρωση και την πλήρη εφαρμογή του Συστήματος Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας σε εθνικό επίπεδο, η Περιφέρεια θα συστήσει ένα μηχανισμό (ο οποίος εναλλακτικά μπορεί να συνίσταται σε τακτικά επικαιροποιούμενη μελέτη) για τη διάγνωση των αναγκών της περιφερειακής αγοράς εργασίας, προκειμένου με τρόπο λειτουργικό να επιτύχει τον συστηματικό και περιοδικό προσδιορισμό των ζητούμενων αναγκών σε δεξιότητες και επαγγέλματα. Έως την ανάπτυξη του ανωτέρω περιφερειακού μηχανισμού, την υιοθέτησή του από τα αρμόδια όργανα της Περιφέρειας και τη λειτουργία του, δεν θα ενεργοποιηθεί καμία δράση εκπαίδευσης, κατάρτισης ή ανάπτυξης δεξιοτήτων από το ΕΚΤ του ΠΕΠ».

Το έργο χωρίζεται σε τρεις Φάσεις κάθε μια από τις οποίες αποτελεί διακριτό παραδοτέο:

Παραδοτέο Α: Έκθεση 1^{ης} Φάσης (Προφίλ της Περιφέρειας Ιονίων νήσων)

Παραδοτέο Β: Έκθεση 2^{ης} Φάσης (Εργατικό Δυναμικό της Περιφέρειας Ιονίων νήσων)

Παραδοτέο Γ: Έκθεση 3^{ης} Φάσης (Προσδιορισμός αναγκών σε δεξιότητες και επαγγέλματα)

1.2 Σκοπός του παραδοτέου

Η παρούσα έκθεση αποτελεί το 1^ο παραδοτέο του έργου και αφορά την αποτύπωση του προφίλ της Περιφέρειας.

Στο πλαίσιο αυτό διαρθρώνεται στις ακόλουθες ενότητες:

Κεφάλαιο 1: αποτελεί την Εισαγωγή του παραδοτέου και ενέχει ρόλο ενός σύντομου οδηγού στην δομή και το περιεχόμενό του για την διευκόλυνση του αναγνώστη. Επιπρόσθετα στο πλαίσιο του εν λόγω κεφαλαίου παρουσιάζεται το Εθνικό Σύστημα Διάγνωσης αναγκών και η σύνδεση της παρούσας μελέτης με αυτό.

Κεφάλαιο 2: γίνεται παρουσίαση των βασικών χαρακτηριστικών της Περιφέρειας καθώς και των αναπτυξιακών της προτεραιοτήτων για την προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Κεφάλαιο 3: παρουσιάζονται οι οικονομικές επιδόσεις της Περιφέρειας.

Κεφάλαιο 4: γίνεται παρουσίαση των βασικών χαρακτηριστικών των παραγωγικών τομέων της Περιφέρειας, των επιμέρους κλάδων και των επιχειρήσεων.

Κεφάλαιο 5: αποτυπώνεται η δραστηριότητα της Περιφέρειας σε ότι αφορά την έρευνα και καινοτομία.

1.3 Το Σύστημα για τη Διάγνωση των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας

1.3.1 Η διάγνωση αναγκών ως εκ των προτέρων αιρεσιμότητα στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020

Σύμφωνα με τους Κανονισμούς (ΕΕ) σχεδιασμού των προγραμμάτων της περιόδου 2014-2020 και στο πλαίσιο εφαρμογής των Άρθρων 19 και 96(6), παράγραφος β καθώς και του σχετικού Παραρτήματος XI του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, αξιολογήθηκε ο βαθμός εκπλήρωσης των εφαρμόσιμων εκ των προτέρων όρων, για την αξιοποίηση των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων την περίοδο 2014-2020.

Από την εν λόγω αξιολόγηση προκύπτει για τον θεματικό εκ των προτέρων όρο που συνδέεται με την ανάπτυξη Εθνικού Συστήματος Διάγνωσης των Αναγκών στην αγορά Εργασίας, δεν πληρούνται όλα τα απαιτούμενα κριτήρια, τα οποία παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Θεματικός εκ των προτέρων όρος	Κριτήρια που δεν πληρούνται	Δράσεις προς ανάληψη	Προθεσμία (ημερομηνία)	Αρμόδιοι φορείς
8.1. Οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας σχεδιάζονται και υλοποιούνται σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση	2. Δράσεις για τη μεταρρύθμιση των υπηρεσιών απασχόλησης, με στόχο να αποκτήσουν την ικανότητα να παρέχουν ολοκληρωμένη και διαφανή πληροφόρηση σχετικά με τις νέες θέσεις εργασίας και τις ευκαιρίες απασχόλησης, λαμβάνοντας υπόψη τις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας	1. Εθνική καταγραφή θέσεων/πρόσβαση αναζητούντων εργασία σε ευρωπαϊκές/εθνικές/περιφερειακές βάσεις	31.12.2015	ΟΑΕΔ – Συναρμοδιότητα διαφορετικών κατά περίπτωση Διευθύνσεων.
		2. Εθνικής εμβέλειας πληροφοριακό σύστημα συλλογής/ανάλυσης στοιχείων εργασίας- Συμβολή οικείων ΟΠΣ	31.12.2015	Δ/νση Απασχόλησης, Μονάδα Ανάλυσης και Τεκμηρίωσης και Δ/νση Πληροφορικής) -Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας

Αποτέλεσμα της παραπάνω μερικής εκπλήρωσης των προϋποθέσεων για τη σύσταση και λειτουργία Εθνικού Συστήματος Διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας, ήταν να περιληφθεί στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2014-2020 η δέσμευση για σύσταση Περιφερειακού μηχανισμού διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας μέχρι την εγκαθίδρυση και λειτουργία του Εθνικού Συστήματος.

1.3.2 Το Εθνικό Σύστημα Διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας

Κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013 δρομολογήθηκαν οι απαιτούμενες ενέργειες για τη δημιουργία ενός μόνιμου συστήματος διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας σε εθνικό επίπεδο. Τον **Μάιο του 2015** το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης σε συνεργασία με το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ) εκπόνησε «**Σχέδιο Δράσης για τη Διάγνωση των αναγκών της Αγοράς Εργασίας στην Ελλάδα**», το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε στις 13 Περιφέρειες της χώρας¹.

Το Εθνικό Σύστημα Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας **στοχεύει** στην ανάπτυξη πολιτικών της αγοράς εργασίας που θα βασίζονται σε τεκμηριωμένα και αξιόπιστα δεδομένα και στη σύνδεση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας. Απώτερος στόχος είναι η δημιουργία ενός σταθερού, λειτουργικού και αξιόπιστου μηχανισμού διάγνωσης αναγκών που θα παράγει αντικειμενικά, έγκυρα και αξιόπιστα αποτελέσματα για την αγορά εργασίας, εξυπηρετώντας την ανάγκη πληροφόρησης του εργατικού δυναμικού και των επιχειρήσεων καθώς και τις ανάγκες σχεδιασμού και υλοποίησης προγραμμάτων απασχόλησης και εν γένει ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού.

Οι **αρχές** που διέπουν το Σύστημα Διάγνωσης σταχυολογούνται ακολούθως:

- Παραγωγή έγκυρων και αξιόπιστων αποτελεσμάτων
- Παραγωγή αποτελεσμάτων άμεσης αξιοποίησης και αποτελεσμάτων μεσοπρόθεσμης χρήσης
- Εμπλουτισμός των αποτελεσμάτων του Συστήματος Διάγνωσης με τα πορίσματα άλλων παρεμφερών μελετών και ερευνών (π.χ. ΡΙΑΑΚ, μελέτες CEDEFOP, αξιολογήσεις προγραμμάτων)
- Αξιοποίηση της τεχνογνωσίας που διαθέτουν οι φορείς έρευνας και ανάλυσης της αγοράς εργασίας στην Ελλάδα και διεθνώς (π.χ. CEDEFOP, κέντρα κοινωνικών εταίρων, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, ερευνητικά κέντρα Πανεπιστημίων, ΕΛΣΤΑΤ)
- Δημιουργία μόνιμου μηχανισμού
- Διασφάλιση των αναγκαίων συνεργειών και χαμηλές απαιτήσεις χρηματοδότησης, ώστε να διευκολυνθεί η βιωσιμότητά του μετά την ολοκλήρωση της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου.

¹ Η επιστολή με συνημμένο το εγκεκριμένο Σχέδιο Δράσης εστάλη στις Περιφέρειες στις 12/06/2015 (αριθμός πρωτοκόλλου οικ.26808/387) από την Αναπληρώτρια Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, κα. Αντωνοπούλου.

Οι **βασικές εκροές** του Συστήματος ομαδοποιούνται σε τρεις γενικές κατηγορίες ως εξής:

1. Προσφορά και ζήτηση εργασίας σε κλαδικό επίπεδο
2. Προσφορά και ζήτησης εργασίας σε επίπεδο επαγγέλματος
3. Προσφορά και ζήτησης σε επίπεδο δεξιοτήτων, ικανοτήτων, γνώσεων

Το Σύστημα Διάγνωσης θα παράγει αποτελέσματα σε εθνικό επίπεδο σε τριψήφιο ISCO και διψήφιο ΣΤΑΚΟΔ και σε περιφερειακό επίπεδο σε διψήφιο ISCO και διψήφιο ΣΤΑΚΟΔ.

Για την ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας, προβλέπονται **τρεις (3) διαδοχικές φάσεις**:

➤ **Πρώτη Φάση:** Πρώτες εκροές συστήματος: Ιούνιος 2015

Η πρώτη φάση στοχεύει στην επεξεργασία και ανάλυση δευτερογενών δεδομένων και στοιχείων προκειμένου μέχρι τον Ιούνιο 2015 να είναι διαθέσιμη μια αντικειμενική εικόνα της επαγγελματικής, κλαδικής και εκπαιδευτικής διάρθρωσης της απασχόλησης και της ανεργίας καθώς και της αναντιστοιχίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Τα στοιχεία αυτά της πρώτης φάσης θα βασίζονται εξ ολοκλήρου σε δευτερογενείς πηγές, όπως:

- Στοιχεία και μελέτες της ΕΛ.ΣΤΑΤ.
- Εργαλείο «Εργάνη»
- Αποτελέσματα της έρευνας δεξιοτήτων του CEDEFOP (EU SKILLS)

Στη συνέχεια με συντονισμό και επιστημονική εποπτεία από το ΕΙΕΑΔ τα αποτελέσματα αυτά θα εμπλουτιστούν περαιτέρω από τους κοινωνικούς εταίρους και τις περιφέρειες, οι οποίοι θα απαντήσουν σε σχετικά ζητήματα βάσει δομημένου ερωτηματολογίου που θα λάβουν. Τα τελικά αποτελέσματα της πρώτης φάσης θα παραχθούν από το ΕΙΕΑΔ και θα ανακοινωθούν μέσω της ιστοσελίδας του.

➤ **Δεύτερη Φάση:** Ετήσιες εκροές συστήματος και Οικονομετρικές αναλύσεις: Δεκέμβριος 2015

Στη δεύτερη φάση θα διενεργηθούν έρευνες πεδίου τόσο από τους κοινωνικούς εταίρους όσο και από τις Περιφέρειες στη βάση συμφωνημένης μεθοδολογίας και ερευνητικού πλαισίου με στόχο τον περαιτέρω εμπλουτισμό και μεγιστοποίηση της πληροφόρησης για την αγορά εργασίας, την προσφορά και τη ζήτηση, τις απαιτούμενες δεξιότητες κ.α., καλύπτοντας τα κενά που υπάρχουν στις υπάρχουσες πηγές πληροφόρησης. Σημειώνεται ότι η πληροφόρηση και τα αποτελέσματα που θα παραχθούν στη δεύτερη φάση θα περιλαμβάνει τα ίδια θέματα με την πρώτη φάση, αλλά θα στηρίζεται σε μεγαλύτερο βαθμό εισροών, και δη από πρωτογενείς πηγές (έρευνες πεδίου).

➤ **Τρίτη Φάση:** α) Πλήρης ανάπτυξη συστήματος: Τέλος του 2016, β) Λειτουργία συστήματος σε πλήρη ανάπτυξη: 2017-2020

Στην τρίτη φάση προβλέπεται η πλήρης ανάπτυξη του Συστήματος (μέχρι 12/2016) καθώς και η συνεχής λειτουργία του σε πλήρη ανάπτυξη (2017-2020). Το 2016 θα πραγματοποιηθεί η πρώτη συστηματική αξιολόγηση των εκροών του συστήματος με στόχο την περαιτέρω βελτίωση. Στην τρίτη φάση οι βασικές ενέργειες, όπως αυτές περιγράφηκαν πιο πάνω, αποκτούν περιοδικό χαρακτήρα και λαμβάνουν χώρα είτε ανά έτος είτε ανά δυο έτη.

Αναφορικά με τις **ενέργειες** που προβλέπονται να υλοποιηθούν κατά τις τρεις φάσεις ανάπτυξης του Συστήματος σημειώνεται ότι αυτές συναρθρώνουν το επιχειρησιακό σκέλος του Σχεδίου Δράσης και έχουν ως ακολούθως:

- Ενέργεια 1:** Δημιουργία δικτύου των φορέων που εμπλέκονται με τα παραγόμενα προϊόντα του Συστήματος Διάγνωσης και των φορέων που παρέχουν πληροφόρηση στο Σύστημα.
- Ενέργεια 2:** Στατιστική ανάλυση των δευτερογενών δεδομένων με χρήση δεικτών και στόχο τον προσδιορισμό της κλαδικής, επαγγελματικής και εκπαιδευτικής διάρθρωσης της απασχόλησης και της ανεργίας.
- Ενέργεια 3:** Ανάλυση των πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων που αφορούν το θέμα των δεξιοτήτων.
- Ενέργεια 4:** Συλλογή πρωτογενών δεδομένων από τους κοινωνικούς εταίρους.
- Ενέργεια 5:** Συλλογή πρωτογενών δεδομένων από τις περιφέρειες.
- Ενέργεια 6:** Προβλέψεις προσφοράς και ζήτησης εργασίας σε κλαδικό, επαγγελματικό και εκπαιδευτικό επίπεδο.
- Ενέργεια 7:** Μεθοδολογία Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών.
- Ενέργεια 8:** Βάση δεδομένων Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών – Πλατφόρμα πληροφόρησης.
- Ενέργεια 9:** Σύνθεση των αποτελεσμάτων του Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών.
- Ενέργεια 10:** Δράσεις αξιολόγησης.

Σε ότι αφορά τη **Διακυβέρνηση του Συστήματος**, τη συνολική ευθύνη για τον καθορισμό του πλαισίου ανάπτυξης και λειτουργίας του Συστήματος αναλαμβάνει το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Διεύθυνση Απασχόλησης). Επίσης το Υπουργείο σε συνεργασία με τον ΟΑΕΔ, το Υπουργείο Παιδείας, τα παραγωγικά Υπουργεία και τους κοινωνικούς εταίρους καθορίζουν τα παραδοτέα του συστήματος.

Αναφορικά με το μεθοδολογικό πλαίσιο και την εξαγωγή συμπερασμάτων υπεύθυνος φορέας ορίζεται το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού, το οποίο θα σχεδιάζει τις μεθοδολογίες ώστε να ανταποκρίνεται στις προτεραιότητες του Υπουργείου Εργασίας. Σημαντικό ρόλο στην εξειδίκευση των δράσεων του ΕΙΕΑΔ θα διαδραματίζουν οι κοινωνικοί εταίροι, οι οποίοι εκπροσωπούνται στη διοίκηση του Ινστιτούτου.

Συνοπτικά, οι εμπλεκόμενοι φορείς και οι αρμοδιότητές τους αποτυπώνονται στον ακόλουθο πίνακα:

Φορέας / Οργανισμός	Περιγραφή αρμοδιοτήτων
Υπουργείο Εργασίας/Διεύθυνση Απασχόλησης	<ul style="list-style-type: none"> Καθορισμός προδιαγραφών του Συστήματος, (συνεργασία με ΟΑΕΔ, Υπουργείο Παιδείας, παραγωγικά υπουργεία, κοινωνικούς εταίρους). Θεσμοθέτηση Δικτύου, δημιουργία - λειτουργία της βάσης δεδομένων του Συστήματος και της πλατφόρμας πληροφόρησης. Συντονισμός των κοινωνικών εταίρων και των περιφερειών σχετικά με την επικύρωση των αποτελεσμάτων.
ΕΙΕΑΔ	<ul style="list-style-type: none"> Σχεδιασμός μεθοδολογίας. Υλοποίηση μεθοδολογίας για την εξαγωγή συμπερασμάτων. Προσδιορισμός ηλεκτρονικών πεδίων και δεικτών βάσης δεδομένων (συνεργασία με Υπουργείο Εργασίας, κοινωνικούς εταίρους, περιφέρειες, ομάδα εμπειρογνομόνων).
Κοινωνικοί εταίροι	<ul style="list-style-type: none"> Εμπλουτισμός και επικύρωση των αποτελεσμάτων. Στην πρώτη φάση αξιοποιούνται για τη δράση αυτή οι υπάρχουσες μελέτες των κοινωνικών εταίρων, στη δεύτερη φάση πραγματοποιούνται έρευνες πεδίου, τομεακά συμβούλια, workshops για τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων.
Περιφέρειες	<ul style="list-style-type: none"> Εμπλουτισμός και επικύρωση των αποτελεσμάτων. Στην πρώτη φάση αξιοποιούνται για τη δράση αυτή οι υπάρχουσες μελέτες των περιφερειών, στη δεύτερη φάση πραγματοποιείται εστιασμένη συλλογή πληροφοριών βάσει κοινής μεθοδολογίας.
ΟΑΕΔ	<ul style="list-style-type: none"> Συνεισφέρει με την παροχή στοιχείων και σε συνεργασία με το ΕΙΕΑΔ αναλαμβάνει την ανάλυση των δεδομένων που συλλέγει ο οργανισμός. Συμβάλλει στον καθορισμό των εκρών του συστήματος
Υπουργείο Παιδείας	<ul style="list-style-type: none"> Συμβάλλει στην παροχή δεδομένων σχετικά με τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος/συστήματος κατάρτισης. Συμβάλλει επίσης στον καθορισμό των εκρών του συστήματος

1.3.1 Το Περιφερειακό Σύστημα Διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, ο περιφερειακός μηχανισμός, μπορεί να συνίσταται σε μια τακτικά επικαιροποιούμενη μελέτη διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας. Η μελέτη αυτή θα πρέπει αφενός να εξυπηρετεί τις ανάγκες της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων και να αρθεί η αυτοδέσμευση όπως αυτή αναφέρεται στο εγκεκριμένο ΠΕΠ Ιονίων Νήσων 2014-2020, αφετέρου να συνδέεται με το υπό ανάπτυξη εθνικό σύστημα διάγνωσης αναγκών. Σημειώνεται επίσης, ότι σύμφωνα με τις οδηγίες του

ΕΙΕΑΔ², η ελάχιστη πληροφόρηση που ζητείται από τις περιφέρειες αφορά τα εξής ζητήματα:

1. Κενές θέσεις στην περιφέρεια. Σε ποιους κλάδους, ποια επαγγέλματα εμφανίζονται και για ποιους λόγους.
2. Δυναμισμός κλάδων και επαγγελμάτων στην περιφέρεια. Ποιοι είναι οι δυναμικοί κλάδοι και επαγγέλματα στην παρούσα φάση και ποιες είναι οι αναπτυξιακές δυνατότητες της περιφέρειας υπό προϋποθέσεις (ποιες είναι οι προϋποθέσεις αυτές).
3. Πληροφορίες για την αναντιστοιχία δεξιοτήτων στην περιφέρεια. Εντοπίζονται κάποιες «οριζόντιες» και/ή επαγγελματικές δεξιότητες στις οποίες διαπιστώνεται έλλειψη στην περιφέρεια; Ποιες είναι οι δεξιότητες αυτές, σε ποια επαγγέλματα και κλάδους διαπιστώνονται οι σχετικές ελλείψεις.

Η κάλυψη των αναγκών της μελέτης, θα πραγματοποιηθεί μέσω της διεξαγωγής, πρωτογενούς και δευτερογενούς έρευνας (desk research). Πιο συγκεκριμένα:

Πρωτογενής έρευνα

Περιλαμβάνει ποσοτική έρευνα πεδίου με χρήση ερωτηματολογίου στις ακόλουθες ομάδες στόχο: α) εργαζόμενους, β) ανέργους και γ) σε επιχειρήσεις, για την καταγραφή αναγκών σε ειδικότητες / δεξιότητες / επαγγέλματα, τον προσδιορισμό δυναμικών κλάδων στην Περιφέρεια, τον εντοπισμό κενών θέσεων εργασίας και τη συγκέντρωση πληροφοριών για αναντιστοιχία δεξιοτήτων στην Περιφέρεια.

Επιπρόσθετα, στην περίπτωση που δεν καταστεί εφικτό να συγκεντρωθούν οι απαιτούμενες πληροφορίες από την ποσοτική έρευνα, παρέχεται η δυνατότητα (σύμφωνα με τις οδηγίες του ΕΙΕΑΔ) συμπληρωματικής ποιοτικής έρευνας η οποία μπορεί να διεξαχθεί με focus groups ή/και συνεντεύξεις σε βάθος με τη χρήση ημιδομημένου οδηγού συνέντευξης.

Σημειώνεται ότι μέχρι την περίοδο αναφοράς της 1^{ης} έκθεσης είναι σε πλήρη εξέλιξη η ποσοτική έρευνα πεδίου στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων στις τρεις προαναφερόμενες ομάδες στόχους.

Δευτερογενής έρευνα

Περιλαμβάνει τη συλλογή δευτερογενών στοιχείων που αφορούν την αγορά εργασίας (απασχόληση, ανεργία, εργατικό δυναμικό), την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, το οικονομικό προφίλ και την παραγωγική διάρθρωση της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων. Για το σκοπό αυτό θα αναλυθούν κλαδικές μελέτες, έρευνες, εμπειρογνωμοσύνες και εκθέσεις, καθώς και στρατηγικά κείμενα της Περιφέρειας (όπως το ΠΕΠ Ιονίων Νήσων 2014-2020 & η Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης).

Για την εκπόνηση της παρούσας 1^{ης} έκθεσης αξιοποιήθηκαν δευτερογενή στοιχεία από πηγές οι οποίες αναφέρονται στο παράρτημα.

² Σημείωμα ΕΙΕΑΔ «Βασικές αρχές για τους περιφερειακούς μηχανισμούς διάγνωσης» (31/07/2015).

2 Βασικά χαρακτηριστικά Περιφέρειας – Αναπτυξιακές προτεραιότητες

2.1 Γενικά χαρακτηριστικά ΠΙΝ

Τα Ιόνια Νησιά³ αποτελούν νησιωτική περιφέρεια στο δυτικό τμήμα του ελλαδικού χώρου, με συνολική έκταση 2.318 τ.χλμ, (το 1,8% της χώρας). Αποτελούνται από 32 νησιά εκ των οποίων κατοικούνται μόνο τα 14, δηλαδή η Κέρκυρα, η Λευκάδα, η Κεφαλληνία, η Ζάκυνθος (μεγάλα νησιά), οι Οθωνοί, η Ερείκουσα, το Μαθράκι, οι Παξοί, οι Αντίπαξοι, το Μεγανήσι, ο Κάλαμος, ο Καστός, η Ιθάκη και οι Στροφάδες (μικρά νησιά). Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων διαιρείται στις Περιφερειακές Ενότητες Κέρκυρας, Κεφαλληνίας, Λευκάδας και Ζακύνθου.

Ο μόνιμος πληθυσμός της ΠΙΝ ανέρχεται σε 207.855 κατοίκους (ΕΛΣΤΑΤ-2011) και αντιστοιχεί στο 1,93% του πληθυσμού της χώρας. Την περίοδο 2001-2011, η Περιφέρεια παρουσιάζει μείωση του μόνιμου πληθυσμού της (-1,48%) οριακά υψηλότερη της χώρας λόγω του αρνητικού φυσικού ισοζυγίου και της εισροής μεταναστών.

Σε ότι αφορά την οικονομία, τη Περιφέρεια παρουσίαζε τα τελευταία είκοσι χρόνια, σε γενικές γραμμές, μια σταθερή πορεία ανάπτυξης που στηριζόταν στην ανάκαμψη του τουρισμού παγκοσμίως και τη σταθερή εγχώρια ζήτηση, ενώ σημαντική ήταν η συμβολή πόρων από την ΕΕ. Εντούτοις, οι επιπτώσεις από την παρατεταμένη οικονομική κρίση που πλήττει τη χώρα, επηρεάζουν σαφώς και την ΠΙΝ. Η εμφάνιση των δυσμενών εξελίξεων ανιχνεύεται σε ορισμένους δείκτες, όπως:

- το ΑΕΠ, που υπέστη σημαντική μείωση από το 2008 έως στο 2011 (-16,96%, η μεγαλύτερη μείωση από όλες τις Περιφέρειες της χώρας), ενώ το κ.κ. ΑΕΠ το 2011 υποχώρησε στο 76% του μέσου κοινοτικού δείκτη (έναντι 94% το 2008).
- το ποσοστό ανεργίας που ανήλθε το 2013 στο 18,3%, σχεδόν διπλάσιο του 2008.
- η κάμψη του τουριστικού τομέα την περίοδο 2008-2012, όπως αυτή αποτυπώνεται στα ποσοτικά στοιχεία των αφίξεων και των διανυκτερεύσεων και άλλους δείκτες

Η ΠΙΝ ακολουθεί σε γενικές γραμμές τις τάσεις οικονομικής ύφεσης της χώρας και των υπολοίπων Περιφερειών. Η κατάσταση αυτή αποτυπώνεται στην κατάταξη της ΠΙΝ στην 249^η θέση ανάμεσα στις 262 ευρωπαϊκές Περιφέρειες και στην 6η θέση των 13 ελληνικών Περιφερειών, με βάση το δείκτη «περιφερειακής ανταγωνιστικότητας (EU Regional Competitiveness Index RCI 2013).

Ο ρόλος της ΠΙΝ στο εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον προσδιορίζεται ανάλογα με τη χωρική κλίμακα. Ειδικότερα:

- Στο χώρο της Μεσογείου, όπου από το 1995 προωθείται η «Ευρω-Μεσογειακή συνεργασία», τα Ιόνια Νησιά κατέχουν κεντρική θέση επί των μεσογειακών και ευρωπαϊκών αξόνων.
- Στον ευρωπαϊκό χώρο, εντάσσεται στον Ευρωπαϊκό Νησιωτικό Χώρο, που εμφανίζει ιδιαιτερότητες και αντιμετωπίζει ορισμένα ειδικά προβλήματα με μόνιμο και δομικό χαρακτήρα, ενώ παράλληλα αποτελεί κομβικό σημείο επί του (θαλάσσιου) Άξονα «Αδριατικής - Ιονίου», όπου προωθείται η στρατηγική για τη «Μακρο-περιφέρεια Αδριατικής-Ιονίου» και

³ Πηγή: ΠΕΠ Ιονίων Νήσων 2014-2020

- Σε εθνικό επίπεδο, αποτελεί έναν ισχυρό πόλο τουριστικής ανάπτυξης, ενώ λειτουργεί παράλληλα και συμπληρωματικά με το δυτικό ηπειρωτικό τόξο του ελλαδικού χώρου.

2.2 Αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020

Ο **κεντρικός Αναπτυξιακός Στόχος**⁴ της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων για το 2020, είναι η «**Βιώσιμη ανάπτυξη με ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και ελκυστικότητας της ΠΙΝ, μέσα από την αξιοποίηση της οικονομίας της γνώσης, του πολιτιστικού και περιβαλλοντικού αποθέματος**», προκειμένου να αυξηθεί η απασχόληση και η ευημερία των πολιτών. Το **νέο αναπτυξιακό όραμα** της ΠΙΝ είναι να καταστούν τα «**Ιόνια Νησιά, Ελκυστικός Προορισμός & Βιώσιμος Τόπος**».

Βασικές συνιστώσες της αναπτυξιακής στρατηγικής της ΠΙΝ αποτελούν:

- Η επανάκτηση της «**ελκυστικότητάς**» της, που αφορά κυρίως το παραγωγικό σύστημα και μπορεί να επιτευχθεί σταδιακά μέσω της στρατηγικής για την «έξυπνη εξειδίκευση».
- Η διασφάλιση της «**βιωσιμότητάς**» της, που παραπέμπει στις συνθήκες διαβίωσης του πληθυσμού με τις ιδιαιτερότητες που δημιουργεί η νησιωτική φυσιογνωμία, στη περιβαλλοντική αειφορία, αλλά και στη θωράκιση του κοινωνικού ιστού.

Οι δύο παραπάνω συνιστώσες προδιαγράφουν τις επιδιώξεις της νέας αναπτυξιακής στρατηγικής της ΠΙΝ, που αποτυπώνονται στους παρακάτω **γενικούς στρατηγικούς στόχους**:

- Διαφοροποίηση του παραγωγικού συστήματος & προτύπου με αναφορά στην «έξυπνη εξειδίκευση».
- Ενίσχυση του κοινωνικού ιστού, με γνώμονα την παροχή «ίσων ευκαιριών»
- Διαχείριση του περιβάλλοντος & του χώρου, στην κατεύθυνση της βιωσιμότητας

Σε ότι αφορά την **Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων** η οποία αποτελεί τον βασικό κορμό της αναπτυξιακής στρατηγικής της περιφέρειας για την περίοδο 2014-2020, έχει αναδείξει τους τομείς προτεραιότητας για την περιφερειακή οικονομία:

- Πρωτογενής τομέας: περιλαμβάνει την Αγροδιατροφή και τη Γαστρονομία.
- Θαλάσσια οικονομία: περιλαμβάνει την Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και τον Θαλάσσιο Τουρισμό.
- Βιομηχανία της Εμπειρίας: περιλαμβάνει την Πολιτιστική - Δημιουργική οικονομία και τον Θεματικό Τουρισμό (Πολιτιστικός & Θρησκευτικός Τουρισμός, Οικολογικός & περιηγητικός τουρισμός)
- Υπηρεσίες Υγείας μέσω Βιο-ιατρικής (πρόκειται για αναδυόμενο τομέα)

⁴ Πηγή: Όπως παραπάνω

Επιπρόσθετα, η αξιοποίηση των ΤΠΕ και των «καθαρών τεχνολογιών» διατρέχει οριζόντια τους παραπάνω τομείς προτεραιότητας για την Περιφέρεια, όπως και τα μέτρα που αφορούν στην ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού.

Σε ότι αφορά την κοινωνική συνοχή, η **Στρατηγική για την καταπολέμηση της φτώχειας και προαγωγή της κοινωνικής Ένταξης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων** για την περίοδο 2014-2020 περιλαμβάνει τους ακόλουθους πέντε γενικούς στόχους:

- 1^{ος} Γενικός Στόχος: Ενίσχυση της πρόσβασης σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες κοινωνικών ομάδων που πλήττονται από φτώχεια.
- 2^{ος} Γενικός Στόχος: Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων της υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος.
- 3^{ος} Γενικός Στόχος: Καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και προώθηση της ισότητας των ευκαιριών
- 4^{ος} Γενικός Στόχος: Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, με έμφαση στις ευπαθείς και λοιπές ομάδες πληθυσμού που απειλούνται ή πλήττονται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό.
- 5^{ος} Γενικός Στόχος: Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση ευπαθών και λοιπών ομάδων πληθυσμού των μικρών νησιών & γενικά των απομονωμένων περιοχών της Περιφέρειας.

Τέλος, σε ότι αφορά το **ανθρώπινο δυναμικό** της Περιφέρειας, σχετικές παρεμβάσεις μέσω του **ΠΕΠ Ιονίων Νήσων 2014-2020** προβλέπονται στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας 5 «Κοινωνική ένταξη, ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και καταπολέμηση της φτώχειας & των διακρίσεων» ο οποίος συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και περιλαμβάνει τους κάτωθι θεματικούς Στόχους:

- ΘΣ 8: «Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων»

Σε ότι αφορά τον Θεματικό Στόχο 8 οι σχετικές παρεμβάσεις συνδέονται με την **Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης** και ενδεικτικά προβλέπονται παρεμβάσεις όπως ενεργητικές πολιτικές προώθησης των ανέργων στην απασχόληση στους τομείς Περιφερειακής εξειδίκευσης, προγράμματα κατάρτισης ανέργων στους τομείς Περιφερειακής εξειδίκευσης, δράσεις στήριξης νέων επιχειρηματιών και αυτοαπασχολούμενων στους τομείς Περιφερειακής εξειδίκευσης, δράσεις υποστήριξης της προσαρμογής των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στις απαιτήσεις της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης.

- ΘΣ 9: «Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης»

Σε ότι αφορά τον Θεματικό Στόχο 9 οι σχετικές παρεμβάσεις εξυπηρετούν την **Στρατηγική για την καταπολέμηση της φτώχειας και προαγωγή της κοινωνικής Ένταξης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων για την περίοδο 2014-2020** και

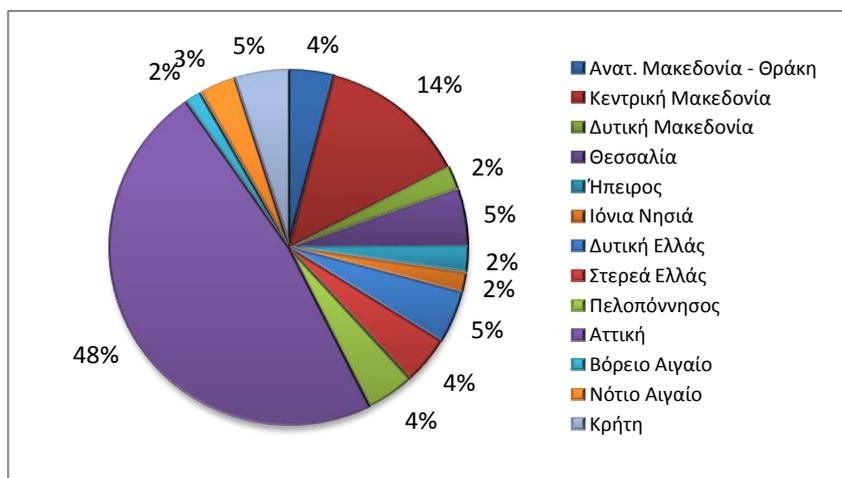
περιλαμβάνουν (ενδεικτικά) πλέγμα δράσεων υποστήριξης της κοινωνικής ένταξης και της απασχολησιμότητας των Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού, παροχή υπηρεσιών φροντίδας & φιλοξενίας τέκνων, δράσεις υποστήριξης κοινοτήτων ρομά για την κοινωνική και οικονομική ένταξη, παρεμβάσεις πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας και καταπολέμησης των διακρίσεων λόγω αναπηρίας, δράσεις προς όφελος των γυναικών και για την καταπολέμηση της βίας, παρεμβάσεις για τη βελτίωση της πρόσβασης σε δομές υγείας, κοινωνικής φροντίδας και πρόνοιας, παρεμβάσεις ενίσχυσης της πρόσβασης ομάδων που πλήττονται από φτώχεια σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες, παρεμβάσεις προώθησης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, ολοκληρωμένες παρεμβάσεις τοπικής ανάπτυξης και απασχόλησης.

3 Οικονομικές επιδόσεις της Περιφέρειας

3.1 Γενικό Οικονομικό Προφίλ

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων αποτελεί μια περιοχή με αρκετές δυνατότητες ανάπτυξης, λόγω των υψηλής ποιότητας αγροτικών προϊόντων που παράγει, των δυνατοτήτων διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος που διαθέτει αξιοποιώντας το πλούσιο απόθεμα πολιτιστικών και περιβαλλοντικών της πόρων, καθώς και λόγω των περιθωρίων ενίσχυσης δραστηριοτήτων έρευνας-τεχνολογίας και δημιουργικής οικονομίας.

Γενική εικόνα για την οικονομία της ΠΙΝ μπορούμε να έχουμε καταρχάς από τους δύο πιο σημαντικούς οικονομικούς δείκτες, το **ΑΕΠ** (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν) και το **κατά κεφαλήν ΑΕΠ**, οι οποίοι σχετίζονται θετικά με όλους τους υπόλοιπους δείκτες ευημερίας μιας οικονομίας. Ο βασικότερος δείκτης του μεγέθους και της επίδοσης μιας οικονομίας είναι το **ΑΕΠ**, το οποίο ορίζεται ως το συνολικό μέτρο παραγωγής και ισούται με τη συνολική αξία σε τιμές αγοράς των προϊόντων και των υπηρεσιών που παράγονται σε μια οικονομία σε ετήσια βάση⁵. Αλλιώς, είναι η συνολική προστιθέμενη αξία σε μια οικονομία σε τιμές αγοράς. Η πορεία του ΑΕΠ είναι **δείκτης της άνθησης ή της ύφεσης** μιας οικονομίας. Το **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** που είναι το ΑΕΠ διαιρεμένο με τον συνολικό πληθυσμό μιας χώρας (ή περιοχής), δηλαδή ο μέσος όρος εισοδήματος, είναι ένας δείκτης μέτρησης της παραγωγικότητας καθώς και της σχετικής ευημερίας των κατοίκων της χώρας (ή περιοχής).

Γράφημα 1: Συμβολή κάθε περιφέρειας στο εθνικό ΑΕΠ το 2013, Eurostat (Οκτώβριος 2015)-Ιδία Επεξεργασία.

Στο **Γράφημα 1** φαίνεται η συμμετοχή της κάθε μίας από τις 13 Περιφέρειες της Ελλάδος στο συνολικό ΑΕΠ της χώρας το έτος 2013, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της Eurostat⁶. Η αξία των τελικών αγαθών και υπηρεσιών (ΑΕΠ) που παράχθηκαν το 2013 στην ΠΙΝ ανήλθαν σε 3,25 δις ευρώ περίπου, αποτελώντας το 2%

⁵ Εκτιμήσεις γίνονται και σε τριμηνιαία ή μηνιαία βάση.

⁶ Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της Eurostat που ελήφθησαν τον Οκτώβριο 2015 και αναφέρονται στο 2013. Τα επίσημα στοιχεία των Περιφερειακών Εθνικών Λογαριασμών για το έτος 2013, θα δημοσιευτούν στις 15-1-2016, σύμφωνα με ενημέρωση της ΕΛΣΤΑΤ.

Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

του συνολικού ΑΕΠ της Ελλάδας, επίδοση που την κατατάσσει στην προτελευταία θέση συγκριτικά με τις 13 Περιφέρειες. Στην τελευταία θέση βρίσκεται η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.

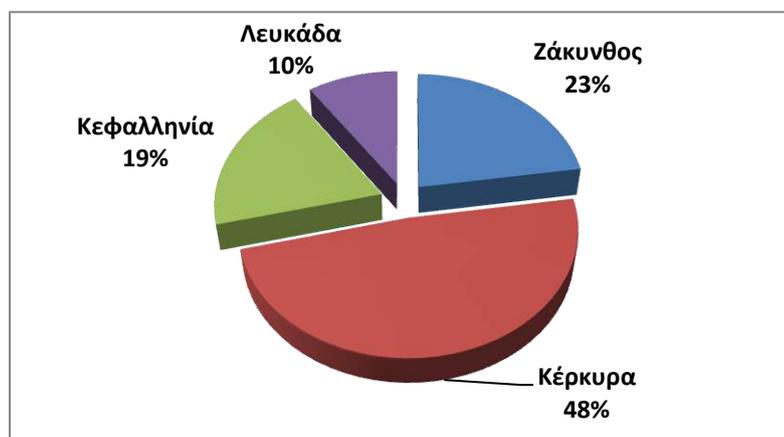
Πίνακας 1: Ποσοστό ΑΕΠ των Νομών/ΠΕ της ΠΙΝ, της ΠΙΝ και η κατάταξή τους ως προς τις υπόλοιπες.

Γεωγραφική Ενότητα	(%) στο ΑΕΠ της χώρας	Κατάταξη
Ελλάδα	100,00	
Ιόνια Νησιά	1,8	12
Ζάκυνθος	0,4	41
Κέρκυρα	0,9	24
Κεφαλληνία	0,3	44
Λευκάδα	0,2	50

Πηγή: Eurostat (Οκτώβριος 2015)-Ιδία Επεξεργασία

Ο Πίνακας 1 δείχνει την ποσοστιαία συμμετοχή της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων και της κάθε Περιφερειακής Ενότητας στο ΑΕΠ της χώρας, καθώς και τη θέση που έχουν συγκριτικά με τις 13 Περιφέρειες της Ελλάδας και τους 51 νομούς αντίστοιχα σε όρους συμμετοχής στο συνολικό ΑΕΠ της Ελλάδας.

Όπως φαίνεται και στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 2), η Κέρκυρα έχει το μεγαλύτερο ΑΕΠ που αντιστοιχεί σχεδόν στο 50% της ΠΙΝ. Ακολουθεί η Ζάκυνθος, η Κεφαλονιά και τελευταία η Λευκάδα με μεγάλη διαφορά από τις προηγούμενες δύο, παράγοντας το μισό από αυτές.

Γράφημα 2: Ποσοστό ΑΕΠ κάθε Νομού στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, ΕΛΣΤΑΤ (Οκτώβριος 2015) για το 2012

Στον Πίνακα 2 που ακολουθεί φαίνεται η πορεία του κ.κ. ΑΕΠ και του ΑΕΠ των Περιφερειακών Ενοτήτων της ΠΙΝ, της ΠΙΝ και της Χώρας για τα έτη 2005-2012, λίγα έτη, δηλαδή, πριν την έναρξη της κρίσης δημοσίου χρέους η οποία γρήγορα μετατράπηκε σε βαθιά ύφεση για το σύνολο της οικονομίας και αποτυπώνεται στην έντονα καθοδική πορεία των δύο αυτών οικονομικών δεικτών μετά το 2008. Το 2008

όλων των γεωγραφικών ενοτήτων το ΑΕΠ και το κ.κ. ΑΕΠ έφτασαν στη μέγιστη τιμή τους και ξεκινά η πτώση της τιμής τους εφεξής.

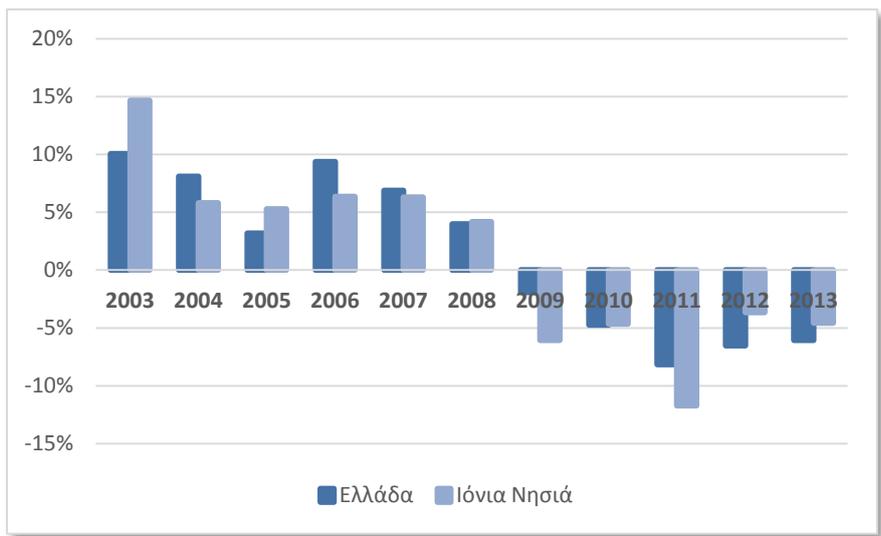
Πίνακας 2: Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ και ΑΕΠ ανά Νομό/ΠΕ της ΠΙΝ, ΠΙΝ και Χώρα, 2005-2012

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές, €								
Ιόνια Νησιά	18.146	19.227	20.389	21.216	19.946	19.072	16.792	16.100
Ζάκυνθος	21.104	22.087	23.727	24.468	23.310	22.060	18.549	18.501
Κέρκυρα	17.723	18.679	19.614	20.730	19.254	18.005	16.427	15.601
Κεφαλληνία	19.310	20.843	22.565	23.087	21.160	20.254	16.978	16.501
Λευκάδα		14,091	14,509	14,666	15,198	16,699	15,072	13,493
	13,010							
Σύνολο Ελλάδος	17.953	19.575	20.857	21.642	21.224	20.282	18.677	17.507
ΑΕΠ (σε εκατομμύρια ευρώ, σε τρέχουσες τιμές)								
Ιόνια Νησιά	3.792	4.033	4.287	4.466	4.195	4.000	3.531	3.402
Ζάκυνθος	863	909	981	1.013	963	907	765	769
Κέρκυρα	1.892	1.995	2.094	2.209	2.045	1.902	1.735	1.651
Κεφαλληνία	733	797	869	895	825	793	670	657
Λευκάδα		332	343	348	361	398	361	325
	304							
Σύνολο Ελλάδος	199.153	217.831	232.831	242.096	237.431	226.210	207.752	194.204

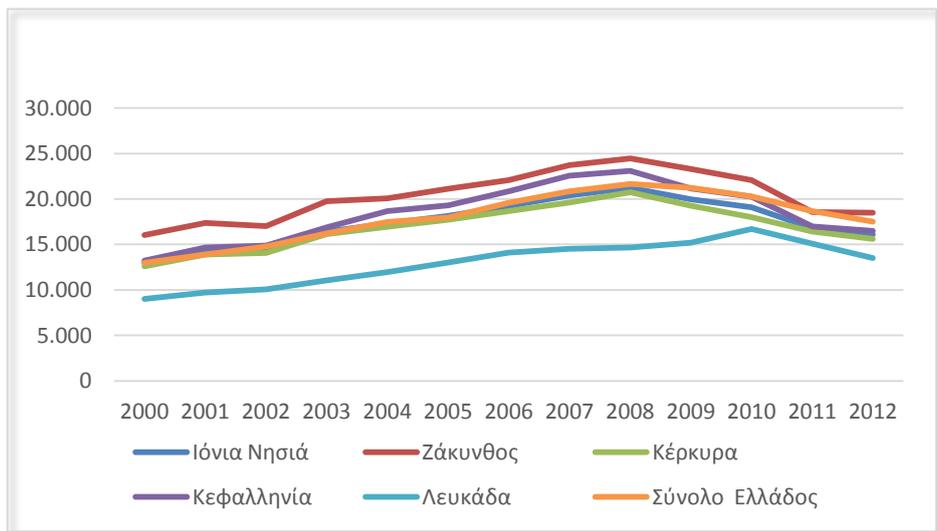
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Οκτώβριος 2015)-Ιδία Επεξεργασία.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η πορεία του ΑΕΠ είναι δείκτης άνθησης ή ύφεσης μιας οικονομίας. Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ, δηλαδή η ποσοστιαία μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ ανάμεσα σε δύο διαδοχικά έτη, ακολούθησε και για την ΠΙΝ και για το σύνολο της Ελλάδας, παρόμοια πορεία, όπως προκύπτει από το παρακάτω σχήμα (Γράφημα 3) με λίγο μεγαλύτερη μεταβλητότητα για την περίπτωση της ΠΙΝ.

Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Γράφημα 3: Ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ, Ελλάδας και ΠΙΝ, Eurostat (Οκτώβριος 2015), 2002-2013-Ιδία Επεξεργασία.

Γράφημα 4: Πορεία κ.κ. ΑΕΠ των ΠΕ της ΠΙΝ, της ΠΙΝ και της Χώρας, ΕΛΣΤΑΤ (Οκτώβριος 2015)-Ιδία Επεξεργασία.

Όπως προκύπτει από τον Πίνακα 3, παρόλο που σε επίπεδο ΑΕΠ η ΠΙΝ βρίσκεται στην προτελευταία θέση, αναφορικά με τον μέσο όρο εισοδήματος (κ.κ. ΑΕΠ) βρίσκεται στην τρίτη θέση μετά την Περιφέρεια Αττικής και του Νοτίου Αιγαίου. Ακόμα, παρατηρείται ότι από τις επιμέρους Περιφερειακές Ενότητες της ΠΙΝ, η Ζάκυνθος εμφανίζει τη μεγαλύτερη δυναμική και έχει, ακόμα, μεγαλύτερο μέσο όρο εισοδήματος από τον εθνικό μέσο όρο (18.501 σε σύγκριση με 17.300). Υψηλό κ.κ. ΑΕΠ απολαμβάνουν και η Κεφαλονιά και η Κέρκυρα και ακολουθεί με διαφορά η Λευκάδα.

Πίνακας 3: Κατά κεφαλήν των ΠΕ της ΠΙΝ, της ΠΙΝ και της Ελλάδας και συγκρίσεις με την ΕΕ.

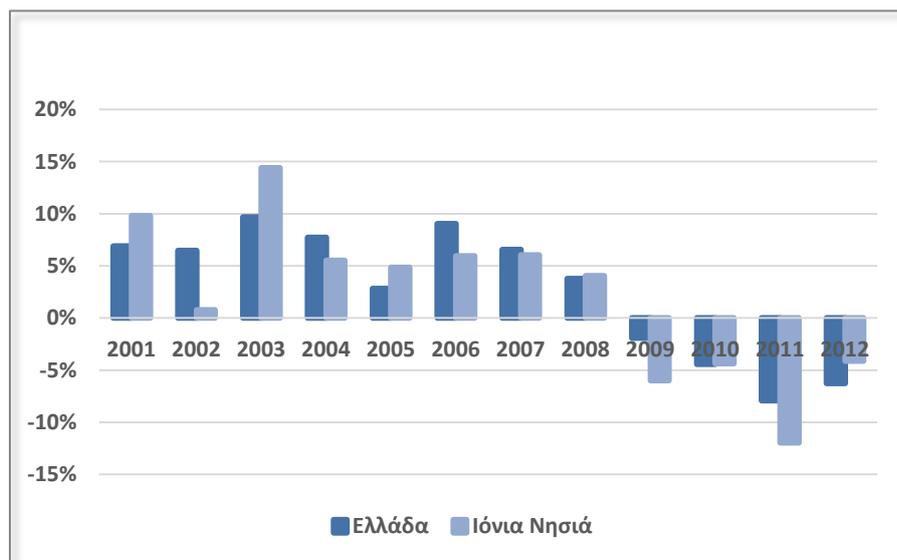
Γεωγραφική Ενότητα	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές (ευρώ)						
		E-28		E-15		E-28 = 100	
		(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
		Ελλάδας =100	ΕΕ-15 =100	ΕΕ-28 = 100	Ζώνη Ευρώ-12=100	Ζώνη Ευρώ-19=100	
E-28	26500			100			
E-15	30800		100				
Ζώνη Ευρώ-12	29800				100		
Ζώνη Ευρώ-19	29100					100	
Ελλάδα	17300	100	Θέση	56	65	58	
Ιόνια Νησιά	16,100	92	3η	52	61	54	
Ζάκυνθος	18,501	106	3η	60	70	64	
Κέρκυρα	15,601	89	9η	51	59	54	
Κεφαλληνία	16,501	94	7η	54	62	57	
Λευκάδα	13,493	77	28η	44	51	46	

Πηγή: Eurostat (Οκτώβριος 2015)-Ιδία Επεξεργασία

Γράφημα 5: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ Νομών/ΠΕ της ΠΙΝ, ΕΛΣΤΑΤ (Οκτώβριος 2015) για το 2012-Ιδία Επεξεργασία.

Παρόμοια συμπεράσματα προκύπτουν από την απεικόνιση της πορείας του ρυθμού μεταβολής του κ.κ. ΑΕΠ (Γράφημα 6). Το 2011 παρατηρείται η πιο απότομη κάμψη.

Γράφημα 6: Ρυθμός μεταβολής κ.κ. ΑΕΠ, Ελλάδος και ΠΙΝ, 2000-2012, ΕΛΣΤΑΤ (Οκτώβριος 2015) Ιδία Επεξεργασία.

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανά Περιφέρεια και κλάδο, το 2012 η ΑΠΑ της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων ανήλθε στο ποσό των 2.999 εκατ. Ευρώ, παρουσιάζοντας έτσι μια μείωση της τάξης του 24% σε σύγκριση με το 2008.

Η ΠΙΝ συγκεντρώνει το **2,1%** του πλήθους των φορολογουμένων και το 2012 σύμφωνα με στοιχεία της ΓΓΔΕ οι φορολογούμενοι της ΠΙΝ δήλωσαν μέσο ετήσιο εισόδημα **9.915 €** που αντιστοιχεί στο **75%** του μέσου ετήσιου εισοδήματος ανά φορολογούμενο σε επίπεδο χώρας. Τέλος, όσον αφορά τις **καταθέσεις** σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της ΤτΕ, οι αποταμιευτικές καταθέσεις στην ΠΙΝ ανέρχονται σε 1.863 εκατ. € και αποτελούν μόλις το 2% των συνολικών καταθέσεων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας⁷.

⁷ Στατιστικά στοιχεία καταθέσεων της ΤτΕ (Ιούνιος 2015).

4 Χαρακτηριστικά των τομέων παραγωγής της Περιφέρειας (επιμέρους κλάδοι και επιχειρήσεις)

Σύμφωνα με την «Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης ΠΙΝ» (RIS), Το βασικό παραγωγικό σύμπλεγμα της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, με βάση τα συγκριτικά του πλεονεκτήματα θα πρέπει να προσανατολιστεί στην αξιοποίηση των εξής 5 τομέων:

1. **Τουρισμός** (ποιοτικός και θεματικός: θαλάσσιος τουρισμός, πολιτιστικός & θρησκευτικός Τουρισμός, οικολογικός & περιηγητικός τουρισμός),
2. **Αγροδιατροφικός τομέας** (φυτική & ζωική παραγωγή). Σε αυτόν συμπεριλαμβάνονται τοπικά προϊόντα υψηλής ποιότητας, γεωργικά προϊόντα που αποτελούν φυσικά μονοπώλια και η τοπική γαστρονομία.
3. **Θαλάσσια οικονομία** - Αλιεία & Υδατοκαλλιέργεια.
4. **Πολιτιστική & Δημιουργική οικονομία** η οποία θα αξιοποιεί με ήπιο και βιώσιμο τρόπο τον φυσικο-περιβαλλοντικό πλούτο, την κοινή κληρονομιά και το πολιτιστικό απόθεμα και γενικά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της νησιωτικότητας.
5. **Υπηρεσίες Υγείας μέσω Βιο-ιατρικής**, ο οποίος είναι αναδυόμενος τομέας.

Επομένως η διάρθρωση του παραγωγικού δυναμικού της Περιφέρειας είναι καλό να ιδωθεί υπό το πρίσμα των τομέων που αναδεικνύει η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης και όχι ανεξάρτητα από αυτήν. Δηλαδή βασικός σκοπός της RIS είναι ο παραγωγικός ιστός της Περιφέρειας με την ενσωμάτωση των παραμέτρων της οικονομίας της «Γνώσης» και τη διασφάλιση της «Αειφορίας», να κατευθυνθεί σε ένα διαφορετικό παραγωγικό και αναπτυξιακό πρότυπο εκσυγχρονισμένο και ποιοτικά αναβαθμισμένο⁸.

Στον Πίνακα 4 παρουσιάζεται η οικονομική δραστηριότητα ανά κλάδο στην ΠΙΝ και στο σύνολο της χώρας το έτος 2012. Η συμμετοχή του **πρωτογενούς τομέα** (γεωργία, αλιεία, δασοκομία) στη συνολική ΑΠΑ της ΠΙΝ είναι **4%**, όπως επίσης είναι και στο σύνολο της Ελλάδας, ενώ η συμμετοχή του **δευτερογενούς τομέα** (μεταποίηση, κατασκευές, ορυχεία, παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, διανομή νερού κλπ), είναι **8%** και **14%** αντίστοιχα για το σύνολο της Ελλάδας. Τέλος, η συμμετοχή του **τρίτογενούς τομέα** που είναι και η κυρίαρχη, ανέρχεται σε **89%** στην ΠΙΝ και **82%** στο σύνολο της χώρας.

Πίνακας 4: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανά κλάδο στην ΠΙΝ το 2012 σε τρέχουσες τιμές, εκατ. Ευρώ.

Κλάδος	ΠΙΝ	Σύνολο Ελλάδος
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	114	6,326
Ορυχεία και λατομεία - Μεταποίηση - Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	75	17,031

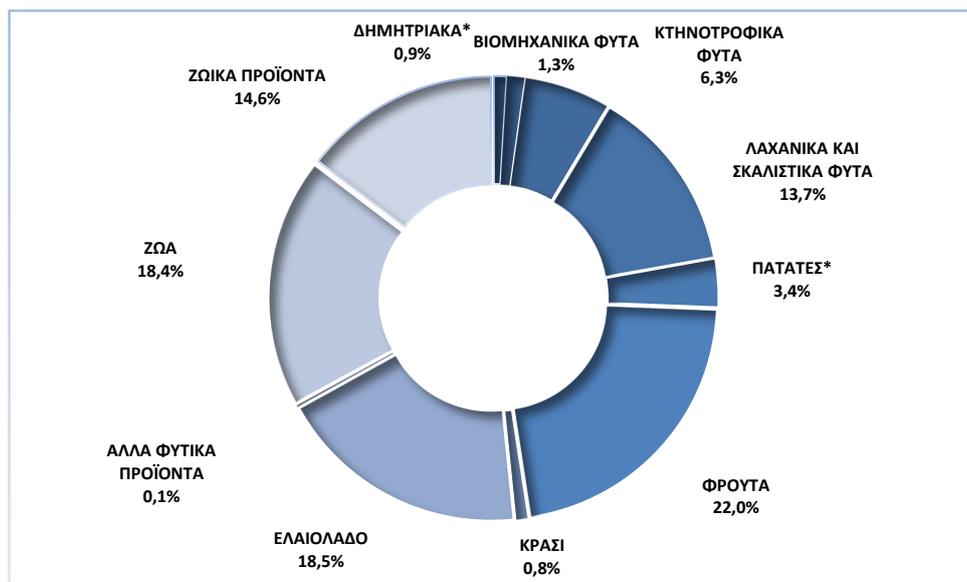
⁸ RIS, σελ. 19, 21-27, ΠΕΠ σελ.17.

Κλάδος	ΠΙΝ	Σύνολο Ελλάδος
Παροχή νερού - επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης	43	2,218
Κατασκευές	109	4,428
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων	308	19,598
Μεταφορές και αποθήκευση	427	13,221
Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης	503	7,774
Ενημέρωση και επικοινωνία	35	5,951
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	62	8,293
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	534	33,413
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	68	6,115
Διοικητικές και υποστηρικτές δραστηριότητες	31	2,293
Δημόσια διοίκηση και άμυνα - Υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	198	17,230
Εκπαίδευση	182	10,532
Δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα	115	9,241
Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία - Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών - Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών. Μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών που αφορούν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση	195	7,550
Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία	2999	171,216

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Οκτώβριος 2015)-Ίδια Επεξεργασία

4.1 Πρωτογενής Τομέας

Στην ΠΙΝ ο πρωτογενής τομέας χαρακτηρίζεται από **άριστης ποιότητας** αγροτικά προϊόντα φυτικής παραγωγής, όπως: Λάδι, Σταφύλια, κρασί, σύκα αλλά και μέλι. Υπάρχουν σειρά προϊόντων με Ονομασία Προέλευσης ή Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (π.χ. Zante currants, κρασιά «Ρομπόλα»), καθώς και προϊόντα που μπορούν να τύχουν πιστοποίησης (όπως φέτα Κεφαλονιάς). **Ακόμα 2 από τους 5 τομείς της RIS** συνδέονται με τον πρωτογενή τομέα παραγωγής (Αγροδιατροφικός τομέας και θαλάσσια οικονομία- Αλιεία & Υδατοκαλλιέργεια).

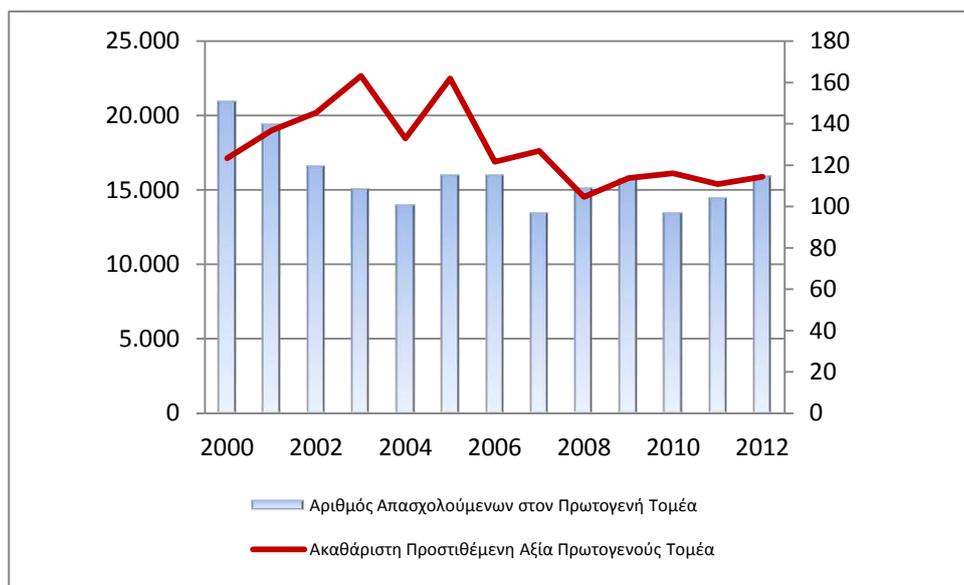
Γράφημα 7 Συμμετοχή των γεωργικών προϊόντων στη συνολική αξία της γεωργικής παραγωγής αγαθών, ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικοί Λογαριασμοί Γεωργίας, 2011-Ιδία Επεξεργασία

* συμπεριλαμβανομένων των σπόρων

Πίνακας 5 Αριθμός επιχειρήσεων του αγροτικού τομέα ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (ΣΤΑΚΟΔ08) του Πρωτογενούς Τομέα και κύκλος εργασιών (τζίρος) αυτών (σε ευρώ) στην ΠΙΝ, 2010.

ΣΤΑΚΟΔ08	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
01	Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες	418	9.497.342,27
02	Δασοκομία και υλοτομία	7	24.630,29
03	Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια	96	27.931.353,91

Πηγή: Μητρώο Επιχειρήσεων, 2010, ΕΛΣΤΑΤ (το πιο πρόσφατο αρχείο).

Γράφημα 8 Αριθμός απασχολούμενων και ΑΠΑ Πρωτογενούς Τομέα στην ΠΙΝ, 2000-2012, ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία Επεξεργασία

Η **γεωργική γη** καταλαμβάνει σχετικά μικρή έκταση, με τάσεις εγκατάλειψης. Η χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση είναι 675 χιλιάδες στρέμματα και ο συνολικός αριθμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων ανέρχεται σε 28.383 σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το 2013. Τα τελευταία χρόνια εμφανίζει τάσεις μείωσης⁹.

Στον τομέα της φυτικής παραγωγής η **ελαιοκαλλιέργεια** και η **αμπελοκαλλιέργεια** είναι οι δύο κυριότερες παραδοσιακές γεωργικές καλλιέργειες. Στα Ιόνια υπάρχουν 6541 εκμεταλλεύσεις Αμπελιών και σταφιδάμπελων σε έκταση 27 χιλιάδων στρεμμάτων και 27.558 δενδρώδεις καλλιέργειες σε 310 χιλιάδες στρέμματα¹⁰. Γνωστός είναι ο κερκυραϊκός ελαιώνας με κυρίαρχη ποικιλία τη «λιανολιά» που εκτείνεται σε έκταση περίπου 240.000 στρεμμάτων. Στη Λευκάδα η ελαιοκαλλιέργεια καταλαμβάνει περί τα 82.000 στρέμματα. Στη Ζάκυνθο καταλαμβάνει το 50% της καλλιεργήσιμης γης με την ποικιλία της «κωρωνείκης» ελιάς να κυριαρχεί στο 85% (μικρός είναι ο αριθμός των στρεμμάτων βιολογικής καλλιέργειας και Ολοκληρωμένης Διαχείρισης - 2.078 και 10.415 αντίστοιχα). Η ελαιοκαλλιέργεια αποτελεί μια σημαντική δραστηριότητα και για την Κεφαλονιά & Ιθάκη, με τοπικές ποικιλίες όπως η «ντόπια», η «θειακιά» κ.ά. που αποδίδουν περί τους 2 χιλ. τόνους λάδι ετησίως και περιορισμένη (500 στρεμ.) βιοκαλλιέργεια¹¹.

Η **αμπελοκαλλιέργεια** είναι σημαντική στη Ζάκυνθο όπου καταλαμβάνει το 5% της καλλιεργούμενης έκτασης με αρκετές οινοποιήσιμες (ΠΓΕ) ποικιλίες («σκιαδόπουλο», «σαββατιανό», «βερντέα» κ.ά.) & μέση ετήσια παραγωγή 4,5 χιλ. τόνους. Ακόμα καλλιεργείται η σταφίδα, η οποία καταλαμβάνει το 10% της καλλιεργούμενης έκτασης (16.000 στρέμματα), με το γνωστό εξαγωγίμο (ΠΟΠ) προϊόν «Zante currants», που παράγεται, μεταποιείται στο σταφιδεργοστάσιο της ΕΑΣ Ζακύνθου. Επίσης, στην

⁹ Ελλάς με αριθμούς, Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2015, ΕΛΣΤΑΤ, σελ 32.

¹⁰ Ελλάς με αριθμούς, Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2015, ΕΛΣΤΑΤ, σελ 33.

¹¹ RIS, σ. 24.

Κεφαλονιά – Ιθάκη παράγονται ονομαστές ποικιλίες και υπάρχει ο συνεταιρισμός παραγωγών «ρομπόλας» που διαθέτει 300 μέλη και αναπτύσσει εξαγωγική δραστηριότητα. Η αμπελοκαλλιέργεια στην Κεφαλονιά - Ιθάκη είναι η 2^η σε έκταση καλλιέργεια με 10-13 χιλ. στρέμ και αποδίδει περί τους 2 χιλ. τόνους μούστου ετησίως διαφόρων ποικιλιών, μεταξύ των οποίων και 3 γνωστών ΠΟΠ οίνων («ρομπόλα», μαυροδάφνη», «μοσχάτος»). Στη Λευκάδα καταλαμβάνει το 5% της καλλιεργήσιμης γης και είναι διάσπαρτη σε όλο το νησί (επικρατούσες ποικιλίες είναι το «βερτζαμί» και η «βαρδέα», με ελάχιστα -25-στρέμματα βιο-καλλιέργειας), ενώ στην Κέρκυρα απασχολεί μόλις το 3,3% της καλλιεργήσιμης γης (ελάχιστα είναι τα στρέμματα με βιολογική καλλιέργεια, ενώ η πιο γνωστή ποικιλία είναι ο «κακοτρύγης»).

Παρόλα αυτά η ΠΙΝ είναι μόνο 8^η ανάμεσα στις 13 Περιφέρειες της Ελλάδος σε παραγόμενη αξία κρασιού σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το έτος 2011. Ακόμα σημαντικές είναι δενδρώδεις καλλιέργειες εσπεριδοειδών όπως κυδώνι και κουμ-κουατ, αλλά και οι καλλιέργειες κηπευτικών.

Όσον αφορά τη **ζωική παραγωγή**, είναι σχετικά περιορισμένη. Η αιγοπροβατοτροφία είναι πιο ανεπτυγμένη τοπικά συγκριτικά με την εκτροφή άλλων ζώων αλλά σε αξία είναι ασήμαντη σε σχέση με την παραγωγή των υπόλοιπων περιφερειών της Ελλάδος. Κυριαρχεί το «**κεφαλλονίτικο**» πρόβατο, ενώ στα βοοειδή αξίζει να αναφερθεί σπάνιας φυλής των «βραχυκερατικών» αγελάδων. Η κτηνοτροφία παρότι παραδοσιακή ενασχόληση για την Κέρκυρα, σήμερα είναι εντελώς περιορισμένη (12,6 χιλ. αιγοπρόβατα και περιορισμένη εκτροφή χοίρων και βοοειδών κλπ). Αντίστοιχα και στη Λευκάδα κυριαρχεί η εκτατική και ημι-εκτατική εκτροφή αιγοπροβάτων (16,5 χιλ) και περιορισμένη εκτροφή βοοειδών και χοίρων. Τα αιγο-πρόβατα της Ζακύνθου (12,4 χιλ., με υψηλές αποδόσεις σε γάλα και κρέας) συμπληρώνονται από την περιορισμένη εκτροφή βοοειδών. Στους 3 νομούς (πλην Κέρκυρας) υπάρχει σημαντική οικόσιτη ορνιθοτροφία, ενώ κυρίως στη Ζάκυνθο και δευτερευόντως στην Κεφαλονιά καταγράφεται και κονικλοτροφία. Οι **εκμεταλλεύσεις σε ζώα** σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το 2013, είναι 328 σε βοοειδή (4.256 αριθμός ζώων), 2.343 σε πρόβατα (116.256 αριθμός ζώων), 2.720 σε αίγες (112.663 αριθμός ζώων) και 492 σε χοίρους (1.929 αριθμός ζώων)¹².

Εξαίρεση αποτελεί η **μελισσοκομία** που παρουσιάζει σημαντικό ενδιαφέρον, καθώς λόγω της μεγάλης παρουσίας αυτοφυούς θυμαριού και άλλων αρωματικών φυτών στην Κεφαλονιά κυρίως, αλλά και στην Λευκάδα, παράγεται εξαιρετικής ποιότητας μέλι.

Άλλα γνωστά τοπικά προϊόντα με εξαγωγικό προσανατολισμό είναι το «**κουμ-κουάτ**» της Κέρκυρας, η **φακή** από το χωριό Εγκλουβής της Λευκάδας, το **πεπόνι** και το **νεροκρέμμυδο** της Ζακύνθου, τα **αλλαντικά** της Κέρκυρας και της Λευκάδας, κτηνοτροφικά προϊόντα όπως το τυρί της Ζακύνθου και της Κεφαλονιάς, καθώς και εσπεριδοειδή και κηπευτικά, αλλά και αρωματικά φυτά. Δεν είναι ωστόσο ανεπτυγμένη η καλλιέργεια βιολογικών προϊόντων παρά την ύπαρξη ευνοϊκών συνθηκών και υψηλής ζήτησης τα τελευταία χρόνια.

¹² Ελλάς με αριθμούς, Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2015, ΕΛΣΤΑΤ, σελ 35.

Ο συνολικός αριθμός των **επιχειρήσεων** που δραστηριοποιείται στον τομέα της φυτικής και ζωικής παραγωγής στην ΠΙΝ σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ από το Μητρώο Επιχειρήσεων για το 2010 είναι **418** με ετήσιο κύκλο εργασιών (τζίρο) **9.497.342,27€¹³** (Πίνακας 5). Ακόμα το έτος 2010 έκαναν έναρξη εργασιών 29 επιχειρήσεις στον τομέα της φυτικής και ζωικής παραγωγής, ενώ έκλεισαν 18 (Μητρώο Επιχειρήσεων, ΕΛΣΤΑΤ, 2010).

Η **ιχθυοκαλλιέργεια** είναι ο πιο δυναμικός κλάδος της πρωτογενούς παραγωγής της ΠΙΝ με σημαντικές εξαγωγές ψαριών όπως τσιπούρα και λαυράκι. Σύμφωνα με τη τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την ΠΙΝ, η περιοχή διαθέτει πάνω από τριάντα μονάδες με δυναμικότητα μεγαλύτερη από 14.000 τόνους αλιευμάτων τον χρόνο. Ακόμα ο **αλιευτικός στόλος** των Ιονίων Νήσων προσμετράει περί τα 1.850 πλοία (πάνω από το 9% του ελληνικού αλιευτικού στόλου), τα οποία υποστηρίζονται από έναν αριθμό (87 περίπου) αλιευτικών καταφυγίων. Σύμφωνα με το Μητρώο Επιχειρήσεων της ΕΛΣΤΑΤ για το 2010, **96 επιχειρήσεις** δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό με συνολικό **τζίρο 27.931.353,91€** (Πίνακας 5).

Σύμφωνα με το **Γράφημα 7** η **παραγόμενη αξία φρούτων** ανέρχεται στα 28,33 εκατ. € και αποτελεί το 22% της αξίας της συνολικής παραγωγής γεωργικών αγαθών στα Ιόνια Νησιά. Δεύτερη σε σειρά σημαντικότητας έρχεται η αξία σε παραγωγή **ελαιολάδου** αξίας 23,91 εκατ. € και τρίτη η παραγωγή **ζώων**, κυρίως εκτροφή αιγοπροβάτων, συνολικής αξίας 23,73 εκατ. €. Τα υπόλοιπα **ζωικά προϊόντα** στα οποία συμπεριλαμβάνονται οι κλάδοι της μελισσοκομίας και της ιχθυοκαλλιέργειας είναι αξίας 18,81 εκατ. € και αντιστοιχούν στο 14,6% της συνολικής παραγόμενης αξίας γεωργικών αγαθών στην ΠΙΝ.

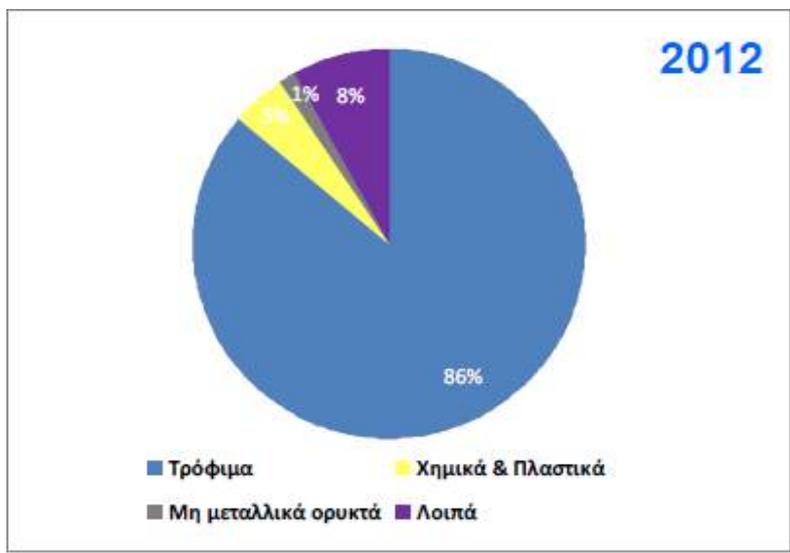
Ακόμα η **συνεισφορά του αγροτικού τομέα στην απασχόληση** από το 2005 σύμφωνα με το **Γράφημα 8** σταθεροποιήθηκε μέχρι το 2012 περίπου στους 16.000 απασχολούμενους. Η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) από το 2000 μέχρι το 2005 αυξανόταν με ταυτόχρονη μείωση του αριθμού των απασχολούμενων πράγμα δηλώνει αύξηση της παραγωγικότητας του τομέα. Στη συνέχεια όμως μειώθηκε και σταθεροποιήθηκε στα επίπεδα του 2009 (114 εκατ. €). Διαθέσιμα στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ για την ΑΠΑ σε περιφερειακό επίπεδο δεν υπάρχουν ακόμα για τα έτη μετά το 2012. Ωστόσο σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία για την απασχόληση στον αγροτικό τομέα της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑ για το Β' του 2015 Τρίμηνο, έχει μειωθεί αρκετά συγκριτικά με τα επίπεδα του 2012 (**16.409** απασχολούμενοι) και ανέρχεται στους **8.890** απασχολούμενους, δηλαδή **μειώθηκε περίπου κατά 46% και αντιστοιχεί στο 13% της συνολικής απασχόλησης της ΠΙΝ** (ενώ το 2012 αντιστοιχούσε στο 20% της συνολικής απασχόλησης). Αυτό αντανακλά τόσο το μεγάλο κύμα συνταξιοδοτήσεων που συντελέστηκε μεταξύ 2012 και 2015 όσο και τις αλλαγές στις προτιμήσεις των νέων ανθρώπων οι οποίοι στρέφονται σε επιχειρηματικές δραστηριότητες του Τριτογενούς Τομέα. Ακόμα πρέπει να σημειωθεί

¹³ Η επικαιροποίηση των στοιχείων του Μητρώου Επιχειρήσεων γίνεται με μεγάλη **χρονική υστέρηση** και ως εκ τούτου τα στοιχεία δεν μπορεί να είναι αξιόπιστα, ειδικά αν λάβουμε υπόψη τις δραματικές αλλαγές που επήλθαν λόγω της οικονομικής κρίσης. Ωστόσο μπορούν να ληφθούν υπόψη αναφορικά με τη σημαντικότητα ενός κλάδου οικονομικής δραστηριότητας καθώς η σχετική συμβολή του στο εισόδημα μιας οικονομίας καθώς και την παραγωγική δομή δεν αλλάζει σε χρονικό διάστημα 5 ετών.

ότι κυριαρχεί το μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων, ενώ ο βαθμός εκμηχάνισης της παραγωγής είναι χαμηλός με αποτέλεσμα η παραγωγικότητα να είναι χαμηλή όπως επίσης και η ελκυστικότητα της αγροτικής παραγωγής.

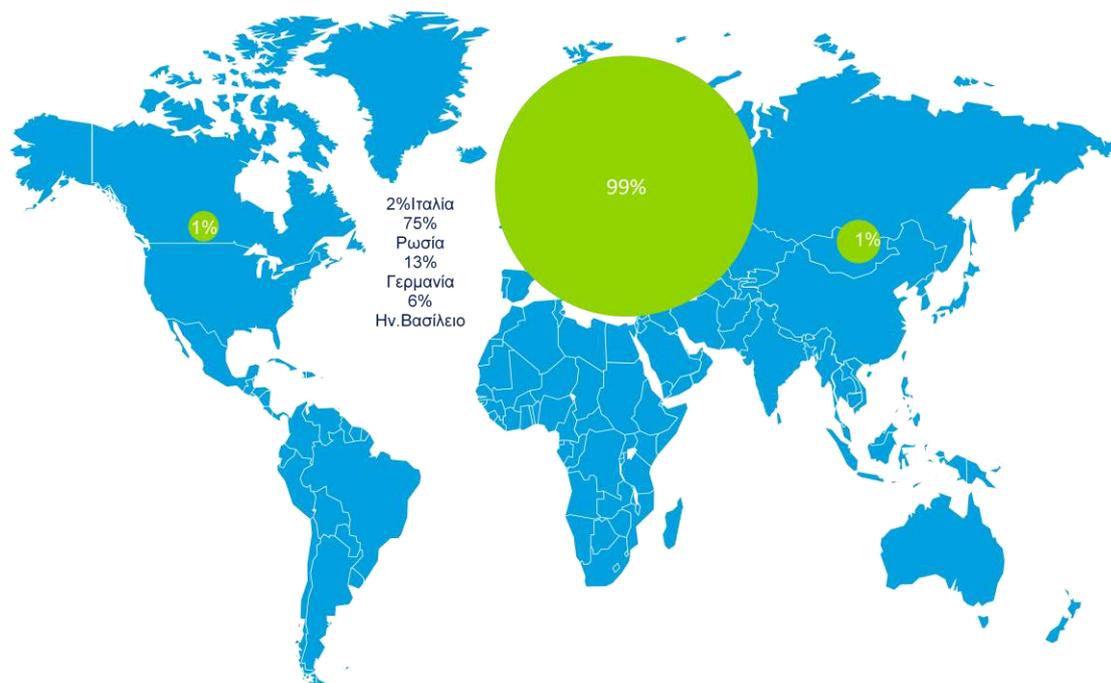
Υπάρχουν όμως οι προϋποθέσεις ανάπτυξης ανταγωνιστικών **βιολογικών προϊόντων**, ενώ πολλά από τα τοπικά προϊόντα έχουν δυνατότητες **πιστοποίησης ως ΠΟΠ ή ΠΓΕ**. Ο **αγροτουρισμός** θα μπορούσε να συνδυαστεί με την ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα με την ανάδειξη τοπικών αγροτικών προϊόντων.

Στο **Γράφημα 9** φαίνονται οι κυριότεροι **εξαγωγικοί κλάδοι** του Ιονίου, οι οποίοι είναι κυρίως τρόφιμα σε ποσοστό (86%). Αφορούν κυρίως σε προϊόντα ιχθυοκαλλιέργειας και λίπη-έλαια. Ακολουθούν σε πολύ μικρότερο τα μη μεταλλικά ορυκτά (8%) και τα χημικά-πλαστικά (5%).

Γράφημα 9 Οι κυριότεροι εξαγωγικοί κλάδοι του Ιονίου, ΣΕΒΕ, 2012.

Η Κεφαλονιά συμμετέχει σε ποσοστό 52% στην αξία του εξωτερικού εμπορίου. Ακολουθούν η Λευκάδα 25,5%, η Ζάκυνθος με 22,1%, ενώ η Κέρκυρα συμμετέχει ελάχιστα (0,5%). Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία του ΣΕΒΕ, ο σημαντικότερος εξαγωγικός εταίρος της ΠΙΝ είναι η Ιταλία με ποσοστό 75%. Ακολουθεί η Ρωσία με ποσοστό 13%, η Γερμανία (6%), Ην. Βασίλειο (2%). Εξαγωγές γίνονται ακόμα στη Μέση Ανατολή και ακολουθούν με μικρά ποσοστά συμμετοχής η Ασία, η Αμερική και λοιπές χώρες.

Εικόνα 1 Εξαγωγικοί προορισμοί ΠΙΝ – Α' 6μηνο 2012 ΣΕΒΕ, 2012

Σύμφωνα με το ΣΕΒ οι **εξαγωγές αγροτικών** προϊόντων εμφανίζουν έντονα ανοδικές τάσεις από το β' εξάμηνο του 2014¹⁴. Ακόμα τα 10 πιο εξαγώγιμα αγροτικά προϊόντα για το 2014 ήταν: 1) Φρούτα νωπά ή αποξηραμένα, 2) Λαχανικά παρασκευασμένα, 3) Ψάρια νωπά ή κατεψυγμένα, 4) Φρούτα παρασκευασμένα, 5) Τυριά, 6) Έλαια και λίπη, 7) Προϊόντα καπνού, 8) Διάφορα παρασκευάσματα διατροφής, 9) Καπνός, 10) Αλκοολούχα ποτά. Δηλαδή 8 από τα 10 αυτά προϊόντα παράγονται και στην ΠΙΝ και επομένως τα ποιοτικά αγροτικά προϊόντα της ΠΙΝ θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν περαιτέρω για την ενίσχυση της εξωστρέφειας της περιοχής.

Ακόμα σύμφωνα με μια μελέτη του IOBE για τις προοπτικές ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας, η **βιομηχανία Τροφίμων και Ποτών συγκεκριμένα διατηρεί παρά την ύφεση θεμελιώδη ρόλο στην ελληνική οικονομία** και την ελληνική μεταποιητική βιομηχανία εν γένει και διαθέτει όλες τις προϋποθέσεις ούτως ώστε να παραμείνει βασικός μοχλός ανάπτυξης της χώρας. Συνολικά για την Ελλάδα ο τομέας αυτός βρίσκεται πρώτος ανάμεσα στους υπόλοιπους κλάδους της μεταποίησης σε όρους αξίας παραγωγής (20,4%) και ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας (19,7%) και δεύτερος κατά σειρά σε όρους κύκλου εργασιών. Ως εκ τούτου ο αγροδιατροφικός τομέας ως τομέας προτεραιότητας της RIS έχει πολλές προοπτικές ανάπτυξης και ενίσχυσης της εξωστρέφειάς του. Σημειώνεται ακόμα στην εν λόγω μελέτη ότι με βάση τον Παγκόσμιο Δείκτη Ασφάλειας Τροφίμων που συνάγεται ως προς τρεις βασικές κατηγορίες (οικονομική προσιτότητα, διαθεσιμότητα και ασφάλεια και ποιότητα) σε ένα σύνολο 109 χωρών, η Ελλάδα βρίσκεται στις χώρες της πρώτης ομάδας, αυτές του «καλύτερου περιβάλλοντος» και κατατάσσεται στην τέταρτη θέση παγκοσμίως ως προς την ποιότητα και ασφάλεια στα τρόφιμα που παράγει.

¹⁴ Μηνιαίο δελτίο οικονομικής δραστηριότητας, ΣΕΒ, Νοέμβριος 2015.

Επομένως είναι αναγκαία η προβολή της ελληνικής ποιότητας του προϊόντος, της ταυτότητας προϊόντος (brand name επιχειρηματικό, αλλά και εγχώριο). Σε σχέση με την κατάταξη σε προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ συγκριτικά με άλλες χώρες, η Ελλάδα βρίσκεται στην 5η θέση με 101 συνολικά προϊόντα, μετά την Ιταλία με 262, την Γαλλία με 214, την Ισπανία με 174 και την Πορτογαλία με 124. Ως προς τα ΠΟΠ, η Ελλάδα κατατάσσεται στην 4η θέση με 74 προϊόντα και ως προς τα ΠΓΕ στην 7η θέση με 27 προϊόντα.

Η δημιουργία προστιθέμενης αξίας μπορεί να πραγματοποιηθεί με ενίσχυση της καθετοποίησης της παραγωγής και τον κατάλληλο σχεδιασμό δικτύων διανομής των προϊόντων που στηρίζονται στην ποιότητα και τη διαφοροποίηση και στην προώθηση του προτύπου της ελληνικής και μεσογειακής/επτανησιακής κουζίνας και προτύπου διατροφής, εγχωρίως και στο εξωτερικό. Ακόμα «η **σύνδεση με τον τριτογενή τομέα υπηρεσιών στα εστιατόρια, τα ξενοδοχεία και εν γένει τον τουρισμό**, η συνέργια δηλαδή του πρώτου και του τρίτου πυλώνα της ελληνικής οικονομίας, **αποτελεί ένα επιπλέον μέσο για την ανάδειξη των ελληνικών προϊόντων, προσθέτοντας αξία και εξαγωγική δυναμική στον κλάδο**»¹⁵.

Προς την κατεύθυνση αυτή θα υπηρετήσει ο **θεματικός στόχος 03 του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Ιονίων Νήσων 2014- 2020**– για τη «Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)».

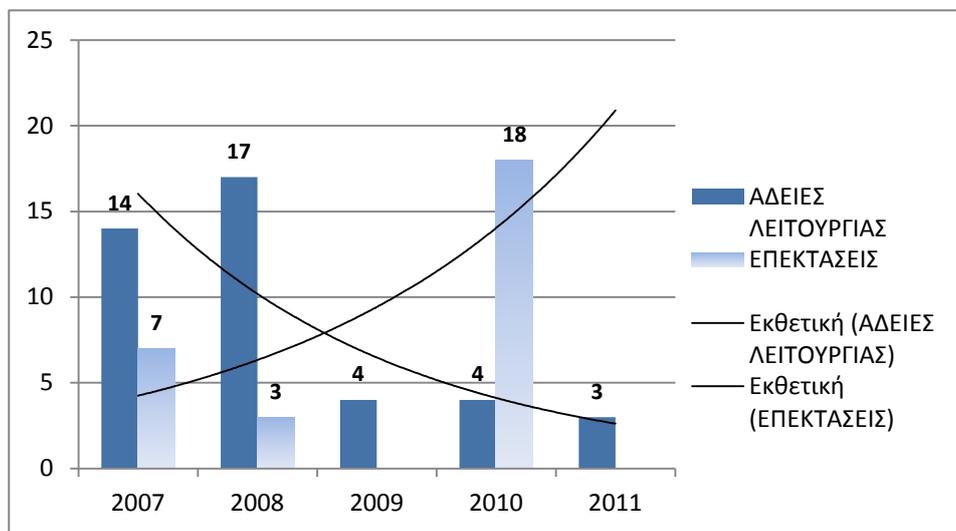
4.2 Δευτερογενής τομέας

Η **παραγωγική διάρθρωση** της ΠΙΝ καθώς και του συνόλου της Ελλάδος όπως δείχνει η τομεακή σύνθεση του ΑΕΠ, αντανakλά τη σύντομη εκβιομηχάνιση και αποβιομηχάνιση που υπέστη συνολικά η Ελλάδα, η οποία πέρασε απευθείας στην «οικονομία των υπηρεσιών». Η διαδικασία αυτή επισπεύσθηκε τη δεκαετία του 1990 με τη μεταφορά πολλών ελληνικών επιχειρήσεων στα Βαλκάνια ή το κλείσιμο των επιχειρήσεων μετά τον αυξημένο ανταγωνισμό που επήλθε ως αποτέλεσμα της άρσης των εμποδίων εμπορίου με τις χώρες της ΕΕ.

Στην ΠΙΝ εδράζονται **σημαντικός αριθμός μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ)** όπως ελαιοτριβεία, οινοποιεία, σταφιδεργαστάσια και πυρηνελαιουργεία, αρκετές οικοτεχνίες ή μικρές βιοτεχνίες που παρασκευάζουν τοπικά παραδοσιακά προϊόντα (κουμ-κουάτ, λικέρ, παστέλια, μαντολάτα, σουμάδα, κλπ) και αξιοσημείωτες είναι οι μονάδες παραγωγής μύρας, τζιτζιμπίρας και σαπουνιού στην Κέρκυρα. Η Λευκάδα φημίζεται επίσης για τα υφαντά και τα λευκαδίτικα κεντήματα (χωριό Καρυά). Επομένως η διασύνδεση του πρωτογενούς τομέα με τον κλάδο της μεταποίησης στην ΠΙΝ είναι πολύ σημαντικός. Επίσης σημαντική είναι η διασύνδεση και με τον τριτογενή τομέα με την παραγωγή τουριστικών ειδών. Οι κατασκευές είναι ο τομέας που επλήγη

¹⁵ Επισκόπηση των προοπτικών ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας. Έμφαση στις θέσεις εργασίας μέσης εκπαιδευτικής έντασης, με υπόβαθρο τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και τεκμηρίωση αναγκών σε ομάδες επαγγελματιών και ειδικότητες, IOBE, Ιούλιος 2015.

περισσότερο από την κρίση, ενώ δραστηριοποιούνται ακόμα επιχειρήσεις στον τομέα μη μεταλλικών ορυκτών με εξαγωγική δραστηριότητα.

Γράφημα 10 Άδειες λειτουργίας και επέκτασης βιομηχανιών στην ΠΙΝ 2007-2011, ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία Επεξεργασία

Άδειες λειτουργίας ή επέκτασης εργοστασίων στην ΠΙΝ την περίοδο 2007-2011.

Κατά τη διάρκεια των ετών 2007-2011¹⁶ εκδόθηκαν συνολικά 32 άδειες λειτουργίας νέων εργοστασίων με σημαντική όμως καθοδική τάση. Ακόμα εκδόθηκαν 28 άδειες επέκτασης εργοστασίων, με τις περισσότερες να αφορούν το έτος 2011.

Ο κλάδος της βιομηχανίας των τροφίμων όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη υποενότητα είναι ο πιο σημαντικός τομέας της μεταποίησης με αναπτυξιακές προοπτικές σύμφωνα με την αυξανόμενη τάση που εμφανίζει στις εξαγωγές και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που εμφανίζει η υφιστάμενη παραγωγική δομή της ΠΙΝ. Στον Πίνακα 6 παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο τζίρο το έτος 2010 σύμφωνα με το Μητρώο Επιχειρήσεων της ΕΛΣΤΑΤ είχαν οι επιχειρήσεις σχετικές με τις κατασκευές (73.988.310,22€ ο κλάδος με εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες), ο οποίος κλάδος όμως σήμερα είναι ακόμα σε ύφεση. Κατά την περίοδο 2010-2012 επήλθε μείωση κατά 5.027 θέσεις στον κλάδο των κατασκευών¹⁷. Τον αμέσως υψηλότερο τζίρο εμφανίζει ο κλάδος της βιομηχανίας τροφίμων με 51.999.891,83€. Ακόμα το έτος 2010 έκαναν έναρξη των εργασιών τους 13 επιχειρήσεις στη βιομηχανία των τροφίμων ενώ έκλεισαν 5 (ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο Επιχειρήσεων, 2010).

¹⁶ Τα στοιχεία του 2011 είναι τα πιο πρόσφατα της ΕΛΣΤΑΤ.

¹⁷ RIS, σελ. 5.

Πίνακας 6 Αριθμός επιχειρήσεων του δευτερογενούς τομέα ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (ΣΤΑΚΟΔ08) και κύκλος εργασιών (τζίρος) αυτών (σε ευρώ) στην ΠΙΝ, 2010

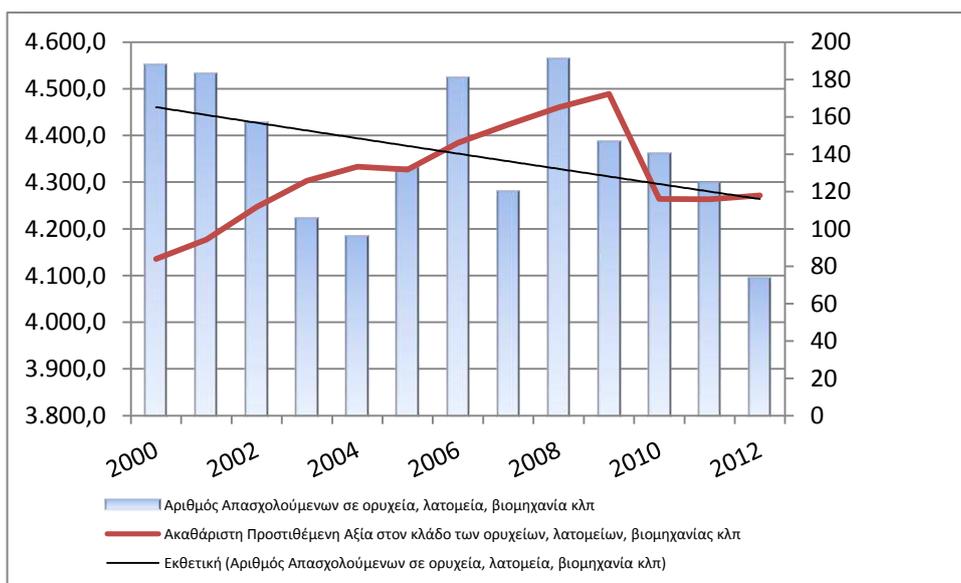
ΣΤΑΚΟΔ08	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ		
	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
08	Λοιπά ορυχεία και λατομεία	25	2.171.314,86
10	Βιομηχανία τροφίμων	461	51.999.891,83
11	Ποτοποιία	24	6.651.050,99
13	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών	29	1.160.377,58
14	Κατασκευή ειδών ένδυσης	31	757.498,17
15	Βιομηχανία δέρματος και δερμάτινων ειδών	10	966.414,98
16	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα· κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	152	4.395.311,36
17	Χαρτοποιία και κατασκευή χάρτινων προϊόντων	6	475.601,47
18	Εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων	52	2.254.825,18
20	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	15	568.022,10
22	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες	6	734.662,99
23	Παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων	129	34.729.074,11
24	Παραγωγή βασικών μετάλλων	6	595.722,63
25	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	288	17.328.082,34
26	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών, ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων	4	28.794,58
27	Κατασκευή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού	9	243.059,04
28	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού π.δ.κ.α.	14	1.943.025,56
29	Κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων	4	291.596,01
30	Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών	27	664.731,92
31	Κατασκευή επίπλων	67	6.361.458,90
32	Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες	47	1.447.044,69
33	Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού	137	5.443.375,70
35	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος,	45	790.699,96

Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

	φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού		
36	Συλλογή, επεξεργασία και παροχή νερού	49	16.191.504,48
37	Επεξεργασία λυμάτων	9	565.719,06
38	Συλλογή, επεξεργασία και διάθεση αποβλήτων ανάκτηση υλικών	14	5.428.242,40
41	Κατασκευές κτιρίων	1.032	32.156.689,88
42	Έργα πολιτικού μηχανικού	252	42.710.944,15
43	Εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες	2.818	73.988.310,22

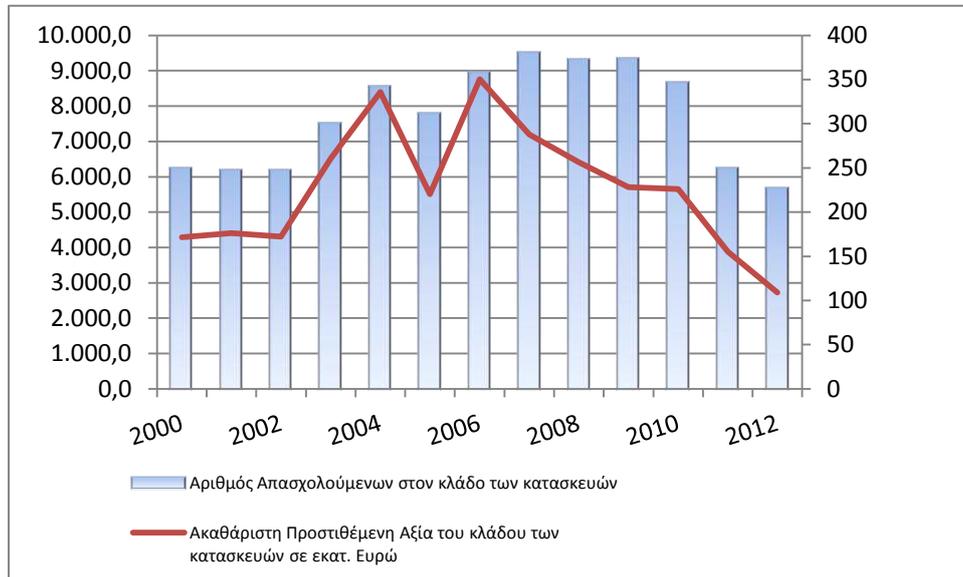
Πηγή: Μητρώο Επιχειρήσεων, 2010, ΕΛΣΤΑΤ (το πιο πρόσφατο αρχείο).

Αναφορικά με τη **συνεισφορά του κλάδου στην απασχόληση** εμφανίζει μειωτική τάση σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για την περίοδο 2000-2012. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ η συνεισφορά του κλάδου στην απασχόληση έχει σταθεροποιηθεί σε παρόμοια επίπεδα περίπου με του 2012 καθώς το Β' τρίμηνο του 2015 απασχολεί 3.496 άτομα και αντιστοιχεί στο 5% της συνολικής απασχόλησης της ΠΙΝ.

Γράφημα 11 Αριθμός απασχολούμενων και ΑΠΑ Δευτερογενούς Τομέα πλην κατασκευών στην ΠΙΝ 2000-2012, ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία Επεξεργασία

Η ΑΠΑ του κλάδου που περιλαμβάνει τις οικονομικές δραστηριότητες 'Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων παρέμεινε σταθερή την περίοδο 2010-2012 παρά τη μείωση των απασχολούμενων. Αντίθετη εικόνα εμφανίζει ο **κλάδος των κατασκευών** του οποίου η ΑΠΑ βαίνει μειούμενη από το 2006 μέχρι το 2012. Επίσης η συνεισφορά του στην απασχόληση παραμένει επίσης σε παρόμοια επίπεδα με αυτά του 2012 καθώς το Β' τρίμηνο του 2015 απασχολεί 4.758 άτομα και αντιστοιχεί στο 7% της συνολικής απασχόλησης στην ΠΙΝ.

Γράφημα 12 Αριθμός απασχολούμενων και ΑΠΑ κλάδου Κατασκευών στην ΠΙΝ 2000-2012, ΕΛΣΤΑΤ, Ιδία Επεξεργασία

Για τις προοπτικές του δευτερογενούς τομέα θα πρέπει να συνεκτιμηθούν ορισμένα πλεονεκτήματα της ΠΙΝ, τα οποία θα μπορούσαν να δημιουργήσουν **διασυνδέσεις** και **οικονομίες δικτύωσης**.

- Οι υποδομές ανώτατης πανεπιστημιακής και τεχνολογικής εκπαίδευσης που λειτουργούν στην Περιφέρεια.
- Η Βιομηχανική Περιοχή Αργοστολίου ιδρύθηκε το 1986 και έχει συνολική έκταση 120 στρέμματα, στην οποία είναι εγκατεστημένες συνολικά 80 επιχειρήσεις. Η ΒΙ.ΠΕ. θα μπορούσε να αποτελέσει παράδειγμα και για τα υπόλοιπα νησιά του Ιονίου.
- Η εγγύτητα με το λιμάνι της Πάτρας (για την Κεφαλονιά, τη Ζάκυνθο και τη Λευκάδα), το οποίο αποτελεί κόμβο εμπορικής δραστηριότητας με τις αγορές τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού.

Θα πρέπει όμως να ληφθούν μια σειρά μέτρων θεσμικού χαρακτήρα προκειμένου να δοθούν κίνητρα σε επιχειρήσεις του δευτερογενούς τομέα και έτσι να αποκτήσουν θετικές προοπτικές μέσα σε ένα τόσο δυσμενές περιβάλλον σχετικής αβεβαιότητας, ειδικά αναφορικά με τη μειούμενη εσωτερική ενεργό ζήτηση λόγω της ύφεσης και της αυξημένης φορολογίας.

4.3 Τριτογενής Τομέας

Ο τουρισμός ως κλάδος οικονομικής δραστηριότητας του τριτογενούς τομέα παραγωγής αποτελεί μια από τις κύριες προωθητικές μηχανές ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας. Ειδικότερα, στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων ο τουρισμός κατέχει δεσπόζουσα θέση στην παραγωγή του τοπικού εισοδήματος και έχει σημαντικό μερίδιο στην ελληνική αγορά τουρισμού. Αναδεικνύεται ως ο σημαντικότερος παραγωγικός τομέας στο πλαίσιο της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας (2015), η οποία εστιάζει τόσο στην ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού όσο και στη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, με στόχο την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Συνολικά ο αριθμός των επιχειρήσεων στις κατεξοχήν οικονομικές δραστηριότητες που συνδέονται με τον τουρισμό που είναι οι δραστηριότητες παροχής καταλυμάτων και υπηρεσιών εστίασης, για το 2010 σύμφωνα με το Μητρώο Επιχειρήσεων ήταν 9.378 με ετήσιο κύκλο εργασιών 496.620.742,18 εκατ. €.

Ο τομέας του τουρισμού έχει ωστόσο **πολλαπλασιαστικές επιδράσεις** σε άλλους κλάδους της οικονομίας. Συμβάλλει έμμεσα στην οικονομία μέσω της αύξησης της τελικής ζήτησης ως αποτέλεσμα της τουριστικής δαπάνης (εισερχόμενης και εγχώριας) και επηρεάζει τις επιχειρήσεις εκείνες που το μεγαλύτερο μέρος του κύκλου εργασιών τους προέρχεται από την ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας. Οι κλάδοι που επηρεάζονται είναι κυρίως των μεταφορών και της αποθήκευσης, του λιανικού εμπορίου, της **πολιτιστικής & δημιουργικής οικονομίας** και της διασκέδασης. Ακόμα, οι μεταβολές του επιπέδου της παραγωγής, λόγω της τουριστικής κατανάλωσης, σε συνδυασμό με την αύξηση των αρχικών εισροών που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις αυτές αντιπροσωπεύουν την άμεση επίδραση από την τουριστική κατανάλωση.

Επομένως ο ετήσιος κύκλος εργασιών του **λιανικού εμπορίου** (960.060.479,30 εκατ. €) που είναι ο υψηλότερος συγκριτικά με τις υπόλοιπες οικονομικές δραστηριότητες, είναι άμεσα συνδεδεμένος με τις θετικές επιδράσεις διάχυσης (positive spillover effects) του τουρισμού. Οι διαρθρωτικές σχέσεις του τουρισμού με τους υπόλοιπους κλάδους της ελληνικής οικονομίας μπορεί να προσφέρει χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με τις δυνατότητες δημιουργίας **οικονομιών συγκέντρωσης και επιδράσεων δικτύωσης**, αναφορικά με την προσφορά τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών.

Πίνακας 7 Αριθμός επιχειρήσεων και κύκλος εργασιών (τζίρος) αυτών (σε ευρώ) στην ΠΙΝ και κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (ΣΤΑΚΟΔ08) στον Τριτογενή Τομέα, 2010

ΣΤΑΚΟΔ08	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ	ΑΡ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ		
45	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο· επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	634	57.207.265,14
46	Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	1.272	564.784.051,70

Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

47	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	5.123	960.060.479,30
49	Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών	1.110	72.512.872,63
50	Πλωτές μεταφορές	300	66.541.726,92
52	Αποθήκευση και υποστηρικτικές προς τη μεταφορά δραστηριότητες	113	27.951.042,63
53	Ταχυδρομικές και ταχυμεταφορικές δραστηριότητες	29	1.933.045,08
55	Καταλύματα	5.117	281.888.384,16
56	Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	4.261	214.732.358,02
58	Εκδοτικές δραστηριότητες	33	2.550.735,05
59	Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις	22	734.595,42
60	Δραστηριότητες προγραμματισμού και ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών	33	1.114.815,43
61	Τηλεπικοινωνίες	49	2.793.481,27
62	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	75	2.773.045,75
63	Δραστηριότητες υπηρεσιών πληροφορίας	20	250.138,23
64	Δραστηριότητες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, με εξαίρεση τις ασφαλιστικές δραστηριότητες και τα συνταξιοδοτικά ταμεία	8	57.042,08
65	Ασφαλιστικά, αντασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	13	123.261,82
66	Δραστηριότητες συναφείς προς τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και τις ασφαλιστικές δραστηριότητες	66	1.221.762,60
68	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	282	10.322.763,06
69	Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	934	21.317.500,10
70	Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων· δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης	169	6.022.867,65
71	Αρχιτεκτονικές δραστηριότητες και δραστηριότητες μηχανικών	930	40.149.822,56

τεχνικές δοκιμές και αναλύσεις			
72	Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	29	831.991,11
73	Διαφήμιση και έρευνα αγοράς	96	1.921.172,13
74	Άλλες επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	119	1.999.863,04
75	Κτηνιατρικές δραστηριότητες	21	1.320.502,54
77	Δραστηριότητες ενοικίασης και εκμίσθωσης	603	29.930.217,10
78	Δραστηριότητες απασχόλησης	x	x
79	Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες	253	42.185.601,74
80	Δραστηριότητες παροχής προστασίας και έρευνας	16	371.582,80
81	Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους	105	3.238.134,97
82	Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου, γραμματειακή υποστήριξη και άλλες δραστηριότητες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις	80	4.219.105,09
84	Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	37	4.583.841,07
85	Εκπαίδευση	232	4.044.254,21
86	Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας	83	4.222.305,72
88	Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος	17	1.889.416,44
90	Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση	276	4.037.195,67
91	Δραστηριότητες βιβλιοθηκών, αρχειοφυλακείων, μουσείων και λοιπές πολιτιστικές δραστηριότητες	28	1.265.038,72
92	Τυχερά παιχνίδια και στοιχήματα	33	859.428,80
93	Αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας	381	8.976.018,38

94	Δραστηριότητες οργανώσεων	46	403.495,17
95	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και ειδών ατομικής ή οικιακής χρήσης	188	6.837.460,08
96	Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών	501	14.256.132,98

Πηγή: Μητρώο Επιχειρήσεων, 2010, ΕΛΣΤΑΤ (το πιο πρόσφατο αρχείο).

Σύμφωνα με μια μελέτη που εκπόνησε το ΚΕΠΕ για λογαριασμό του ΣΕΠΕ ο τουρισμός είναι ο μοναδικός κλάδος, μαζί με τις χερσαίες μεταφορές, που σημείωσε αύξηση του μεγέθους του, υπό όρους ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας. Ιδιαίτερα σημειώνεται ότι, κατά την διετία 2012-2013, ο τουρισμός αύξησε σημαντικά το μέγεθός του (από τα 8,7 δισ. ευρώ στα 10,4 δισεκ. ευρώ), φθάνοντας σε ποσοστό συμμετοχής το 6,2%, ενώ σημαντικότερη αναμένεται να είναι και η αύξηση το 2014 (όπου δεν υπάρχουν ακόμα διαθέσιμα στοιχεία). Κατά την διετία αυτή, αύξηση σημείωσαν και οι κλάδοι των ταξιδιωτικών υπηρεσιών (πρακτορείων, γραφείων κ.λπ.), των δημιουργικών (πολιτιστικών) δραστηριοτήτων, και των δραστηριοτήτων άθλησης και ψυχαγωγίας-διασκέδασης. Το 2013, ο τουρισμός και οι συναφείς κλαδικές δραστηριότητες κάλυπταν το 19,7% της συνολικής ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας και το 17,6% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ).

Πίνακας 8 Αριθμός απασχολούμενων στον τουρισμό και μερίδια (%) απασχόλησης στους κλάδους καταλυμάτων και εστίασης για το έτος 2014.

Περιφέρεια	Καταλύματα	Εστίαση	Σύνολο απασχ.
Αν. Μακεδ.&Θράκη	14,57	85,43	12.291
Κεντρική Μακεδονία	17,92	82,08	45.533
Δυτική Μακεδονία	4,25	95,75	6.263
Ήπειρος	20,63	79,37	9.522
Θεσσαλία	15,42	84,58	13.062
Ιόνιοι Νήσοι	55,31	44,69	12.054
Δυτική Ελλάδα	14,77	85,23	15.882
Στερεά Ελλάδα	14,43	85,57	11.916
Αττική	14,22	85,78	85.759
Πελοπόννησος	20,91	79,09	16.281
Βόρειο Αιγαίο	28,66	71,34	6.054
Νότιο Αιγαίο	64,53	35,47	31.337
Κρήτη	45,24	54,76	31.169
Εθνικό σύνολο	25,77	74,23	297.122

Πηγή: Μελέτη ΚΕΠΕ, σ. 29.

Πίνακας 9 Δαπάνες και Διανυκτερεύσεις 2013 και Περιφερειακό ΑΕΠ 2012

Περιφέρεια	% κατανομή διανυκτε ρεύσεων ξενοδοχεί ων 2013	αναλογία άμεσης τουριστικ ής δαπάνης 2013 - σε € εκ.	ΑΕΠ Περιφέρει ας 2012 -σε εκατ.	συμβολή τουρισμού στο ΑΕΠ Περιφέ ρειας με στοιχεία 2012	κατά κεφαλήν ΑΕΠ -σε €
Κρήτη	28,7%	4.372	9.067	48%	14.398
Ν. Αιγαίο	24,7%	3.767	6.240	60%	18.064
Ιόνια Νησιά	11,0%	1.680	3.402	49%	16.100
Κεντ . Μακεδονία	10,7%	1.626	26.109	6%	13.645
Αττική	9,2%	1.403	94.964	1%	24.099
Πελοπόννησ ος	3,2%	481	8.241	6%	13.870
Θεσσαλία	2,6%	394	9.505	4%	12.757
& Θράκη	2,4%	369	7.653	5%	12.270
Β. Αιγαίο	2,1%	325	2.784	12%	13.394
Δυτ . Ελλάδα	2,1%	317	9.150	3%	13.431
Στ ερεά Ελλάδα	1,7%	257	8.543	3%	15.075
Ήπειρος	1,2%	185	4.242	4%	12.207
Δυτ . Μακεδονία	0,5%	69	4.304	2%	15.050
Σύνολο Χώ ρας	100,0%	15.242	194.204	8%	17.507

Πηγή: ΣΕΤΕ, 2015.

Ακόμα, από τον **πίνακα 8** φαίνεται πόσο σημαντική είναι η συμμετοχή του τουρισμού στην διαμόρφωση του ΑΕΠ της Κρήτης (48%), του Νοτίου Αιγαίου (60%) και των **Ιονίων (49%)**. Επομένως εφόσον το 50% του ΑΕΠ των Ιονίων Νήσων οφείλεται στη συνεισφορά του Τουρισμού αναδεικνύεται η ανάγκη ενίσχυσης και περαιτέρω αναβάθμισης του τομέα αυτού. Δίνοντας έμφαση στις διασυνδέσεις με άλλους τομείς και προσανατολιζόμενος επιπλέον και στις νέες αγορές της Κίνας και της Ρωσίας.

Στην μελέτη του ΚΕΠΕ επισημαίνονται τα ακόλουθα συμπεράσματα-προτάσεις πολιτικής για τη μείωση της διαρροής του εισερχόμενου εισοδήματος από τον τουρισμό στο εξωτερικό, τα οποία είναι εξαιρετικά χρήσιμα για την Περιφέρεια.

«Στα πλαίσια της αναβάθμισης και προσφοράς ενός ολοκληρωμένου εγχώριου τουριστικού προϊόντος που δύνανται να προσφέρεται από τα ξενοδοχεία εντάσσεται και η **αυξημένη κατανάλωση ποιοτικών και καινοτόμων προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας**, με αξιοποίηση ζωικού γενετικού υλικού, καθώς και ιχθυοκαλλιέργειας, η οποία παρουσιάζει σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης. Θα μπορούσε να προωθηθεί η ανάπτυξη ειδικά προσαρμοσμένων, μικρότερης κλίμακας **περιοχών ολοκληρωμένης τουριστικής ανάπτυξης** σε τουριστικούς προορισμούς, με την συνεργασία επιχειρήσεων του τουρισμού και ανάπτυξης ακίνητης περιουσίας, μεταφορικών και ταξιδιωτικών εταιρειών, τοπικών παραγωγών-προμηθευτών και γεωργικών

συνεταιρισμών, και μονάδων μεταποίησης τροφίμων και ποτών. Στις περιοχές αυτές θα πρέπει να ενισχύονται οι **θετικές αλληλεπιδράσεις (υπερχειλίσσεις)** επενδύσεων μεταξύ διαφορετικών χρήσεων γης, όπως αυτών για τον τουρισμό, την **αναψυχή**, την **γεωργία και τις αγροκαλλιέργειες**, και τις αντίστοιχες μεταποιητικές μονάδες.

Τέτοιες προσπάθειες θα βοηθήσουν στον σχεδιασμό της **ανασυγκρότησης της παραγωγικής βάσης των τοπικών οικονομιών** (π.χ. με τη δημιουργία πρότυπων κτηνοτροφικών και γεωργικών μονάδων καλλιέργειας και τυποποίησης), ανάλογα με τα **συγκριτικά πλεονεκτήματα** (κλίμα, ποιότητα εδάφους, συνθήκες πρόσβασης και αγοράς, κ.ά.) και τις ανάγκες τους, ώστε να προωθηθεί η παραγωγή προϊόντων χαμηλότερου κόστους ή/και **υψηλότερης προστιθέμενης αξίας**.

Όσον αφορά στην εφαρμογή συγκεκριμένων **κλαδικών πολιτικών** στον τουρισμό και σε συναφείς αυτού κλάδους, ενδείκνυται ο σχεδιασμός, η θέσπιση και η αξιολόγηση της προσφοράς **ειδικά προσαρμοσμένων πακέτων «all-inclusive»** μέσω συμφωνιών μεταξύ tour operators και ξενοδόχων (επίσης, βλ. ΙΝΣΕΤΕ, 2014). Τέτοια ειδικά πακέτα δύνανται να περιλαμβάνουν συγκεκριμένα ποσοστά κατανάλωσης τοπικών προϊόντων από τους τουρίστες εντός των καταλυμάτων. Τα πακέτα αυτά θα μπορούσαν να επεκταθούν, ώστε να περιλαμβάνουν και εκτός των ξενοδοχείων δραστηριότητες, σε συνεργασία με τοπικούς φορείς και επιμελητήρια, όπως υπηρεσίες σχετικές με τον πολιτισμό, την άθληση, την περιήγηση, την διατροφή κ.ά. Επιπροσθέτως, τέτοια πακέτα θα μπορούσαν κατάλληλα να προσαρμοσθούν και για τους τουρίστες κρουαζιέρας.

Συνεισφορά στην αύξηση των τουριστικών εσόδων που δεν εκρέουν στο εξωτερικό έχουν και οι εθνικές πρωτοβουλίες για τον έλεγχο και την πιστοποίηση των **Προϊόντων Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ)**, των **Προϊόντων Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ)**, των προϊόντων Ονομασίας Προελεύσεως Ανωτέρας Ποιότητας, και των ελληνικών οίνων με **Ονομασία Προέλευσης (VQPRD)**. Επιπλέον, η άρση του καμποτάζ της κρουαζιέρας, με την απελευθέρωση του κλάδου και τη **δυνατότητα χρησιμοποίησης ελληνικών λιμένων ως σημεία εκκίνησης κρουαζιέρας (home port)** εκτιμάται ότι έχει θετική επίδραση στην ποσότητα των εσόδων από τον εισερχόμενο τουρισμό αλλά και στο αντίστοιχο ποσοστό που διαμένει στην χώρα»¹⁸.

Η συμμετοχή του τριτογενή τομέα στην συνολική ΑΠΑ της Περιφέρειας ανέρχεται σε 89%, ενώ ο δευτερογενής και ο πρωτογενής τομέας συμμετέχουν κατά 8,6% και 2,6% αντίστοιχα. Η σημαντική συνεισφορά του τριτογενή τομέα στην συνολική ΑΠΑ αναδεικνύεται από την σύγκριση των αντίστοιχων ποσοστών σε επίπεδο χώρας (79,8%) και σε επίπεδο ΕΕ27 (73,4%).

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω ο κυρίαρχος τομέας και η ατμομηχανή της οικονομίας της Περιφέρειας είναι ο τομέας των υπηρεσιών με ποσοστό που ανέρχεται σε 89% στη συνολική ΑΠΑ της ΠΙΝ.

¹⁸ Εκτίμηση της Κατανομής του Εισοδήματος από Εισερχόμενο Τουρισμό, ως προς το μέρος που παραμένει στη χώρα και σε αυτό που επανεξάγεται στο εξωτερικό, Μελέτη ΚΕΠΕ κατ' ανάθεση του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝ.ΣΕΤΕ), Ιούλιος 2015, σ. 85-88.

Στον τριτογενή τομέα ο **τουρισμός** κατέχει δεσπόζουσα θέση στην παραγωγή του τοπικού εισοδήματος και έχει σημαντικό μερίδιο στην ελληνική αγορά τουρισμού. Αναδεικνύεται ως ο **σημαντικότερος παραγωγικός τομέας στο πλαίσιο της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας (2015)**, η οποία εστιάζει τόσο στην ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού όσο και στη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, με στόχο την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Για τον μετασχηματισμό του μοντέλου του τουρισμού στην ΠΙΝ προς την κατεύθυνση αξιοποίησης τόσο συγκριτικών πλεονεκτημάτων όσο και θετικών συγκυριών που απορρέουν από τη διεθνή αγορά τουρισμού και τις προτιμήσεις των τουριστών, μπορούν να αξιοποιηθούν οι ακόλουθες μορφές τουρισμού:

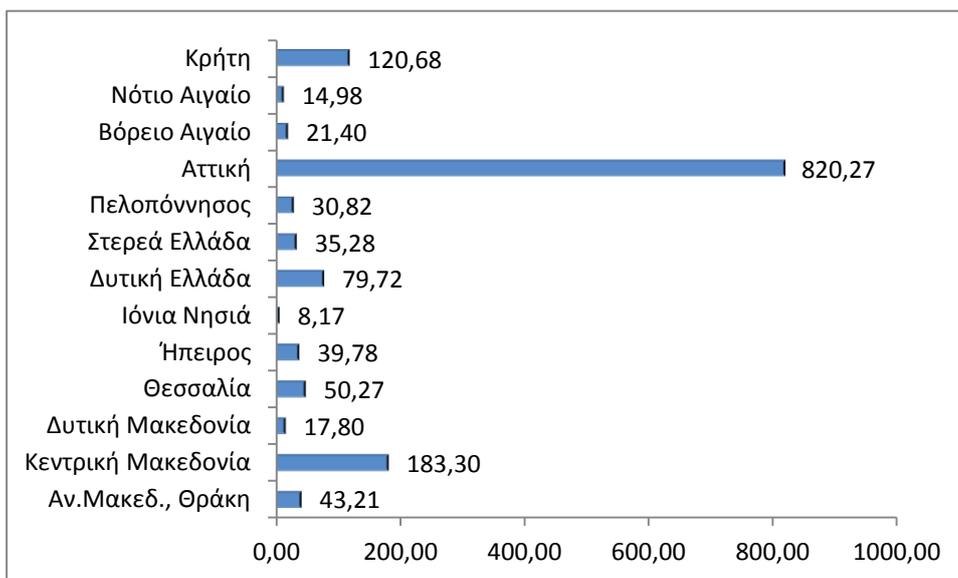
- **Ο Θαλάσσιος Τουρισμός**, με κύρια στοιχεία του τη ναυσιπλοΐα και την κρουαζιέρα, αλλά και λοιπές θαλάσσιες και υποθαλάσσιες δραστηριότητες έχει πολλές δυνατότητες αξιοποίησης. Σημαντικές ευκαιρίες αποτελούν η ραγδαία ανάπτυξη **τουρισμού Κρουαζιέρας**. Στην Κέρκυρα σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΛΚΕ υπάρχει ποσοστιαία αύξηση επιβατών κρουαζιέρας από το 2003 στο 2011 της τάξης του 124,35%.
- **Πολιτιστικός & Θρησκευτικός Τουρισμός**. Οι πολλοί και αξιόλογοι υλικοί και άυλοι πολιτιστικοί και αρχαιολογικοί θησαυροί (φρούρια, μνημεία, μονές, εκθέματα, παλιά πόλη Κέρκυρας-UNESCO, αρχιτεκτονικά σύνολα, μυθολογία, μουσική & εικαστική παράδοση κ.ά.) και γενικά η κοινή πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά και ταυτότητα των νησιών αποτελούν αφετηρία σχεδιασμού πολιτικής για αυτό το είδος τουρισμού (πχ θεματικές διαδρομές, παρατηρητήρια, ανάδειξη & αξιοποίηση στοιχείων πολιτιστικής υλικής και άυλης κληρονομιάς & δημιουργίας, δικτύωση μνημείων και χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος).
- **Οικολογικός & περιηγητικός τουρισμός**. Ο ποιοτικός περιηγητικός τουρισμός του ευρύτερου πολιτιστικού χώρου της Μεσογείου - Αδριατικής με αξιοποίηση των πλούσιων περιβαλλοντικών και πολιτιστικών πόρων, αποτελεί σημαντική εναλλακτική του μη μαζικού τουρισμού. Οι πολύ αξιόλογες περιοχές σπάνιου φυσικού κάλλους, όπως το θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου, ο ορεινός όγκος του Αίνου στην Κεφαλονιά, οι περιοχές του Καταλόγου NATURA που διαχέονται σε ολόκληρο το χώρο του Ιονίου, οι (περίπου 60) ακτές με «γαλάζια σημαία» και γενικά τα στοιχεία φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της ΠΙΝ αποτελούν εν δυνάμει πόλο έλξης για ειδικές κατηγορίες τουριστών που αναζητούν φιλικούς περιβαλλοντικούς προορισμούς και την περιήγηση στη φύση. Επίσης, δραστηριότητες όπως ανάπτυξη τουρισμού παρατηρητών ορνιθοπανίδας μπορούν αξιοποιηθούν δεδομένων των σημαντικών υγροβιότοπων που αποτελούν πέρασμα αποδημητικών πουλιών.
- Ακόμα υπάρχει η δυνατότητα ανάπτυξης **τουρισμού υγείας**.

Τέλος, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι στον τριτογενή τομέα, οι **υπηρεσίες υγείας** αποτελούν αναδυόμενο τομέα της Περιφερειακής οικονομίας (στο πλαίσιο της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης για την ΠΙΝ) με σημαντικά αναμενόμενα αναπτυξιακά οφέλη. Σημειώνεται ότι ο τομέας της Υγείας αποτελεί προτεραιότητα και

σε εθνικό επίπεδο στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020. Στην ΠΙΝ στο Τμήμα Πληροφορικής του Ιονίου Πανεπιστημίου, το Εργαστήριο «Βιοπληροφορικής και Ανθρώπινης Ηλεκτροφυσιολογίας», δραστηριοποιείται τα τελευταία έτη με σημαντικό και διεθνώς αναγνωρισμένο έργο στην **αναγνώριση νευρο-εκφυλιστικών παθήσεων**, και διαθέτει σημαντική ερευνητική υποδομή. Στόχος είναι να αναπτυχθούν επαφές και δίκτυα με φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού, ώστε με την αμεσότερη εμπλοκή τοπικών νοσηλευτικών και ιατρικών μονάδων στο υπό ανάπτυξη δίκτυο με επίκεντρο το εν λόγω Εργαστήριο να υπάρξει δημιουργία προστιθέμενης αξίας και θετική διάχυση με αναπτυξιακά οφέλη. Ήδη, οι παραπάνω συνεργασίες αναμένεται να οδηγήσουν στη δημιουργία τουλάχιστον 2 νέων εταιρειών στην Π.Ι.Ν. για πιστοποίηση κλινικών δοκιμών & για δημιουργία καινοτόμων φαρμακευτικών ουσιών, καθώς και σε αναβάθμιση ήδη λειτουργούντων διαγνωστικών κέντρων ή/και στη δημιουργία νέων.

5 Έρευνα και Καινοτομία

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων έχει τις μικρότερες δαπάνες σε Ε&Α σε σύγκριση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες, μόλις **8,17 εκατ. ευρώ**, ενώ η αμέσως μεγαλύτερη είναι στο Νότιο Αιγαίο με δαπάνη 14,98 εκατ. ευρώ.

Γράφημα 13: Δαπάνες σε Ε&Α για κάθε Περιφέρεια το 2013, Πηγή: ΕΚΤ <http://metrics.ekt.gr/statistika-etak/datatables>, κωδικός στοιχείων 174

Η δαπάνη αυτή επιμερίζεται ως εξής μεταξύ των βασικών τομέων της οικονομίας:

Πίνακας 10: Δαπάνες σε Ε&Α στους 4 βασικούς τομείς της οικονομίας το 2013.

Τομέας Δαπάνη σε Ε&Α	εκατ. ευρώ
Τομέας Επιχειρήσεων	0,09

Τομέας Δημοσίου	3,49
Τριτοβάθμια και Μεταδευτεροβάθμια Εκπαίδευση	4,59
Ιδιωτικά μη κερδοσκοπικά ιδρύματα	0,00

Πηγή: ΕΚΤ <http://metrics.ekt.gr/statistika-etak/datatables>, κωδικός στοιχείων 174.

Η υψηλότερη δαπάνη σε Ε&Α στην τριτοβάθμια και Μεταδευτεροβάθμια Εκπαίδευση, οφείλεται στο γεγονός ότι στην ΠΙΝ εδράζονται μερικά σημαντικά ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα.

- **Ιόνιο Πανεπιστήμιο** με έδρα την Κέρκυρα. Απαρτίζεται από 3 σχολές (Ιστορίας και Μετάφρασης-Διερμηνείας, Επιστήμης της Πληροφορίας και Πληροφορικής, Μουσικής και Οπτικοακουστικών Τεχνών) και 6 τμήματα (Τμήμα Ιστορίας, Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας, Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας, Τμήμα Πληροφορικής, Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας, Τμήμα Μουσικών Σπουδών) που αντιστοιχούν σε αυτές.
- Το **Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων** με έδρα το Αργοστόλι Κεφαλονιάς με τμήματα του Τ.Ε.Ι. να βρίσκονται επίσης στο Ληξούρι Κεφαλονιάς, στην Ζάκυνθο και στην Λευκάδα.
- Το **Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας (Κ.Τ.Ε.) Ηπείρου και Ιονίων Νήσων** με έδρα την Άρτα, δραστηριοποιείται σε πεδία αγροτικής οικονομίας, θαλάσσιου πλούτου, οικολογίας & τουρισμού κ.ά.. Ο τομέας «Διάσωσης Γενετικού Υλικού και Γεωργίας - Κτηνοτροφίας» εδρεύει στο Αργοστόλι.
- **Κεφαλληνιακό Ίδρυμα Ερευνών «ΕΥΔΟΞΟΣ»**, το πρώτο ρομποτικό αστεροσκοπείο στην Ελλάδα ευρωπαϊκής εμβέλειας που αποτελείται από το Εθνικό Αστεροσκοπείο της Εκπαιδευσεως - ΕΥΔΟΞΟΣ και το Εθνικό Κέντρο Αστρονομίας - ΕΥΔΟΞΟΣ και είναι επιστημονικό κοινωφελές Ίδρυμα (ΝΠΔΔ) εγκατεστημένο στο όρος Αίνος της Κεφαλληνίας.
- **Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Θετικών Επιστημών & Εφαρμογών (ΕΙΘΕ)** με έδρα την Κέρκυρα, στο οποίο συμμετέχουν το ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος, και μερικά από τα πιο έγκυρα Ερευνητικά Κέντρα και Πανεπιστήμια της Ευρώπης.
- **Ακαδημία Εμπορικού Ναυτικού Ιονίων Νήσων**, αποκλειστικά σχολή πλοιάρχων που λειτουργεί στο Αργοστόλι.
- Τέλος, για την προώθηση της ανάπτυξης και της επιχειρηματικής δραστηριότητας, η ΠΙΝ διαθέτει «Επιχειρηματικές συστάδες» (clusters), ένα επιμελητήριο σε κάθε Νομό, και τη Βιομηχανική Περιοχή (ΒΙ.ΠΕ.) στο Αργοστόλι που είναι εγκατεστημένες 80 επιχειρήσεις.

Παράρτημα

Πίνακας 11 Αριθμός επιχειρήσεων και κύκλος εργασιών (τζίρος) αυτών (σε ευρώ) στην ΠΙΝ και κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (ΣΤΑΚΟΔ08) για το έτος 2010.

ΣΤΑΚΟΔ08	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
01	Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες	418	9.497.342,27
02	Δασοκομία και υλοτομία	7	24.630,29
03	Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια	96	27.931.353,91
08	Λοιπά ορυχεία και λατομεία	25	2.171.314,86
10	Βιομηχανία τροφίμων	461	51.999.891,83
11	Ποτοποιία	24	6.651.050,99
13	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών	29	1.160.377,58
14	Κατασκευή ειδών ένδυσης	31	757.498,17
15	Βιομηχανία δέρματος και δερμάτινων ειδών	10	966.414,98
16	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα· κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	152	4.395.311,36
17	Χαρτοποιία και κατασκευή χάρτινων προϊόντων	6	475.601,47
18	Εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων	52	2.254.825,18
20	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	15	568.022,10
22	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες	6	734.662,99
23	Παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων	129	34.729.074,11
24	Παραγωγή βασικών μετάλλων	6	595.722,63
25	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	288	17.328.082,34

**Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων
Νήσων**

26	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών, ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων	4	28.794,58
27	Κατασκευή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού	9	243.059,04
28	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού π.δ.κ.α.	14	1.943.025,56
29	Κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων	4	291.596,01
30	Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών	27	664.731,92
31	Κατασκευή επίπλων	67	6.361.458,90
32	Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες	47	1.447.044,69
33	Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού	137	5.443.375,70
35	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	45	790.699,96
36	Συλλογή, επεξεργασία και παροχή νερού	49	16.191.504,48
37	Επεξεργασία λυμάτων	9	565.719,06
38	Συλλογή, επεξεργασία και διάθεση αποβλήτων· ανάκτηση υλικών	14	5.428.242,40
41	Κατασκευές κτιρίων	1.032	32.156.689,88
42	Έργα πολιτικού μηχανικού	252	42.710.944,15
43	Εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες	2.818	73.988.310,22
45	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο· επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	634	57.207.265,14
46	Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	1.272	564.784.051,70
47	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	5.123	960.060.479,30

49	Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών	1.110	72.512.872,63
50	Πλωτές μεταφορές	300	66.541.726,92
52	Αποθήκευση και υποστηρικτικές προς τη μεταφορά δραστηριότητες	113	27.951.042,63
53	Ταχυδρομικές και ταχυμεταφορικές δραστηριότητες	29	1.933.045,08
55	Καταλύματα	5.117	281.888.384,16
56	Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	4.261	214.732.358,02
58	Εκδοτικές δραστηριότητες	33	2.550.735,05
59	Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις	22	734.595,42
60	Δραστηριότητες προγραμματισμού και ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών	33	1.114.815,43
61	Τηλεπικοινωνίες	49	2.793.481,27
62	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	75	2.773.045,75
63	Δραστηριότητες υπηρεσιών πληροφορίας	20	250.138,23
64	Δραστηριότητες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, με εξαίρεση τις ασφαλιστικές δραστηριότητες και τα συνταξιοδοτικά ταμεία	8	57.042,08
65	Ασφαλιστικά, ανασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	13	123.261,82
66	Δραστηριότητες συναφείς προς τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και τις ασφαλιστικές δραστηριότητες	66	1.221.762,60
68	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	282	10.322.763,06
69	Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	934	21.317.500,10

70	Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων· δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης	169	6.022.867,65
71	Αρχιτεκτονικές δραστηριότητες και δραστηριότητες μηχανικών· τεχνικές δοκιμές και αναλύσεις	930	40.149.822,56
72	Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη	29	831.991,11
73	Διαφήμιση και έρευνα αγοράς	96	1.921.172,13
74	Άλλες επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	119	1.999.863,04
75	Κτηνιατρικές δραστηριότητες	21	1.320.502,54
77	Δραστηριότητες ενοικίασης και εκμίσθωσης	603	29.930.217,10
78	Δραστηριότητες απασχόλησης	x	x
79	Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες	253	42.185.601,74
80	Δραστηριότητες παροχής προστασίας και έρευνας	16	371.582,80
81	Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους	105	3.238.134,97
82	Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου, γραμματειακή υποστήριξη και άλλες δραστηριότητες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις	80	4.219.105,09
84	Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	37	4.583.841,07
85	Εκπαίδευση	232	4.044.254,21
86	Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας	83	4.222.305,72
88	Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος	17	1.889.416,44
90	Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση	276	4.037.195,67

91	Δραστηριότητες βιβλιοθηκών, αρχειοφυλακείων, μουσείων και λοιπές πολιτιστικές δραστηριότητες	28	1.265.038,72
92	Τυχερά παιχνίδια και στοιχήματα	33	859.428,80
93	Αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας	381	8.976.018,38
94	Δραστηριότητες οργανώσεων	46	403.495,17
95	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και ειδών ατομικής ή οικιακής χρήσης	188	6.837.460,08
96	Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών	501	14.256.132,98

Πηγή: Μητρώο Επιχειρήσεων, 2010, ΕΛΣΤΑΤ (το πιο πρόσφατο αρχείο).

Βιβλιογραφία - πηγές

- 1) Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ιονίων Νήσων 2014- 2020
- 2) Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (Απρίλιος 2015)
- 3) Στρατηγική για την καταπολέμηση της φτώχειας και προαγωγή της κοινωνικής Ένταξης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων για την περίοδο 2014-2020 (Μάιος 2015)
- 4) Μακροοικονομικά μεγέθη και στοιχεία της Αγοράς Εργασίας από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ)
- 5) Μητρώο Επιχειρήσεων της ΕΛΣΤΑΤ
- 6) Έκθεση «Ελλάς με αριθμούς», Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2015, ΕΛΣΤΑΤ
- 7) Στατιστικά στοιχεία από την Eurostat
- 8) Στοιχεία εξαγωγών από τον Σύνδεσμο Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος (ΣΕΒΕ).
- 9) Στοιχεία τουρισμού από το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος και τον ΣΕΤΕ
- 10) Μηνιαίο δελτίο οικονομικής δραστηριότητας, ΣΕΒ, Νοέμβριος 2015
- 11) Μελέτη για την «Εκτίμηση της Κατανομής του Εισοδήματος από Εισερχόμενο Τουρισμό, ως προς το μέρος που παραμένει στη χώρα και σε αυτό που επανεξάγεται στο εξωτερικό», Μελέτη ΚΕΠΕ κατ' ανάθεση του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝ.ΣΕΤΕ), Ιούλιος 2015

Ευρετήριο Πινάκων και Σχημάτων

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΕΠ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ/ΠΕ ΤΗΣ ΠΙΝ, ΤΗΣ ΠΙΝ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΟΥΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ.	20
ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΕΠ ΚΑΙ ΑΕΠ ΑΝΑ ΝΟΜΟ/ΠΕ ΤΗΣ ΠΙΝ, ΠΙΝ ΚΑΙ ΧΩΡΑ, 2005-2012	21
ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΤΩΝ ΠΕ ΤΗΣ ΠΙΝ, ΤΗΣ ΠΙΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΕ.	23
ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΣΤΗΝ ΠΙΝ ΤΟ 2012 ΣΕ ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΤΙΜΕΣ, ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ.	25
ΠΙΝΑΚΑΣ 5 ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ (ΣΤΑΚΟΔ08) ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (ΤΖΙΡΟΣ) ΑΥΤΩΝ (ΣΕ ΕΥΡΩ) ΣΤΗΝ ΠΙΝ, 2010.	27
ΠΙΝΑΚΑΣ 6 ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ (ΣΤΑΚΟΔ08) ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (ΤΖΙΡΟΣ) ΑΥΤΩΝ (ΣΕ ΕΥΡΩ) ΣΤΗΝ ΠΙΝ, 2010	35
ΠΙΝΑΚΑΣ 7 ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (ΤΖΙΡΟΣ) ΑΥΤΩΝ (ΣΕ ΕΥΡΩ) ΣΤΗΝ ΠΙΝ ΚΑΙ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ (ΣΤΑΚΟΔ08) ΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ, 2010	38
ΠΙΝΑΚΑΣ 8 ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΜΕΡΙΔΙΑ (%) ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2014.	41
ΠΙΝΑΚΑΣ 9 ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ 2013 ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΑΕΠ 2012.....	42
ΠΙΝΑΚΑΣ 10: ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΕ Ε&Α ΣΤΟΥΣ 4 ΒΑΣΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΟ 2013.	45
ΠΙΝΑΚΑΣ 11 ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (ΤΖΙΡΟΣ) ΑΥΤΩΝ (ΣΕ ΕΥΡΩ) ΣΤΗΝ ΠΙΝ ΚΑΙ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ (ΣΤΑΚΟΔ08) ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2010.....	47
ΓΡΑΦΗΜΑ 1: ΣΥΜΒΟΛΗ ΚΑΘΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΑΕΠ ΤΟ 2013, EUROSTAT (ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2015)-ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ.	19
ΓΡΑΦΗΜΑ 2: ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΕΠ ΚΑΘΕ ΝΟΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ, ΕΛΣΤΑΤ (ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2015) ΓΙΑ ΤΟ 2012	20
ΓΡΑΦΗΜΑ 3: ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΑΕΠ, ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΠΙΝ, EUROSTAT (ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2015), 2002-2013-ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ.....	22
ΓΡΑΦΗΜΑ 4: ΠΟΡΕΙΑ Κ.Κ. ΑΕΠ ΤΩΝ ΠΕ ΤΗΣ ΠΙΝ, ΤΗΣ ΠΙΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ, ΕΛΣΤΑΤ (ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2015)-ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ.....	22
ΓΡΑΦΗΜΑ 5: ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΕΠ ΝΟΜΩΝ/ΠΕ ΤΗΣ ΠΙΝ, ΕΛΣΤΑΤ (ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2015) ΓΙΑ ΤΟ 2012-ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ.	23
ΓΡΑΦΗΜΑ 6: ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ Κ.Κ. ΑΕΠ, ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΠΙΝ, 2000-2012, ΕΛΣΤΑΤ (ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2015) ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ.....	24

**Τίτλος Έργου: «Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών
της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων»**

**Παραδοτέο Β: Έκθεση 2ης Φάσης (Εργατικό Δυναμικό της Περιφέρειας Ιονίων
Νησιών)**

Ιανουάριος 2016

Η σελίδα αυτή αφήνεται κενή

Το παραδοτέο αυτό εκπονήθηκε από την εταιρεία ΕΕΟ GROUP ΑΕ στα πλαίσια του έργου «Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων» σύμφωνα με την από 20/10/2015 σύμβαση που υπογράφηκε μεταξύ της ΕΕΟ GROUP Α.Ε. και της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

Τίτλος Έργου:	Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων
Τίτλος Παραδοτέου:	Παραδοτέο Β: Έκθεση 2 ^{ης} Φάσης (Εργατικό Δυναμικό της Περιφέρειας Ιονίων Νησιών)
Ηλεκτρονικό Αρχείο:	eeo/projects/ Διάγνωση Αναγκών Ιόνια
Έκδοση:	1.1
Ημερομηνία Παράδοσης:	5/01/2016
Διανομή σε:	Επιτροπή Παρακολούθησης και Παραλαβής του Έργου

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Έκδοση	Ημερομηνία	Αιτιολογία Αλλαγών	Σελίδες που αντικαθίστανται
1.1	5/01/2016	Παρατηρήσεις ΕΠΠΑ	

Η σελίδα αυτή μένει κενή

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	6
1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
1.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ.....	7
1.2 ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ	7
2 Η ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	9
2.1 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	10
2.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ.....	12
2.2.1 Ανάλυση σε επίπεδο μονοψήφιου ΣΤΑΚΟΔ-2008.....	12
2.2.2 Ανάλυση σε επίπεδο διψήφιου και τριψήφιου ΣΤΑΚΟΔ-2008	38
2.2.3 Δυναμισμός επαγγελματιών.....	44
2.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	54
3 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ.....	57
3.1 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	57
3.2 ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	57
3.3 ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	59
3.4 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΚΑΙ Τ.Ε.Ι. ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	60
3.5 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ - ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ.....	61
4 ΈΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	62
4.1 ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ	63
4.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ ΣΕ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ	64
4.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ ΣΕ ΑΝΕΡΓΟΥΣ	79
4.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	94
4.5 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ	119
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ	122
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	123
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ	139

Συντομογραφίες

Συντομογραφία	Ορισμός
ΑΕΙ	Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΙΕΑΔ	Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΙΕΚ	Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης
Κ.Δ.Β.Μ.	Κέντρα Διά Βίου Μάθησης
ΜΜΕ	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
Π.Ε.	Περιφερειακή Ενότητα
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΠΙΝ	Περιφέρεια Ιονίων Νήσων
ΣΤΑΚΟΔ	Στατιστική Ταξινόμηση Οικονομικών Δραστηριοτήτων
Τ.Ε.Ι	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
CEDEFOP	European Centre for the Development of Vocational Training (Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης)
RIS3	Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (Στρατηγική Έρευνας και Τεχνολογίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση)

1 Εισαγωγή

1.1 Αντικείμενο του έργου

Αντικείμενο του παρόντος έργου αποτελεί η εκπόνηση «Μελέτης Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων».

Η εν λόγω μελέτη αποσκοπεί στο να εντοπίσει και να καταγράψει με τρόπο συστηματικό τις ανάγκες της περιφερειακής αγοράς εργασίας στα Ιόνια Νησιά σε **δεξιότητες** και **επαγγέλματα** προκειμένου να καταστεί δυνατόν να ενεργοποιηθούν οι κατάλληλες δράσεις εκπαίδευσης, κατάρτισης και ανάπτυξης δεξιοτήτων από το ΠΕΠ Ιονίων Νήσων με ιδιαίτερη έμφαση στους τομείς προτεραιότητας που αναδεικνύονται μέσω της Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση της Περιφέρειας.

Επιπρόσθετα μέσω της παρούσας μελέτης καλύπτεται και η δέσμευση που περιλαμβάνεται στο εγκεκριμένο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ιονίων Νήσων 2014-2020, ότι: «Έως την ολοκλήρωση και την πλήρη εφαρμογή του Συστήματος Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας σε εθνικό επίπεδο, η Περιφέρεια θα συστήσει ένα μηχανισμό (ο οποίος εναλλακτικά μπορεί να συνίσταται σε τακτικά επικαιροποιούμενη μελέτη) για τη διάγνωση των αναγκών της περιφερειακής αγοράς εργασίας, προκειμένου με τρόπο λειτουργικό να επιτύχει τον συστηματικό και περιοδικό προσδιορισμό των ζητούμενων αναγκών σε δεξιότητες και επαγγέλματα. Έως την ανάπτυξη του ανωτέρω περιφερειακού μηχανισμού, την υιοθέτησή του από τα αρμόδια όργανα της Περιφέρειας και τη λειτουργία του, δεν θα ενεργοποιηθεί καμία δράση εκπαίδευσης, κατάρτισης ή ανάπτυξης δεξιοτήτων από το ΕΚΤ του ΠΕΠ».

Το έργο χωρίζεται σε τρεις Φάσεις κάθε μια από τις οποίες αποτελεί διακριτό παραδοτέο:

Παραδοτέο Α: Έκθεση 1^{ης} Φάσης (Προφίλ της Περιφέρειας Ιονίων νήσων)

Παραδοτέο Β: Έκθεση 2^{ης} Φάσης (Εργατικό Δυναμικό της Περιφέρειας Ιονίων νήσων)

Παραδοτέο Γ: Έκθεση 3^{ης} Φάσης (Προσδιορισμός αναγκών σε δεξιότητες και επαγγέλματα)

1.2 Σκοπός του παραδοτέου

Στο πλαίσιο του 1^{ου} παραδοτέου του έργου παρουσιάστηκε το οικονομικό προφίλ της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων όπως οι οικονομικές της επιδόσεις, οι βασικοί παραγωγικοί τομείς της περιφερειακής οικονομίας, επιμέρους κλάδοι κλπ.. Επίσης, στο πλαίσιο του εν λόγω παραδοτέου έγινε μια συνοπτική παρουσίαση του Εθνικού Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών και της σύνδεση της παρούσας μελέτης με αυτό, ενώ τέλος αποτυπώθηκαν και οι αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

Η παρούσα έκθεση αποτελεί το 2^ο παραδοτέο του έργου και αφορά το εργατικό δυναμικό της Περιφέρειας Ιονίων νήσων. Στο πλαίσιο αυτό διαρθρώνεται στις ακόλουθες ενότητες:

Κεφάλαιο 1: αποτελεί την εισαγωγή του παραδοτέου και ενέχει ρόλο ενός σύντομου οδηγού στην δομή και το περιεχόμενό του για την διευκόλυνση του αναγνώστη.

Κεφάλαιο 2: αναλύεται η αγορά εργασίας στην Περιφέρεια.

Κεφάλαιο 3: παρουσιάζονται στοιχεία την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στα Ιόνια Νησιά

Κεφάλαιο 4: παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας πεδίου που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του έργου σε επιχείρησης, εργαζόμενους και ανέργους της Περιφέρειας.

2 Η αγορά εργασίας στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Σύμφωνα με την προτεινόμενη μεθοδολογική προσέγγιση του ΕΙΕΑΔ¹ για τον προσδιορισμό των δυναμικών κλάδων και επαγγελμάτων και των αναγκών κατάρτισης, αξιοποιούνται στην παρούσα μελέτη ως δευτερογενείς πηγές κατά κύριο λόγο τα **δεδομένα της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) της ΕΛΣΤΑΤ που είναι διαθέσιμα σε περιφερειακό επίπεδο** και συμπληρωματικά τα δεδομένα της εγγεγραμμένης ανεργίας του ΟΑΕΔ, στατιστικά στοιχεία της Eurostat καθώς και στοιχεία των ροών απασχόλησης από το ΕΡΓΑΝΗ. Πρέπει να σημειωθεί ακόμα ότι καθώς η ΕΕΔ διεξάγεται δειγματοληπτικά, το περιθώριο σφάλματος αυξάνει όσο πιο αναλυτική είναι η κατηγοριοποίηση των οικονομικών κλάδων και των επαγγελμάτων και όσο πιο μικρός είναι ο αριθμός των παρατηρήσεων. Ωστόσο μπορεί να εξαχθεί μια εκτίμηση της τάσης της απασχόλησης.

Έτσι προσδιορίζεται η ζήτηση εργασίας εκτιμώντας τη μεταβολή της απασχόλησης τα τελευταία έτη εξετάζοντας τρεις διαφορετικούς τρόπους μέτρησης της μεταβολής της απασχόλησης: την απόλυτη μεταβολή, τη σχετική μεταβολή και τον συνδυασμό απόλυτης και σχετικής μεταβολής σύμφωνα με τον με τον δείκτη του ΟΟΣΑ². Τα στοιχεία κενών θέσεων από την Έρευνα Κενών Θέσεων της ΕΛΣΤΑΤ δημοσιεύονται μόνο σε εθνικό επίπεδο σύμφωνα με επίσημη ενημέρωση της ΕΛΣΤΑΤ και επομένως οι κενές θέσεις εργασίας στην ΠΙΝ εκτιμώνται από τα αποτελέσματα της πρωτογενούς έρευνας³.

Η προσφορά της εργασίας προσδιορίζεται από την παρουσίαση των χαρακτηριστικών των ανέργων αξιοποιώντας τα πιο πρόσφατα δεδομένα και εν προκειμένω τα δεδομένα της ΕΕΔ του β' τριμήνου του 2015 και συμπληρωματικά τα δεδομένα της εγγεγραμμένης ανεργίας του ΟΑΕΔ του Νοεμβρίου 2015.

Ακόμα, ο χρονικός ορίζοντας των εξεταζόμενων αλλαγών προσδιορίζεται κυρίως από τις αλλαγές κωδικοποιήσεων σε επαγγέλματα και κλάδους. Το 2008 είναι έτος αλλαγής κωδικοποίησης των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας σύμφωνα με την αναθεωρημένη ευρωπαϊκή κωδικοποίηση NACE-2008 στην οποία βασίζεται η ελληνική ταξινόμηση ΣΤΑΚΟΔ. Ακόμα η κωδικοποίηση των επαγγελμάτων μέχρι και το 2010 ήταν η ΣΤΕΠ-92 ενώ από το 2011 αλλάζει (ISCO-08). Έτσι, λόγω αλλαγών στις κωδικοποιήσεις των δεδομένων της ΕΛΣΤΑΤ, για την περίπτωση των κλάδων δύναται να εξεταστούν οι μεταβολές από το 2008 και μετά ενώ για την περίπτωση των επαγγελμάτων από το 2011 και μετά. Επομένως, η μεταβολή της απασχόλησης σε επίπεδο κλάδων εξετάζεται από το 2008, έτος πριν την έναρξη της κρίσης δημοσίου χρέους στην Ελλάδα, μέχρι σήμερα, ενώ σε επίπεδο επαγγελμάτων από το 2011 μέχρι σήμερα.

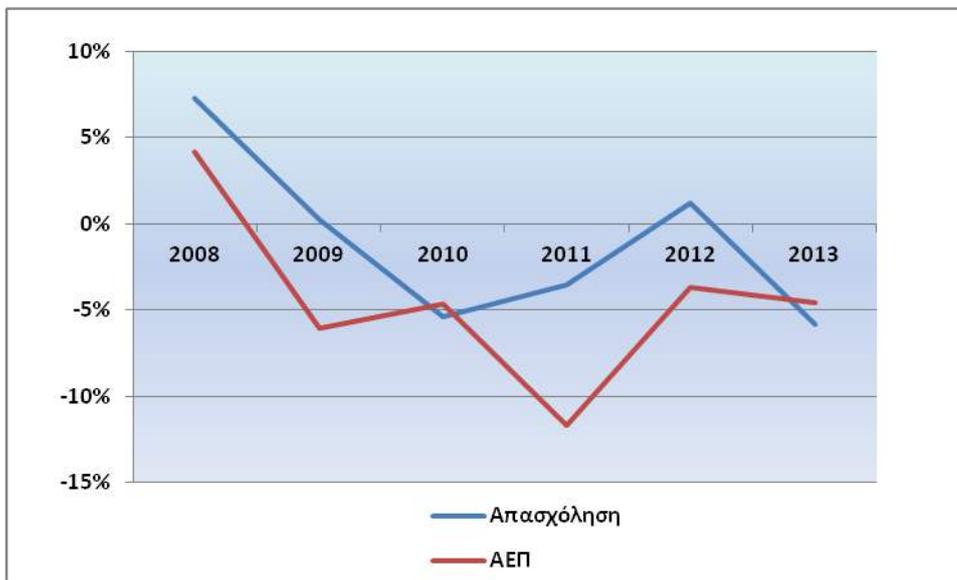
¹ Μελέτη ΕΙΕΑΔ, Ολυμπία Καμινιώτη, Σταύρος Γαβρόγλου, ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ- ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2015.

² (Xt1-Xto)/Xt1/Xto. Βλέπε σελ. 9 Μελέτη ΕΙΕΑΔ, Ολυμπία Καμινιώτη, ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΑΝΕΡΓΩΝ, 6/6/2015.

³ Τα αποτελέσματα των τριών ερευνών πεδίου ανάμεσα σε εργαζομένους, ανέργους και επιχειρήσεις παρουσιάζονται στο παρόν παραδοτέο, ενώ τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας πεδίου ανάμεσα σε επιχειρήσεις-εκπροσώπους των τομέων της RIS3 παρουσιάζονται αναλυτικά στο 3^ο παραδοτέο.

2.1 Γενικά χαρακτηριστικά

Η αγορά εργασίας στην ΠΙΝ επλήγη σημαντικά από το 2010, όπως όλες οι περιφέρειες της Ελλάδος καθώς ήταν το πρώτο έτος εφαρμογής του Μνημονίου. Συνολικά η απασχόληση μεταξύ 2008 και 2015 μειώθηκε κατά 20%. Στο παρακάτω διάγραμμα 1 αποτυπώνεται η ποσοστιαία μείωση της απασχόλησης και του ΑΕΠ της Περιφέρειας. Μέχρι το 2010 φαίνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος της μείωσης του ΑΕΠ πραγματοποιήθηκε με παράλληλη μείωση της απασχόλησης. Στη συνέχεια όμως η μείωση του ΑΕΠ πραγματοποιήθηκε και λόγω της μείωσης της παραγωγικότητας της εργασίας, καθώς η απόσταση μεταξύ των δύο καμπυλών του Διαγράμματος 1, δηλαδή της μεταβολής του προϊόντος και της απασχόλησης, ισούται με την μεταβολή της παραγωγικότητας της εργασίας⁴.

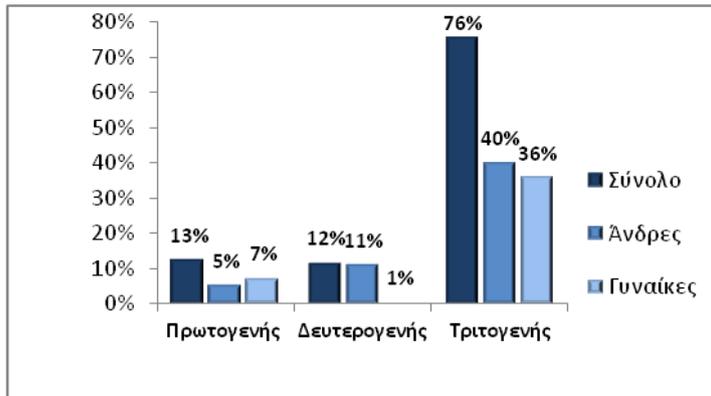
Διάγραμμα 1: Μεταβολή Απασχόλησης και ΑΕΠ στην ΠΙΝ, 2008-2014, ΕΛΣΤΑΤ 2015

Στην ΠΙΝ καταγράφεται χαμηλή «ένταση της συμμετοχής» του ανθρώπινου δυναμικού στην παραγωγική διαδικασία. Το μερίδιο του εργατικού δυναμικού στον συνολικό πληθυσμό της Περιφέρειας ανήλθε στο 50,6% (ΕΛΣΤΑΤ, β' τρίμηνο 2015), το οποίο κυμαίνεται σε παρόμοιο επίπεδο με την υπόλοιπη Ελλάδα (51,9%).

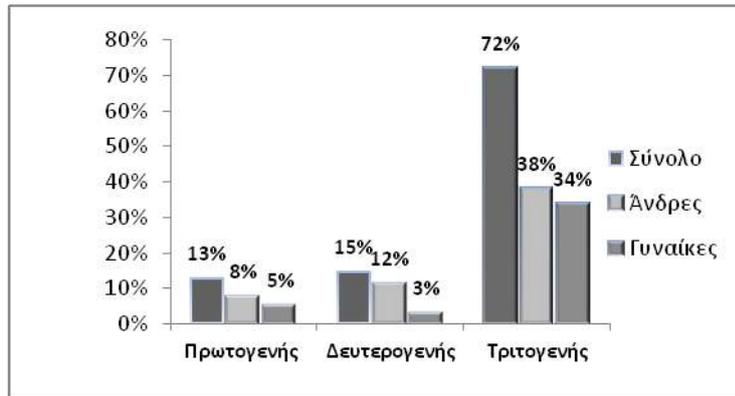
Σε **τομεακό επίπεδο** ο μεγαλύτερος αριθμός των απασχολούμενων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων συγκεντρώνεται στον τριτογενή τομέα, ενώ ακολουθεί ο πρωτογενής και ο δευτερογενής. Παρόμοια διάρθρωση έχει η οικονομία συνολικά της Ελλάδας.

⁴ Μελέτη του ΙΝΕ της ΓΣΕΕ, Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση, Ετήσια Έκθεση 2011, σελ.235.

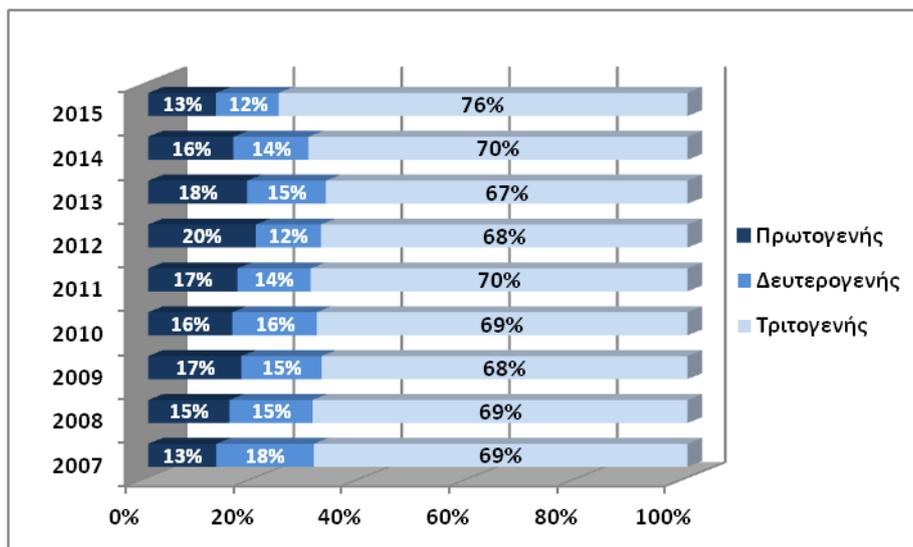
Πρέπει να σημειωθεί ότι παρατηρείται, συνήθως, χρονική υστέρηση μεταξύ της μεταβολής του ΑΕΠ και της απασχόλησης όπως αποτυπώνεται και στο παραπάνω διάγραμμα, καθώς δύναται να αυξηθεί το ΑΕΠ εξαιτίας μιας βελτίωσης των όρων εμπορίου ή για μια περιφέρεια της οποίας το ΑΕΠ εξαρτάται κυρίως από τον τουρισμό, εξαιτίας μιας απροσδόκητης αύξησης των εσόδων από τον τουρισμό.

Διάγραμμα 2: Απασχόληση ανά τομέα παραγωγής ΠΙΝ, 2015 Β', ΕΛΣΤΑΤ 2015

Διάγραμμα 3: Απασχόληση ανά τομέα παραγωγής Ελλάδας, 2015 Β', ΕΛΣΤΑΤ 2015

Διάγραμμα 4: Ποσοστιαία κατανομή απασχολουμένων κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας στην ΠΙΝ (2007 Β'-2015 Β'), ΕΛΣΤΑΤ 2015

Η **διαχρονική μεταβολή** της ποσοστιαίας συμμετοχής των απασχολουμένων στους 3 τομείς της οικονομίας της Περιφέρειας δείχνει ότι μειώθηκε η απασχόληση στον δευτερογενή τομέα κατά 6 ποσοστιαίες μονάδες και ισόποσα αυξήθηκε η απασχόληση στον τομέα των υπηρεσιών (Τριτογενής Τομέας). Αυτό αντανακλά τόσο την αρνητική επίδραση της ύφεσης και της περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής στον δευτερογενή τομέα συνολικά στην Ελλάδα, ο οποίος έχει πληγεί περισσότερο από τους άλλους τομείς, όσο και τις προτιμήσεις των νέων ανθρώπων οι οποίοι στρέφονται σε επαγγέλματα παροχής υπηρεσιών. Φυσικά οι προτιμήσεις αυτές είναι ορθολογικές μέσα στο πλαίσιο κινήτρων που διαμορφώνει το υφιστάμενο οικονομικό περιβάλλον.

Αντίστοιχα, **οι κλάδοι** που συγκεντρώνουν τον μεγαλύτερο αριθμό απασχολούμενων στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων είναι οι «Δραστηριότητες Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Υπηρεσιών Εστίασης» (20,1%) και ο κλάδος «Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο, Επισκευή Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Μοτοσυκλετών» (17%), ακολουθούμενοι από τη «Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία (12,6%), την Εκπαίδευση (7,5%) τη Δημόσια Διοίκηση (7,2%) και τις Κατασκευές (6,7%).

2.2 Ανάλυση της απασχόλησης στην Περιφέρεια ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και επάγγελμα

2.2.1 Ανάλυση σε επίπεδο μονοψήφιου ΣΤΑΚΟΔ-2008

Αναλυτικότερα, η απασχόληση **ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας** σύμφωνα με την ταξινόμηση **μονοψήφιου ΣΤΑΚΟΔ-2008⁵**, έτσι όπως εξελίχθηκε από το έτος 2008 έως και το 2015 παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 1 Απασχόληση ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας μονοψήφιου ΣΤΑΚΟΔ, 2008-2015, Β' τρίμηνο στην ΠΙΝ.

Ετήσια στοιχεία 2008-2015 β' τρίμηνο	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Σύνολο	88816	88959	84170	81226	82189	77359	73335	70817
Α Γεωργία, δασοκομία & αλιεία	13387	15358	13120	13433	16409	14195	11591	8890
Β Ορυχεία & λατομεία	0	107	103	0	0	0	0	0
Γ Μεταποίηση	4207	2883	2621	3389	5119	5231	5314	2712
Δ Παροχή ηλεκτρ. ρεύματος-φυσικού αερίου-ατμού-κλιματισμού	492	0	139	149	0	149	104	784
Ε Παροχή νερού-διαχ. λυμάτων, αποβλήτων-δραστ.εξυγίανσης	353	1194	1014	612	101	112	458	0
ΣΤ Κατασκευές	8657	9065	9302	6893	4686	5810	4336	4758
Ζ Χονδρικό-λιανικό εμπόριο-επισκευή οχημάτων & μοτοσυκλετών	15717	19020	16266	14682	12941	12836	15622	12049
Η Μεταφορά & αποθήκευση	4127	4955	3140	3349	3700	3825	1335	3158

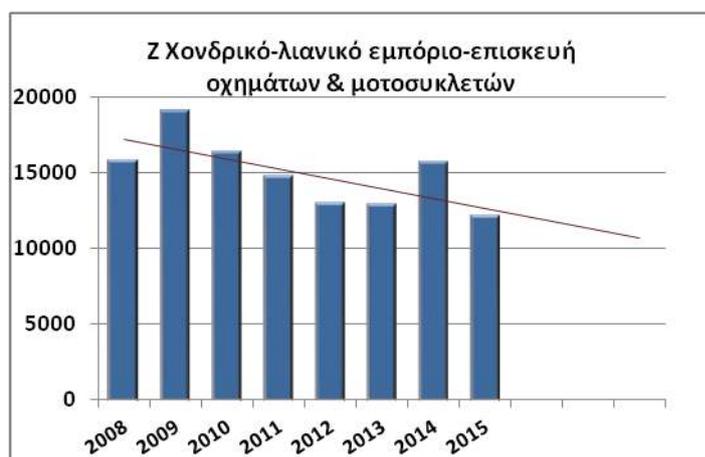
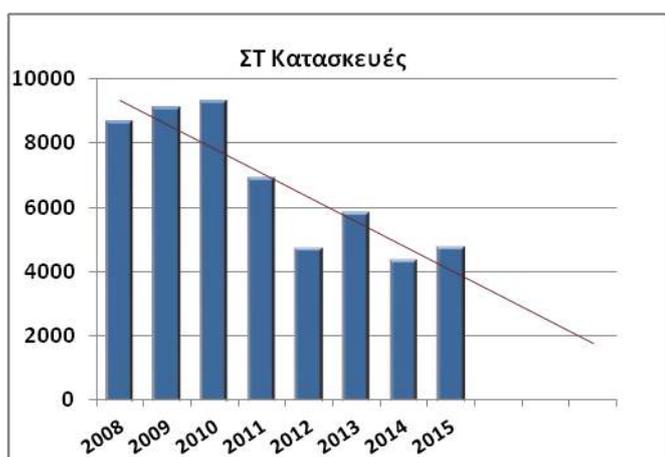
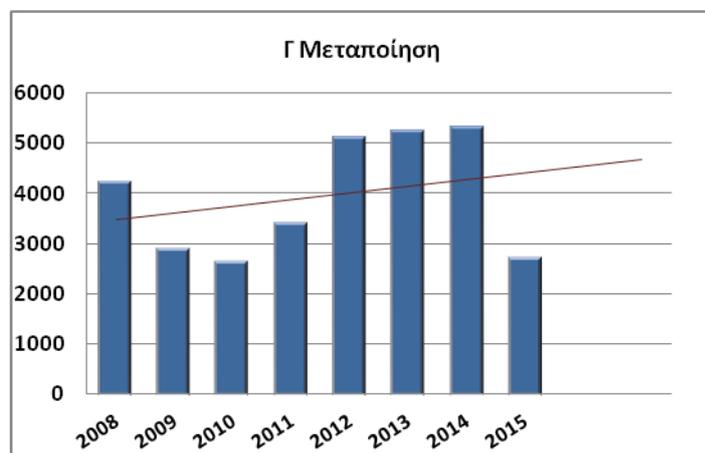
⁵ Η ταξινόμηση οικονομικής δραστηριότητας ΣΤΑΚΟΔ-2008 ταυτίζεται με την Ευρωπαϊκή ταξινόμηση NACE-Rev 2.

Θ Υπηρεσίες παροχής καταλύματος & υπηρεσιών εστίασης	19982	14698	13112	12069	13386	12595	11776	14236
Ι Ενημέρωση & επικοινωνία	0	165	681	509	610	395	470	0
Κ Χρηματοπιστωτικές & ασφαλιστικές δραστηριότητες	526	866	1646	1764	1378	158	578	1022
Λ Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	238	0	0	209	162	0	186	0
Μ Επαγγελματικές, επιστημονικές & τεχνικές δραστηριότητες	2875	2675	2856	3152	3831	3446	4082	3941
Ν Διοικητικές & υποστηρικτικές δραστηριότητες	2116	3176	1709	1553	1472	1751	1757	1964
Ξ Δημόσια διοίκηση & άμυνα-υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	4681	4536	4985	5869	4764	5286	5348	5096
Ο Εκπαίδευση	5512	5613	7008	6277	5330	5104	5194	5313
Π Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας & κοινωνικής μέριμνας	1793	1582	2461	3241	2819	2924	2408	2939
Ρ Τέχνες, διασκέδαση & ψυχαγωγία	1478	676	1108	1371	1188	484	1103	1914
Σ Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	2058	1865	2371	2110	2169	1427	1313	2041
Τ Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών	618	524	529	596	2123	1631	362	0
Υ Δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών & φορέων	0	0	0	0	0	0	0	0

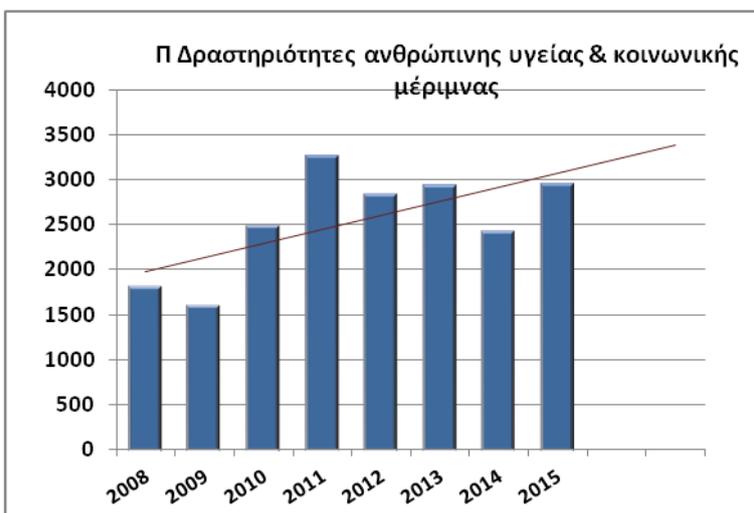
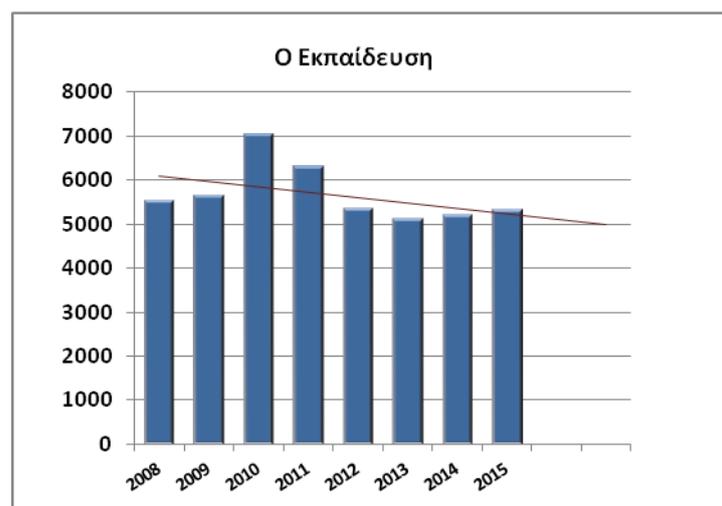
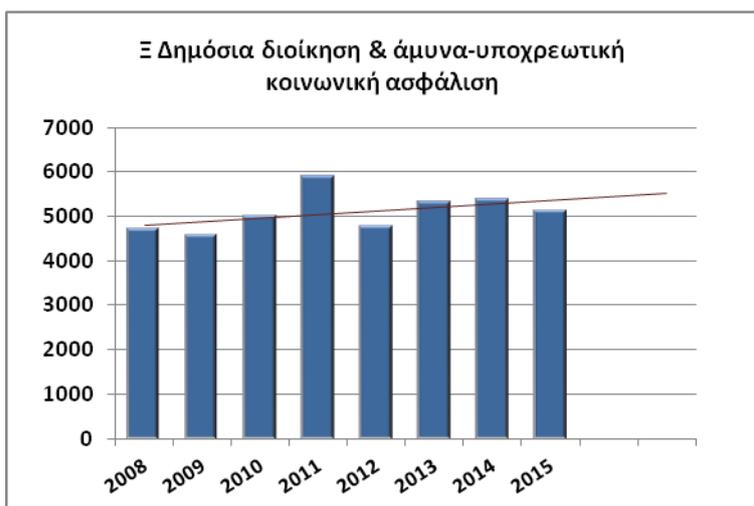
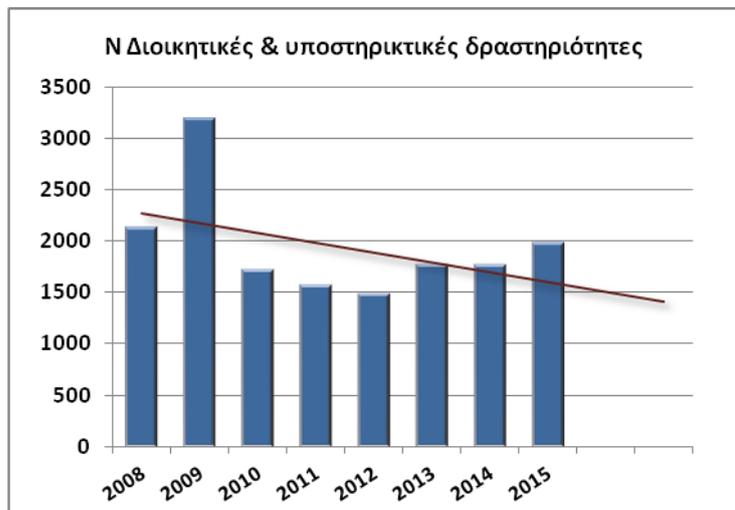
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Νοέμβριος 2015)

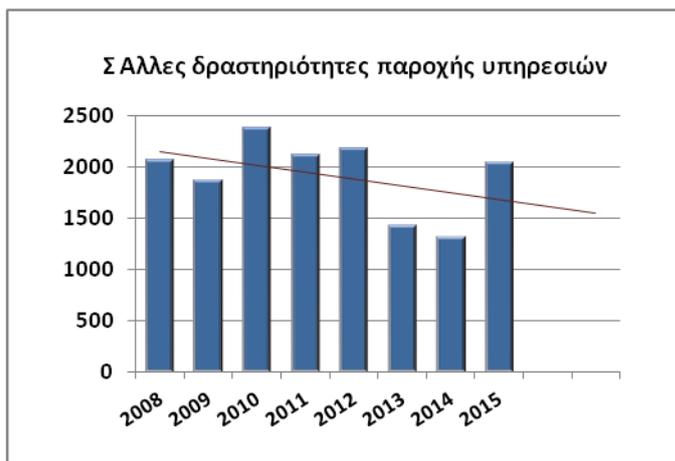
Προκειμένου να διερευνηθεί η τάση μεταβολής και η δυναμική κάθε κλάδου οικονομικής δραστηριότητας παρατίθενται για κάθε κλάδο η διαγραμματική απεικόνιση της διαχρονικής του εξέλιξης κατά τα τελευταία έτη, δηλαδή από το 2008, έτος κατά το οποίο ενώ είχε γίνει ήδη αισθητή μια μικρή κάμψη στην οικονομία σε σχέση με τους πολύ υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης των προηγούμενων ετών αλλά δεν είχε ξεκινήσει ακόμα η κρίση, και φτάνει μέχρι σήμερα σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα

στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (Νοέμβριος 2015) για το Β' τρίμηνο του 2015⁶. Οι κλάδοι οι οποίοι έχουν επιλεγεί είναι σε όσους η απασχόληση ξεπερνά τα 2000 άτομα ή κλάδοι που έχουν επιλεγεί σύμφωνα με τη RIS.

⁶ Για κάθε έτος (2008-2015) τα στοιχεία της ΕΕΔ της ΕΛΣΤΑΤ αφορούν το Β' τρίμηνο.

Οι κλάδοι σε μονοψήφια ανάλυση ΣΤΑΚΟΔ που εμφανίζουν τάση αύξησης της απασχόλησης είναι οι ακόλουθοι:

1. Γ. ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ
2. Μ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
3. Ξ. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ
4. Π. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ
5. Ρ. ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Τα αποτελέσματα αυτά συμπίπτουν σε μεγάλο βαθμό με τα ευρήματα του ΕΙΕΑΔ και τις προβλέψεις του CEDEFOP και είναι ενθαρρυντικά αναφορικά με τους τομείς προτεραιότητας που ανέδειξε η RIS, τα οποία θα παρουσιαστούν αναλυτικά στο τρίτο παραδοτέο. Οι μειωτικές τάσεις στους υπόλοιπους τομείς κατά το μεγαλύτερο μέρος αντανakλούν την ύφεση και τη μειωμένη ενεργό ζήτηση.

Συγκρίνοντας τη μεταβολή της συνολικής απασχόλησης μεταξύ του 2008 και του 2015 ανά ηλικιακή ομάδα, παρατηρούμε ότι η μεγαλύτερη μείωση της απασχόλησης έγινε για τις νεαρότερες ηλικίες μεταξύ 20 και 44 ετών. Οι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας που δεν σημείωσαν μείωση είναι όσοι αναφέρθηκαν παραπάνω. Ακολουθούν ακόμα 2 πίνακες που δείχνουν τη μεταβολή απασχόλησης που σημειώθηκε ανά ηλικιακή ομάδα για κάθε φύλο ξεχωριστά.

Πίνακας 2 Συνολική απασχόληση στην ΠΙΝ ανά κλάδο και ηλικιακή ομάδα, 2008, 2015

		Ηλικία -2008 Β'							Ηλικία -2015 Β'						
		Σύνολο	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+	Σύνολο	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+
e14_1_Οικονομική δραστηριότητα, τοπική μονάδα (1η απασχόληση)	Σύνολο	88816	560	4490	10740	37140	34580	1307	70817	480	2089	6410	26287	33975	1576
	Α Γεωργία, δασοκομία & αλιεία	13387	0	874	555	3597	7647	714	8890	0	0	314	2762	4706	1108
	Β Ορυχεία & λατομεία	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Γ Μεταποίηση	4207	0	495	0	1894	1730	87	2712	129	275	0	567	1741	0
	Δ Παροχή ηλεκτρ. ρεύματος-φυσικού αερίου-ατμού-κλιματισμού	492	0	143	245	0	104	0	784	0	0	0	123	661	0

Ε Παροχή νερού-διαχ. λυμάτων, αποβλήτων - δραστ.εξυγίανσης	353	0	0	0	142	210	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΤ Κατασκευές	8657	125	250	778	4070	3347	87	4758	0	0	1002	962	2794	0
Ζ Χονδρικό-λιανικό εμπόριο-επισκευή οχημάτων & μοτοσυκλετών	15717	125	1009	2886	6797	4900	0	12049	240	0	2034	4281	5348	144
Η Μεταφορά & αποθήκευση	4127	0	0	603	1501	1924	99	3158	0	373	137	1042	1605	0
Θ Υπηρεσίες παροχής	19982	125	976	2566	8106	8047	161	14236	111	1225	1375	4602	6767	157

καταλύματ ος & υπηρεσιών εστίασης															
Ι Ενημέρωση & επικοινωνί α	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Κ Χρηματοπι στωτικές & ασφαλιστικ ές δραστηριότ ητες	526	0	0	0	316	210	0	1022	0	0	254	768	0	0	0
Λ Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	238	0	125	0	0	113	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Μ Επαγγελμα τικές, επιστημονι κές &	2875	0	0	1188	902	785	0	3941	0	125	138	1458	2220	0	0

τεχνικές δραστηριότητες														
Ν	2116	0	0	261	1304	550	0	1964	0	91	0	1152	721	0
Διοικητικές & υποστηρικτικές δραστηριότητες														
Ξ Δημόσια διοίκηση & άμυνα-υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	4681	0	0	0	3398	1283	0	5096	0	0	0	2342	2753	0
Ο Εκπαίδευση	5512	0	185	1166	2739	1421	0	5313	0	0	830	2408	1909	167
Π Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας & κοινωνικής μέριμνας	1793	0	0	0	823	970	0	2939	0	0	326	490	2123	0

Ρ Τέχνες, διασκέδαση & ψυχαγωγία	1478	0	250	0	561	667	0	1914	0	0	0	1768	147	0
Σ Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	2058	185	185	490	561	479	157	2041	0	0	0	1561	479	0
Τ Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών	618	0	0	0	427	191	0	0	0	0	0	0	0	0
Υ Δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών & φορέων	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Νοέμβριος 2015)

Πίνακας 3 Συνολική απασχόληση Αρρένων στην ΠΙΝ ανά κλάδο και ηλικιακή ομάδα, 2008, 2015

		Ηλικία -2008 Β'							Ηλικία -2015 Β'						
		Σύνολο	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+	Σύνολο	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+
Άρρενες	Σύνολο	53383	374	2597	5438	21170	22727	1077	39928	240	1690	3248	15217	19132	402
e14_1_Οικονομική δραστηριότητα, τοπική μονάδα (1η απασχόληση)	Α Γεωργία, δασοκομία & αλιεία	8647	0	874	555	2579	4081	558	3769	0	0	314	1856	1549	50
	Β Ορυχεία & λατομεία	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Γ Μεταποίηση	3098	0	125	0	1467	1419	87	2437	129	0	0	567	1741	0
	Δ Παροχή ηλεκτρ. ρεύματος-φυσικού αερίου-ατμού-κλιματισμού	143	0	143	0	0	0	0	661	0	0	0	0	661	0

Ε Παροχή νερού-διαχ. λυμάτων, αποβλήτων - δραστ.εξυγίανσης	210	0	0	0	0	210	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΤ Κατασκευές	8657	125	250	778	4070	3347	87	4758	0	0	1002	962	2794	0	0
Ζ Χονδρικό-λιανικό εμπόριο-επισκευή οχημάτων & μοτοσυκλετών	9178	125	250	1581	4247	2975	0	6697	0	0	379	2864	3309	144	0
Η Μεταφορά & αποθήκευση	3393	0	0	603	1095	1595	99	3049	0	373	137	1042	1496	0	0
Θ Υπηρεσίες παροχής	9379	125	582	1341	2996	4248	87	6920	111	1225	262	2562	2604	157	0

καταλύματ ος & υπηρεσιών εστίασης														
Ι Ενημέρωση & επικοινωνί α	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Κ Χρηματοπισ τωτικές & ασφαλιστικ ές δραστηριότ ητες	281	0	0	0	174	108	0	0	604	0	0	254	350	0
Λ Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	238	0	125	0	0	113	0	0	0	0	0	0	0	0
Μ Επαγγελματ ικές, επιστημονι κές &	858	0	0	208	174	476	0	0	915	0	0	0	448	467

τεχνικές δραστηριότητες															
Ν	1267	0	0	0	717	550	0	1539	0	91	0	726	721		
Διοικητικές & υποστηρικτικές δραστηριότητες															0
Ξ Δημόσια διοίκηση & άμυνα-υποχρεωτική ή κοινωνική ασφάλιση	2968	0	0	0	1999	969	0	4087	0	0	0	1675	2413		0
Ο Εκπαίδευση	2054	0	0	370	768	916	0	1199	0	0	574	380	195		50
Π Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας & κοινωνικής μέριμνας	1117	0	0	0	538	579	0	1509	0	0	326	490	694		0

Ρ Τέχνες, διασκέδαση & ψυχαγωγία	988	0	250	0	174	565	0	1440	0	0	0	1294	147	0
Σ Άλλες δραστηριό- τητες παροχής υπηρεσιών	810	0	0	0	174	479	157	342	0	0	0	0	342	0
Τ Δραστηριό- τητες νοικοκυριώ- ν ως εργοδοτών	97	0	0	0	0	97	0	0	0	0	0	0	0	0
Υ Δραστηριό- τητες ετερόδικων οργανισμώ- ν & φορέων	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Νοέμβριος 2015)

Πίνακας 4 Συνολική απασχόληση Θηλέων στην ΠΙΝ ανά κλάδο και ηλικιακή ομάδα, 2008, 2015

		Ηλικία -2008 Β'							Ηλικία -2015 Β'						
		Σύνολο	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+	Σύνολο	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+
Θήλεις	Σύνολο	35433	185	1893	5302	15969	11853	230	30889	240	400	3162	11069	14844	1174
e14_1_Οικονομική δραστηριότητα, τοπική μονάδα (1η απασχόληση)	Α Γεωργία, δασοκομία & αλιεία	4740	0	0	0	1018	3566	157	5121	0	0	0	906	3157	1057
	Β Ορυχεία & λατομεία	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Γ Μεταποίηση	1109	0	370	0	427	311	0	275	0	275	0	0	0	0
	Δ Παροχή ηλεκτρ. ρεύματος-φυσικού αερίου-ατμού-κλιματισμού	349	0	0	245	0	104	0	123	0	0	0	123	0	0
	Ε Παροχή νερού-διαχ. λυμάτων,	142	0	0	0	142	0	0	0	0	0	0	0	0	0

αποβλήτων-δραστ.εξυγιάνωσης														
ΣΤ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Κατασκευές														
Ζ Χονδρικό-λιανικό εμπόριο-επισκευή οχημάτων & μοτοσυκλετών	6539	0	759	1305	2550	1925	0	5352	240	0	1655	1418	2039	0
Η Μεταφορά & αποθήκευση	734	0	0	0	405	328	0	110	0	0	0	0	110	0
Θ Υπηρεσίες παροχής καταλύματος & υπηρεσιών εστίασης	10602	0	393	1225	5111	3800	74	7316	0	0	1113	2039	4164	0
Ι Ενημέρωση & επικοινωνία	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Κ Χρηματοπιστ	245	0	0	0	142	103	0	418	0	0	0	418	0	0

ωτικές & ασφαλιστικές δραστηριότητες															
Λ Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Μ Επαγγελματικές, επιστημονικές & τεχνικές δραστηριότητες	2017	0	0	980	728	309	0	3026	0	125	138	1010	1753	0	
Ν Διοικητικές & υποστηρικτικές δραστηριότητες	848	0	0	261	587	0	0	425	0	0	0	425	0	0	
Ξ Δημόσια διοίκηση & άμυνα-υποχρεωτική	1713	0	0	0	1399	313	0	1008	0	0	0	668	341	0	

κοινωνική ασφάλιση															
Ο	3458	0	185	796	1971	505	0	4114	0	0	256	2027	1714	116	
Εκπαίδευση															
Π	677	0	0	0	285	392	0	1429	0	0	0	0	1429	0	
Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας & κοινωνικής μέριμνας															
Ρ Τέχνες, διασκέδαση & ψυχαγωγία	490	0	0	0	387	103	0	474	0	0	0	474	0	0	
Σ Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	1248	185	185	490	387	0	0	1699	0	0	0	1561	137	0	
Τ	521	0	0	0	427	94	0	0	0	0	0	0	0	0	
Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών															

Υ Δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών & φορέων	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Νοέμβριος 2015)

Ακολουθώς παρατίθενται 2 πίνακες με τη **συνολική απασχόληση ανά επίπεδο εκπαίδευσης** για τα δύο έτη, 2008 και 2015.

Πίνακας 5 Συνολική Απασχόληση στην ΠΙΝ ανά κλάδο και επίπεδο εκπαίδευσης, 2008

	Σύνολο	Έχουν μεταπτυχιακό τίτλο (Τριτοβάθμια εκπαίδευση)	Πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών (Τριτοβάθμια εκπαίδευση)	Πτυχιούχοι Τεχνολόγοι (Τριτοβάθμια εκπαίδευση)	Έχουν Επαγγελματική Κατάρτιση (μεταλυκειακή, μη 3βάθμια εκπ)	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	Έχουν τελειώσει την Γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο
Σύνολο	88816	604	9357	3892	3766	26294	14892	29431	580	0
Α Γεωργία, δασοκομία & αλιεία	13387	0	0	0	0	1592	2253	9257	286	0

Β Ορυχεία & λατομεία	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Γ Μεταποίηση	4207	0	0	142	461	1289	726	1589	0	0
Δ Παροχή ηλεκτρ. ρεύματος-φυσικού αερίου-ατμού-κλιματισμού	492	0	104	245	0	0	0	143	0	0
Ε Παροχή νερού-διαχ. λυμάτων, αποβλήτων-δραστ.εξυγίανσης	353	0	0	0	0	0	0	353	0	0
ΣΤ Κατασκευές	8657	0	113	97	174	1544	2859	3757	113	0
Ζ Χονδρικό-λιανικό εμπόριο-επισκευή οχημάτων & μοτοσυκλετών	15717	0	974	756	377	7896	2705	3009	0	0
Η Μεταφορά & αποθήκευση	4127	0	130	383	185	1529	426	1474	0	0
Θ Υπηρεσίες παροχής καταλύματος & υπηρεσιών εστίασης	19982	0	561	113	431	7467	4089	7139	181	0

Ι Ενημέρωση & επικοινωνία	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Κ Χρηματοπιστωτικές & ασφαλιστικές δραστηριότητες	526	0	281	0	103	142	0	0	0	0
Λ Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	238	0	113	0	0	125	0	0	0	0
Μ Επαγγελματικές, επιστημονικές & τεχνικές δραστηριότητες	2875	0	1100	0	1196	334	245	0	0	0
Ν Διοικητικές & υποστηρικτικές δραστηριότητες	2116	0	358	261	0	922	0	574	0	0
Ξ Δημόσια διοίκηση & άμυνα-υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	4681	174	914	142	239	1826	629	757	0	0
Ο Εκπαίδευση	5512	430	3637	994	142	103	0	205	0	0
Π Δραστηριότητες	1793	0	844	285	0	132	0	532	0	0

ανθρώπινης υγείας & κοινωνικής μέριμνας										
Ρ Τέχνες, διασκέδαση & ψυχαγωγία	1478	0	227	245	125	754	128	0	0	0
Σ Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	2058	0	0	227	332	497	642	358	0	0
Τ Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών	618	0	0	0	0	142	191	285	0	0
Υ Δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών & φορέων	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Νοέμβριος 2015)

Είναι αξιοσημείωτο πως βελτιώθηκε ο μέσος όρος μορφωτικού επιπέδου στην ΠΙΝ καθώς η σύνθεση της συνολικής απασχόλησης αποτελείτο το 2008 από 604 κατόχους μεταπτυχιακού τίτλου, 9357 πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, 3892 πτυχιούχους τεχνολόγους και 3766 έχοντες επαγγελματική κατάρτιση, ενώ το 2015 τα αντίστοιχα μεγέθη είναι 941, 10373, 5100 και 6626. Αυτό επιβεβαιώνει την τάση για αύξηση της ζήτησης επαγγελματιών με υψηλό επίπεδο προσόντων. Περεταίρω ανάλυση θα γίνει στο παραδοτέο 3.

Πίνακας 6 Συνολική Απασχόληση στην ΠΙΝ ανά κλάδο και επίπεδο εκπαίδευσης, 2015

	Σύνολο	Έχουν μεταπτυχιακό τίτλο (Τριτοβάθμια εκπαίδευση)	Πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών (Τριτοβάθμια εκπαίδευση)	Πτυχιούχοι Τεχνολόγοι (Τριτοβάθμια εκπαίδευση)	Έχουν Επαγγελματική Κατάρτιση (μεταλυκειακή, μη 3βάθμια εκπ)	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	Έχουν τελειώσει την Γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο
Σύνολο	70817	941	10373	5100	6626	23739	10877	13162	0	0
Α Γεωργία, δασοκομία & αλιεία	8890	0	92	0	0	2826	798	5174	0	0
Β Ορυχεία & λατομεία	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Γ Μεταποίηση	2712	0	0	245	0	1133	507	827	0	0
Δ Παροχή ηλεκτρ. ρεύματος-φυσικού αερίου-ατμού-κλιματισμού	784	0	0	0	0	784	0	0	0	0
Ε Παροχή νερού-διαχ. λυμάτων, αποβλήτων-δραστ.εξυγίανσης	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΤ Κατασκευές	4758	0	0	233	866	1227	566	1867	0	0

Ζ Χονδρικό-λιανικό εμπόριο-επισκευή οχημάτων & μοτοσυκλετών	12049	0	1418	269	528	5016	2207	2610	0	0
Η Μεταφορά & αποθήκευση	3158	0	0	424	0	1174	967	593	0	0
Θ Υπηρεσίες παροχής καταλύματος & υπηρεσιών εστίασης	14236	262	275	281	2140	4928	4353	1999	0	0
Ι Ενημέρωση & επικοινωνία	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Κ Χρηματοπιστωτικές & ασφαλιστικές δραστηριότητες	1022	0	182	604	0	236	0	0	0	0
Λ Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Μ Επαγγελματικές, επιστημονικές & τεχνικές δραστηριότητες	3941	0	3034	517	0	389	0	0	0	0
Ν Διοικητικές & υποστηρικτικές δραστηριότητες	1964	318	265	0	590	699	0	93	0	0

Ξ Δημόσια διοίκηση & άμυνα-υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	5096	0	828	118	0	3349	801	0	0	0
Ο Εκπαίδευση	5313	179	2938	916	908	372	0	0	0	0
Π Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας & κοινωνικής μέριμνας	2939	0	790	1261	356	315	218	0	0	0
Ρ Τέχνες, διασκέδαση & ψυχαγωγία	1914	182	439	233	0	1061	0	0	0	0
Σ Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	2041	0	113	0	1238	229	460	0	0	0
Τ Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Υ Δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών & φορέων	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

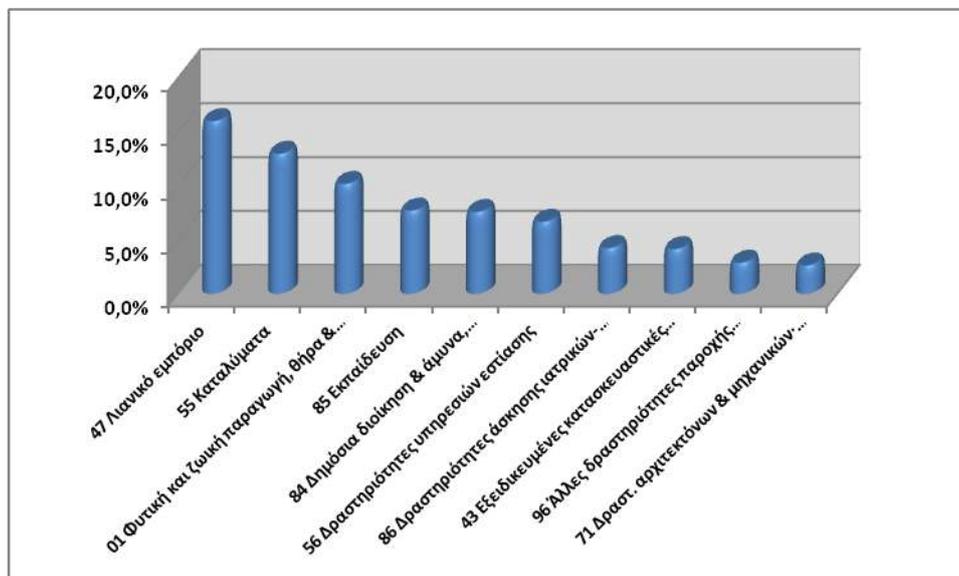
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (Νοέμβριος 2015)

2.2.2 Ανάλυση σε επίπεδο διψήφιου και τριψήφιου ΣΤΑΚΟΔ-2008

Οι 10 κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας σε επίπεδο διψήφιας ανάλυσης ΣΤΑΚΟΔ που συγκεντρώνουν τη συντριπτική πλειονότητα των απασχολουμένων (73,8%) στην ΠΙΝ το 2015 είναι οι ακόλουθοι:

Πίνακας 7 Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας 2ψήφιου ΣΤΑΚΟΔ που συγκεντρώνουν την πλειονότητα των απασχολουμένων στην ΠΙΝ, 2015

A/A	Κλάδοι σε 2ψήφια ανάλυση ΣΤΑΚΟΔ	Συχνότητα (Αριθμός απασχολουμένων)	Σχετική συχνότητα	Αθροιστική συχνότητα
	Σύνολο	71678		
1.	47 Λιανικό εμπόριο	11392	15,9%	15,9%
2.	55 Καταλύματα	9218	12,9%	28,8%
3.	01 Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα & συναφείς δραστηριότητες	7216	10,1%	38,8%
4.	85 Εκπαίδευση	5437	7,6%	46,4%
5.	84 Δημόσια διοίκηση & άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	5351	7,5%	53,9%
6.	56 Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	4692	6,5%	60,4%
7.	86 Δραστηριότητες άσκησης ιατρικών-οδοντιατρικών επαγ/των	2944	4,1%	64,5%
8.	43 Εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες	2877	4,0%	68,5%
9.	96 Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	1973	2,8%	71,3%
10.	71 Δραστ. αρχιτεκτόνων & μηχανικών· τεχν. δοκιμές-αναλύσεις	1787	2,5%	73,8%

Από τους συνολικά 40 κλάδους 2ψήφιας ανάλυσης με αριθμό απασχολουμένων τουλάχιστον 50 (σε ένα τουλάχιστον από τα 2 έτη) θεωρούμε 11 πρώτους με τον υψηλότερο Δείκτη του ΟΟΣΑ ως τους δυναμικούς κλάδους, τους 9 τελευταίους με τον χαμηλότερο Δείκτη του ΟΟΣΑ ως φθίνοντες και τους υπόλοιπους 20 ως σταθερούς. Σύμφωνα με τη μεταβολή της απασχόλησης μεταξύ των ετών 2008 και 2015 είναι οι ακόλουθοι (σε φθίνουσα σειρά με βάση τον δείκτη του ΟΟΣΑ που συνδυάζει τη σχετική και την απόλυτη μεταβολή):

Πίνακας 8 Δυναμικοί, σταθεροί και φθίνοντες 2ψήφιοι κλάδοι στην ΠΙΝ

Δυναμικοί , σταθεροί και φθίνοντες 2ψήφιοι κλάδοι	2015	2008	Απόλυτη μεταβολή	Σχετική μεταβολή	Δείκτης ΟΟΣΑ
Δυναμικοί 2ψήφιοι κλάδοι					
71 Δραστ. αρχιτεκτόνων & μηχανικών· τεχν. δοκιμές-αναλύσεις	1787	622	1165	187,4%	3349,181
18 Εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσω	675	145	530	364,5%	2460,063
86 Δραστηριότητες άσκησης ιατρικών-οδοντιατρικών επαγ/των	2944	1702	1243	73,0%	2149,836
93 Δραστηριότητες άθλησης-διασκέδασης-ψυχαγωγίας	860	262	598	228,6%	1965,441
79 Ταξιδ.πρακτορεία/γραφεία ταξιδιών/άλλες υπηρεσίες	1442	631	812	128,7%	1856,231
82 Διοικητική-γραμματειακή & άλλη υποστήριξη σε επιχ/σεις	678	252	426	169,3%	1147,273
35 Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος-φυσ.αερίου-ατμού-κλιματισμού	927	415	512	123,3%	1143,189
84 Δημόσια διοίκηση & άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	5351	4446	905	20,4%	1089,887
77 Δραστηριότητες ενοικίασης και εκμίσθωσης	648	242	406	168,0%	1089,05
31 Κατασκευή επίπλων	651	247	404	163,5%	1065,048
55 Καταλύματα	9218	8301	917	11,1%	1018,682
Σταθεροί 2ψήφιοι κλάδοι					
96 Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	1973	1590	382	24,0%	474,3633
46 Χονδρικό εμπόριο	1421	1078	343	31,8%	451,4691
10 Βιομηχανία τροφίμων	1209	948	261	27,6%	333,5527
50 Πλωτές μεταφορές	989	755	233	30,9%	305,6864
92 Τυχερά παιχνίδια και στοιχήματα	702	489	212	43,4%	304,7185
64 Δραστηριότητες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών	619	495	124	25,1%	155,2089
94 Δραστηριότητες οργανώσεων	202	124	77	62,2%	125,522
03 Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια	509	427	82	19,1%	97,08433
87 Δραστηριότητες βοήθειας κατ'οίκον	294	260	34	13,2%	38,84902
42 Έργα πολιτικού μηχανικού	29	622	-592	-95,3%	-28,0667
88 Δραστηρ. κοινωνικής μέριμνας, όχι παροχή καταλύματος	82	143	-61	-42,5%	-34,9775
68 Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	51	292	-241	-82,5%	-42,2752
97 Δραστηρ. νοικοκυριών (εργοδότες οικιακού προσωπικού)	52	600	-548	-91,3%	-47,4537
53 Ταχυδρομικές και ταχυμεταφορικές δραστηριότητες	73	297	-225	-75,5%	-54,9872

51 Αεροπορικές μεταφορές	66	402	-336	-83,6%	-55,2802
25 Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων	482	555	-73	-13,2%	-63,3581
52 Αποθήκευση-υποστηρικτικές με τη μεταφορά δραστηριότητες	413	518	-105	-20,3%	-83,8729
81 Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών κτιρίων-εξωτερικοί χώροι	109	953	-843	-88,5%	-96,7998
85 Εκπαίδευση	5437	5539	-102	-1,8%	-99,9387
Φθίνοντες 2ψήφιοι κλάδοι					
16 Βιομ.ξύλου/πρ.ξύλου-φελλού/καλαθοποιία-σπαρτοπλεκτική	296	873	-577	-66,1%	-195,676
49 Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών	968	1672	-704	-42,1%	-407,53
69 Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	1473	2053	-580	-28,2%	-416,17
45 Χονδρ.-λιαν.εμπ.& επισκ.μηχ/κίνητων οχημάτων-μοτοσικλετών	903	2307	-1405	-60,9%	-549,564
41 Κατασκευή κτιρίων	985	3200	-2214	-69,2%	-681,951
43 Εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες	2877	4954	-2077	-41,9%	-1206,09
47 Λιανικό εμπόριο	11392	13160	-1769	-13,4%	-1531,06
56 Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	4692	9508	-4816	-50,7%	-2376,63
01 Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα & συναφείς δραστηριότητες	7216	13930	-6714	-48,2%	-3478,05

Ακόμα αύξηση στην απασχόληση σημειώθηκε στους κλάδους, «Ασφαλιστικά, αντασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία», «Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη» και «Άλλες επαγγελματικές, επιστημονικές & τεχν. δραστ.», οι οποίοι το 2008 εμφανίζουν μηδενική απασχόληση και ως εκ τούτου δεν δύναται να υπολογιστεί η σχετική μεταβολή και ο δείκτης του ΟΟΣΑ.

Οι 15 κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας σε επίπεδο **τριψήφιας ανάλυσης ΣΤΑΚΟΔ** που συγκεντρώνουν την **πλειονότητα** των απασχολουμένων (62,5%) στην ΠΙΝ είναι οι ακόλουθοι:

Πίνακας 9 Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας 3ψήφιου ΣΤΑΚΟΔ που συγκεντρώνουν την πλειονότητα των απασχολουμένων στην ΠΙΝ, 2015

A/A	Κλάδοι σε 3ψήφια ανάλυση ΣΤΑΚΟΔ	Συχνότητα (Αριθμός απασχολουμένων)	Σχετική συχνότητα	Αθροιστική συχνότητα
	Σύνολο	71678		
1.	551 Ξενοδοχεία και παρόμοια καταλύματα	8299	11,6%	11,6%
2.	011 Καλλιέργεια μη πολυετών φυτών	5523	7,7%	19,3%
3.	472 Λιανικό εμπόριο τρόφιμα-ποτά-καπνός/ειδ.καταστήματα	4134	5,8%	25,1%
4.	563 Δραστηριότητες παροχής ποτών	3886	5,4%	30,5%
5.	477 Λιανικό εμπόριο άλλων ειδών (ειδικευμένα καταστήματα)	3774	5,3%	35,7%
6.	841 Κρατική διοίκηση, οικονομική και κοινωνική	2739	3,8%	39,6%

	πολιτική			
7.	842 Παροχή υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο	2485	3,5%	43,0%
8.	861 Νοσοκομειακές δραστηριότητες	2165	3,0%	46,0%
9.	852 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	2097	2,9%	49,0%
10.	960 Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών	1973	2,8%	51,7%
11.	711 Δραστηρ. αρχιτεκτόνων και μηχανικών-τεχνικές συμβουλές	1787	2,5%	54,2%
12.	433 Κατασκευαστικές εργασίες ολοκλήρωσης και τελειώματος	1738	2,4%	56,6%
13.	855 Άλλη εκπαίδευση	1488	2,1%	58,7%
14.	791 Δραστ.ταξιδιωτικά πρακτορεία/γραφ.οργανωμένων ταξιδιών	1442	2,0%	60,7%
15.	473 Λιανικό εμπόριο καυσίμων κίνησης/ειδ.καταστήματα	1297	1,8%	62,5%

Από τους συνολικά 64 κλάδους 3ψήφιας ανάλυσης με αριθμό απασχολούμενων τουλάχιστον 50 (σε ένα τουλάχιστον από τα 2 έτη) θεωρούμε τους 23 πρώτους σύμφωνα με τον υψηλότερο Δείκτη του ΟΟΣΑ ως τους δυναμικούς κλάδους, τους 20 με τον χαμηλότερο Δείκτη του ΟΟΣΑ ως φθίνοντες και τους υπόλοιπους 21 ως σταθερούς. Σύμφωνα με τη μεταβολή της απασχόλησης μεταξύ των ετών 2008 και 2015 είναι οι ακόλουθοι (σε φθίνουσα σειρά σύμφωνα με τον δείκτη του ΟΟΣΑ):

Πίνακας 10 Δυναμικοί, σταθεροί και φθίνοντες 3ψήφιοι κλάδοι στην ΠΙΝ

A/A	Δυναμικοί , σταθεροί και φθίνοντες 3ψήφιοι κλάδοι	2015	2008	Απόλυτη μεταβολή	Σχετική μεταβολή	Δείκτης ΟΟΣΑ
Δυναμικοί 3ψήφιοι κλάδοι						
1.	473 Λιανικό εμπόριο καυσίμων κίνησης/ειδ.καταστήματα	1297	184	1112,4	603,2%	7821,977
2.	011 Καλλιέργεια μη πολυετών φυτών	5523	2840	2683,3	94,5%	5218,407
3.	842 Παροχή υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο	2485	902	1582,9	175,4%	4359,695
4.	711 Δραστηρ. αρχιτεκτόνων και μηχανικών-τεχνικές συμβουλές	1787	622	1165,3	187,4%	3349,181
5.	873 Αποκλ.νοσοκόμος κατ'οίκον/ηλικιωμένοι-ανάπηροι	294	24	270,5	1132,5%	3334,058
6.	181 Εκτυπωτικές και συναφείς δραστηριότητες	675	145	529,6	364,5%	2460,063
7.	861 Νοσοκομειακές δραστηριότητες	2165	1045	1120,1	107,2%	2321,039
8.	791 Δραστ.ταξιδιωτικά πρακτορεία/γραφ.οργανωμένων ταξιδιών	1442	631	811,7	128,7%	1856,231

9.	461 Χονδρικό εμπόριο έναντι αμοιβής ή βάσει σύμβασης	856	271	585,0	216,1%	1848,974
10.	472 Λιανικό εμπόριο τρόφιμα-ποτά-καπνός/ειδ.καταστήματα	4134	3123	1011,6	32,4%	1339,323
11.	551 Ξενοδοχεία και παρόμοια καταλύματα	8299	7232	1066,6	14,7%	1223,934
12.	351 Παραγωγή, μετάδοση και διανομή ηλεκτρικής ενέργειας	927	415	512,1	123,3%	1143,189
13.	851 Προσχολική εκπαίδευση	637	230	407,6	177,4%	1130,643
14.	310 Κατασκευή επίπλων	651	247	404,2	163,5%	1065,048
15.	107 Παραγωγή ειδών αρτοποιίας και αλευρωδών προϊόντων	796	368	428,3	116,5%	927,1239
16.	852 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	2097	1569	528,4	33,7%	706,3223
17.	251 Κατασκευή δομικών μεταλλικών προϊόντων	425	161	263,6	163,6%	694,7298
18.	501 Θαλάσσιες και ακτοπλοϊκές μεταφορές επιβατών	989	649	339,5	52,3%	517,0143
19.	960 Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών	1973	1590	382,4	24,0%	474,3633
20.	920 Τυχερά παιχνίδια και στοιχήματα	702	489	212,4	43,4%	304,7185
21.	108 Παραγωγή άλλων ειδών διατροφής	250	139	111,4	80,3%	200,7792
22.	641 Οργανισμοί νομισματικής διαμεσολάβησης	619	495	124,1	25,1%	155,2089
23.	949 Δραστηριότητες άλλων οργανώσεων	202	124	77,4	62,2%	125,522
Σταθεροί 3ψήφιοι κλάδοι						
24.	494 Οδικές μεταφορές εμπορευμάτων & υπηρεσίες μετακόμισης	268	249	19,3	7,8%	20,77886
25.	467 Άλλο ειδικευμένο χονδρικό εμπόριο	181	163	18,1	11,1%	20,08914
26.	855 Άλλη εκπαίδευση	1488	1474	14,5	1,0%	14,62142
27.	843 Δραστηριότητες υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης	127	145	-18,0	-12,4%	-15,7777
28.	478 Λιανικό εμπόριο σε υπαίθριους πάγκους και αγορές	20	135	-114,6	-85,0%	-17,1419
29.	421 Κατασκευή δρόμων και σιδηροδρομικών γραμμών	29	484	-454,6	-93,9%	-27,6701
30.	932 Δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας	228	262	-33,9	-13,0%	-29,507
31.	104 Παραγωγή φυτικών και ζωικών ελαίων και λιπών	43	187	-144,1	-77,0%	-33,203
32.	970 Δραστηρ. νοικοκυριών ως εργοδοτών οικιακού προσωπικού	52	600	-547,9	-91,3%	-47,4537
33.	252 Κατασκευή μεταλλικών ντεπόζιτων, δεξαμενών και δοχείων	57	393	-336,5	-85,6%	-48,6151
34.	829 Δραστηρ. παροχής υπηρεσιών προς τις επιχ/σεις	66	252	-185,9	-73,8%	-48,6351

	πδκα					
35.	511 Αεροπορικές μεταφορές επιβατών	66	294	-227,9	-77,5%	-51,2771
36.	013 Πολλαπλασιασμός των φυτών	68	283	-214,6	-75,8%	-51,8993
37.	474 Λιαν.εμπ.εξοπλισμός πληροφοριακά-επικοινωνιακά συστήματα	125	221	-96,6	-43,6%	-54,4656
38.	531 Ταχυδρομικές δραστηριότητες (καθολική υπηρεσία)	73	297	-224,7	-75,5%	-54,9872
39.	771 Ενοικίαση και εκμίσθωση μηχανοκίνητων οχημάτων	153	242	-89,1	-36,8%	-56,3062
40.	101 Επεξεργασία-συντήρηση κρέατος-παραγωγή προϊόντων κρέατος	120	254	-134,1	-52,8%	-63,3459
41.	552 Καταλύματα διακοπών & άλλα καταλύματα σύντομης διαμονής	919	992	-72,5	-7,3%	-67,2046
42.	522 Υποστηρικτικές προς τη μεταφορά δραστηριότητες	413	518	-105,2	-20,3%	-83,8729
43.	014 Ζωική παραγωγή	1105	1199	-94,5	-7,9%	-87,0123
44.	812 Δραστηριότητες καθαρισμού	109	953	-843,4	-88,5%	-96,7998
Φθίνοντες 3ψήφιοι κλάδοι						
45.	463 Χονδρικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού	257	422	-165,2	-39,2%	-100,506
46.	691 Νομικές δραστηριότητες	401	537	-135,7	-25,3%	-101,398
47.	031 Αλιεία	215	427	-212,7	-49,8%	-106,835
48.	862 Δραστηρ. άσκησης ιατρικών-οδοντιατρικών επαγγελματιών	434	657	-222,8	-33,9%	-147,236
49.	162 Κατασκευή, προϊόν ξύλο/φελλός-καλαθοποιία-σπαρτοπλεκτική	296	715	-418,9	-58,6%	-173,512
50.	476 Λιαν.εμπ. επιμορφωτικών ειδών-ψυχαγωγίας/ειδ.καταστήματα	344	866	-522,0	-60,3%	-207,271
51.	853 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	1214	1638	-423,6	-25,9%	-314,052
52.	692 Δραστηρ. λογιστικής-τήρηση βιβλίων-φορολογικές συμβουλές	1072	1516	-444,3	-29,3%	-314,128
53.	475 Λιαν.εμπ.άλλου οικιακού εξοπλισμού/ειδ.καταστήματα	1122	1571	-449,0	-28,6%	-320,661
54.	432 Δραστηρ. ηλεκτρ/κών-υδρ/κών-άλλων κατασκ.εγκαταστάσεων	1113	1612	-498,8	-31,0%	-344,429
55.	493 Άλλες χερσαίες μεταφορές επιβατών	700	1423	-723,2	-50,8%	-355,686
56.	452 Συντήρηση και επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων	903	1532	-629,5	-41,1%	-370,891
57.	471 Λιανικό εμπόριο/μη ειδικευμένα καταστήματα	576	1990	-1413,2	-71,0%	-409,457
58.	012 Πολυτελείς καλλιέργειες	520	8952	-8432,7	-94,2%	-489,602
59.	841 Κρατική διοίκηση,	2739	3398	-659,4	-19,4%	-531,439

	οικονομική και κοινωνική πολιτική					
60.	561 Δραστηριότητες εστιατορίων και κινητών μονάδων εστίασης	806	3357	-2551,0	-76,0%	-612,656
61.	412 Κατασκευή κτιρίων για κατοικίες και μη	985	3200	-2214,2	-69,2%	-681,951
62.	433 Κατασκευαστικές εργασίες ολοκλήρωσης και τελειώματος	1738	3179	-1440,5	-45,3%	-787,741
63.	477 Λιανικό εμπόριο άλλων ειδών (ειδικευμένα καταστήματα)	3774	5071	-1297,3	-25,6%	-965,428
64.	563 Δραστηριότητες παροχής ποτών	3886	6151	-2265,1	-36,8%	-1430,98

2.2.3 Δυναμισμός επαγγελματιών

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται οι επαγγελματικές μεταβολές της απασχόλησης. Οι μεταβολές απασχόλησης εκτιμώνται σε διψήφιο και τριψήφιο κωδικό της διεθνούς κωδικοποίησης ISCO 08.

Από τα 35 επαγγέλματα 2ψήφιας ανάλυσης της ταξινόμησης ISCO 08 με τουλάχιστον 50 απασχολούμενους (σε τουλάχιστον ένα από τα 2 έτη), σύμφωνα με τον δείκτη του ΟΟΣΑ, θεωρούμε τα 13 πρώτα δυναμικά, τα 13 τελευταία φθίνοντα και τα υπόλοιπα 9 σταθερά.

Πίνακας 11 Δυναμικά, σταθερά και φθίνοντα 2ψήφια επαγγέλματα 2ψήφια

A/A	Επάγγελμα 2ψήφιας ανάλυσης ISCO 08	2015	2011	Απόλυτη μεταβολή	Σχετική μεταβολή	Δείκτης ΟΟΣΑ
Δυναμικά επαγγέλματα						
1.	14 Διευθυντές ξενοδοχείων, εστιατορίων, επιχειρήσεων λιανικού κ	5133	2412	2721	112,8%	5791,914357
2.	73 Χειροτέχνες και τυπογράφοι	283	25	258	1044,7%	2952,38456
3.	21 Ασκούντες επιστημονικά επαγγέλματα και μηχανικοί	1890	991	898	90,6%	1711,996171
4.	74 Ηλεκτρολόγοι και ηλεκτρονικοί	2119	1243	876	70,5%	1494,177702
5.	41 Υπάλληλοι γενικών καθηκόντων και χειριστές μηχανών με πληκτρ	3544	2836	708	25,0%	884,3553045
6.	51	9233	8456	777	9,2%	848,7380301

	Απασχολούμενοι στην παροχή προσωπικών υπηρεσιών					
7.	93 Ανειδίκευτοι εργάτες ορυχείων, κατασκευών, μεταποίησης και μ	1133	657	476	72,4%	820,5440218
8.	94 Βοηθοί παρασκευής φαγητών	373	165	207	125,3%	467,1133241
9.	81 Χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων κ	477	259	218	84,1%	400,805788
10.	43 Υπάλληλοι καταγραφής αριθμητικών δεδομένων και υλικών	892	649	243	37,4%	333,5853423
11.	54 Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών προστασίας	1876	1598	278	17,4%	326,7781715
12.	92 Ανειδίκευτοι εργάτες γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας	363	216	147	67,8%	245,7819796
13.	53 Απασχολούμενοι στην παροχή ατομικής φροντίδας	235	121	115	95,0%	223,4603158
Σταθερά επαγγέλματα						
14.	32 Τεχνικοί του τομέα της υγείας	1165	1002	163	16,2%	189,081562
15.	42 Υπάλληλοι εξυπηρέτησης πελατών	3072	2922	150	5,1%	157,5383301
16.	22 Επαγγελματίες του τομέα της υγείας	1380	1259	120	9,6%	131,8956197
17.	83 Οδηγοί μέσων μεταφορά και χειριστές κινητού εξοπλισμού	2965	2859	106	3,7%	110,0649154
18.	24 Επαγγελματίες επιχειρήσεων και διοίκησης	816	742	74	10,0%	81,70599354
19.	13 Διευθυντές παραγωγής και εξειδικευμένων υπηρεσιών	274	242	32	13,1%	35,89706316
20.	11 Γενικοί	0	52	-52	-100,0%	0

	διευθυντές, ανώτερα διοικητικά στελέχη και μέλη των					
21.	33 Βοηθοί επαγγελματιών επιχειρήσεων και διοίκησης	2211	2249	-37	-1,7%	-36,5893856
22.	75 Τεχνίτες επεξεργασίας τροφίμων, επεξεργασίας ξύλου, ειδών έν	1568	1619	-51	-3,1%	-48,9971264
Φθίνοντα επαγγέλματα						
23.	12 Διοικητικοί και εμπορικοί διευθυντές	143	373	-230	-61,6%	-88,3047217
24.	96 Συλλέκτες απορριμμάτων και άλλοι ανειδίκευτοι εργάτες	152	531	-379	-71,3%	-108,661849
25.	62 Ειδικευμένοι δασοκόμοι, υλοτόμοι, αλιείς και κυνηγοί, επαγγε	215	516	-301	-58,4%	-125,34845
26.	34 Βοηθοί επαγγελματιών του νομικού, κοινωνικού και πολιτιστικού	455	689	-235	-34,0%	-154,733316
27.	44 Άλλοι υπάλληλοι γραφείου	249	665	-416	-62,6%	-155,740947
28.	31 Τεχνικοί θετικών επιστημών και μηχανικής	517	974	-457	-46,9%	-242,551526
29.	26 Επαγγελματίες του νομικού, κοινωνικού και πολιτιστικού κλάδο	728	1227	-499	-40,7%	-296,076405
30.	23 Εκπαιδευτικοί	4929	5761	-832	-14,4%	-712,010155
31.	72 Τεχνίτες μετάλλων, μηχανημάτων και ασκούντες συναφή επαγγέλμ	1225	3167	-1942	-61,3%	-751,144881
32.	91 Καθαριστές και βοηθοί	2547	3853	-1306	-33,9%	-863,397999
33.	71 Τεχνίτες ανέγερσης και αποπεράτωσης κτιρίων, εξαιρουμένων τω	3303	5877	-2574	-43,8%	-1446,68877
34.	52 Πωλητές	8682	11792	-3111	-26,4%	-2290,11273
35.	61 Ειδικευμένοι	7148	13297	-6149	-46,2%	-3305,41043

γεωργοί και
κτηνοτρόφοι
επαγγελματίες

Από την τριψήφια ανάλυση επαγγελμάτων κωδικοποίησης ISCO 08, δύναται να προκύψουν συμπεράσματα σχετικά με τα **επαγγελματικά προφίλ** που εμφανίζουν δυναμισμό ή που φθίνουν. Από τα 82 τριψήφια επαγγέλματα με 50 τουλάχιστον απασχολούμενους σε τουλάχιστον ένα από τα δύο έτη, θεωρούμε ότι τα 30 πρώτα εμφανίζουν δυναμισμό σύμφωνα με τον δείκτη του ΟΟΣΑ, τα 28 τελευταία φθίνουν ενώ τα υπόλοιπα 24 παραμένουν σχετικά σταθερά.

Σε κάθε περίπτωση επισημαίνεται ότι συνολική πληροφορία για τα επαγγέλματα και τις ειδικότητες σε ζήτηση παρέχεται στο πλαίσιο του 3^{ου} παραδοτέου εκεί όπου αξιοποιούνται όλα ερευνητικά ευρήματα (πρωτογενής έρευνα – ποσοτική και ποιοτική και δευτερογενής έρευνα).

Πίνακας 12 Δυναμικά, σταθερά και φθίνοντα 3ψήφια επαγγέλματα

A/A	Επάγγελμα 3ψήφιας ανάλυσης ISCO 08	2015	2011	Απόλυτη μεταβολή	Σχετική μεταβολή	Δείκτης ΟΟΣΑ
Δυναμικά επαγγέλματα						
1.	143 Διευθυντές άλλων υπηρεσιών	1973	27	1946	7079,6%	139688
2.	835 Ναυτικοί πλήρωμα καταστρώματος και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	- 636	83	553	670,6%	4263,85
3.	752 Τεχνίτες επεξεργασίας ξύλου, επιπλοποιό και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	884	201	683	340,4%	3009,763
4.	523 Ταμίες και υπάλληλοι έκδοσης εισιτηρίων	480	70	410	590,1%	2830,661
5.	142 Διευθυντές λιανικού και χονδρικού εμπορίου	1602	659	942	142,9%	2289,04
6.	742 Εγκαταστάτες και επισκευαστές ηλεκτρονικού και	433	76	357	468,1%	2026,794

		τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού					
7.	412	Γραμματείς (γενικών καθηκόντων)	770	251	519	206,8%	1592,808
8.	214	Μηχανικοί (εξαιρουμένων των ηλεκτροτεχνολόγων)	1657	872	785	90,1%	1493,173
9.	422	Υπάλληλοι πληροφόρησης πελατών	3072	2078	994	47,8%	1469,152
10.	612	Κτηνοτρόφοι	1105	492	612	124,4%	1373,865
11.	515	Οικονόμοι και διαχειριστές κτιρίων	895	366	529	144,3%	1291,355
12.	933	Εργάτες μεταφορών και αποθήκης	813	381	433	113,7%	924,6645
13.	833	Οδηγοί φορτηγών και λεωφορείων	1572	1029	543	52,7%	828,8072
14.	514	Κομμωτές/κομμώτριες, αισθητικοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	1848	1293	555	42,9%	793,4691
15.	741	Εγκαταστάτες και επισκευαστές ηλεκτρολογικού εξοπλισμού	1686	1167	520	44,5%	750,8829
16.	513	Σερβιτόροι, εν γένει	4967	4368	599	13,7%	680,8924
17.	331	Επαγγελματίες του χρηματοοικονομικού και μαθηματικού κλάδου	963	626	337	53,9%	519,0718
18.	321	Τεχνικοί βοηθοί ιατρών και φαρμακοποιών	368	158	209	132,1%	485,9954
19.	941	Βοήθεια παρασκευής τροφίμων	373	165	207	125,3%	467,1133
20.	712	Τεχνίτες αποπεράτωσης κτιρίων	2228	1872	356	19,0%	423,2675

	και ασκούντες συναφή επαγγέλματα						
21.	818 Άλλοι χειριστές σταθερών εγκαταστάσεων και μηχανών παραγωγής χαρτικών	202	66	136	207,3%	418,3963	
22.	226 Άλλοι επαγγελματίες του τομέα της υγείας	759	492	267	54,2%	411,1533	
23.	541 Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών προστασίας	1876	1598	278	17,4%	326,7782	
24.	411 Υπάλληλοι γενικών καθηκόντων	2774	2522	252	10,0%	277,4864	
25.	921 Εργάτες γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας	363	216	147	67,8%	245,782	
26.	134 Διευθυντές επαγγελματικών υπηρεσιών	188	92	96	103,6%	194,8918	
27.	241 Επαγγελματίες του χρηματοοικονομικού τομέα	665	527	139	26,3%	174,9545	
28.	431 Υπάλληλοι λογιστηρίου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	755	649	105	16,2%	122,3596	
29.	931 Εργάτες ορυχείων και κατασκευών	320	242	78	32,1%	102,6766	
30.	235 Άλλοι εκπαιδευτικοί	1537	1443	94	6,5%	100,5475	
Σταθερά επαγγέλματα							
31.	263 Επαγγελματίες του κοινωνικού και θρησκευτικού τομέα	287	217	70	32,2%	92,51728	
32.	325 Άλλοι τεχνολόγοι του τομέα της υγείας	303	240	63	26,4%	79,82185	
33.	512 Μάγειροι	1209	1168	40	3,5%	41,79529	
34.	531 Παιδοκόμοι και βοηθοί δασκάλων	153	121	32	26,7%	40,86714	

35.	264	Συγγραφείς, δημοσιογράφοι και επαγγελματίες του γλωσσικού τομέα	66	43	23	53,4%	35,14625
36.	962	Άλλοι ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	152	126	27	21,1%	32,08479
37.	221	Ιατροί εν γένει	529	499	30	6,0%	31,69275
38.	332	Πράκτορες και μεσίτες αγοραπωλησιών	404	398	6	1,4%	5,645288
39.	912	Καθαριστές οχημάτων, παραθύρων και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	73	71	2	3,2%	2,323526
40.	112	Διευθύνοντες σύμβουλοι και γενικοί διευθυντές	0	52	-52	-100,0%	0
41.	231	Διδακτικό προσωπικό ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων	0	184	-184	-100,0%	0
42.	232	Καθηγητές επαγγελματικής εκπαίδευσης	0	105	-105	-100,0%	0
43.	265	Καλλιτέχνες εν γένει	0	407	-407	-100,0%	0
44.	311	Τεχνολόγοι επιστημών φυσικής και μηχανικής	0	362	-362	-100,0%	0
45.	341	Επαγγελματίες του νομικού, κοινωνικού και θρησκευτικού τομέα	0	181	-181	-100,0%	0
46.	413	Χειριστές μηχανών με ηλεκτρολόγιο	0	64	-64	-100,0%	0
47.	421	Ταμίες, ταμειολογιστές και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	0	844	-844	-100,0%	0

48.	613	0	140	-140	-100,0%	0
	Γεωργοκτηνοτρόφοι μικτών εκμεταλλεύσεων					
49.	753	0	570	-570	-100,0%	0
	Τεχνίτες ειδών ένδυσης και ασκούντες συναφή επαγγέλματα					
50.	814	0	70	-70	-100,0%	0
	Χειριστές μηχανών παραγωγής προϊόντων από ελαστικό, πλαστικό, χαρτί και χαρτόνι					
51.	815	0	78	-78	-100,0%	0
	Χειριστές μηχανών υφαντουργίας και παραγωγής ειδών από δέρμα και γούνα					
52.	961	0	405	-405	-100,0%	0
	Συλλέκτες απορριμμάτων, εν γένει					
53.	524	460	483	-23	-4,8%	-22,1542
	Άλλοι πωλητές					
Φθίνοντα επαγγέλματα						
54.	834	26	660	-634	-96,1%	-24,6341
	Χειριστές κινητού εξοπλισμού					
55.	216	44	120	-75	-63,0%	-27,8915
	Αρχιτέκτονες, τοπογράφοι, πολεοδόμοι και σχεδιαστές					
56.	132	43	150	-107	-71,2%	-30,7397
	Διευθυντές μεταποίησης, εξόρυξης, κατασκευών και διανομής					
57.	242	121	215	-94	-43,8%	-52,9131
	Επαγγελματίες διοίκησης					
58.	222	92	238	-146	-61,4%	-56,4591
	Νοσηλευτές και μαίες					
59.	511	108	239	-131	-54,8%	-59,1534
	Ταξιδιωτικοί συνοδοί, εισπράκτορες και ξεναγοί					
60.	721	164	280	-115	-41,3%	-67,766
	Χύτες μετάλλων, συγκολλητές, ελασματοουργοί,					

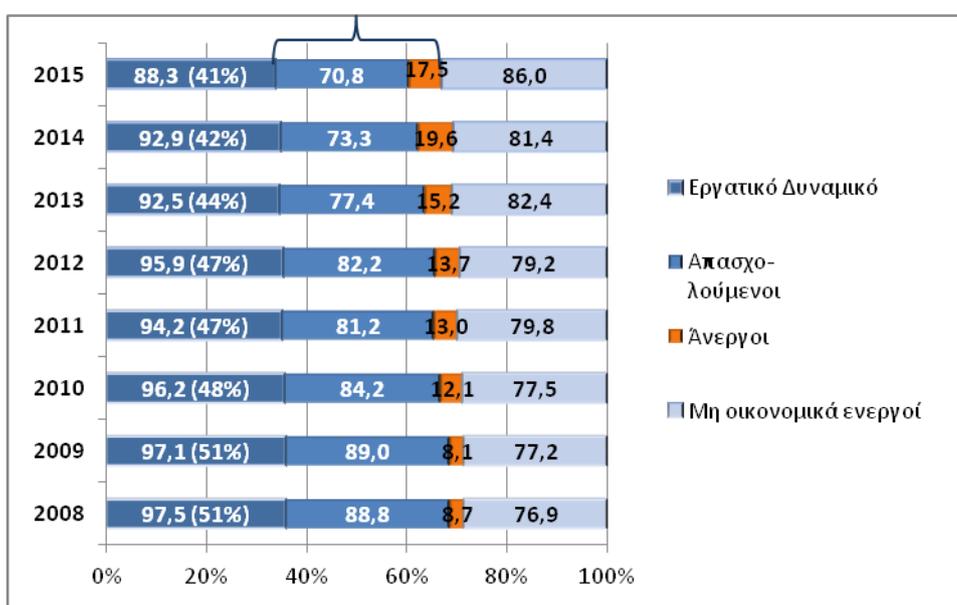
	τεχνίτες μεταλλικών δομικών κατασκευών, σιδηρουργοί και					
61.	343 Επαγγελματίες του καλλιτεχνικού και πολιτιστικού τομέα και της μαγειρικής	81	509	-428	-84,1%	-67,9765
62.	335 Επαγγελματίες εφαρμογής του νόμου	110	348	-239	-68,5%	-75,172
63.	722 Σιδηρουργοί, κατασκευαστές εργαλείων και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	97	1044	-948	-90,8%	-87,6122
64.	121 Διευθυντές επιχειρηματικών υπηρεσιών και διευθυντές διοίκησης	143	373	-230	-61,6%	-88,3047
65.	322 Τεχνολόγοι νοσηλευτικής και μαιευτικής	494	604	-110	-18,2%	-89,8712
66.	234 Δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και νηπιαγωγοί	2075	2170	-94	-4,4%	-90,3574
67.	751 Τεχνίτες επεξεργασίας τροφίμων και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	684	806	-122	-15,2%	-103,804
68.	315 Ελεγκτές και τεχνικοί πλοίων και αεροσκαφών	459	612	-153	-25,0%	-114,916
69.	622 Αλιείς, κυνηγοί και παγιδευτές θηραμάτων	215	468	-253	-54,1%	-116,163
70.	334 Γραμματείς διοίκησης και ειδικευμένοι(-ες) γραμματείς	735	876	-141	-16,1%	-118,584
71.	261 Νομικοί εν γένει	375	560	-185	-33,0%	-123,874
72.	141 Διευθυντές	1558	1725	-167	-9,7%	-150,616

	ξενοδοχείων εστιατορίων	και					
73.	441 Άλλοι υπάλληλοι γραφείου	249	665	-416	-62,6%	-155,741	
74.	713 Ελαιοχρωματιστές, βαφείς, καθαριστές και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	213	846	-633	-74,8%	-159,54	
75.	516 Άλλοι απασχολούμενοι στην παροχή προσωπικών υπηρεσιών	207	1022	-815	-79,8%	-164,918	
76.	832 Οδηγοί αυτοκινήτων, μικρών φορτηγών και μοτοσικλετών	732	1088	-356	-32,7%	-239,455	
77.	233 Καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	1316	1859	-543	-29,2%	-384,344	
78.	723 Μηχανικοί και επισκευαστές μηχανημάτων	964	1843	-879	-47,7%	-459,721	
79.	711 Κτίστες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	862	3159	-2297	-72,7%	-626,716	
80.	911 Καθαριστές και βοηθοί οικιών, ξενοδοχείων και γραφείων	2474	3782	-1309	-34,6%	-855,832	
81.	522 Πωλητές καταστήματα	7742	11240	-3498	-31,1%	-2409,21	
82.	611 Καλλιεργητές προσανατολισμένοι στην αγορά	6043	12665	-6621	-52,3%	-3159,55	

2.3 Ανάλυση της Ανεργίας στην Περιφέρεια

Η ΠΙΝ έχει μαζί με το Νότιο Αιγαίο (13,4%) και το Βόρειο Αιγαίο (19,4%) το τρίτο μικρότερο ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα (19,8%), το οποίο αν ιδωθεί σε απόλυτο μέγεθος είναι πολύ υψηλό, αλλά συγκριτικά με της Δυτικής Μακεδονίας που είναι το υψηλότερο στην Ελλάδα (30,1%), είναι σε πολύ καλύτερο επίπεδο.

Διαχρονικά το εργατικό δυναμικό (απασχολούμενοι συν άνεργοι) εξελίχθηκε όπως φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα 18. Από το 2008 μειώθηκε κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες ενώ ο συνολικός πληθυσμός δεν άλλαξε πολύ (από περίπου 174.200 το 2007 αυξήθηκε σε 174.300 το 2015).

Διάγραμμα 5: Εργατικό Δυναμικό, Απασχολούμενοι, Άνεργοι και Μη Οικονομικά Ενεργοί στην Περιφέρεια σε χιλιάδες, 2008-2015

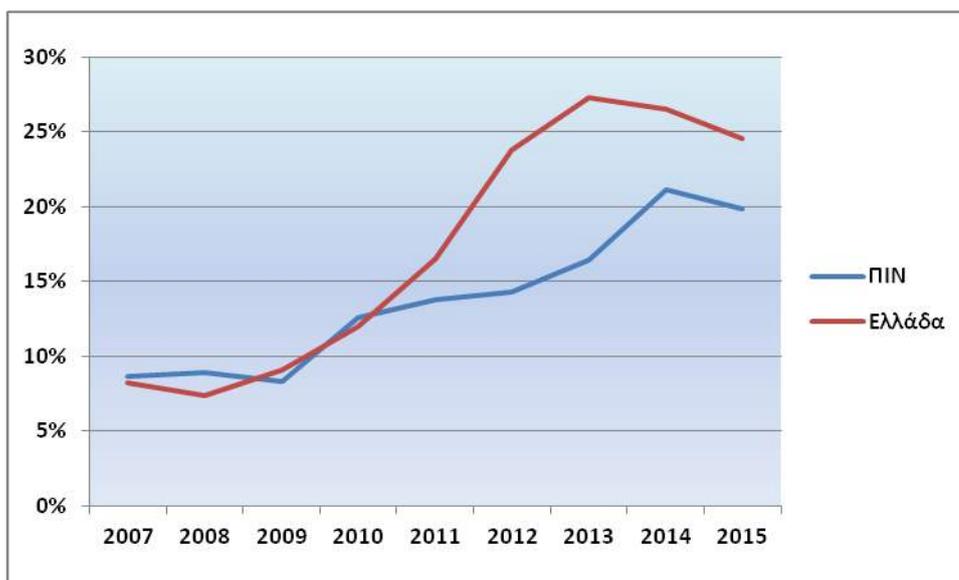
Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία Ροών Μισθωτής Απασχόλησης του πληροφοριακού συστήματος ΕΡΓΑΝΗ για την ΠΙΝ, συγκρίνοντας τον μήνα Νοέμβριο του 2015 με τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου έτους, παρατηρούμε ότι ενώ οι αναγγελίες πρόσληψης έχουν αυξηθεί, το ισοζύγιο παραμένει αρνητικό καταδεικνύοντας τη μεγάλη στενότητα της αγοράς εργασίας και την ύφεση.

Πίνακας 13 Ροές μισθωτής απασχόλησης και ισοζύγιο για την ΠΙΝ για τον μήνα Νοέμβριο των ετών 2015 και 2014

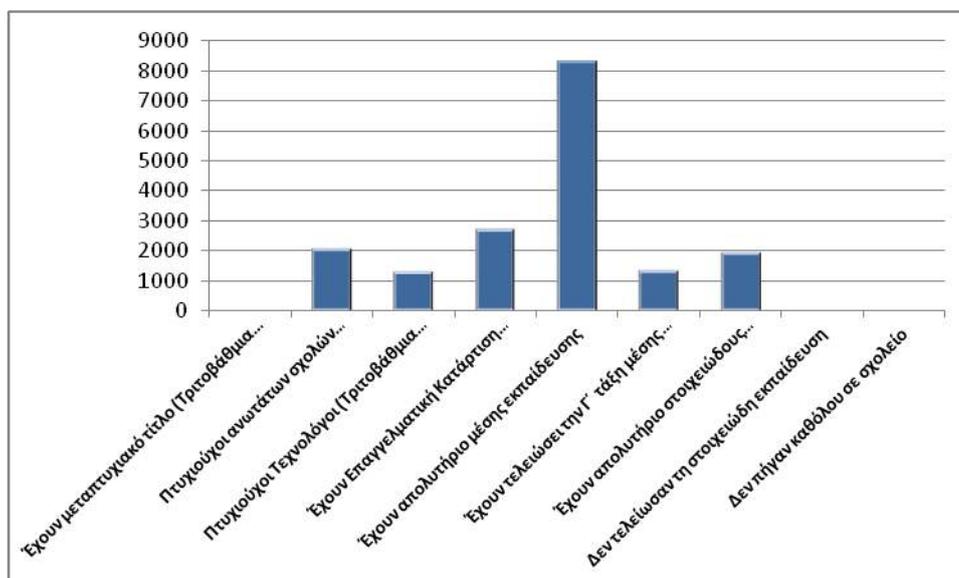
E3 (Αναγγελίες Πρόσληψης)	E5 (Αναγγελίες Οικειοθελούς Αποχώρησης)	E6 (Καταγγελίες Συμβάσεων Αορίστου Χρόνου)	E7 (Λήξεις Συμβάσεων Ορισμένου Χρόνου)	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΧ/ΣΕΩΝ E5+E6+E7	ΙΣΟΖΥΓΙΟ E3- (E5+E6+E7)
---------------------------------	--	--	---	---------------------------------	----------------------------

Νοέμβριος 2015	2.321	484	989	6.056	7.529	-5.208
Νοέμβριος 2014	1.540	443	672	5.446	6.561	-5.021
Μεταβολή	781	41	317	610	968	-187

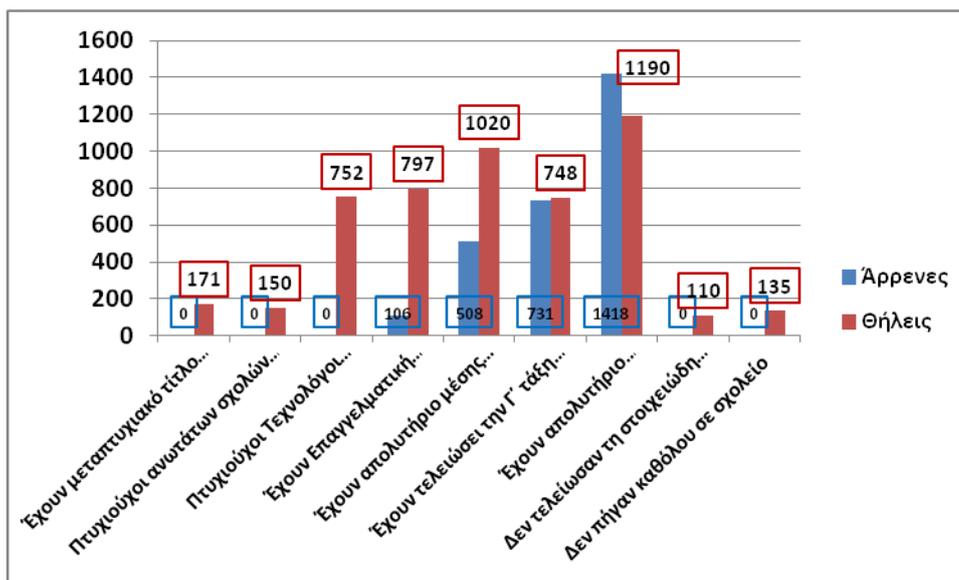
Πηγή: Ροές μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα, μηνιαία έκδοση Ομάδας Διαχείρισης πληροφοριακού συστήματος ΕΡΓΑΝΥ.

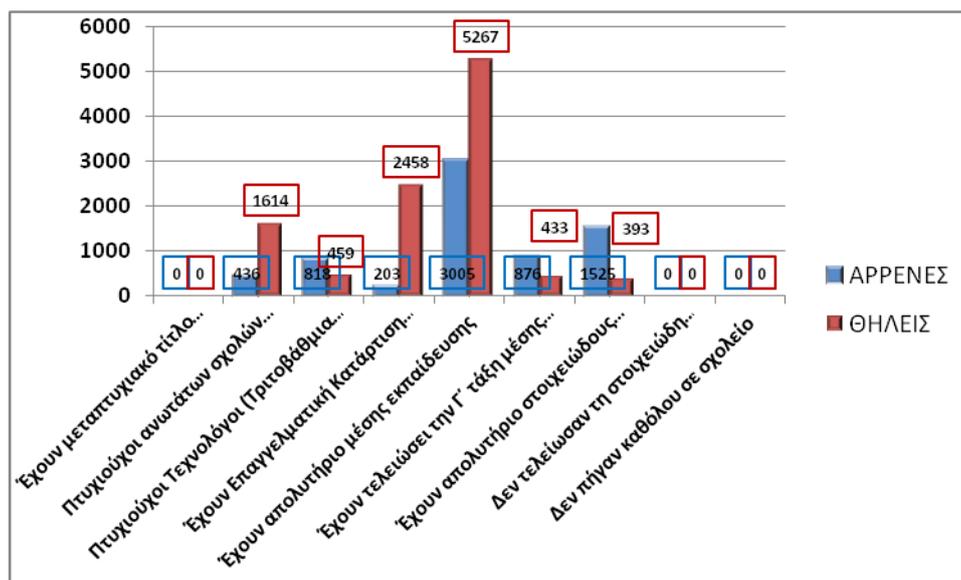
Διάγραμμα 6: Εξέλιξη ποσοστού ανεργίας, 2007-2015, ΠΙΝ και Ελλάδα

Διάγραμμα 7: Σύνολο ανέργων στην ΠΙΝ ανά επίπεδο εκπαίδευσης, 2015 Β' Τρίμηνο

Διάγραμμα 8: Ανεργία ανά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης, 2007 Β' Τρίμηνο, ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 9: Άνεργοι ανά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης στην ΠΙΝ το 2015, Β' Τρίμηνο

Το ποσοστό ανεργίας κυμάνθηκε σε χαμηλότερα επίπεδα από αυτό του μέσου όρου της Ελλάδας.

3 Εκπαίδευση και Επαγγελματική Κατάρτιση στην Περιφέρεια

3.1 Εκπαιδευτικές δομές στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Σκοπός της παρούσας ενότητας είναι η συνοπτική παρουσίαση των δομών εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων. Στο πλαίσιο αυτό παρατίθενται στοιχεία για:

- τις σχολές επαγγελματικής εκπαίδευσης του ΟΑΕΔ
- τις σχολές επαγγελματικής εκπαίδευσης (επαγγελματικά λύκεια) του Υπουργείου Παιδείας
- τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ)
- τα Πανεπιστήμια και ΤΕΙ
- τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης (στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων)

3.2 Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση

Σε ότι αφορά τη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, με βάση τα πλέον πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, κατά την έναρξη του σχολικού έτους 2014/15 λειτουργούσαν οι κάτωθι Σχολικές Μονάδες:

Πίνακας 14: Σχολικές Μονάδες της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

ΤΥΠΟΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΥΠΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ			ΦΟΡΕΑΣ	
	Σύνολο	Ημερήσιες	Εσπερινές	ΔΗΜΟΣΙΕΣ	ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ
				Σύνολο	Σύνολο
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	15	13	2	15	0
ΕΠΑ.Λ ΥΠΕΠΘ	10	8	2	10	0
ΣΕΚ	1	1	0	1	0
ΕΠΑ.Σ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ (ΟΑΕΔ)	1	1	0	1	0
ΕΠΑ.Σ ΥΠ. ΤΟΥΡΙΣΤ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	1	1	0	1	0
ΕΠΑ.Σ ΥΠ. ΥΓΕΙΑΣ-ΚΟΙΝ. ΑΛΛΗΛ.	2	2	0	2	0
ΝΟΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	1	1	0	1	0
ΕΠΑ.Λ ΥΠΕΠΘ	1	1	0	1	0
ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	8	7	1	8	0
ΕΠΑ.Λ ΥΠΕΠΘ	4	3	1	4	0
ΣΕΚ	1	1	0	1	0
ΕΠΑ.Σ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ (ΟΑΕΔ)	1	1	0	1	0
ΕΠΑ.Σ ΥΠ. ΤΟΥΡΙΣΤ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	1	1	0	1	0
ΕΠΑ.Σ ΥΠ. ΥΓΕΙΑΣ-ΚΟΙΝ. ΑΛΛΗΛ.	1	1	0	1	0
ΝΟΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	4	4	0	4	0
ΕΠΑ.Λ ΥΠΕΠΘ	3	3	0	3	0
ΕΠΑ.Σ ΥΠ. ΥΓΕΙΑΣ-ΚΟΙΝ. ΑΛΛΗΛ.	1	1	0	1	0
ΝΟΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΟΣ	2	1	1	2	0
ΕΠΑ.Λ ΥΠΕΠΘ	2	1	1	2	0

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Δευτεροβάθμια Επαγγελματική και Εκκλησιαστική Εκπαίδευση, Σχολικές μονάδες κατά φορέα, είδος, τύπο, περιφέρεια και νομό (στοιχεία έναρξης σχολικού έτους 2014/15)

Σε ότι αφορά τις ειδικότητες των Επαγγελματικών Σχολών Μαθητείας του ΟΑΕΔ αυτές έχουν ως ακολούθως:

Πίνακας 15: Ειδικότητες των Επαγγελματικών Σχολών Μαθητείας του ΟΑΕΔ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΑΝ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2014-2015 ⁷	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΟΥΝ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2015-2016 ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ⁸
ΕΠΑΣ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Βοηθών Γενικής Νοσηλείας 2. Βοηθών Φαρμακείου 3. Τεχν. Θερμικών και Υδραυλικών Εγκαταστάσεων 4. Υπαλλήλων Διοικητικών Καθηκόντων 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Βοηθών Γενικής Νοσηλείας 2. Υπαλλήλων Διοικητικών Καθηκόντων

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται στοιχεία για τους αποφοίτους του σχολικού έτους 2014-2015 ανά ειδικότητα του ΕΠΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ:

Πίνακας 16: Στοιχεία αποφοίτων σχολικού έτους 2014-2015

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ
Βοηθών Γενικής Νοσηλείας	17
Βοηθών Φαρμακείου	22
Τεχν. Θερμικών και Υδραυλικών Εγκαταστάσεων	1
Υπαλλήλων Διοικητικών Καθηκόντων	14
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ	54

Πηγή: ΟΑΕΔ: απόφοιτοι σχολικού έτους 2014-2015

Σε ότι αφορά τις ειδικότητες που προσφέρονται γενικά από τα Επαγγελματικά Λύκεια, για το σχολικά έτος 2015-2016 έχουν ως ακολούθως:

Πίνακας 17: Ειδικότητες Επαγγελματικών Λυκείων

ΚΥΚΛΟΙ Α΄ΤΑΞΗ ΕΠΑΛ	ΤΟΜΕΙΣ Β΄ΤΑΞΗ ΕΠΑΛ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ Γ΄ΤΑΞΗ ΕΠΑΛ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΣ	Μηχανολογίας	<ul style="list-style-type: none"> • Μηχανολογικών Εγκαταστάσεων και Κατασκευών • Ψυκτικών Εγκαταστάσεων και Κλιματισμού
	Οχημάτων	<ul style="list-style-type: none"> • Μηχανικών και Ηλεκτρολογικών Συστημάτων Αυτοκινήτου
	Ηλεκτρολογίας	<ul style="list-style-type: none"> • Ηλεκτρολογικών Εγκαταστάσεων
	Δομικών Έργων	<ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιαστών Δομικών Έργων
	Εφαρμοσμένων Τεχνών	<ul style="list-style-type: none"> • Γραφικών Τεχνών

⁷ Οι ειδικότητες προκύπτουν από στοιχεία του ΟΑΕΔ (Γενική Δ/ση Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης) για τους απόφοιτους του σχολικού έτους 2014-2015.

⁸ Οι ειδικότητες που προβλέπεται να λειτουργήσουν στις ΕΠΑΣ Μαθητείας του ΟΑΕΔ το σχολικό έτος 2015-2016, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 50153/22-06-15 εγκύκλιο του Οργανισμού σχετικά με την Εισαγωγή Μαθητών στις ΕΠΑΣ Μαθητείας του ΟΑΕΔ, για το Σχολικό Έτος 2015-2016.

	Ηλεκτρονικής	<ul style="list-style-type: none"> • Ηλεκτρονικών Υπολογιστικών Συστημάτων και Δικτύων • Ηλεκτρονικών Συστημάτων Επικοινωνιών
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	Υγείας Πρόνοιας	<ul style="list-style-type: none"> • Βοηθών Νοσηλευτών • Βοηθών Ιατρικών και Βιολογικών Εργαστηρίων • Βοηθών Βρεφονηπιοκόμων
	Γεωπονίας Τροφίμων και Περιβάλλοντος	<ul style="list-style-type: none"> • Σύγχρονης Επιχειρηματικής Γεωργίας • Τεχνολογίας και Ελέγχου Τροφίμων • Έργων τοπίου και Περιβάλλοντος
	Πληροφορικής	<ul style="list-style-type: none"> • Υποστήριξης Συστημάτων, Εφαρμογών και Δικτύων
	Οικονομικών και Διοικητικών Υπηρεσιών	<ul style="list-style-type: none"> • Υπαλλήλων Διοίκησης και Οικονομικών Υπηρεσιών • Υπαλλήλων Τουριστικών Επιχειρήσεων
ΝΑΥΤΙΚΟΣ	Ναυτικού Πλοιάρχων	<ul style="list-style-type: none"> • Πλοιάρχων Εμπορικού Ναυτικού
	Ναυτικού Μηχανικών	<ul style="list-style-type: none"> • Μηχανικών Εμπορικού Ναυτικού

Πηγή: Εκπαιδευτική Κλίμακα (edu.klimaka.gr), ΚΥΚΛΟΙ - ΤΟΜΕΙΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΣΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ (ΕΠΑΛ) / Αρ.Πρωτ.Φ8/60926/Δ4/17-04-2015/ΥΠΟΠΑΙΘ έγγραφο της ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΠΙΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ «ΘΕΜΑ: Λειτουργία τομέων και ειδικοτήτων στα ΕΠΑ.Λ. σχολικού έτους 2015-2016»

3.3 Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης

Στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων λειτουργούν Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης σε τρεις Περιφερειακές Ενότητες τα οποία είναι στο σύνολό τους δημόσια (Δ.ΙΕΚ).

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα ΙΕΚ που λειτουργούν στα Ιόνια Νησιά με τις προσφερόμενες ειδικότητες.

Πίνακας 18: Ι.Ε.Κ. Ιονίων Νήσων

ΙΕΚ	ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΟΥΝ ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΤΟΣ 2015-2016
Ι.Ε.Κ. ΖΑΚΥΝΘΟΥ	Υπουργείο Παιδείας	<ol style="list-style-type: none"> 1. Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας 2. Στέλεχος Μηχανογραφημένου Λογιστηρίου – Φοροτεχνικού Γραφείου 3. Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης – Αρχιμάγειρας (Chef) 4. Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων και Επιχειρήσεων Φιλοξενίας (Υπηρεσία Υποδοχής – Υπηρεσία Ορόφων – Εμπορευματογνωσία)
Ι.Ε.Κ. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	Υπουργείο Παιδείας	<ol style="list-style-type: none"> 1. Δημοσιογραφίας, Συντακτών και Ρεπόρτερ 2. Τεχνικός Αισθητικής Τέχνης και Μακιγιάζ 3. Τεχνικός Αισθητικός Ποδολογίας - Καλλωπισμού Νυχιών και Ονυχοπλαστικής 4. Τεχνικός Κομμωτικής Τέχνης 5. Τεχνικός Λογισμικού Η/Υ 6. Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων και Επιχειρήσεων Φιλοξενίας (Υπηρεσία Υποδοχής - Υπηρεσία Ορόφων - Εμπορευματογνωσία) 7. Φύλακας Μουσείων και Αρχαιολογικών Χώρων
Ι.Ε.Κ. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	Υπουργείο Τουρισμού	<ol style="list-style-type: none"> 1. Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων και Επιχειρήσεων Φιλοξενίας (Υπηρεσία Υποδοχής - Υπηρεσία Ορόφων - Εμπορευματογνωσία) 2. Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης - Αρχιμάγειρας (Chef)

ΙΕΚ	ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΟΥΝ ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΤΟΣ 2015-2016
Ι.Ε.Κ. ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	Υπουργείο Παιδείας	<ol style="list-style-type: none"> 1. Βοηθός Βρεφονηπιοκόμων 2. Βοηθός Φαρμακείου 3. Στέλεχος Μηχανογραφημένου Λογιστηρίου - Φοροτεχνικού Γραφείου 4. Τεχνικός Αισθητικής Τέχνης και Μακιγιάζ 5. Τεχνικός Εγκαταστάσεων Ψύξης Αερισμού και Κλιματισμού 6. Τεχνικός Λογισμικού Η/Υ 7. Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης – Αρχιμάγειρας (Chef) 8. Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων και Επιχειρήσεων Φιλοξενίας (Υπηρεσία Υποδοχής - Υπηρεσία Ορόφων - Εμπορευματογνωσία) 9. Φύλακας Μουσείων και Αρχαιολογικών Χώρων
Ι.Ε.Κ. ΛΕΥΚΑΔΑΣ	Υπουργείο Παιδείας	<ol style="list-style-type: none"> 1. Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας 2. Ζωγραφική Τέχνη 3. Στέλεχος Ασφάλειας Προσώπων και Υποδομών 4. Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων και Επιχειρήσεων Φιλοξενίας (Υπηρεσία Υποδοχής - Υπηρεσία Ορόφων - Εμπορευματογνωσία)

Πηγή: α) Για τα ΙΕΚ του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων: πηγή αποτελεί η υπ' αριθμ. 143043/Κ1/14-09-15 απόφαση του Γενικού Γραμματέα σχετικά με τις «Ειδικότητες Δημοσίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης Εξαμήνου 2015Β», β) για τα ΙΕΚ του Υπουργείου Τουρισμού: πηγή αποτελεί η με Α.Π.17931/27-08-2015 «ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΙΕΚ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ 2015-2016» του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού.

3.4 Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι. στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Αναφορικά με την τριτοβάθμια εκπαίδευση, στα Ιόνια Νησιά λειτουργούν 2 ΑΕΙ (ένα Πανεπιστήμιο και ένα Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα) με τις ακόλουθες Σχολές και Τμήματα:

Πίνακας 19: Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι. της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	ΣΧΟΛΕΣ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΑ
ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	<p>Σχολή Ιστορίας και Μετάφρασης - Διερμηνείας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τμήμα Ιστορίας • Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης. και Διερμηνείας <p>Σχολή Επιστήμης της Πληροφορίας και Πληροφορικής</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας • Τμήμα Πληροφορικής <p>Σχολή Μουσικής και Οπτικοακουστικών Τεχνών</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τμήμα Μουσικών Σπουδών • Τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας
ΤΕΙ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	
ΚΕΦΑΛΟΝΙΑΣ	<p>Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τμήμα Ψηφιακών Μέσων και Επικοινωνίας <p>Σχολή Μουσικής Τεχνολογίας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τμήμα Τεχνολογίας Ήχου και Μουσικών Οργάνων <p>Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας και Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τμήμα Τεχνολογίας Τροφίμων
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών

	<ul style="list-style-type: none"> • Τμήμα Τεχνολόγων Περιβάλλοντος Τ.Ε.: Κατεύθυνση Τεχνολογιών Φυσικού Περιβάλλοντος • Τμήμα Τεχνολόγων Περιβάλλοντος Τ.Ε.: Κατεύθυνση Συντήρησης Πολιτισμικής Κληρονομιάς
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	<p>Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων: Κατεύθυνση Διοίκησης Επιχειρήσεων • Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων: Κατεύθυνση Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων και Επιχειρήσεων Φιλοξενίας

Πηγή: Οι διαδικτυακοί τόποι των ανωτέρω εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (<https://www.ionio.gr/central/> και <http://www.teiion.gr>, αντίστοιχα)

3.5 Εκπαίδευση Ενηλίκων - Κέντρα Διά Βίου Μάθησης

Τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης⁹(Κ.Δ.Β.Μ.) είναι η βασική δομή εκπαίδευσης ενηλίκων που από το 2010 λειτουργεί σε τοπικό επίπεδο (επίπεδο Δήμου). Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το ν.3879/2010 «Ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις», αρθρ.8, παρ. 4, ο Δήμος αναλαμβάνει την «ίδρυση και λειτουργία Κέντρων Διά Βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.), που οργανώνονται στο πλαίσιο της υπηρεσιακής μονάδας που ασκεί αρμοδιότητες δια βίου μάθησης ή νομικού προσώπου του Δήμου που εφαρμόζουν το τοπικό πρόγραμμα διά βίου μάθησης».

Στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων λειτουργούν συνολικά επτά (7) ΚΔΒΜ τα οποία παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί, ανά Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο.

Πίνακας 20: Κέντρα Δια Βίου Μάθησης ανά Περιφερειακή Ενότητα

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΣ
Ζακύνθου	Ζακύνθου
Κέρκυρας	Κέρκυρας Παξών
Κεφαλληνίας	Ιθάκης Κεφαλονιάς
Λευκάδας	Λευκάδας Μεγανησίου

Οι δεξιότητες που αναπτύσσονται και οι γνώσεις που αποκτώνται από τα ΚΔΒΜ εντάσσονται στα Προγράμματα Εθνικής Εμβέλειας, τα οποία επιλέγονται από τους Δήμους και τα οποία αφορούν τα εξής θεματικά πεδία:

- Οικονομία – Επιχειρηματικότητα
- Νέες τεχνολογίες
- Κοινωνικές δεξιότητες και δράσεις
- Γλώσσα και επικοινωνία
- Ποιότητα Ζωής – Περιβάλλον
- Πολιτισμός και Τέχνη
- Προγράμματα Ευάλωτων Κοινωνικά Ομάδων

⁹ Πηγή: Διαδικτυακός τόπος: Κέντρα Δια Βίου Μάθησης: <http://www.kdvm.gr/>

Επιπρόσθετα, τα ΚΔΒΜ υλοποιούν και **Προγράμματα Τοπικής Εμβέλειας**, τα οποία προτείνονται από τους Δήμους με γνώμονα τις τοπικές ανάγκες και την προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής, πολιτιστικής και προσωπικής ανάπτυξης των δημοτών.

4 Έρευνα πεδίου για τη διάγνωση αναγκών της περιφερειακής αγοράς εργασίας

Στην ακόλουθη ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας πεδίου στις τρεις ομάδες στόχου (εργαζόμενοι, άνεργοι, επιχειρήσεις), όπως προέκυψαν από το στάδιο της στατιστικής ανάλυσης.

Για τις ανάγκες της μελέτης διεξήχθησαν οι εξής έρευνες:

- Έρευνα πεδίου σε εργαζόμενους.
- Έρευνα πεδίου σε ανέργους.
- Έρευνας πεδίου σε επιχειρήσεις για την καταγραφή των αναγκών σε ειδικότητες / δεξιότητες / επαγγέλματα.

Οι έρευνες υλοποιήθηκαν με τη μέθοδο των ατομικών τηλεφωνικών συνεντεύξεων με χρήση δομημένου ερωτηματολογίου, το οποίο παρατίθεται στο Παράρτημα ΙΙ για κάθε κατηγορία δείγματος. Για την επιλογή δείγματος χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της πολυσταδιακής σωματοποιημένης δειγματοληψίας σε τυχαίο δείγμα ώστε να διασφαλίζεται ικανή αντιπροσωπευτικότητα σε σχέση με τον πληθυσμό. Η δειγματοληψία πραγματοποιήθηκε με βάση την υπάρχουσα διοικητική διαίρεση της Περιφέρειας ανάλογα με τον πληθυσμό της (στοιχεία απογραφής 2011) και εν συνεχεία, σε δεύτερο στάδιο, πραγματοποιήθηκε τυχαία επιλογή δειγματοληπτικών μονάδων (ατόμων) στο εσωτερικό κάθε στρώματος με τυχαία δειγματοληψία τηλεφωνικών αριθμών με χρήση γεννήτριας τυχαίων αριθμών από τα τηλεφωνικά κέντρα του ΟΤΕ, ενώ για τις επιχειρήσεις αντλήθηκαν στοιχεία από τα κατά τόπους επιμελητήρια σε συνεργασία με την Αναθέτουσα Αρχή.

Η μέθοδος των τηλεφωνικών συνεντεύξεων επιλέχθηκε λόγω των πλεονεκτημάτων που προσφέρει στην προσέγγιση μεγαλύτερων και αντιπροσωπευτικότερων δειγμάτων. Οι προσωπικές συνεντεύξεις είναι ο συνηθέστερος τρόπος προσέγγισης σε αντίστοιχες έρευνες. Επιτρέπουν την προσέγγιση μεγάλου αριθμού ερωτώμενων σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Ο τρόπος διεξαγωγής των συνεντεύξεων αποτελεί μία ιδιαίτερα κρίσιμη απόφαση η οποία έχει άμεση επίδραση στην ποιότητα των τελικών αποτελεσμάτων. Τρεις είναι οι κυριότεροι τρόποι προσωπικών συνεντεύξεων:

- **Προσωπική συνέντευξη.** Με τον τρόπο αυτό ο ερευνητής συμπληρώνει το ερωτηματολόγιο στον φυσικό τόπο του ερωτώμενου. Συνήθως η συνέντευξη έχει

διάρκεια 15-20 λεπτά και επιτρέπει την διεξαγωγή πιο ελεύθερης συζήτησης ώστε να καταγραφούν οι στάσεις και απόψεις του ερωτώμενου.

- **Τηλεφωνική συνέντευξη.** Η τηλεφωνική συνέντευξη έχει μικρότερη διάρκεια από την προσωπική και επιλέγεται στις περιπτώσεις κλειστών και ως επι το πλείστον ποσοτικών ερωτηματολογίων.
- **Ταχυδρόμηση ερωτηματολογίων.** Με τον τρόπο αυτό το ερωτηματολόγιο αποστέλλεται στον ερωτώμενο ο οποίος αναλαμβάνει να το συμπληρώσει χωρίς την καθοδήγηση και τη βοήθεια του ερευνητή.

Τα κυριότερα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των τριών εναλλακτικών τρόπων αποτυπώνονται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 21: Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα μεθόδων συνέντευξης

Μέθοδος συνέντευξης	Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα
Προσωπική συνέντευξη	<ul style="list-style-type: none"> • Μεγαλύτερος βαθμός απόκρισης • Δυνατότητα επεξήγησης ασαφών ερωτήσεων • Μεγαλύτερο και πιο περίπλοκο ερωτηματολόγιο 	<ul style="list-style-type: none"> • Υψηλό κόστος • Δυσκολία πρόσβασης σε απομακρυσμένες περιοχές • Πιθανότητα επιρροής του ερευνητή στον ερωτώμενο (ύπαρξη μεροληψίας)
Τηλεφωνική συνέντευξη	<ul style="list-style-type: none"> • Μικρότερο κόστος υλοποίησης • Γρηγορότερη υλοποίηση • Εύκολη πρόσβαση σε απομακρυσμένες περιοχές • Μεγαλύτερη ειλικρίνεια ερωτώμενων • Λιγότερα λάθη κατά τη διάτρηση των στοιχείων • Εξαιρετικά μικρό κόστος υλοποίησης 	<ul style="list-style-type: none"> • Μικρό ποσοστό απόκρισης • Μικρότερη διάρκεια συνέντευξης • Αποκλείονται οι μη κάτοχοι τηλεφώνου
Ταχυδρόμηση ερωτηματολογίων	<ul style="list-style-type: none"> • Πρόσβαση σε δύσβατες περιοχές • Μεγαλύτερη ειλικρίνεια ερωτώμενων 	<ul style="list-style-type: none"> • Πολύ μικρό ποσοστό απόκρισης (περίπου 10%) • Εμφάνιση λαθών κατανόησης

4.1 Ταυτότητα έρευνας πεδίου

Στην έρευνα συμμετείχαν 402 επιχειρήσεις, 1001 εργαζόμενοι και 605 άνεργοι από τις τέσσερις (4) Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

Από το σύνολο των 402 επιχειρήσεων οι 162 (40,3%) προήλθαν από την Περιφερειακή Ενότητα Κέρκυρας. Το 20,9% του δείγματος προήλθε από την Π.Ε. Κεφαλληνίας, το 16,67% από την Π.Ε. Λευκάδας και το 22,14% από την Π.Ε. Ζακύνθου.

Από το σύνολο των 1001 εργαζομένων που συμμετείχαν στην έρευνα το 50,15% προήλθε από την Περιφερειακή ενότητα Κέρκυρας. Το 19,58% από την Π.Ε. Ζακύνθου, το 18,98% από την Π.Ε. Κεφαλληνίας και το 11,29% από την Π.Ε. Λευκάδας.

Από το σύνολο των 605 ανέργων το 50,41% προήλθε από την Περιφερειακή ενότητα Κέρκυρας. Το 20,17% από την Π.Ε. Ζακύνθου, το 18,84% από την Π.Ε. Κεφαλληνίας και το 10,58% από την Π.Ε. Λευκάδας.

Πίνακας 22: Συμμετοχή ανά Περιφερειακή Ενότητα

Π.Ε.	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ	ΑΝΕΡΓΟΙ
Π.Ε. Κέρκυρας	40,30	50,15	50,41
Π.Ε. Κεφαλληνίας	20,90	18,98	18,84
Π.Ε. Λευκάδας	16,67	11,29	10,58
Π.Ε. Ζακύνθου	22,14	19,58	20,17
Σύνολο	100,00	100,00	100,00

4.2 Αποτελέσματα έρευνας πεδίου σε εργαζομένους

Δημογραφικά στοιχεία ερωτώμενων

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα ευρήματα σχετικά με τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτώμενων που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο. Ακολουθεί η παράθεση των σχετικών πινάκων, των γραφημάτων και των επεξηγήσεων.

Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα, το 57,24% του δείγματος που συμμετείχε στην έρευνα των εργαζομένων ήταν άνδρες και το 42,76% γυναίκες.

Πίνακας 23: Ποσοστό δείγματος ανά φύλο

ΦΥΛΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Άνδρας	57,24
Γυναίκα	42,76
Σύνολο	100,00

Το 66,73% του δείγματος ήταν εργαζόμενοι του ιδιωτικού τομέα, το 24,98% ελεύθεροι επαγγελματίες και το 8,09% αγρότες ή αλιείς. Πολύ μικρό ποσοστό (0,2%) ήταν επιχειρηματίες χωρίς προσωπικό.

Πίνακας 24: Ποσοστό ανά είδος εργασίας

ΕΙΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ιδιωτικός Υπάλληλος	66,73
Ελεύθερος Επαγγελματίας	24,98
Επιχειρηματίας	0,20
Αγρότης / Αλιέας	8,09

ΕΙΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σύνολο	100,00

Στην περίπτωση των ιδιωτικών υπαλλήλων το 74,46% ήταν πλήρους απασχόλησης και το 19,23% μερικής απασχόλησης. Εποχιακά εργάζεται το 6,31% του δείγματος.

Πίνακας 25: Ποσοστό ανά ωράριο εργασίας

ΩΡΑΡΙΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Πλήρους απασχόλησης	74,46
Μερικής απασχόλησης	19,23
Εποχιακής απασχόλησης	6,31
Σύνολο	100,00

Πολυπληθέστερη ηλικιακή ομάδα ήταν εκείνη των 30 έως 39 ετών με ποσοστό 43%. Στην ηλικιακή ομάδα 40 έως 49 ετών ανήκει το 31,1%, ενώ άνω των 50 ετών είναι το 16,2% των ερωτηθέντων. Αντίθετα, νεαρότερης ηλικίας κάτω των 29 ετών είναι το 9,70% του συνόλου.

Πίνακας 26: Ποσοστό ανά ηλικία

ΗΛΙΚΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
<29 ετών	9,70
30 έως και 39 ετών	43,00
40 έως και 49 ετών	31,10
50 έως και 59 ετών	13,40
>60	2,80
Σύνολο	100,00

Έγγαμοι ήταν το 63,42% των ερωτηθέντων. Το ποσοστό των άγαμων ανήλθε σε 33,47%.

Πίνακας 27: Ποσοστό ανά οικογενειακή κατάσταση

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Άγαμος/η	33,47
Έγγαμος/ η	63,42
Διαζευγμένος (η)/ Εν διαστάσει	2,31
Χήρος/α	0,50
Αρχηγός μονογονεϊκής οικογένειας	0,30
Σύνολο	100,00

Αναφορικά με το επίπεδο σπουδών παρατηρείται έντονη ποικιλομορφία. Απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ήταν το 32,7% του δείγματος. Μεταλυκειακής εκπαίδευσης το 32,5% ενώ απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης το 21,87%. Σημαντικό ποσοστό ήταν απόφοιτοι πρωτοβάθμιας (8,53%) και υποχρεωτικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (4,31%).

Πίνακας 28: Ποσοστό ανά επίπεδο σπουδών

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	8,53
Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	4,31
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	21,87
Μεταλυκειακή -Μη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	32,50
Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	32,70
Άλλο	0,10
Σύνολο	100,00

Το εισοδηματικό προφίλ του δείγματος σκιαγραφείται στον επόμενο πίνακα. Η πλειονότητα των ερωτηθέντων (72,74%) είχε ετήσιο εισόδημα έως 10.000 ευρώ το χρόνο. Το 16,8% είχε εισόδημα έως 20,000 ευρώ ενώ μόλις το 0,8% ξεπερνούσε ετησίως τις 20,000 ευρώ. Σημαντικό ποσοστό του δείγματος (9,66%) αρνήθηκε να απαντήσει.

Πίνακας 29: Ποσοστό ανά εισόδημα

ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
0 – 10.000 €	72,74
10.001 – 20.000 €	16,80
20.001 – 30.000 €	0,80
ΔΞ/ΔΑ	9,66
Σύνολο	100,00

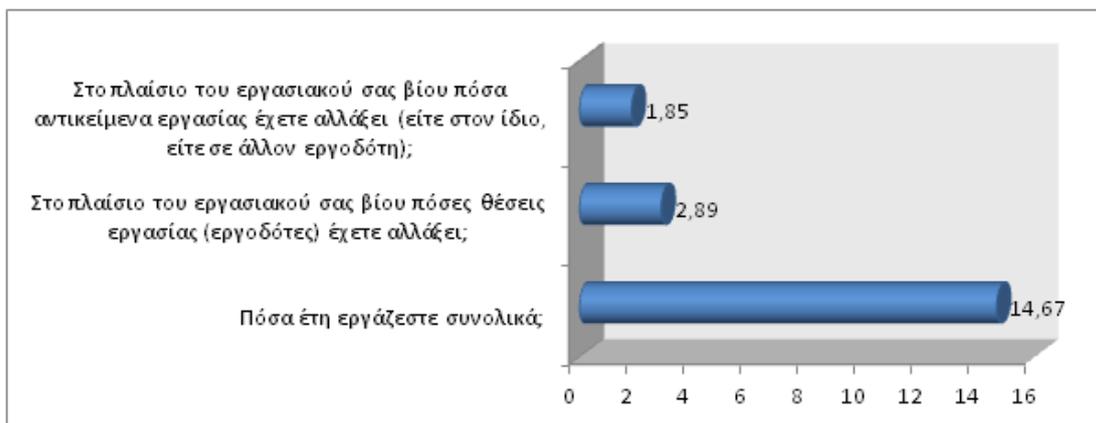
Εργασιακή εμπειρία

Κατά μέσο όρο οι εργαζόμενοι του δείγματος εργάζονται 14,67 έτη ενώ στον εργασιακό τους βίο έχουν αλλάξει 2,89 εργοδότες και 1,85 αντικείμενα εργασίας. Τα 49 έτη εργασίας ήταν η μέγιστη τιμή που παρατηρήθηκε στην έρευνα ενώ σε μία εξαιρετική περίπτωση δηλώθηκαν 29 διαφορετικοί εργοδότες και 17 διαφορετικά αντικείμενα εργασίας.

Πίνακας 30: Ποσοτικά χαρακτηριστικά εργασίας

ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΕΛΑΧΙΣΤΟ	ΜΕΓΙΣΤΟ	ΜΕΣΟΣ
Πόσα έτη εργάζεστε συνολικά;	1,00	49,00	14,67

ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΕΛΑΧΙΣΤΟ	ΜΕΓΙΣΤΟ	ΜΕΣΟΣ
Στο πλαίσιο του εργασιακού σας βίου πόσες θέσεις εργασίας (εργοδότες) έχετε αλλάξει;	0	29	2,89
Στο πλαίσιο του εργασιακού σας βίου πόσα αντικείμενα εργασίας έχετε αλλάξει (είτε στον ίδιο, είτε σε άλλον εργοδότη);	0	17	1,85

Διάγραμμα 10: Άνεργοι ανά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης στην ΠΙΝ το 2015, Β' Τρίμηνο

Γνώσεις και δεξιότητες

Αναφορικά με τις γνώσεις και τις δεξιότητες των ερωτηθέντων παρατηρήθηκε υψηλός βαθμός ανταπόκρισης σε σχέση με ανάγκες της εργασίας τους. Συγκεκριμένα το 60,89% του δείγματος δήλωσε ότι οι γνώσεις που διαθέτει ανταποκρίνονται σε υψηλό βαθμό στις απαιτήσεις της δουλειάς τους με το αντίστοιχο ποσοστό του επιπέδου δεξιοτήτων να ανέρχεται σε ακόμη υψηλότερα επίπεδα 74,11%. Τόσο όσον αφορά τις γνώσεις όσο και τις δεξιότητες το ποσοστό των περιπτώσεων όπου παρατηρήθηκε έλλειμμα είναι μικρότερο του 3%.

Ενδιαφέρον ωστόσο προκύπτει όταν συσχετισθεί το επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων με το είδος της εργασίας. Για τις ανάγκες της ανάλυσης η μεταβλητή προσεγγίστηκε ως συνεχής και υπολογίστηκε ως μέσος όρος με την τιμή «1» να αντιστοιχεί στην απόκριση καθόλου και την τιμή «4» να αντιστοιχεί στην απόκριση πολύ. Οι διαφορές προέκυψαν ως στατιστικά σημαντικές βάση του ελέγχου Απονα¹⁰. Απόλυτη κάλυψη των εργασιακών αναγκών προκύπτει στην περίπτωση των επιχειρηματιών με τους αγρότες και αλιείς να καταλαμβάνουν τη δεύτερη θέση της κατάταξης. Ο χαμηλότερος βαθμός ανταπόκρισης παρατηρείται στους ιδιωτικούς υπαλλήλους.

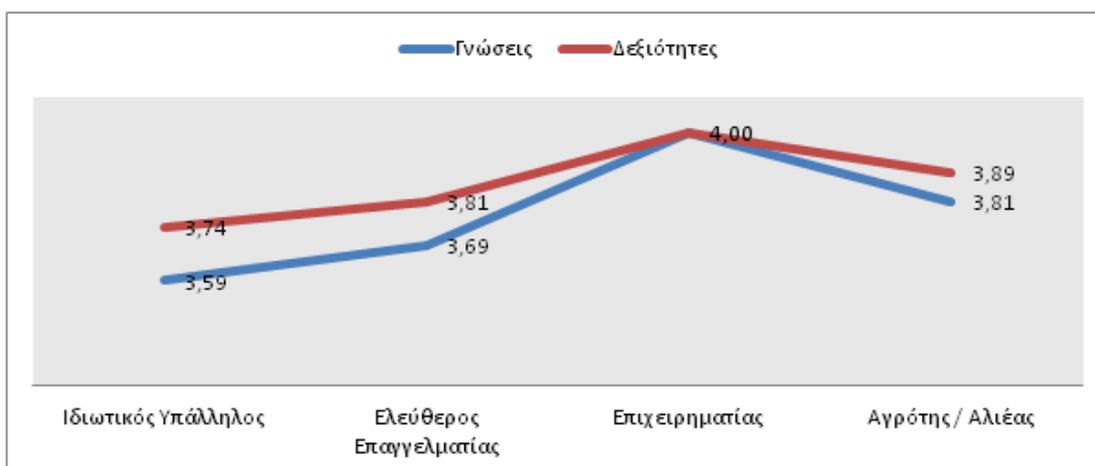
¹⁰ F=4.507, p<0.005, F=3.578, p<0.05

Πίνακας 31: Βαθμός ανταπόκρισης των γνώσεων και δεξιοτήτων στην υφιστάμενη εργασία

Σε ποιο βαθμό εκτιμάτε ότι οι γνώσεις και δεξιότητες που διαθέτετε ανταποκρίνονται στις ανάγκες της θέσης εργασίας που κατέχετε	Γνώσεις	Δεξιότητες
Καθόλου	0,20	0,10
Όχι και τόσο	2,92	0,61
Αρκετά	32,96	23,45
Πολύ	60,89	74,11
ΔΞ/ΔΑ	3,02	1,73
Σύνολο	100,00	100,00

Πίνακας 32: Συσχέτιση της υφιστάμενης εργασίας με τις γνώσεις και δεξιότητες

ΕΙΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΓΝΩΣΕΙΣ	ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
Ιδιωτικός Υπάλληλος	3,59	3,74
Ελεύθερος Επαγγελματίας	3,69	3,81
Επιχειρηματίας	4,00	4,00
Αγρότης / Αλιέας	3,81	3,89

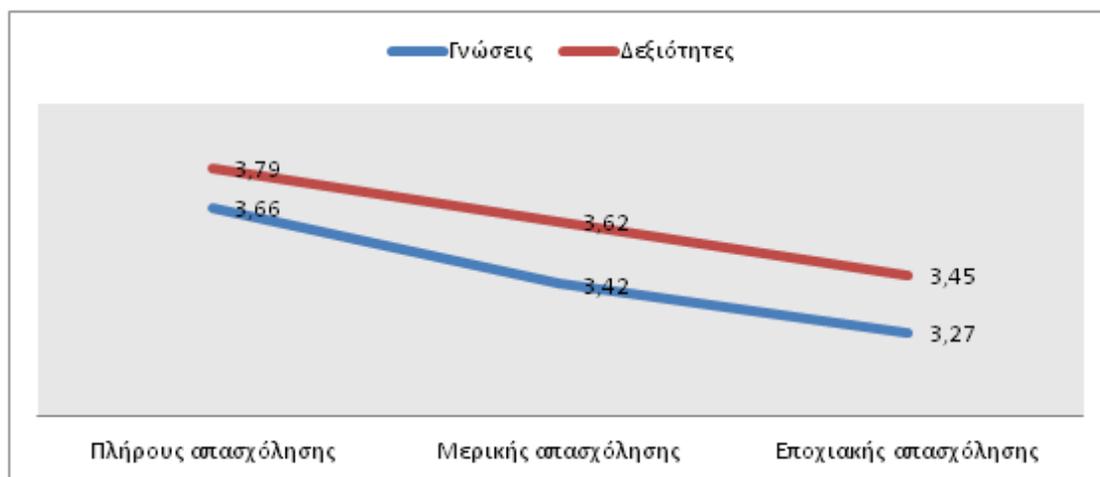

Διάγραμμα 11: Απεικόνιση του είδους εργασίας με τις γνώσεις και τις δεξιότητες

Ακόμη μία παράμετρος που παρουσιάζει στατιστική συσχέτιση του βαθμού ανταπόκρισης των γνώσεων και δεξιοτήτων με τις ανάγκες της εργασίας είναι και το είδος της εργασίας. Οι εργαζόμενοι πλήρους ωραρίου παρουσιάζουν αισθητά υψηλότερο δείκτη ανταπόκρισης σε σχέση με τους εργαζομένους μερικής ή εποχιακής απασχόλησης. Η σχέση μεταξύ ωραρίου και ανταπόκρισης είναι απόλυτα γραμμική¹¹.

Πίνακας 33: Συσχέτιση του ωραρίου με τις γνώσεις και δεξιότητες

ΩΡΑΡΙΟ	ΓΝΩΣΕΙΣ	ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
Πλήρους απασχόλησης	3,66	3,79
Μερικής απασχόλησης	3,42	3,62
Εποχιακής απασχόλησης	3,27	3,45

Διάγραμμα 12: Απεικόνιση του ωραρίου και των γνώσεων και δεξιοτήτων

Επαγγελματική εξέλιξη

Η αναβάθμιση εξειδικευμένων προσόντων αποτελεί προϋπόθεση για την επαγγελματική εξέλιξη σύμφωνα με το 47,85% των ερωτηθέντων. Ελαφρώς μικρότερο ποσοστό έλαβε η αναβάθμιση των γενικών προσόντων (44,46%). Σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων (14,29%) εκτιμά ότι η παρούσα θέση στην επιχείρηση δεν ανταποκρίνεται στις ικανότητες του. Στον αντίποδα μέσω της αλλαγής επιχείρησης ή κλάδου δραστηριότητας εκτιμά ότι θα εξελιχθεί επαγγελματικά μόλις το 9,19% και 5,09%.

¹¹ $F=13,104, p<0.005, F=3,274, p<0.005$

Άνω του 50% των ιδιωτικών υπαλλήλων επεσήμαναν τη συμβολή της αναβάθμισης γενικών και εξειδικευμένων προσόντων. Τα αντίστοιχα ποσοστά είναι αισθητά χαμηλότερα στους ελεύθερους επαγγελματίες ενώ τα χαμηλότερα εντοπίστηκαν στους αγρότες και αλιείς.

Πίνακας 34: Παράγοντες που συμβάλλουν θετικά στην επαγγελματική εξέλιξη

Σε ότι αφορά την επαγγελματική σας εξέλιξη, ποιες από τις παρακάτω ενέργειες εκτιμάται ότι θα συμβάλλουν θετικά σε αυτή;	Ποσοστό
Αναβάθμιση γενικών προσόντων	44,46
Αναβάθμιση εξειδικευμένων επαγγελματικών προσόντων	47,85
Αλλαγή θέσης εργασίας εντός της επιχείρησης	14,29
Εύρεση θέσης εργασίας σε άλλη επιχείρηση εντός του ίδιου κλάδου	9,19
Εύρεση θέσης εργασίας σε άλλο κλάδο	5,09

Πίνακας 35: Συσχέτιση είδους εργασίας και παραγόντων που συμβάλλουν θετικά στην επαγγελματική εξέλιξη

Είδος εργασίας	Αναβάθμιση γενικών προσόντων	Αναβάθμιση εξειδικευμένων επαγγελματικών προσόντων	Αλλαγή θέσης εργασίας εντός της επιχείρησης	Εύρεση θέσης εργασίας σε άλλη επιχείρηση του ίδιου κλάδου	Εύρεση θέσης εργασίας σε άλλο κλάδο
Ιδιωτικός Υπάλληλος	51,65	52,10	19,31	11,08	7,04
Ελεύθερος Επαγγελματίας	32,40	41,20	5,20	7,20	1,20
Επιχειρηματίας	100,00	50,00	0,00	0,00	0,00
Αγρότης / Αλιείας	20,99	33,33	1,23	0,00	1,23

Προγράμματα κατάρτισης, επιμόρφωσης

Μόλις το 12,39% του δείγματος έχει συμμετάσχει στο παρελθόν σε πρόγραμμα κατάρτισης ή επιμόρφωσης. Το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στους ιδιωτικούς υπαλλήλους ενώ σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας το υψηλότερο ποσοστό καταγράφηκε στην Π.Ε. Λευκάδας στοιχείο που επιβεβαιώνει τα αντίστοιχα αποτελέσματα της έρευνας ανέργων.

Πίνακας 36: Παρακολούθηση προγράμματος/σεμιναρίου κατάρτισης/επιμόρφωσης

Έχετε παρακολουθήσει στο παρελθόν ποτέ κάποιο πρόγραμμα / σεμινάριο κατάρτισης/ επιμόρφωσης;	Ποσοστό
Ναί	12,39

Έχετε παρακολουθήσει στο παρελθόν ποτέ κάποιο πρόγραμμα / σεμινάριο κατάρτισης/ επιμόρφωσης;	Ποσοστό
Όχι	87,61
Σύνολο	100,00

Πίνακας 37: Ερωτηθέντες ανά επάγγελμα

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΝΑΙ	ΌΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
Ιδιωτικός Υπάλληλος	13,92	86,08	100,00
Ελεύθερος Επαγγελματίας	9,20	90,80	100,00
Επιχειρηματίας	0,00	100,00	100,00
Αγρότης / Αλιέας	9,88	90,12	100,00

Πίνακας 38: Ερωτηθέντες ανά Περιφερειακή Ενότητα

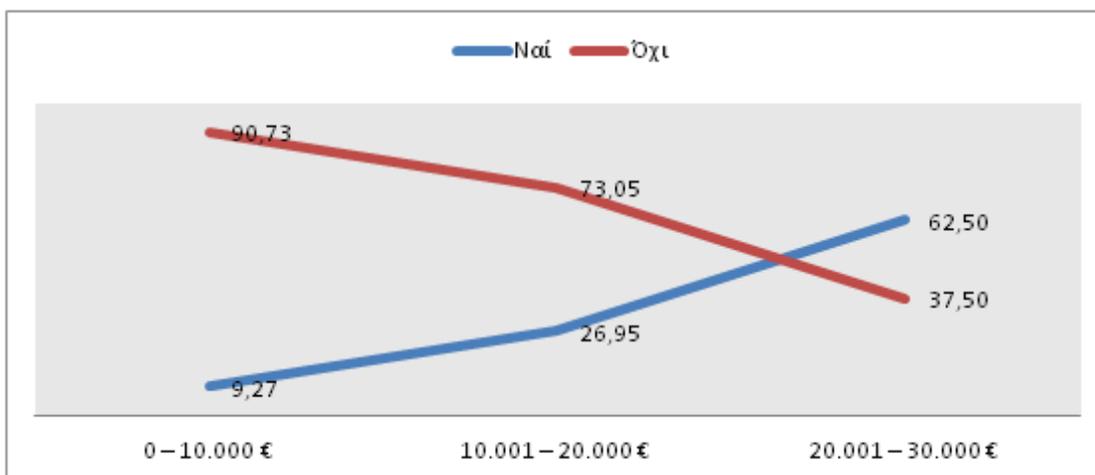
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
Π.Ε. Κέρκυρας	14,74	85,26	100,00
Π.Ε. Κεφαλληνίας	6,84	93,16	100,00
Π.Ε. Λευκάδας	23,89	76,11	100,00
Π.Ε. Ζακύνθου	5,10	94,90	100,00

Ένα εξαιρετικά σημαντικό εύρημα προέκυψε μελετώντας την εξάρτηση μεταξύ εισοδήματος και συμμετοχής σε προγράμματα κατάρτισης - επιμόρφωσης. Όπως προκύπτει από τη μελέτη του επόμενου πίνακα εργαζόμενοι μεγαλύτερης εισοδηματικής τάξης εμφανίζουν υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής σε αντίστοιχα προγράμματα. Η σχέση επιβεβαιώνεται και στατιστικά¹².

Πίνακας 39: Ερωτηθέντες ανά εισοδηματική κλίμακα

ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
0 – 10.000 €	9,27	90,73	100,00
10.001 – 20.000 €	26,95	73,05	100,00
20.001 – 30.000 €	62,50	37,50	100,00
ΔΞ/ΔΑ	5,21	94,79	100,00

¹² Chi-square=62.655, p<0.005

Διάγραμμα 13: Απεικόνιση απαντήσεων ανά εισοδηματική κλίμακα

Όσον αφορά την αποδοτικότητα – αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων που παρακολούθησαν οι ερωτώμενοι μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι είχαν σχετική συνεισφορά στη επαγγελματική τους εξέλιξη. Αρκετά σημαντική ήταν η συμβολή στην αναβάθμιση των γενικών και εξειδικευμένων προσόντων αλλά και την αύξηση της αποδοτικότητας ενώ μικρότερη ήταν η συμβολή όσον αφορά τη διατήρηση ή τη βελτίωση της θέσης εργασίας εντός της επιχείρησης. Εξίσου περιορισμένη ήταν και η συμβολή στη εύρεση εργασίας σε άλλη επιχείρηση.

Πίνακας 40: Αποδοτικότητα – αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων που παρακολούθησαν οι ερωτώμενοι

Σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα που παρακολουθήσατε συνέβαλλε στα ακόλουθα	Αναβάθμιση γενικών προσόντων	Αναβάθμιση εξειδικευμένων επαγγελματικών προσόντων που σχετίζονται με τη θέση εργασίας	Διατήρηση της θέσης εργασίας	Βελτίωση της θέσης εργασίας εντός της επιχείρησης	Βελτίωση της θέσης εργασίας σε άλλη επιχείρησης	Αύξηση της αποδοτικότητας
Καθόλου	11,21	10,17	20,69	31,36	36,61	8,55
Όχι και τόσο	25,00	22,88	42,24	45,76	45,54	29,06
Αρκετά	54,31	53,39	31,03	16,95	14,29	54,70
Πολύ	8,62	13,56	5,17	2,54	0,00	5,13
ΔΞ/ΔΑ	0,86	0,00	0,86	3,39	3,57	2,56
Σύνολο	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

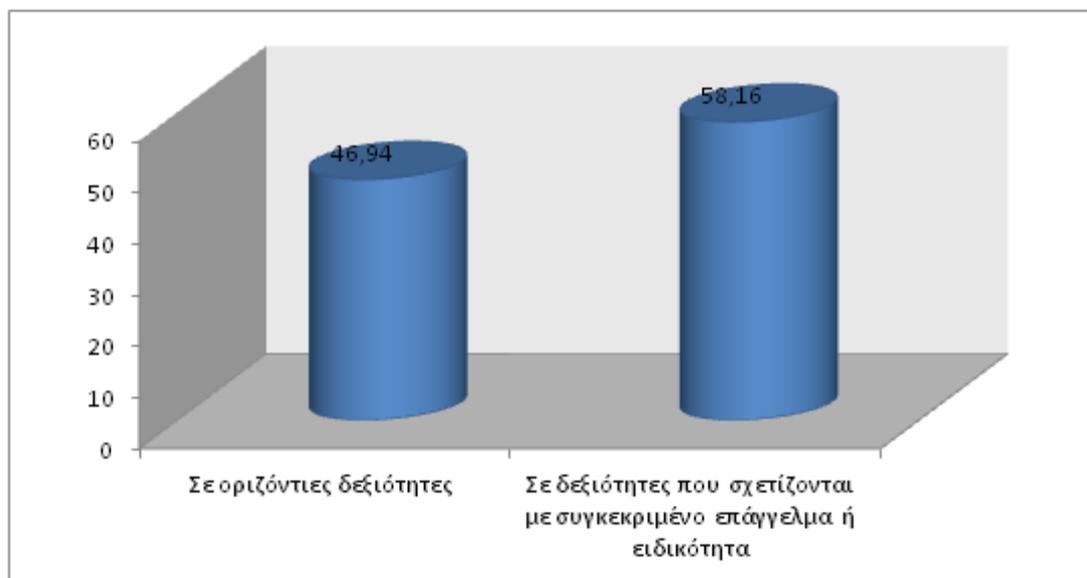
Σημαντικό ποσοστό των εργαζομένων που παρακολούθησε κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης – κατάρτισης έλαβε πιστοποίηση. Το συγκεκριμένο ποσοστό ανέρχεται σε 80,17%. Πιστοποίηση σε δεξιότητες που σχετίζονται με συγκεκριμένο επάγγελμα ή ειδικότητα έλαβε το 58,16% ενώ το 46,94% έλαβε πιστοποίηση σε οριζόντιες δεξιότητες.

Πίνακας 41: Λήψη πιστοποίησης κατά την παρακολούθηση προγράμματος επιμόρφωσης-κατάρτισης

Λάβατε κάποια πιστοποίηση στο πλαίσιο του (των) προγράμματος (των) που συμμετείχατε;	Ποσοστό
Ναι	80,17
Όχι	19,83
Σύνολο	100,00

Πίνακας 42: Πιστοποίηση

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σε οριζόντιες δεξιότητες	46,94
Σε δεξιότητες που σχετίζονται με συγκεκριμένο επάγγελμα ή ειδικότητα	58,16

Διάγραμμα 14: Απεικόνιση πιστοποίησης

Ενδιαφέρον για συμμετοχή σε μελλοντικά προγράμματα

Υψηλό ποσοστό των ερωτηθέντων εργαζομένων δηλώνει πρόθυμο να συμμετάσχει σε κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης – επιμόρφωσης. Το συγκεκριμένο ποσοστό ανέρχεται στο 52,55% του δείγματος.

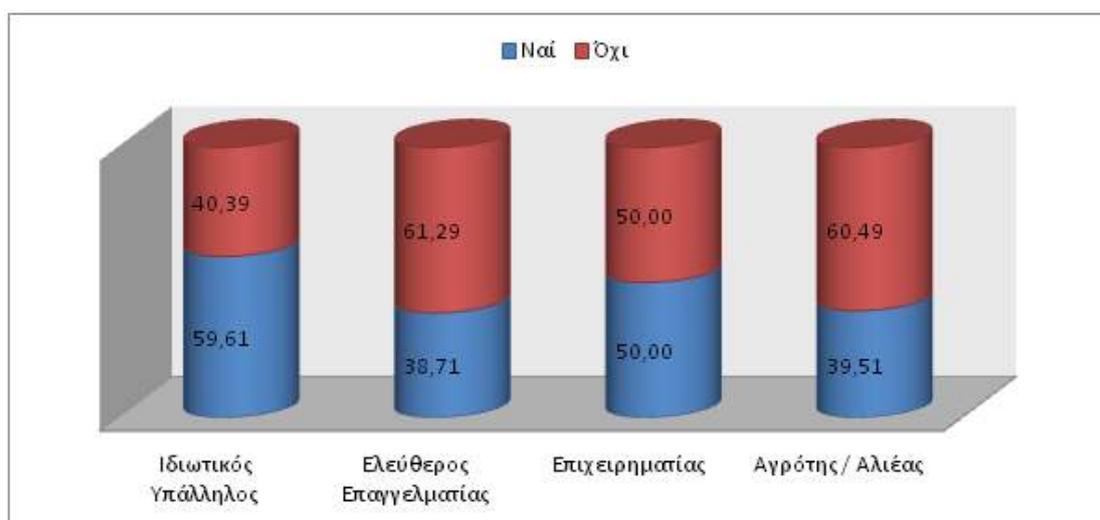
Οι ιδιωτικοί υπάλληλοι εμφανίζουν το υψηλότερο ποσοστό διάθεσης συμμετοχής σε προγράμματα κατάρτισης, επιμόρφωσης με τους επιχειρηματίες να ακολουθούν. Τα χαμηλότερα ποσοστά καταγράφονται στους αγρότες – αλιείς και τους ελεύθερους επαγγελματίες. Τα αποτελέσματα επιβεβαιώνονται και στατιστικά¹³.

Πίνακας 43: Πρόθεση παρακολούθησης προγράμματος/ σεμιναρίου κατάρτισης/επιμόρφωσης

Σας ενδιαφέρει στο μέλλον να παρακολουθήσετε κάποιο πρόγραμμα / σεμινάριο κατάρτισης/ επιμόρφωσης;	Ποσοστό
Ναι	52,55
Όχι	47,45
Σύνολο	100,00

Πίνακας 44: Ποσοστά ανά επάγγελμα/Ιδιότητα

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
Ιδιωτικός Υπάλληλος	59,61	40,39	100,00
Ελεύθερος Επαγγελματίας	38,71	61,29	100,00
Επιχειρηματίας	50,00	50,00	100,00
Αγρότης / Αλιέας	39,51	60,49	100,00

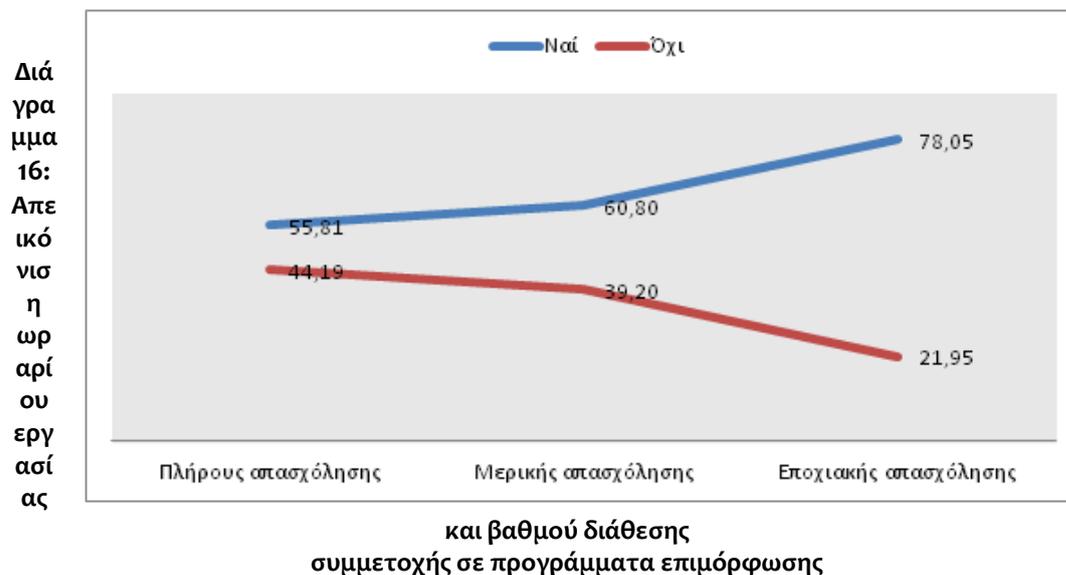
¹³ Chi-square=39.895, p<0.005

Διάγραμμα 15: Απεικόνιση ανά επάγγελμα/Ιδιότητα

Ύπαρξη στατιστικής εξάρτησης παρατηρήθηκε και μεταξύ του ωραρίου εργασίας με το βαθμό διάθεσης συμμετοχής σε προγράμματα επιμόρφωσης. Εργαζόμενοι εποχιακής απασχόλησης εμφανίζουν το υψηλότερο ποσοστό πρόθεσης συμμετοχής, προφανώς προσδοκώντας σε βελτίωση των εργασιακών τους συνθηκών μέσω της συμμετοχής τους. Ακολουθούν οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης με το αντίστοιχο ποσοστό να ανέρχεται σε 60,8%. Τέλος το ποσοστό των εργαζομένων πλήρους απασχόλησης ανήλθε σε 55,81%. Η εξάρτηση μεταξύ ωραρίου και διάθεση συμμετοχής επιβεβαιώνεται στατιστικά¹⁴

Πίνακας 45: Ωράριο εργασίας και διάθεση συμμετοχής σε προγράμματα επιμόρφωσης

ΩΡΑΡΙΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
Πλήρους απασχόλησης	55,81	44,19	100,00
Μερικής απασχόλησης	60,80	39,20	100,00
Εποχιακής απασχόλησης	78,05	21,95	100,00

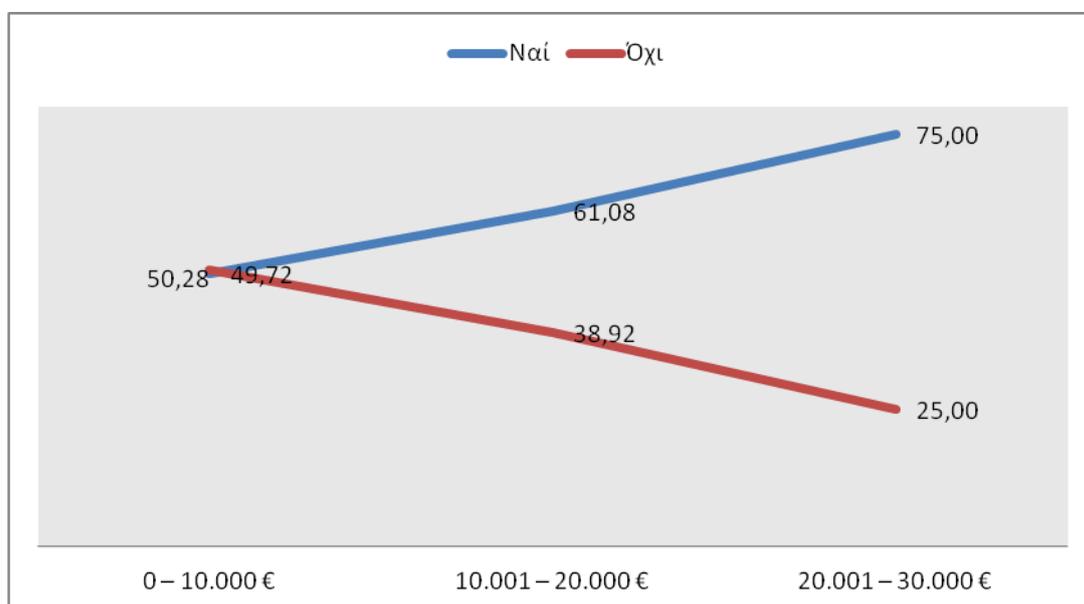
Αντίστοιχη θετική σχέση παρατηρήθηκε μεταξύ εισοδήματος και διάθεσης συμμετοχής. Εργαζόμενοι από τις υψηλότερες εισοδηματικές κλίμακες εμφανίζουν υψηλότερα ποσοστά πρόθεσης συμμετοχής. Η σχέση είναι γραμμική με το ποσοστό να μειώνεται καθώς αυξάνεται η εισοδηματική κλίμακα. Το εύρημα επιβεβαιώνεται και στατιστικά¹⁵.

¹⁴ Chi-square=8.118, p<0.05

¹⁵ Chi-square=10.081, p<0.05

Πίνακας 46: Εισόδημα και διάθεση συμμετοχής σε προγράμματα επιμόρφωσης

ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
0 – 10.000 €	49,72	50,28	100,00
10.001 – 20.000 €	61,08	38,92	100,00
20.001 – 30.000 €	75,00	25,00	100,00
ΔΞ/ΔΑ	58,33	41,67	100,00

Διάγραμμα 17: Απεικόνιση εισοδηματικής κλίμακας και διάθεσης συμμετοχής σε προγράμματα επιμόρφωσης

Οι οριζόντιες δεξιότητες αποτελούν προτεραιότητα για το 78,9% του δείγματος με το ποσοστό των επαγγελματικών δεξιοτήτων να ανέρχεται σε 58,94%.

Πίνακας 47: Προτεραιότητες σε δεξιότητες

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Οριζόντιες δεξιότητες	78,90
Επαγγελματικές δεξιότητες.	58,94

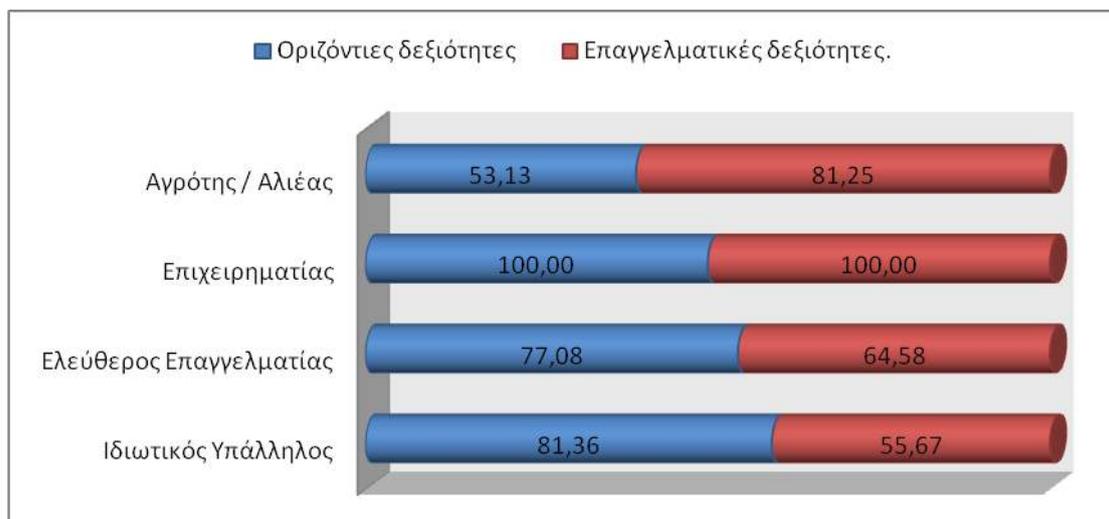
Αναμενόμενα αποτελέσματα προέκυψαν κατά την ανάλυση ανά είδος εργασίας. Στην περίπτωση των αγροτών και αλιέων οι επαγγελματικές δεξιότητες συγκέντρωσαν το

υψηλότερο ποσοστό. Για τους ιδιωτικούς υπαλλήλους και τους ελεύθερους επαγγελματίες αντίθετα οι οριζόντιες δεξιότητες αποτελούν πρώτη επιλογή. Στην περίπτωση των επιχειρηματιών τόσο οι οριζόντιες όσο και οι επαγγελματικές δεξιότητες απέσπασαν το ίδιο ποσοστό.

Στην περίπτωση των οριζόντιων δεξιοτήτων οι ερωτηθέντες εργαζόμενοι εστίασαν στη χρήση Η/Υ και τις ξένες γλώσσες ενώ στις εξειδικευμένες, επαγγελματικές δεξιότητες τονίσθηκε η ανάγκη για προγράμματα τουριστικής θεματολογίας, νοσηλευτικής, εξειδικευμένων γνώσεων σε Η/Υ κ.α. Μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές.

Πίνακας 48: Προτεραιότητες σε δεξιότητες ανά είδος εργασίας

Δεξιότητες	Ιδιωτικός Υπάλληλος	Ελεύθερος Επαγγελματίας	Επιχειρηματίας	Αγρότης / Αλιέας
Οριζόντιες δεξιότητες	81,36	77,08	100,00	53,13
Επαγγελματικές δεξιότητες	55,67	64,58	100,00	81,25

Διάγραμμα 18: Απεικόνιση προτεραιοτήτων σε δεξιότητες ανά είδος εργασίας

Ενημέρωση για προγράμματα κατάρτισης / επιμόρφωσης

Το διαδίκτυο αποτελεί το αποδοτικότερο μέσο δημοσιότητας προγραμμάτων κατάρτισης – επιμόρφωσης σύμφωνα με το 72,33% του δείγματος. Ακολουθεί το διαφημιστικό υλικό (71,13%), ο τύπος (68,53%) και η τηλεόραση (57,14%). Στον αντίποδα χαμηλή αποτελεσματικότητα παρουσιάζουν τα επιστημονικά σωματεία (6,89%), οι συνδικαλιστικές οργανώσεις (5,99%) αλλά και οι ίδιες οι επιχειρήσεις (14,99%).

Πίνακας 49: Ποσοστά ανά μέσο δημοσιότητας προγραμμάτων κατάρτισης – επιμόρφωσης

ΜΕΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ
------	---------

ΜΕΣΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Τηλεόραση και ραδιόφωνο	57,14
Εφημερίδες και περιοδικά	68,53
Διαφημιστικό υλικό	71,13
Διαδίκτυο	72,33
Επαγγελματικά Επιμελητήρια	15,68
Επιστημονικά Σωματεία	6,89
Συνδικαλιστικές οργανώσεις	5,99
Επιχείρηση (εργοδότης)	14,99

Σύνοψη αποτελεσμάτων έρευνας πεδίου σε εργαζομένους

- Οι εργαζόμενοι του δείγματος εργάζονται κατά μέσο όρο 14,67 έτη. Έχουν αλλάξει κατά μέσο όρο 2,89 εργοδότες και 1,85 αντικείμενα εργασίας.
- Εμφανίζουν υψηλό βαθμό ανταπόκρισης των γνώσεων και δεξιοτήτων τους με τις ανάγκες του επαγγέλματος τους. Ο χαμηλότερος δείκτης ανταπόκρισης προέκυψε στους ιδιωτικούς υπαλλήλους και ο υψηλότερος στους επιχειρηματίες.
- Στατιστική εξάρτηση παρατηρήθηκε μεταξύ του ωραρίου και της αυτοαξιολόγησης των γνώσεων και δεξιοτήτων με τους εποχιακούς εργαζομένους να εμφανίζουν το χαμηλότερο δείκτη ανταπόκρισης σε σχέση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- Η αναβάθμιση εξειδικευμένων προσόντων αποτελεί προϋπόθεση για την επαγγελματική εξέλιξη σύμφωνα με το 47,85% των ερωτηθέντων. Ελαφρώς μικρότερο ποσοστό έλαβε η αναβάθμιση των γενικών προσόντων (44,46%).
- Χαμηλό ποσοστό (12,39%) έχει συμμετάσχει σε προγράμματα κατάρτισης – επιμόρφωσης. Τα υψηλότερα ποσοστά αναδείχθηκαν στους ιδιωτικούς υπαλλήλους και σε εργαζομένους υψηλότερης εισοδηματικής κλίμακας.
- Τα προγράμματα στα οποία συμμετείχαν συνέβαλλαν περισσότερο στην αναβάθμιση των γενικών και εξειδικευμένων προσόντων και στην αύξηση της αποδοτικότητας. Αντίθετα είχαν χαμηλότερη επίδραση στη βελτίωση της θέσης εργασίας.
- Το 52% του δείγματος δήλωσε πρόθυμο να συμμετάσχει σε μελλοντικά προγράμματα κατάρτισης – επιμόρφωσης με το μεγαλύτερο ποσοστό να προέρχεται από τους ιδιωτικούς υπαλλήλους και ειδικά τους εργαζομένους εποχιακής απασχόλησης.
- Η πλειονότητα του δείγματος επιθυμεί να συμμετάσχει σε προγράμματα βελτίωσης οριζόντιων δεξιοτήτων.

4.3 Αποτελέσματα έρευνας πεδίου σε ανέργους

Δημογραφικά στοιχεία ερωτώμενων

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα ευρήματα σχετικά με τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτώμενων που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο. Ακολουθεί η παράθεση των σχετικών πινάκων, των γραφημάτων και των επεξηγήσεων.

Όπως προκύπτει από τον παρακάτω πίνακα, από το σύνολο των ερωτηθέντων το 57,02% ήταν γυναίκες και το 42,98% άνδρες.

Πίνακας 50: Ποσοστό δείγματος ανά φύλο

ΦΥΛΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Άνδρας	42,98
Γυναίκα	57,02
Σύνολο	100,00

Στον επόμενο πίνακα καταγράφονται τα ποσοτικά χαρακτηριστικά ανεργίας. Ο μέσος χρόνος ανεργίας ανέρχεται σε 12,77 μήνες στο σύνολο του δείγματος με τον μέσο χρόνο αναζήτησης εργασίας να διαμορφώνεται σε 10,67 μήνες. Τα δέκα έτη είναι ο μέγιστος χρόνος ανεργίας και αναζήτησης εργασίας που καταγράφηκε από την έρευνα.

Πίνακας 51: Ποσοτικά χαρακτηριστικά ανεργίας

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	ΕΛΑΧΙΣΤΟ	ΜΕΓΙΣΤΟ	Μ.Ο.
Μήνες ανεργίας	1,00	120,00	12,77
Μήνες αναζήτησης εργασίας	0,00	120,00	10,67

Στην Π.Ε. Λευκάδας καταγράφηκε ο υψηλότερος μέσος χρόνος ανεργίας (20,97 μήνες) με τον μικρότερο να καταγράφεται στην Π.Ε. Κεφαλληνίας.

Πίνακας 52: Ποσοστά ανεργίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Περιφερειακή Ενότητα	Μήνες ανεργίας	Μήνες αναζήτησης εργασίας
Π.Ε. Κέρκυρας	11,65	10,97
Π.Ε. Κεφαλληνίας	10,17	8,74
Π.Ε. Λευκάδας	20,97	13,27
Π.Ε. Ζακύνθου	13,66	10,36

Το ηλικιακό προφίλ των συμμετεχόντων σκιαγραφείται στον ακόλουθο πίνακα. Το ήμισυ περίπου του δείγματος (50,33%) προήλθε από την ηλικιακή ομάδα 30-49 ετών. Το 12,42% ανήκει στην ηλικιακή κατηγορία 50+ ετών ενώ σημαντική είναι η εκπροσώπηση των νεαρότερων ηλικιών καθώς το 37,25% προήλθε από την ηλικιακή ομάδα κάτω των 29 ετών.

Πίνακας 53: Ηλικιακό προφίλ συμμετεχόντων

ΗΛΙΚΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
18 έως και 24 ετών	9,93
25 έως και 29 ετών	27,32
30 έως και 49 ετών	50,33
50 ετών και άνω	12,42
Σύνολο	100,00

Άγαμοι ήταν το 48,07% το δείγματος με το ποσοστό των έγγαμων να ανέρχεται σε 47,24%.

Πίνακας 54: Οικογενειακή κατάσταση συμμετεχόντων

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Άγαμος/η	48,07
Έγγαμος/ η	47,24
Διαζευγμένος (η)/ Εν διαστάσει	2,35
Χήρος/α	1,34
Αρχηγός μονογονεϊκής οικογένειας	1,01
Σύνολο	100,00

Αναφορικά με το επίπεδο σπουδών, το 32,72% των ερωτηθέντων ανέργων είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και το 33,2% απόφοιτοι μεταλυκειακής μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το 22,48% είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμια εκπαίδευσης. Μικρό ποσοστό είναι απόφοιτοι πρωτοβάθμιας ή υποχρεωτικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (5,54% και 5,54% αντίστοιχα).

Πίνακας 55: Επίπεδο σπουδών συμμετεχόντων

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (απόφοιτος/η)	5,54

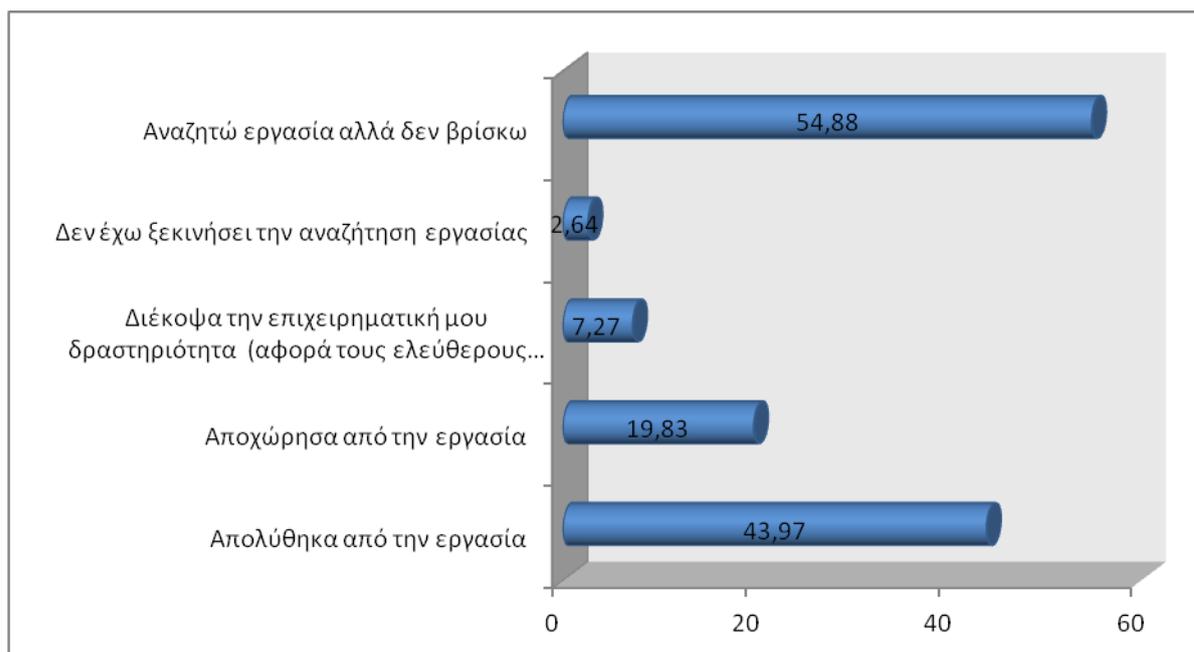
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Δημοτικού)	
Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	5,54
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	22,48
Μεταλυκειακή -Μη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	33,22
Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	32,72
Άλλο	0,50
Σύνολο	100,00

Λόγοι ανεργίας

Για την πλειονότητα των ερωτηθέντων η αδυναμία εύρεσης εργασίας αποτελεί την βασική αιτία της ανεργίας ενώ ένα εξίσου σημαντικό ποσοστό (43,97%) βρίσκεται σε καθεστώς ανεργίας λόγω απόλυσης από την προηγούμενη εργασία του. Μόλις ένας στους πέντε (19,83%) αποχώρησε από την εργασία ενώ ένα μικρό ποσοστό (7,27%) διέκοψε την επιχειρηματική του δραστηριότητα. Λόγοι υγείας και αλλαγή τόπου κατοικίας ήταν οι λόγοι που οδήγησαν στην ανεργίας ένα μικρό ποσοστό του δείγματος.

Πίνακας 56: Λόγοι ανεργίας

Ποιοι είναι οι λόγοι που βρίσκεστε σε καθεστώς ανεργίας	Ποσοστό
Απολύθηκα από την εργασία	43,97
Αποχώρησα από την εργασία	19,83
Διέκοψα την επιχειρηματική μου δραστηριότητα (αφορά τους ελεύθερους επαγγελματίες)	7,27
Δεν έχω ξεκινήσει την αναζήτηση εργασίας	2,64
Αναζητώ εργασία αλλά δεν βρίσκω	54,88
Σύνολο	100,00

Διάγραμμα 19: Απεικόνιση λόγων ανεργίας και συσχέτιση με το ποσοστό απαντήσεων

Αναζήτηση εργασίας

Η συντριπτική πλειονότητα (94,96%) των συμμετεχόντων ανέργων βρίσκεται σε διαδικασία αναζήτησης εργασίας. Μόλις το 5,04% δεν ενδιαφέρεται, τουλάχιστον στην παρούσα συγκυρία, να βρει εργασία.

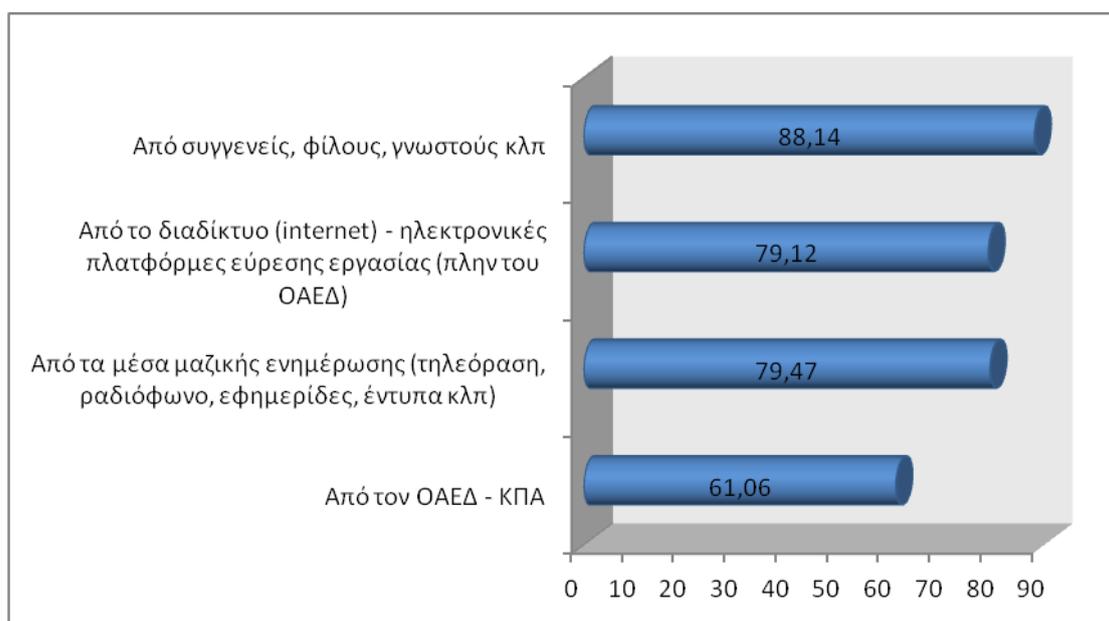
Το οικείο και κοινωνικό περιβάλλον αποδεικνύεται η σημαντικότερη πηγή πληροφόρησης για τις διαθέσιμες θέσεις εργασίας. Ακολουθούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (79,47%) και το διαδίκτυο (79,12%). Αντίθετα ο ΟΕΑΔ καταλαμβάνει την τελευταία θέση της κατάταξης με ποσοστό 61,06%.

Πίνακας 57: Ποσοστό αναζήτησης εργασίας

Αυτή την περίοδο αναζητείτε εργασία;	Ποσοστό
Ναί	94,96
Όχι	5,04
Σύνολο	100,00

Πίνακας 58: Μέθοδοι αναζήτησης εργασίας

Ποιους τρόπους εξεύρεσης εργασίας χρησιμοποιείτε	Ποσοστό
Από τον ΟΑΕΔ - ΚΠΑ	61,06
Από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες, έντυπα κλπ)	79,47
Από το διαδίκτυο (internet) - ηλεκτρονικές πλατφόρμες εύρεσης εργασίας (πλην του ΟΑΕΔ)	79,12
Από συγγενείς, φίλους, γνωστούς κλπ	88,14

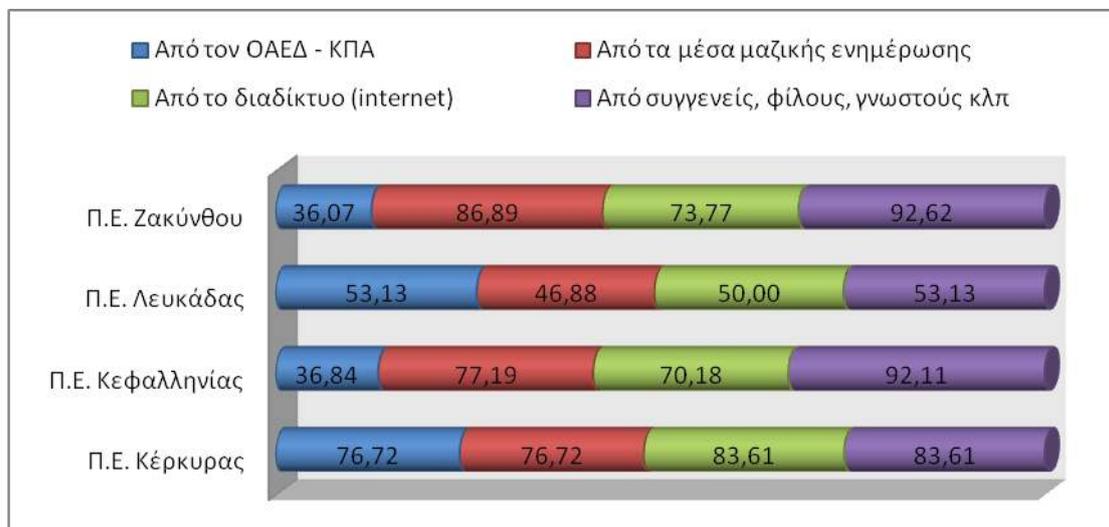
Διάγραμμα 20: Απεικόνιση μεθόδων αναζήτησης εργασίας

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η περιφερειακή διάσταση της συγκεκριμένης ερώτησης. Συνολικά και στις τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες το κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον αποτελεί την βασική πηγή πληροφόρησης. Ωστόσο παρατηρούνται διαφορές στην κατάταξη της δεύτερης και τρίτης θέσης με το διαδίκτυο και τα υπόλοιπα μέσα μαζικής ενημέρωσης να εναλλάσσονται.

Πίνακας 59: Πηγές πληροφόρησης ανά Περιφερειακή Ενότητα

ΠΗΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ	Π.Ε. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	Π.Ε. ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	Π.Ε. ΛΕΥΚΑΔΑΣ	Π.Ε. ΖΑΚΥΝΘΟΥ
Από τον ΟΑΕΔ - ΚΠΑ	76,72	36,84	53,13	36,07
Από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες, έντυπα κλπ)	76,72	77,19	46,88	86,89
Από το διαδίκτυο (internet) -	83,61	70,18	50,00	73,77

ΠΗΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ	Π.Ε. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	Π.Ε. ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	Π.Ε. ΛΕΥΚΑΔΑΣ	Π.Ε. ΖΑΚΥΝΘΟΥ
ηλεκτρονικές πλατφόρμες εύρεσης εργασίας (πλην του ΟΑΕΔ)				
Από συγγενείς, φίλους, γνωστούς κλπ	83,61	92,11	53,13	92,62

Διάγραμμα 21: Απεικόνιση πηγών πληροφόρησης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Εύρεση μισθωτής εργασίας αποτελεί την προτεραιότητα για το 87,12% των ερωτηθέντων ανέργων. Μόλις το 12,88% επιθυμεί να ξεκινήσει επιχειρηματική δραστηριότητα. Στις περιπτώσεις της έναρξης νέας επιχειρηματικής δραστηριότητας οι κλάδοι της εστίασης και του λιανικού εμπορίου συγκέντρωσαν το μεγαλύτερο ποσοστό.

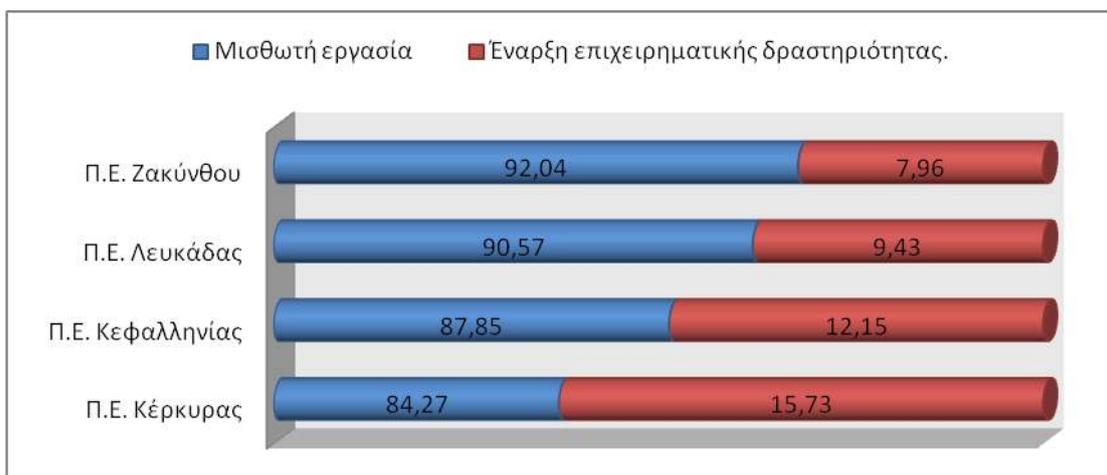
Οι παρατηρήσεις μεταξύ των τεσσάρων Περιφερειακών Ενοτήτων παρουσιάζουν μικρές αποκλίσεις οι οποίες ωστόσο δεν προκύπτουν ως στατιστικά σημαντικές.

Πίνακας 6ο: Πρόθεση εύρεσης μισθωτής εργασίας ή έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας

Σας ενδιαφέρει να βρείτε μισθωτή εργασία ή να ξεκινήσετε κάποια δική σας επιχειρηματική δραστηριότητα;	Ποσοστό
Μισθωτή εργασία	87,12
Έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας.	12,88
Σύνολο	100,00

Πίνακας 61: Πρόθεση εύρεσης μισθωτής εργασίας ή έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Περιφερειακή Ενότητα	Μισθωτή εργασία	Έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας	Σύνολο
Π.Ε. Κέρκυρας	84,27	15,73	100,00
Π.Ε. Κεφαλληνίας	87,85	12,15	100,00
Π.Ε. Λευκάδας	90,57	9,43	100,00
Π.Ε. Ζακύνθου	92,04	7,96	100,00

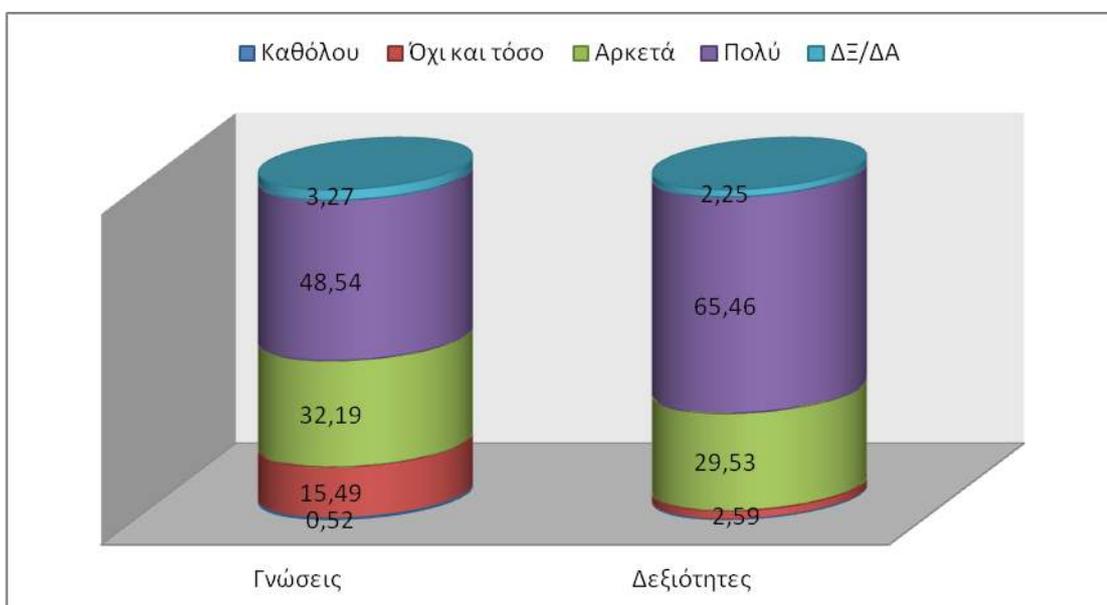
Διάγραμμα 22: Απεικόνιση της πρόθεσης εύρεσης μισθωτής εργασίας ή έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Γνώσεις και δεξιότητες

Περισσότερο ικανοποιημένοι παρουσιάζονται οι ερωτηθέντες άνεργοι όσον αφορά το επίπεδο των δεξιοτήτων τους. Συγκεκριμένα το 65,46% δηλώνει οι δεξιότητες που διαθέτει ανταποκρίνονται σε πολύ υψηλό βαθμό στις ανάγκες της αγοράς εργασίας ενώ το 29,53% σε αρκετά υψηλό βαθμό. Έλλειμμα δεξιοτήτων εντοπίζει το 2,76% του δείγματος. Αντίθετα στην περίπτωση των γνώσεων οι ερωτώμενοι εμφανίζονται πιο συντηρητικοί καθώς το 48,54% και 32,19% δήλωσαν αρκετά ή πολύ υψηλό βαθμό κάλυψης των αναγκών της αγοράς εργασίας. Αντιστοίχως το ποσοστό ανέργων που δήλωσε χαμηλό βαθμό ανταπόκρισης του γνωστικού του επιπέδου με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας ανήλθε σε 16,01%.

Πίνακας 62: Βαθμός ανταπόκρισης των υφιστάμενων γνώσεων και δεξιοτήτων στις ανάγκες της αγοράς εργασίας

Σε ποιο βαθμό εκτιμάτε ότι οι γνώσεις και δεξιότητες που διαθέτετε ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας	Γνώσεις	Δεξιότητες
Καθόλου	0,52	0,17
Όχι και τόσο	15,49	2,59
Αρκετά	32,19	29,53
Πολύ	48,54	65,46
ΔΞ/ΔΑ	3,27	2,25
Σύνολο	100,00	100,00

Διάγραμμα 23: Απεικόνιση του βαθμού ανταπόκρισης των υφιστάμενων γνώσεων και δεξιοτήτων στις ανάγκες της αγοράς εργασίας

Προγράμματα επιμόρφωσης

Στην ακόλουθη ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα σχετικά με τη συμμετοχή των ερωτηθέντων ανέργων σε προγράμματα επιμόρφωσης – κατάρτισης. Η συντριπτική πλειονότητα του δείγματος (89,85%) δεν έχει συμμετάσχει ποτέ σε αντίστοιχο πρόγραμμα ωστόσο παρατηρούνται μεγάλες διαφορές μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων. Συγκεκριμένα στην Π.Ε. Λευκάδας το ποσοστό ανέργων που έχει παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης βρίσκεται αισθητά άνω του μέσου όρου του συνόλου της Περιφέρειας. Αντίθετα στην Π.Ε. Κεφαλληνίας το

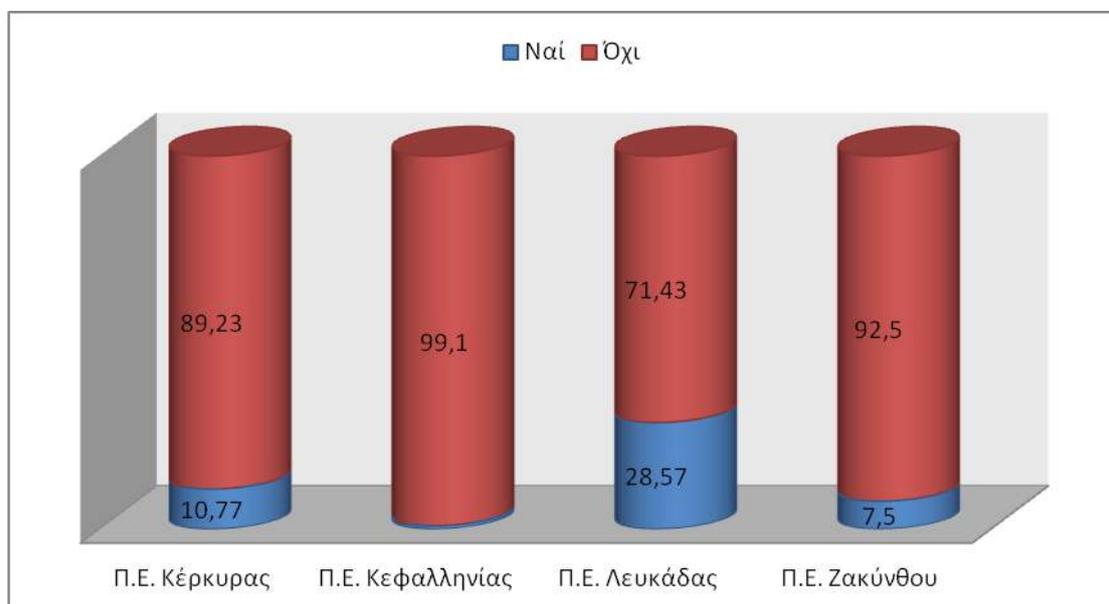
ποσοστό είναι πολύ χαμηλότερο. Το συγκεκριμένο εύρημα επιβεβαιώνεται και στατιστικά¹⁶.

Πίνακας 63: Παρακολούθηση προγράμματος/σεμιναρίου κατάρτισης/επιμόρφωσης

Έχετε παρακολουθήσει στο παρελθόν κάποιο πρόγραμμα / σεμινάριο κατάρτισης/ επιμόρφωσης;	Ποσοστό
Ναί	10,15
Όχι	89,85
Σύνολο	100,00

Πίνακας 64: Παρακολούθηση προγράμματος/σεμιναρίου κατάρτισης/επιμόρφωσης ανά Περιφερειακή Ενότητα

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΝΑΙ	ΌΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
Π.Ε. Κέρκυρας	10,77	89,23	100,00
Π.Ε. Κεφαλληνίας	0,90	99,10	100,00
Π.Ε. Λευκάδας	28,57	71,43	100,00
Π.Ε. Ζακύνθου	7,50	92,50	100,00

Διάγραμμα 24: Απεικόνιση του βαθμού παρακολούθησης προγράμματος/σεμιναρίου κατάρτισης/επιμόρφωσης ανά Περιφερειακή Ενότητα

¹⁶ Chi-square=34.889, p<0.005

Αναβάθμιση γενικών προσόντων ήταν το βασικότερο όφελος που αποκόμισε η πλειονότητα του δείγματος. Έπεται η αναβάθμιση εξειδικευμένων επαγγελματικών προσόντων ενώ στην τρίτη θέση της κατάταξης βρίσκεται η εύρεση εργασίας. Στην προκειμένη περίπτωση το 32,76% των ανέργων που δήλωσαν ότι έχουν παρακολουθήσει πρόγραμμα κατάρτισης θεωρεί ότι του προσέφερε τα εφόδια ώστε να βρει ευκολότερα εργασία.

Πίνακας 65: Οφέλη από την παρακολούθηση προγράμματος/σεμιναρίου κατάρτισης/επιμόρφωσης

Σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα/τα που παρακολουθήσατε συνέβαλλε/αν στα ακόλουθα	Εύρεση θέσης εργασίας	Αναβάθμιση γενικών προσόντων	Αναβάθμιση εξειδικευμένων επαγγελματικών προσόντων
Καθόλου	37,93	6,90	10,34
Όχι και τόσο	27,59	41,38	41,38
Αρκετά	25,86	41,38	36,21
Πολύ	6,90	10,34	12,07
ΔΞ/ΔΑ	1,72	0,00	0,00
Σύνολο	100,00	100,00	100,00

Υψηλό ποσοστό ανέργων που συμμετείχαν σε προγράμματα κατάρτισης, επιμόρφωσης έλαβαν πιστοποίηση.

Πίνακας 66: Λήψη πιστοποίησης κατά την παρακολούθηση προγράμματος/σεμιναρίου κατάρτισης/επιμόρφωσης

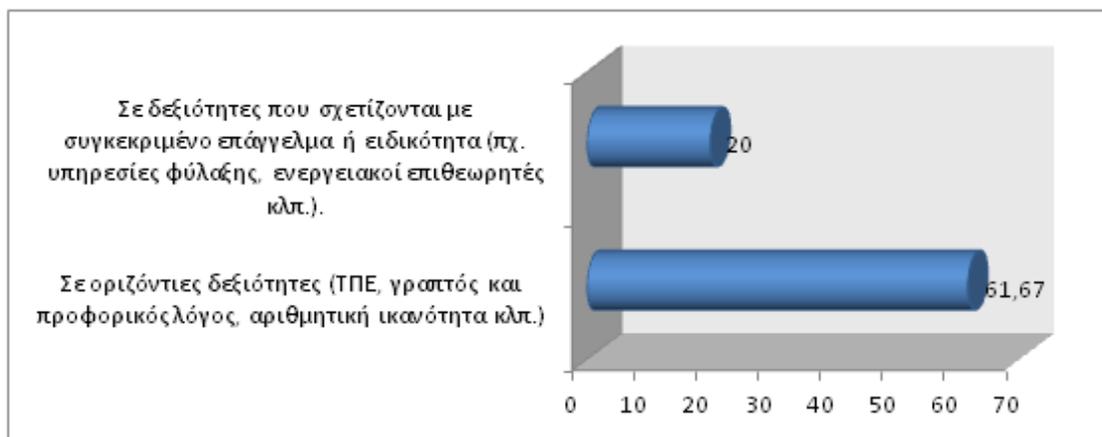
Λάβατε κάποια πιστοποίηση στο πλαίσιο του (των) προγράμματος (των) που συμμετείχατε:	Ποσοστό
Ναι	75,44
Όχι	24,56
Σύνολο	100,00

Πιστοποίηση σε οριζόντιες δεξιότητες έλαβε το 61,67% των ανέργων που συμμετείχε σε προγράμματα κατάρτισης, επιμόρφωσης. Το ποσοστό των δεξιοτήτων που σχετίζονται με συγκεκριμένο επάγγελμα ή ειδικότητα ανήλθε σε 20%.

Πίνακας 67: Είδος πιστοποίησης ανά ποσοστό λήψης

ΕΙΔΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σε οριζόντιες δεξιότητες (ΤΠΕ, γραπτός και προφορικός λόγος, αριθμητική ικανότητα κλπ.)	61,67

ΕΙΔΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Σε δεξιότητες που σχετίζονται με συγκεκριμένο επάγγελμα ή ειδικότητα (πχ. υπηρεσίες φύλαξης, ενεργειακοί επιθεωρητές κλπ.).	20,00

Διάγραμμα 25: Απεικόνιση είδους πιστοποίησης ανά ποσοστό λήψης

Παρόλο το χαμηλό ποσοστό ανέργων που συμμετείχαν σε προγράμματα κατάρτισης, επιμόρφωσης η πλειοψηφία (78,87%) δηλώνει πρόθυμο να συμμετάσχει σε αντίστοιχα προγράμματα στο μέλλον. Το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Π.Ε. Κέρκυρας (83,83%). Ακολουθεί η Π.Ε. Λευκάδας (77,78%) και η Π.Ε. Κεφαλληνίας. Στην τελευταία θέση καταγράφεται η Π.Ε. Ζακύνθου με τις θετικές αποκρίσεις να ανέρχονται σε 69,67%. Οι διαφορές επιβεβαιώνονται και στατιστικά¹⁷.

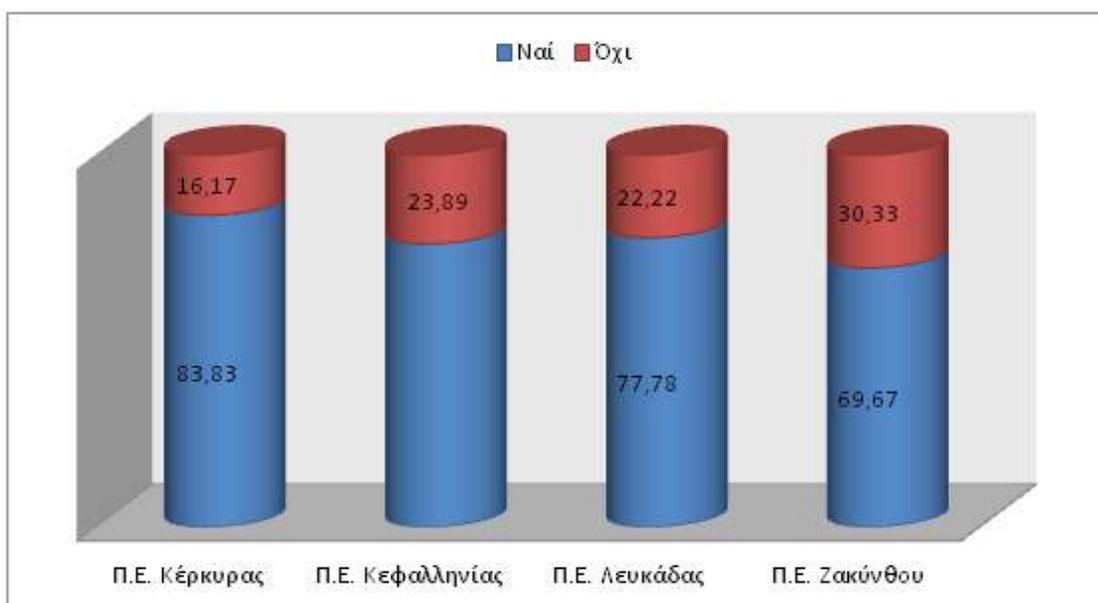
Πίνακας 68: Πρόθεση παρακολούθησης προγράμματος/ σεμιναρίου κατάρτισης/επιμόρφωσης

Σας ενδιαφέρει στο μέλλον να παρακολουθήσετε κάποιο πρόγραμμα / σεμινάριο κατάρτισης/ επιμόρφωσης;	Ποσοστό
Ναί	78,87
Όχι	21,13
Σύνολο	100,00

¹⁷ (chi-square=11.226m p<0,05)

Πίνακας 69: Πρόθεση παρακολούθησης προγράμματος/ σεμιναρίου κατάρτισης/επιμόρφωσης ανά Περιφερειακή Ενότητα

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
Π.Ε. Κέρκυρας	83,83	16,17	100,00
Π.Ε. Κεφαλληνίας	76,11	23,89	100,00
Π.Ε. Λευκάδας	77,78	22,22	100,00
Π.Ε. Ζακύνθου	69,67	30,33	100,00

Διάγραμμα 26: Απεικόνιση πρόθεσης παρακολούθησης προγράμματος/ σεμιναρίου κατάρτισης/επιμόρφωσης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Σε πλήρη συνάφεια με προηγούμενη ενότητα, οι οριζόντιες δεξιότητες είναι το πρωταρχικό πεδίο ενδιαφέροντος για το 85,44% των ερωτηθέντων. Αισθητά χαμηλότερα βρίσκονται τα προγράμματα κατάρτισης σε επαγγελματικές δεξιότητες. Στην περίπτωση των οριζόντιων δεξιοτήτων οι ερωτηθέντες άνεργοι εστίασαν στη χρήση Η/Υ και τις ξένες γλώσσες ενώ στις εξειδικευμένες, επαγγελματικές δεξιότητες τονίσθηκε η ανάγκη για προγράμματα τουριστικής και ξενοδοχειακής θεματολογίας.

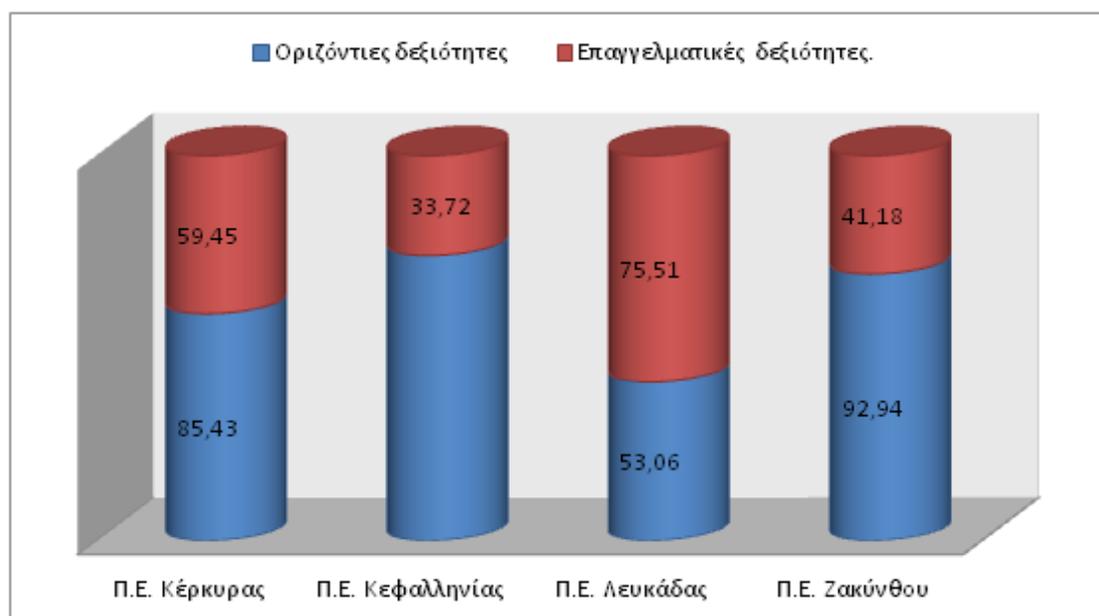
Μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων παρουσιάζεται ομοιογένεια με εξαίρεση την Λευκάδα η οποία διαφοροποιείται αισθητά. Στην περίπτωση της Π.Ε. Λευκάδας η πλειονότητα των αποκρίσεων μεταφέρεται από τις οριζόντιες δεξιότητες στις επαγγελματικές.

Πίνακας 70: Πρόθεση παρακολούθησης προγράμματος/ σεμιναρίου κατάρτισης/επιμόρφωσης ανά πεδίο ενδιαφέροντος

ΠΕΔΙΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Οριζόντιες δεξιότητες (ΤΠΕ, ξένες γλώσσες, τρόποι επικοινωνίας, επιχειρηματικότητα κλπ)	85,44
Επαγγελματικές δεξιότητες	53,16

Πίνακας 71: Πρόθεση παρακολούθησης προγράμματος/σεμιναρίου κατάρτισης/ επιμόρφωσης ανά πεδίο ενδιαφέροντος και Περιφερειακή Ενότητα

Πεδίο ενδιαφέροντος	Π.Ε. Κέρκυρας	Π.Ε. Κεφαλληνίας	Π.Ε. Λευκάδας	Π.Ε. Ζακύνθου
Οριζόντιες δεξιότητες (ΤΠΕ, ξένες γλώσσες, τρόποι επικοινωνίας, επιχειρηματικότητα κλπ.).	85,43	96,51	53,06	92,94
Επαγγελματικές δεξιότητες	59,45	33,72	75,51	41,18

Διάγραμμα 27: Απεικόνιση πρόθεσης παρακολούθησης προγράμματος/ σεμιναρίου κατάρτισης/επιμόρφωσης ανά πεδίο ενδιαφέροντος και Περιφερειακή Ενότητα

Ενημέρωση για προγράμματα κατάρτισης / επιμόρφωσης

Το διαδίκτυο αποτελεί το αποδοτικότερο μέσο δημοσιότητας προγραμμάτων κατάρτισης – επιμόρφωσης σύμφωνα με το 81,65% του δείγματος. Ακολουθεί το

διαφημιστικό υλικό (75,04%), ο τύπος (65,296%) και η τηλεόραση (52,4%). Στον αντίποδα χαμηλή αποτελεσματικότητα παρουσιάζουν τα επιστημονικά σωματεία (5,45%), οι συνδικαλιστικές οργανώσεις (2,81%) αλλά και οι ίδιες οι επιχειρήσεις (1,82%).

Πίνακας 72: Ποσοστό ανά μέσο δημοσιότητας προγραμμάτων κατάρτισης – επιμόρφωσης

Με ποιόν/ποιούς από τους ακόλουθους τρόπους ενημερώνεστε για προγράμματα κατάρτισης/ επιμόρφωσης και εν γένει θέματα που αφορούν την αγορά εργασίας;	Ποσοστό
Τηλεόραση και ραδιόφωνο	52,40
Εφημερίδες και περιοδικά	65,29
Διαφημιστικό υλικό	75,04
Διαδίκτυο	81,65
Επαγγελματικά Επιμελητήρια	11,07
Επιστημονικά Σωματεία	5,45
Συνδικαλιστικές οργανώσεις	2,81
Επιχείρηση (εργοδότης)	1,82

Σύνοψη αποτελεσμάτων έρευνας πεδίου σε ανέργους

- Η απόλυση από την εργασία αποτελεί τη βασικότερη αιτία ανεργίας. Δυσκολίες στην εύρεση εργασίας αντιμετωπίζει το 54,88% του δείγματος
- Το 94% των ερωτηθέντων βρίσκεται σε διαδικασία αναζήτησης εργασίας.
- Μέσω του κοινωνικού – οικογενειακού περιβάλλοντος αναζητά εργασία το 88,14% του δείγματος. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει το διαδίκτυο και τα ΜΜΕ ενώ χαμηλότερα βρίσκεται ο ΟΑΕΔ.
- Η συντριπτική πλειοψηφία αναζητεί μισθωτή εργασία. Μόλις το 12,88% σκοπεύει να ξεκινήσει επιχειρηματική δραστηριότητα.
- Οι ερωτηθέντες άνεργοι κρίνουν ότι οι γνώσεις και δεξιότητες που κατέχουν ανταποκρίνονται σε υψηλό βαθμό στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- Μόλις το 10,15% του δείγματος έχει συμμετάσχει σε πρόγραμμα κατάρτισης – επιμόρφωσης. Παρατηρούνται αισθητές διαφορές μεταξύ των Περιφερειακών ενοτήτων με την Π.Ε. Λευκάδας να εμφανίζει τα υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής.
- Η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων μπορεί να θεωρηθεί επαρκής, κυρίως όσον αφορά την αναβάθμιση γενικών και εξειδικευμένων προσόντων. Χαμηλότερη αποτελεσματικότητα ωστόσο εμφανίζουν στην συμβολή στην εύρεση εργασίας.
- Πιστοποίηση έλαβε το 75,44% των ανέργων που συμμετείχε σε πρόγραμμα κατάρτισης.
- Υψηλότατο ποσοστό του δείγματος δηλώνει πρόθυμο να συμμετάσχει σε μελλοντικά προγράμματα επιμόρφωσης. Στην Π.Ε. Κέρκυρας παρατηρείται το υψηλότερο ποσοστό.

- Οι ερωτηθέντες άνεργοι ενδιαφέρονται πρωτίστως για προγράμματα ενίσχυσης οριζόντιων δεξιοτήτων.
- Αποτελεσματικότερος τρόπος ενημέρωσης για προγράμματα κατάρτισης είναι το διαδίκτυο. Ακολουθεί το διαφημιστικό υλικό ενώ έπονται με διαφορά ο τύπος και η τηλεόραση.

4.4 Αποτελέσματα έρευνας πεδίου σε επιχειρήσεις

Γενικά στοιχεία

Το 90,68% των συμμετεχόντων στην έρευνα ήταν ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων, γεγονός αναμενόμενο, δεδομένου ότι η συντριπτική πλειονότητα αφορά σε πολύ μικρές, οικογενειακές επιχειρήσεις. Το 1,51% ήταν γενικοί διευθυντές των επιχειρήσεων και το 5,54% υπεύθυνοι ανθρωπίνου δυναμικού. Άλλες θέσεις κατείχε το 2,27% του δείγματος.

Πίνακας 73: Ποσοστό δείγματος ανά θέση

ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Επιχειρηματίας – Ιδιοκτήτης	90,68
Γενικός Διευθυντής της επιχείρησης	1,51
Υπεύθυνος Ανθρώπινου Δυναμικού	5,54
Άλλο	2,27
Σύνολο	100,00

Το 31,47% των περιπτώσεων αφορούσε σε σχετικά παλαιές επιχειρήσεις με έτος ίδρυσης πριν το 1990. Σημαντική ήταν η αντιπροσώπευση των νέων επιχειρήσεων με έτος ίδρυσης μετά το 2010 (10,93%).

Πίνακας 74: Ποσοστό δείγματος ανά έτος ίδρυσης

ΈΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Πριν το 1990	31,47
1990 - 2000	33,33
2000 - 2010	24,27
Μετά το 2010	10,93
Σύνολο	100,00

Το 59,59% του δείγματος αφορούσε σε ατομικές επιχειρήσεις. Σημαντικό ποσοστό (20,2%) ήταν ομόρρυθμες εταιρίες. Οι Α.Ε. ανήλθαν σε 12,28% του συνόλου του δείγματος. Ακολουθούν οι ετερόρρυθμες εταιρίες και οι εταιρίες περιορισμένης ευθύνης με τα αντίστοιχα ποσοστά να ανέρχονται σε 4,35% και 1,79% αντίστοιχα.

Πίνακας 75: Ποσοστό δείγματος ανά νομική μορφή

ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ατομική	59,59
Ομόρρυθμη Εταιρεία (Ο.Ε.)	20,20
Ετερόρρυθμη Εταιρεία (Ε.Ε.)	4,35
Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)	1,79
Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.)/ Α.Ε.Β.Ε.	12,28
Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία (Ι.Κ.Ε.)	1,28
Άλλο	0,51
Σύνολο	100,00

Ο κλάδος δραστηριότητας παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα. Το μεγαλύτερο ποσοστό διαμορφώθηκε στο λιανικό εμπόριο (40,3%) με τον κλάδο των υπηρεσιών να ακολουθεί (31,34%). Το 6,72% του δείγματος ανήκε στον κλάδο της μεταποίησης και το 7,21% ήταν επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου. Επιχειρήσεις εστίασης ήταν το 6,22% ενώ ο κλάδος των καταλυμάτων αντιπροσωπεύθηκε σε ποσοστό 8,21%.

Πίνακας 76: Ποσοστό δείγματος ανά κλάδο δραστηριότητας

ΚΛΑΔΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Μεταποίηση / βιοτεχνία	6,72
Χονδρικό εμπόριο	7,21
Λιανικό εμπόριο	40,30
Υπηρεσίες	31,34
Εστίαση	6,22
Καταλύματα (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια)	8,21
Σύνολο	100,00

Μέγεθος και ηλικία προσωπικού

Ο μέσος αριθμός εργαζομένων των επιχειρήσεων στο σύνολο του δείγματος ανήλθε σε 4,96. Το μέσο ποσοστό εργαζομένων ηλικίας άνω των 50 ετών ανήλθε σε 20,92% ενώ το μέσο ποσοστό εργαζομένων ηλικίας κάτω των 30 ετών ανήλθε σε 22,06%.

Σημαντικές διαφορές παρουσιάζονται μεταξύ των διαφορετικών κλάδων δραστηριότητας. Οι επιχειρήσεις εστίασης εμφανίζουν τον υψηλότερο μέσο αριθμό προσωπικού με τον κλάδο της μεταποίησης / βιοτεχνίας να καταγράφει τον χαμηλότερο μέσο όρο. Σημαντικές διαφορές ωστόσο προέκυψαν και στην ηλικιακή κατανομή του προσωπικού. Το υψηλότερο ποσοστό των νέων εργαζομένων, κάτω των 30 ετών, καταγράφηκε στον κλάδο της εστίασης και το χαμηλότερο στον κλάδο της μεταποίησης. Αντίθετα το μεγαλύτερο ποσοστό των εργαζομένων άνω των 50 ετών καταγράφηκε στις επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου και το χαμηλότερο στον κλάδο της εστίασης. Τα αποτελέσματα επιβεβαιώνονται και στατιστικά¹⁸.

Πίνακας 77: Ποσοστό δείγματος ανά έτη απασχόλησης

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΜΕΣΟΣ
Άτομα που απασχολούνται σήμερα στην επιχείρηση (άτομα)	4,96
Άτομα που απασχολούνται στην επιχείρηση άνω των 50 ετών (%)	20,92
Άτομα που απασχολούνται στην επιχείρηση κάτω των 30 ετών (%)	22,06

Πίνακας 78: Συσχέτιση ετών απασχόλησης ανά κλάδο δραστηριότητας

Κλάδος δραστηριότητας	Άτομα απασχολούνται στην επιχείρησή	Άτομα που απασχολούνται στην επιχείρησή άνω των 50 ετών (%)	Άτομα που απασχολούνται στην επιχείρησή κάτω των 30 ετών (%)
Μεταποίηση / βιοτεχνία	2,67	22,13	14,14
Χονδρικό εμπόριο	4,71	19,47	16,70
Λιανικό εμπόριο	4,50	27,02	22,05
Υπηρεσίες	3,67	17,50	20,95
Εστίαση	5,28	4,97	43,86
Καταλύματα (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια)	4,85	16,75	22,42

Μορφωτικό επίπεδο προσωπικού

¹⁸ F=3.016, p<0.05, F3.807, p<0.05

Το μορφωτικό επίπεδο του εργατικού δυναμικού των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα αποτυπώνεται ακολούθως. Το 58,8% των εργαζομένων ήταν απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και το 25,61% απόφοιτοι μεταλυκειακής μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το υψηλότερο ποσοστό εργαζομένων με πανεπιστημιακή εκπαίδευση καταγράφηκε στον κλάδο των υπηρεσιών (24,78%) και το χαμηλότερο στον κλάδο εστίασης (2,04%). Οι διαφορές μεταξύ των διαφορετικών κλάδων επιβεβαιώνονται και στατιστικά (έλεγχος μέσων Απονα)¹⁹.

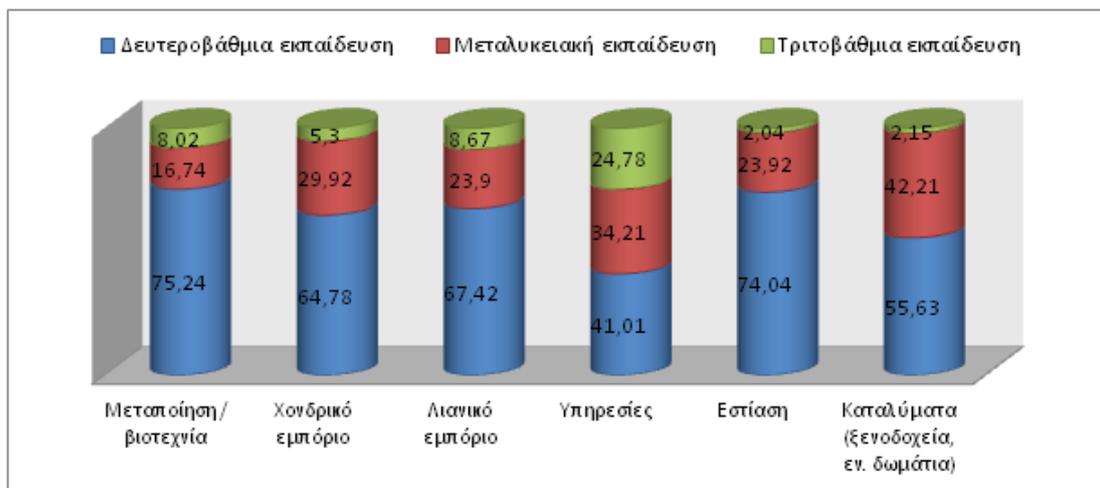
Πίνακας 79: Μορφωτικό επίπεδο εργαζομένων

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Απόφοιτοι Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	58,8
Απόφοιτοι Μεταλυκειακής Μη Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης	28,61
Απόφοιτοι Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης	12,52

Πίνακας 80: Μορφωτικό επίπεδο εργαζομένων ανά κλάδο δραστηριότητας

Κλάδος δραστηριότητας	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Μεταλυκειακή εκπαίδευση	Τριτοβάθμια εκπαίδευση
Μεταποίηση / βιοτεχνία	75,24	16,74	8,02
Χονδρικό εμπόριο	64,78	29,92	5,30
Λιανικό εμπόριο	67,42	23,90	8,67
Υπηρεσίες	41,01	34,21	24,78
Εστίαση	74,04	23,92	2,04
Καταλύματα (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια)	55,63	42,21	2,15

¹⁹ F=8.558, p<0.001

Διάγραμμα 28: Απεικόνιση μορφωτικού επιπέδου εργαζομένων ανά κλάδο δραστηριότητας

Φύλο εργαζομένων

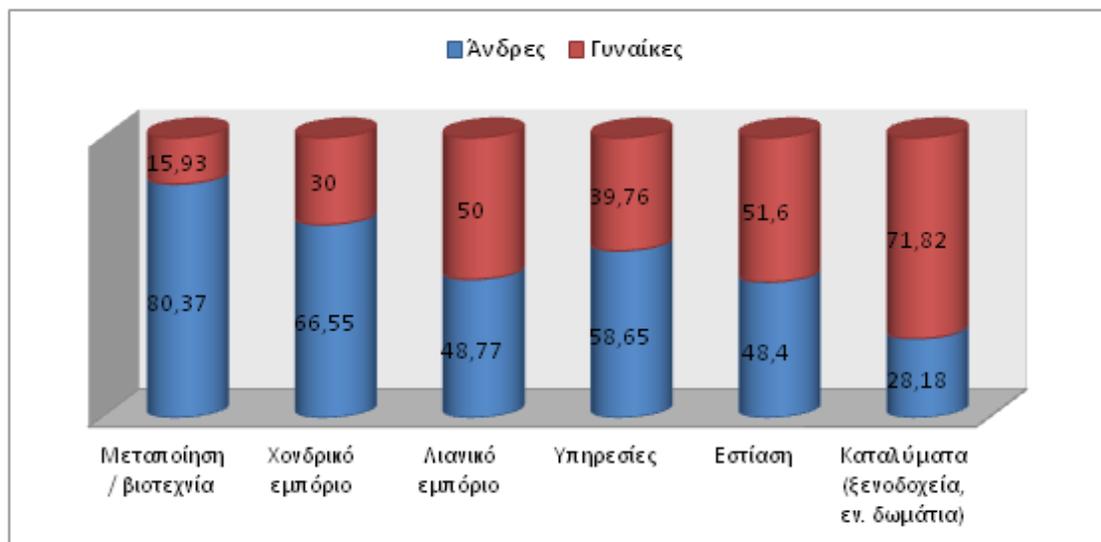
Αναφορικά με το φύλο του εργατικού δυναμικού των επιχειρήσεων, σύμφωνα πάντα με τις αποκρίσεις των ερωτηθέντων, το 54,5% είναι άνδρες και το 44,5% γυναίκες. Το μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών εμφανίζεται στον κλάδο των καταλυμάτων (71,82%) και το χαμηλότερο στον κλάδο της μεταποίησης (15,93%).

Πίνακας 81: Ποσοστό δείγματος ανά φύλο

ΦΥΛΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Άνδρες	54,5
Γυναίκες	44,5

Πίνακας 82: Ποσοστό δείγματος ανά φύλο και κλάδο δραστηριότητας

ΚΛΑΔΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
Μεταποίηση / βιοτεχνία	80,37	15,93
Χονδρικό εμπόριο	66,55	30,00
Λιανικό εμπόριο	48,77	50,00
Υπηρεσίες	58,65	39,76
Εστίαση	48,40	51,60
Καταλύματα (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια)	28,18	71,82

Διάγραμμα 29: Απεικόνιση ανά φύλο και κλάδο δραστηριότητας

Επαγγελματικές ειδικότητες, γνώσεις και δεξιότητες

Αναφορικά με τις ειδικότητες τις οποίες επιχειρήσεις κρίνουν ως τις πιο σημαντικές για τη δραστηριότητα τους τα αποτελέσματα ήταν τα αναμενόμενα.

Για τον κλάδο της μεταποίησης οι τεχνικές ειδικότητες (τεχνίτες, χειριστές μηχανημάτων) προέκυψαν ως οι πιο σημαντικές με τους πωλητές και τους οδηγούς να ακολουθούν.

Στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου η ειδικότητα του πωλητή είναι η σημαντικότερη ενώ το ταμείο και η γραμματεία ακολούθησαν με διαφορά.

Στον κλάδο του λιανικού εμπορίου η ειδικότητα του πωλητή αναδείχθηκε σημαντικότερη ενώ αρκετά σημαντική αποδείχθηκε και η ειδικότητα του υπευθύνου ταμείου. Σε μικρότερο βαθμό αναδείχθηκαν οι ειδικότητες των οδηγών και των αποθηκάρων.

Ο κλάδος των υπηρεσιών εμφανίζει τη μεγαλύτερη ποικιλομορφία λόγω του μεγάλου εύρους δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων. Σε γενικές γραμμές οι ζητούμενες ειδικότητες είναι σε συνάφεια με τις κύριες δραστηριότητες των επιχειρήσεων. Για παράδειγμα στα δικηγορικά γραφεία είναι απαραίτητοι οι νομικοί και στα ινστιτούτα αισθητικής οι αισθητικοί.

Στον κλάδο της εστίασης οι ειδικότητες είναι ξεκάθαρες και περιλαμβάνουν πρωτίστως του μάγειρες / σεφ και δευτερεύοντος τους σερβιτόρους.

Στον κλάδο των τουριστικών καταλυμάτων σημαντικότερη ως ειδικότητα αναδείχθηκε η ρεσεψιόν με τις καμαριέρες και τις ειδικότητες καθαριότητας να ακολουθούν.

Πίνακας 83: Ειδικότητες εργαζομένων ανά κλάδο δραστηριότητας

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ					
Μεταποίηση / βιοτεχνία	Χονδρικό εμπόριο	Λιανικό εμπόριο	Υπηρεσίες	Εστίαση	Καταλύματα
<ul style="list-style-type: none"> • Τεχνίτες • Πωλητές • Οδηγοί 	<ul style="list-style-type: none"> • Πωλητές • Ταμίες • Γραμματεία 	<ul style="list-style-type: none"> • Πωλητές • Ταμίες • Οδηγοί • Αποθηκάριοι 	Πολλαπλές ειδικότητες σχετιζόμενες με τις δραστηριότητες της επιχείρησης	<ul style="list-style-type: none"> • Μάγειρες • Σερβιτόροι • Ταμίες 	<ul style="list-style-type: none"> • Ρεσεψιόν • Καμαριέρες • Καθαρίστριες

Σε σχέση με τις απαραίτητες γνώσεις τις οποίες οι επιχειρήσεις θεωρούν ως απαραίτητες τα αποτελέσματα έχουν ως εξής:

Στον κλάδο της μεταποίησης και της βιοτεχνίας μονοπωλούν οι τεχνικές και εξειδικευμένες γνώσεις οι οποίες δεν συνδέονται απαραίτητα με συγκεκριμένο επίπεδο εκπαίδευσης ή με την ύπαρξη κάποιου πτυχίου, για παράδειγμα χειριστής τόννου κλπ.

Οι επιχειρήσεις του χονδρικού εμπορίου κρίνουν ως θετικό στοιχείο την ύπαρξη πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ωστόσο και σε αυτή την περίπτωση οι απαιτούμενες γνώσεις δεν συμβαδίζουν με συγκεκριμένο επίπεδο εκπαίδευσης - πτυχίο. Εξάιρεση αποτελούν συγκεκριμένες θέσεις εργασίας όπως για παράδειγμα του λογιστηρίου και του τμήματος marketing.

Το ίδιο γνωστικό προφίλ προέκυψε και στον κλάδο του λιανικού εμπορίου με τις γνώσεις επί των τεχνικών πώλησης να αποτελούν το σημαντικότερο κριτήριο. Ακολουθούν οι τεχνικές marketing και η λογιστική.

Ο κλάδος των υπηρεσιών εμφανίζει τα υψηλότερα ποσοστά μεταλυκειακής και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τις απαιτούμενες γνώσεις να απαιτούν πιστοποίηση, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, μέσω της ύπαρξης του αντίστοιχου πτυχίου.

Στην εστίαση οι ειδικότητες δεν συνδέονται με αντίστοιχα προγράμματα σπουδών με εξαίρεση τη μαγειρική. Στην περίπτωση όμως των οικογενειακών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δεν απαιτεί την ύπαρξη αντίστοιχου πτυχίου.

Στα τουριστικά καταλύματα τέλος παρατηρείται διαφορά μεταξύ των ξενοδοχείων και των μικρότερων επιχειρήσεων, ενοικιαζόμενων δωματίων. Στην περίπτωση των ξενοδοχείων η ύπαρξη πτυχίου τουριστικών επαγγελμάτων θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για τις θέσεις της ρεσεψιόν οι τις υπόλοιπες διοικητικές θέσεις ενώ στα ενοικιαζόμενα δωμάτια δεν απαιτείται η ύπαρξη πτυχίου.

Πίνακας 84: Γνώσεις εργαζομένων ανά κλάδο δραστηριότητας

ΓΝΩΣΕΙΣ					
Μεταποίηση / βιοτεχνία	Χονδρικό εμπόριο	Λιανικό εμπόριο	Υπηρεσίες	Εστίαση	Καταλύματα
Τεχνικές γνώσεις	<ul style="list-style-type: none"> • Πωλήσεις • Λογιστική • Marketing 	<ul style="list-style-type: none"> • Πωλήσεις • Λογιστική • Marketing 	Πολλαπλές γνώσεις σχετιζόμενες με τις δραστηριότητες της επιχείρησης	<ul style="list-style-type: none"> • Μαγειρική • Service • Ταμίες 	<ul style="list-style-type: none"> • Ρεσεψιόν • Διοίκηση Ξενοδοχειακών μονάδων

Οι απαραίτητες **δεξιότητες** ανά κλάδο δραστηριότητας συνοψίζονται ως εξής:

Στον της μεταποίησης οι τεχνικές, εξειδικευμένες δεξιότητες κυριαρχούν με τη χρήση εξειδικευμένου εξοπλισμού να αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση. Δε δεύτερο επίπεδο οι επιχειρηματίες θεωρούν θετική την ύπαρξη οριζόντιων δεξιοτήτων (ικανότητα επικοινωνίας, οργάνωση κλπ).

Στον κλάδο του χονδρικού εμπορίου οι οριζόντιες δεξιότητες κυριαρχούν. Απαραίτητη θεωρείται η ικανότητα επικοινωνίας και συνεργασίας, ενώ από μεγάλη ποσοστό τονίσθηκαν οι οργανωτικές - ελεγκτικές δεξιότητες αλλά και η χρήση Η/Υ.

Στον κλάδο λιανικού εμπορίου οι επικοινωνιακές δεξιότητες αποτελούν την προϋπόθεση του αποτελεσματικού πωλητή. Σε δεύτερο χρόνο απαραίτητη είναι η γνώση ξένων γλωσσών, κυρίως Αγγλικών, ενώ εκτιμάται η βασική χρήση Η/Υ. Η εμπειρία στην οργάνωση και λειτουργία των καταστημάτων λιανική πώλησης επισημάνθηκε από μερίδα του δείγματος.

Στον κλάδο των υπηρεσιών θεωρείται απαραίτητη η γνώση ξένων γλωσσών και χειρισμού Η/Υ. Ακολουθούν εξειδικευμένες δεξιότητες που σχετίζονται με τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων (γνώση εξειδικευμένων λογισμικών κλπ). Τέλος

από μεγάλη μερίδα επιχειρήσεων επισημάνθηκαν οι επικοινωνιακές και οργανωτικές δεξιότητες.

Στον κλάδο της εστίασης τονίσθηκε ως απαραίτητη η γνώση ξένων γλωσσών για τους εργαζομένους σέρβις ενώ στα τμήματα της κουζίνας εκτιμάται η ύπαρξη εξειδικευμένων δεξιοτήτων, ειδικά σε μεγαλύτερες επιχειρήσεις.

Στον κλάδο των τουριστικών καταλυμάτων οι δεξιότητες σχετίζονται με τις θέσεις εντός της επιχείρησης. Οι διοικητικές θέσεις και οι θέσεις στη ρεσεψιόν απαιτούν τη γνώση ξένων γλωσσών και τη χρήση Η/Υ ενώ είναι απαραίτητη η ύπαρξη επικοινωνιακών και οργανωτικών δεξιοτήτων. Για τις υπόλοιπες θέσεις δεν θεωρείται απαραίτητη η ύπαρξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων.

Πίνακας 85: Δεξιότητες εργαζομένων ανά κλάδο δραστηριότητας

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ					
Μεταποίηση / βιοτεχνία	Χονδρικό εμπόριο	Λιανικό εμπόριο	Υπηρεσίες	Εστίαση	Καταλύματα
Τεχνικές δεξιότητες	<ul style="list-style-type: none"> Επικοινωνία Συνεργασία Οργάνωση Χρήση Η/Υ 	<ul style="list-style-type: none"> Επικοινωνία Ξένες γλώσσες Χρήση Η/Υ Οργάνωση 	<ul style="list-style-type: none"> Χρήση Η/Υ Ξένες Γλώσσες Εξειδικευμένες δεξιότητες Επικοινωνία Οργάνωση 	<ul style="list-style-type: none"> Ξένες γλώσσες Εξειδικευμένες δεξιότητες 	<ul style="list-style-type: none"> Ξένες γλώσσες Χρήση Η/Υ Οργάνωση Επικοινωνία

Συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης

Σπάνια υλοποιεί ή συμμετέχει σε προγράμματα κατάρτισης το ήμισυ του δείγματος (48,97%). Μόλις μία στις τέσσερις επιχειρήσεις συμμετέχει σε αντίστοιχα προγράμματα συχνά ενώ ένα σημαντικό ποσοστό, της τάξης του 27,18% δεν συμμετέχει ποτέ. Μόλις το 0,77% των ερωτηθέντων επιχειρήσεων συμμετέχει σε προγράμματα κατάρτισης αρκετά ή πολύ συχνά.

Στατιστικά σημαντικές διαφορές²⁰ προέκυψαν μεταξύ των κλάδων δραστηριότητας με τις υπηρεσίες να εμφανίζουν τη μεγαλύτερη συχνότητα υλοποίησης προγραμμάτων κατάρτισης - επιμόρφωσης. Η μικρότερη συχνότητα υλοποίησης προγραμμάτων προέκυψε στον χώρο των τουριστικών καταλυμάτων.

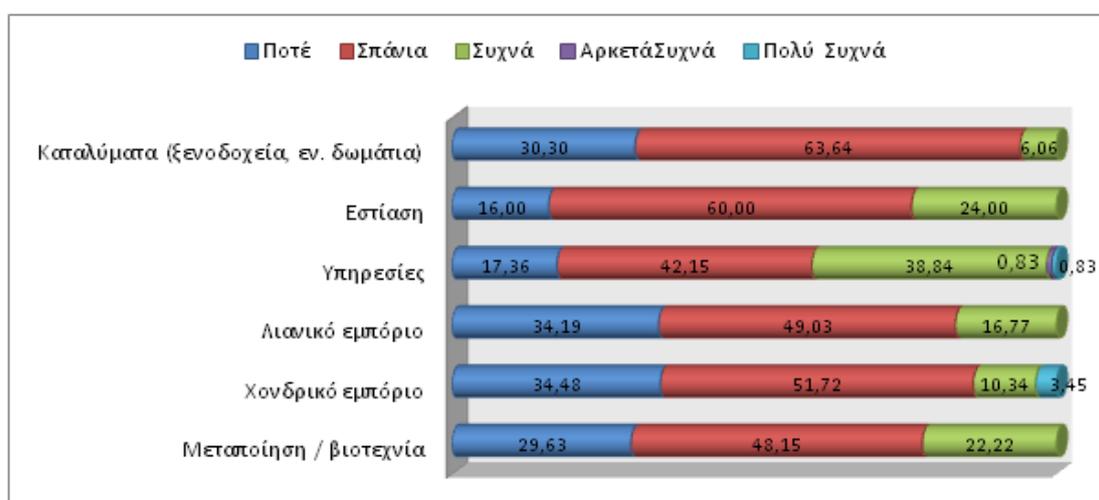
Πίνακας 86: Συχνότητα υλοποίησης προγραμμάτων κατάρτισης-επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού της επιχείρησης

²⁰ Chi-square=42.724, p<0.05

Πόσο συχνά υλοποιείτε προγράμματα κατάρτισης – επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού της επιχείρησης;	Ποσοστό
Ποτέ	27,18
Σπάνια	48,97
Συχνά	23,08
Αρκετά Συχνά	0,26
Πολύ Συχνά	0,51
Σύνολο	100,00

Πίνακας 87: Συχνότητα υλοποίησης προγραμμάτων κατάρτισης-επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού της επιχείρησης ανά κλάδο δραστηριότητας

Κλάδος	Ποτέ	Σπάνια	Συχνά	Αρκετά Συχνά	Πολύ Συχνά	Σύνολο
Μεταποίηση / βιοτεχνία	29,63	48,15	22,22	0,00	0,00	100,00
Χονδρικό εμπόριο	34,48	51,72	10,34	0,00	3,45	100,00
Λιανικό εμπόριο	34,19	49,03	16,77	0,00	0,00	100,00
Υπηρεσίες	17,36	42,15	38,84	0,83	0,83	100,00
Εστίαση	16,00	60,00	24,00	0,00	0,00	100,00
Καταλύματα (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια)	30,30	63,64	6,06	0,00	0,00	100,00

Διάγραμμα 30: Απεικόνιση της συχνότητας υλοποίησης προγραμμάτων κατάρτισης-επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού της επιχείρησης ανά κλάδο δραστηριότητας

Στο σύνολο του δείγματος τα προγράμματα κατάρτισης με τεχνικό αντικείμενο αποτελούν τη δημοφιλέστερη κατηγορία (69,89%). Με μεγάλη απόκλιση ακολουθούν οι δεξιότητες πληροφορικής (33,3%), τα διοικητικά θέματα (23,6%), τα εξειδικευμένα προγράμματα πληροφορικής (22,5%) και τα οικονομικά αντικείμενα (16,1%).

Τα προγράμματα τεχνικού περιεχομένου αποτελούν προτεραιότητα σε όλους τους κλάδους ανεξαιρέτως. Σε προγράμματα οικονομικού περιεχομένου απευθύνονται επιχειρήσεις του εμπορίου, χονδρικού ή λιανικού, οι υπηρεσίες και οι επιχειρήσεις εστίασης. Κατάρτιση σε διοικητικά θέματα υλοποιούν οι εμπορικές επιχειρήσεις, οι υπηρεσίες και οι επιχειρήσεις εστίασης. Δεξιότητες πληροφορικής αναπτύσσουν πρωτίστως οι εμπορικές επιχειρήσεις και οι υπηρεσίες ενώ εξειδικευμένα προγράμματα πληροφορικής υλοποιούν οι εμπορικές επιχειρήσεις, οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών και τα ξενοδοχεία.

Πίνακας 88: Ποσοστό προγραμμάτων κατάρτισης-επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού της επιχείρησης ανά θεματικό αντικείμενο

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Τεχνικά αντικείμενα	69,89
Οικονομικά αντικείμενα	16,13
Διοικητικά θέματα	23,66
Δεξιότητες πληροφορικής	33,33
Εξειδικευμένα αντικείμενα πληροφορικής	22,58

Πίνακας 89: Ποσοστό προγραμμάτων κατάρτισης-επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού της επιχείρησης ανά θεματικό αντικείμενο και κλάδο δραστηριότητας

Κλάδος δραστηριότητας	Τεχνικά αντικείμενα	Οικονομικά αντικείμενα	Διοικητικά θέματα	Δεξιότητες πληροφορικής	Εξειδικευμένα αντικείμενα πληροφορικής
Μεταποίηση / βιοτεχνία	83,33	0,00	0,00	0,00	0,00
Χονδρικό εμπόριο	100,00	50,00	50,00	75,00	75,00
Λιανικό εμπόριο	69,23	7,69	26,92	30,77	19,23
Υπηρεσίες	73,47	20,41	22,45	40,82	24,49
Εστίαση	33,33	16,67	33,33	0,00	0,00
Καταλύματα (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια)	75,00	0,00	0,00	0,00	50,00

Εκπαιδευτικές ανάγκες εργαζομένων

Οι απόψεις των ερωτηθέντων επιχειρήσεων για τις εκπαιδευτικές ανάγκες των εργαζομένων παρουσιάστηκαν μοιρασμένες. Το 32,31% θεωρεί ότι το προσωπικό χρειάζεται εκπαίδευση σε οριζόντιες δεξιότητες και το 33,85% θεωρεί ότι χρειάζεται εκπαίδευση σε εξειδικευμένες δεξιότητες. Σημαντικό ποσοστό ωστόσο δεν ήταν σε θέση να δώσει σαφή απάντηση στο συγκεκριμένο ερώτημα (33,85%).

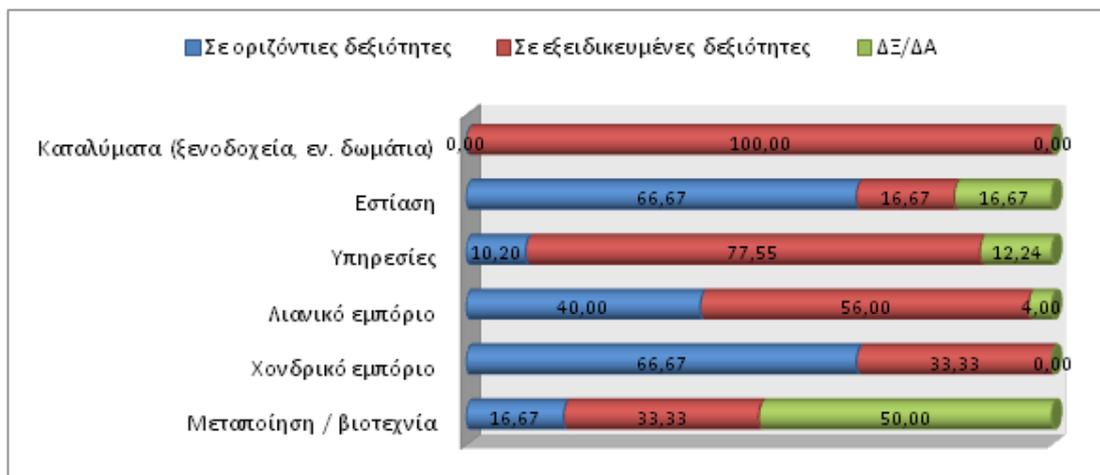
Για τους κλάδους της μεταποίησης, του λιανικού εμπορίου, των υπηρεσιών και των καταλυμάτων οι εξειδικευμένες δεξιότητες αποτελούν προτεραιότητα. Αντίθετα οι επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου και εστίασης δίνουν προτεραιότητα σε οριζόντιες δεξιότητες.

Πίνακας 90: Εκπαιδευτικές ανάγκες των εργαζομένων

Σε περίπτωση που έχετε εντοπίσει κάποιες εκπαιδευτικές ανάγκες των εργαζομένων της επιχείρησής σας, αναφέρατε συνοπτικά τα θεματικά αντικείμενα	Ποσοστό
Σε οριζόντιες δεξιότητες	32,31
Σε εξειδικευμένες δεξιότητες	33,85
ΔΞ/ ΔΑ	33,85
Σύνολο	100,00

Πίνακας 91: Εκπαιδευτικές ανάγκες των εργαζομένων ανά κλάδο δραστηριότητας

Κλάδος δραστηριότητας	Σε οριζόντιες δεξιότητες	Σε εξειδικευμένες δεξιότητες	ΔΞ/ΔΑ	Σύνολο
Μεταποίηση / βιοτεχνία	16,67	33,33	50,00	100
Χονδρικό εμπόριο	66,67	33,33	0,00	100
Λιανικό εμπόριο	40,00	56,00	4,00	100
Υπηρεσίες	10,20	77,55	12,24	100
Εστίαση	66,67	16,67	16,67	100
Καταλύματα (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια)	0,00	100,00	0,00	100

Διάγραμμα 31: Απεικόνιση εκπαιδευτικών αναγκών των εργαζομένων ανά κλάδο δραστηριότητας

Θέσεις εργασίας

Μόλις στο 4,63% των επιχειρήσεων οι θέσεις εργασίας αυξήθηκαν κατά το τελευταίο εξάμηνο. Στο 49,61% των περιπτώσεων οι θέσεις εργασίας παρέμειναν αμετάβλητες ενώ αντίθετα στο 45,76% μειώθηκαν κατά το ίδιο διάστημα.

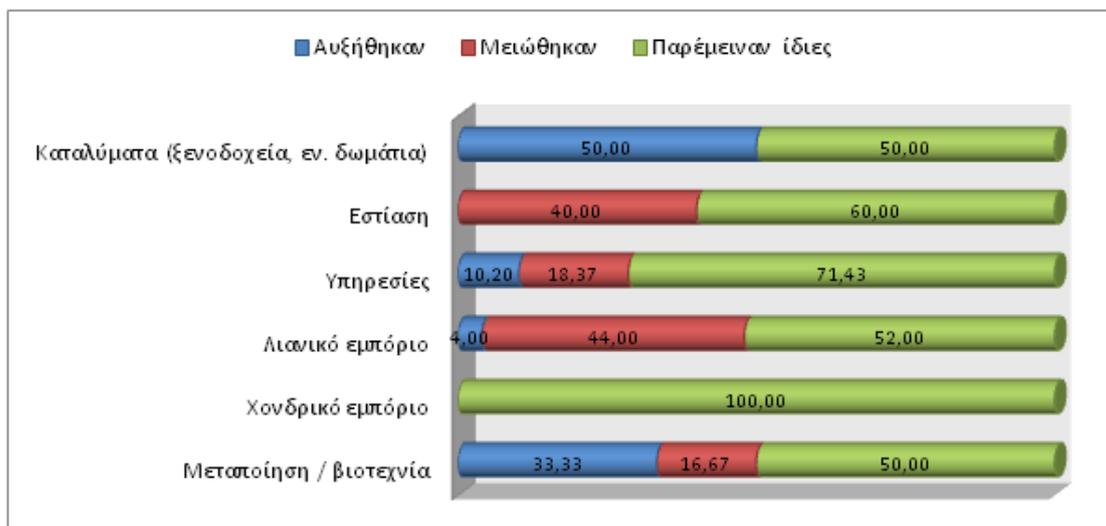
Ο κλάδος που κατέγραψε τις μεγαλύτερες απώλειες ήταν αυτός του λιανικού εμπορίου (44%) με τον κλάδο εστίασης να ακολουθεί με μικρή διαφορά (40%), ευρήματα που ακολουθούν τους δείκτες απασχόλησης στο σύνολο της επικράτειας. Η μεγαλύτερη αύξηση στην απασχόληση παρατηρήθηκε στα τουριστικά καταλύματα γεγονός που αποδίδεται στην θερινή τουριστική περίοδο. Μικρότερες μεταβολές παρατηρήθηκαν στον κλάδο υπηρεσιών ενώ η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρήθηκε στον κλάδο της μεταποίησης.

Πίνακας 92: Διακύμανση θέσεων εργασίας το τρέχων εξάμηνο

Σε σχέση με έξι μήνες πριν, οι θέσεις εργασίας στην επιχείρησή σας:	Ποσοστό
Αυξήθηκαν	4,63
Μειώθηκαν	45,76
Παρέμειναν ίδιες	49,61
Σύνολο	100,00

Πίνακας 93: Διακύμανση θέσεων εργασίας το τρέχων εξάμηνο ανά κλάδο δραστηριότητας

Κλάδος δραστηριότητας	Αυξήθηκαν	Μειώθηκαν	Παρέμειναν ίδιες	Σύνολο
Μεταποίηση / βιοτεχνία	33,33	16,67	50,00	100,00
Χονδρικό εμπόριο	0,00	0,00	100,00	100,00
Λιανικό εμπόριο	4,00	44,00	52,00	100,00
Υπηρεσίες	10,20	18,37	71,43	100,00
Εστίαση	0,00	40,00	60,00	100,00
Καταλύματα (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια)	50,00	0,00	50,00	100,00

Διάγραμμα 32: Απεικόνιση της διακύμανσης θέσεων εργασίας το τρέχων εξάμηνο ανά κλάδο δραστηριότητας

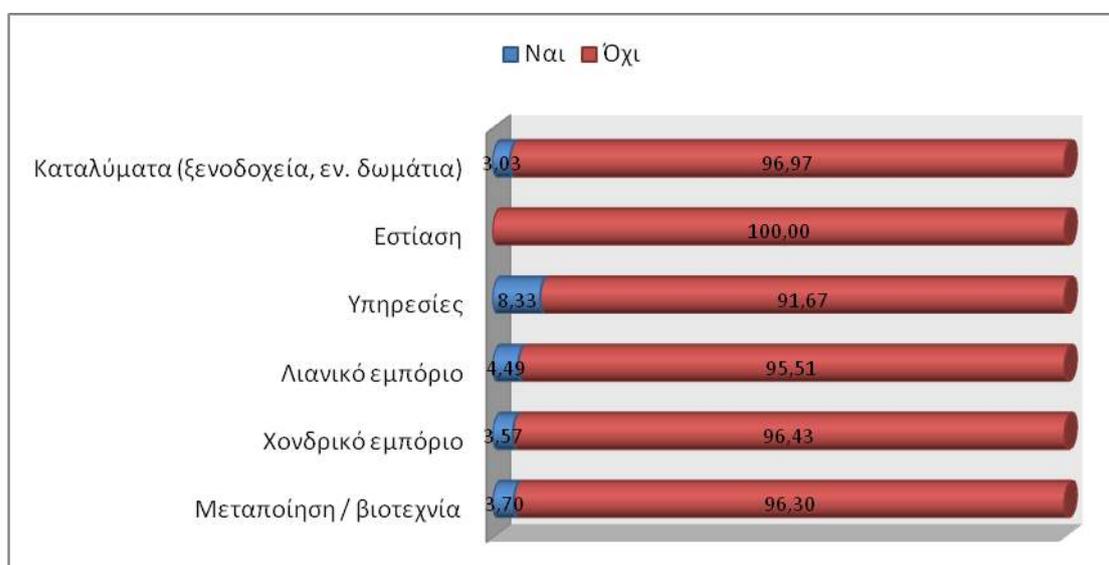
Η ζήτηση εργασίας ανέρχεται μόλις στο 5% των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα. Τα ποσοστά μεταξύ των διαφορετικών κλάδων δραστηριότητας δεν παρουσιάζουν στατιστικά σημαντικές διαφορές.

Πίνακας 94: Ποσοστό κενών θέσεων εργασίας

Υπάρχουν αυτή τη στιγμή κενές θέσεις εργασίας στην επιχείρησή σας;	Ποσοστό
Ναι	5,15
Όχι	94,85
Σύνολο	100,00

Πίνακας 95: Ποσοστό κενών θέσεων εργασίας ανά κλάδο δραστηριότητας

ΚΛΑΔΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
Μεταποίηση / βιοτεχνία	3,70	96,30	100,00
Χονδρικό εμπόριο	3,57	96,43	100,00
Λιανικό εμπόριο	4,49	95,51	100,00
Υπηρεσίες	8,33	91,67	100,00
Εστίαση	0,00	100,00	100,00
Καταλύματα (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια)	3,03	96,97	100,00

Διάγραμμα 33: Απεικόνιση της διακύμανσης των θέσεων εργασίας ανά κλάδο δραστηριότητας

Ενθαρρυντικά στοιχεία προκύπτουν από την πρόβλεψη των επιχειρήσεων για τις μελλοντικές (εντός του επόμενου τριμήνου) ανάγκες για επιπλέον προσωπικό. Σύμφωνα με το 15,6% των ερωτηθέντων στο επόμενο τρίμηνο θα δημιουργηθούν κενές θέσεις στις επιχειρήσεις τους.

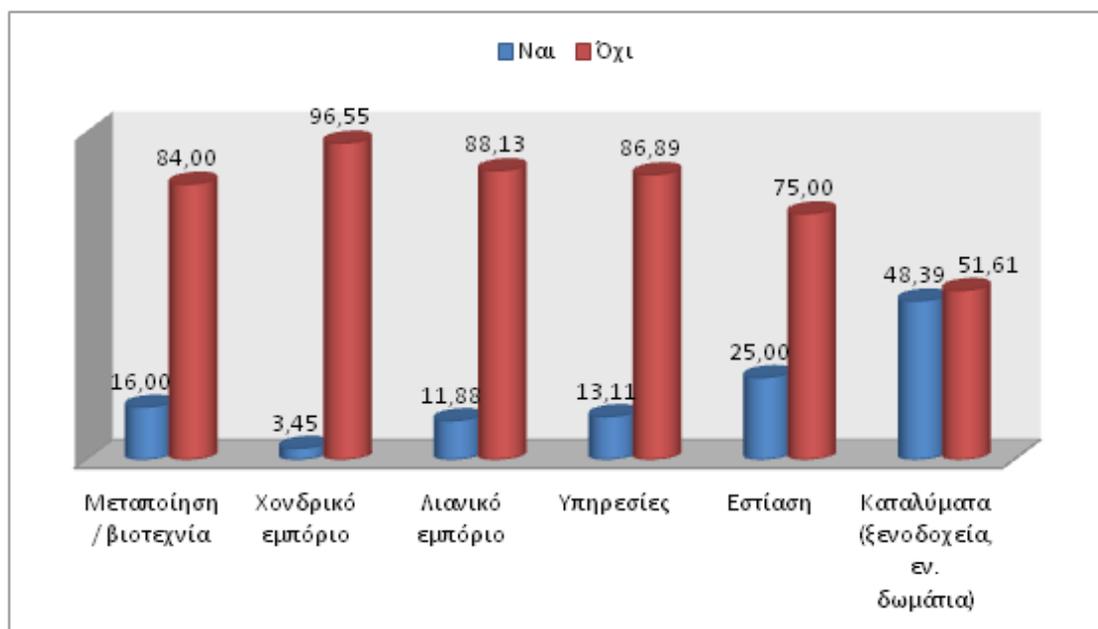
Τις μεγαλύτερες ανάγκες πρόκειται να καταγράψουν οι επιχειρήσεις τουριστικών καταλυμάτων όπου το αντίστοιχο ποσοστό ανήλθε σε 48,39%. Ακολουθούν οι επιχειρήσεις εστίασης (25%), η μεταποίηση (16%) και οι υπηρεσίες (13,11%). Σε μικρότερα επίπεδα κυμάνθηκαν οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου (3,45%).

Πίνακας 96: Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας

Πρόκειται να δημιουργηθούν κενές θέσεις στην επιχείρησή σας στους επόμενους τρεις μήνες;	Ποσοστό
Ναι	15,60
Όχι	84,40
Σύνολο	100,00

Πίνακας 97: Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ανά κλάδο δραστηριότητας

ΚΛΑΔΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
Μεταποίηση / βιοτεχνία	16,00	84,00	100,00
Χονδρικό εμπόριο	3,45	96,55	100,00
Λιανικό εμπόριο	11,88	88,13	100,00
Υπηρεσίες	13,11	86,89	100,00
Εστίαση	25,00	75,00	100,00
Καταλύματα (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια)	48,39	51,61	100,00

Διάγραμμα 34: Απεικόνιση της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας ανά κλάδο δραστηριότητας

Περισσότερο απαισιόδοξες εμφανίζονται οι επιχειρήσεις όσον αφορά τις εκτιμήσεις για τον κλάδο δραστηριότητας τους καθώς τα ποσοστά είναι συστηματικά

χαμηλότερα τόσο σε συνολικό όσο και σε κλαδικό επίπεδο. Οι εκτιμήσεις για αύξηση των θέσεων απασχόλησης αντιστοιχούν στο 6,20% του συνόλου.

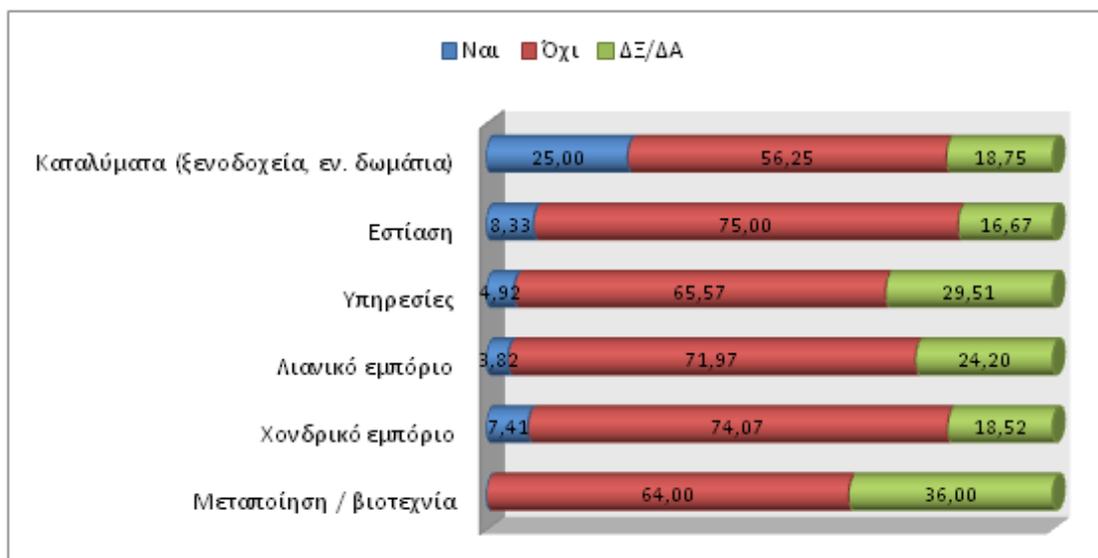
Σε κλαδικό επίπεδο το μεγαλύτερο ποσοστό καταγράφηκε στην περίπτωση των καταλυμάτων (25%). Αντίθετα στον μεταποιητικό κλάδο η απαισιοδοξία ήταν καθολική.

Πίνακας 98: Πρόβλεψη αύξησης ή μη των θέσεων εργασίας

Πιστεύετε ότι οι θέσεις εργασίας στον κλάδο σας θα αυξηθούν στο επόμενο τρίμηνο;	Ποσοστό
Ναι	6,20
Όχι	68,48
ΔΞ/ΔΑ	25,32
Σύνολο	100,00

Πίνακας 99: Πρόβλεψη αύξησης ή μη των θέσεων εργασίας ανά κλάδο δραστηριότητας

ΚΛΑΔΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΝΑΙ	ΌΧΙ	ΔΞ/ΔΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Μεταποίηση / βιοτεχνία	0,00	64,00	36,00	100,00
Χονδρικό εμπόριο	7,41	74,07	18,52	100,00
Λιανικό εμπόριο	3,82	71,97	24,20	100,00
Υπηρεσίες	4,92	65,57	29,51	100,00
Εστίαση	8,33	75,00	16,67	100,00
Καταλύματα (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια)	25,00	56,25	18,75	100,00

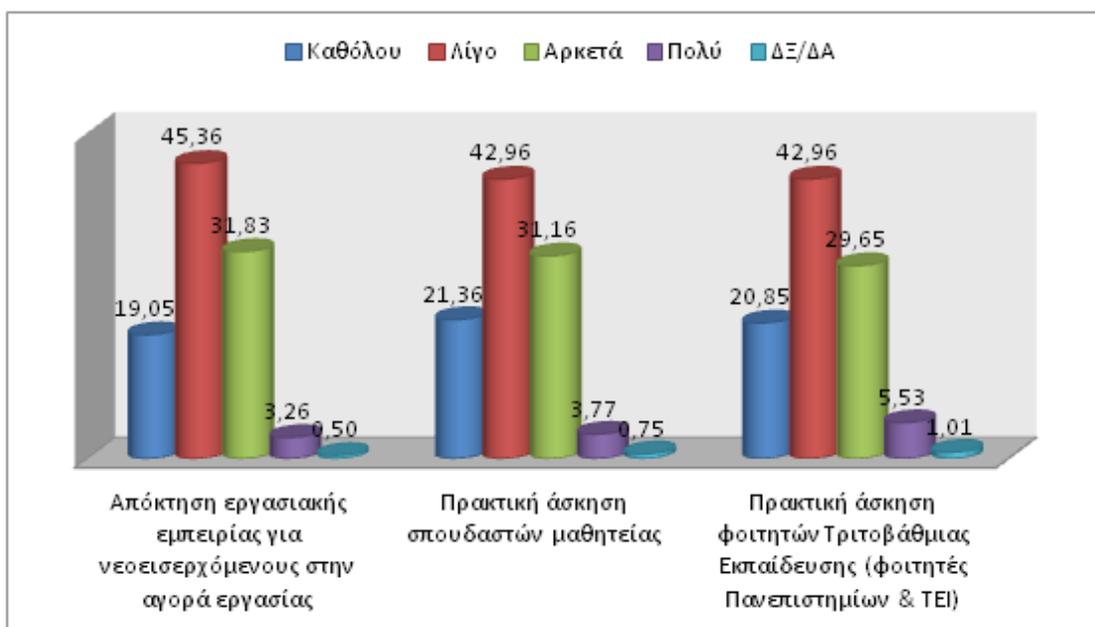
Διάγραμμα 35: Απεικόνιση της πρόβλεψης αύξησης ή μη των θέσεων εργασίας ανά κλάδο δραστηριότητας

Θέσεις εργασιακής εμπειρίας και πρακτικής άσκησης

Χαμηλό βαθμό αποδοχής προγραμμάτων μαθητείας, πρακτικής άσκησης αλλά και νεοεισερχόμενων στην αγορά εργασίας εμφανίζουν οι επιχειρήσεις του δείγματος. Για λόγους οι οποίοι αναλύονται στην επόμενη ενότητα η πλειοψηφία των απαντήσεων βρίσκεται εντός του εύρους τιμών καθόλου ή λίγο.

Πίνακας 100: Βαθμός αποδοχής προγραμμάτων

Απάντηση	Απόκτηση εργασιακής εμπειρίας για νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας	Πρακτική άσκηση σπουδαστών μαθητείας	Πρακτική άσκηση φοιτητών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (φοιτητές Πανεπιστημίων και ΤΕΙ)
Καθόλου	19,05	21,36	20,85
Λίγο	45,36	42,96	42,96
Αρκετά	31,83	31,16	29,65
Πολύ	3,26	3,77	5,53
ΔΞ/ΔΑ	0,50	0,75	1,01
Σύνολο	100,00	100,00	100,00

Διάγραμμα 36: Απεικόνιση του βαθμού αποδοχής προγραμμάτων

Μεταξύ των διαφορετικών κλάδων δραστηριότητας δεν εντοπίζονται στατιστικά σημαντικές διαφορές. Σε όλες τις περιπτώσεις το ενδιαφέρον είναι μικρό είτε πρόκειται για νεοεισερχόμενους εργαζομένους, είτε για σπουδαστές μαθητείας είτε για φοιτητές που επιθυμούν να ολοκληρώσουν την πρακτική τους άσκηση.

Πίνακας 101: Βαθμός αποδοχής προγραμμάτων ανά κλάδο δραστηριότητας

Απόκτηση εργασιακής εμπειρίας για νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας						
	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	ΔΞ/ΔΑ	Σύνολο
Μεταποίηση / βιοτεχνία	23,08	50,00	26,92	0,00	0,00	100,00
Χονδρικό εμπόριο	17,24	44,83	27,59	10,34	0,00	100,00
Λιανικό εμπόριο	21,25	50,00	25,00	2,50	1,25	100,00
Υπηρεσίες	17,46	40,48	38,10	3,97	0,00	100,00
Εστίαση	16,00	48,00	32,00	4,00	0,00	100,00
Καταλύματα (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια)	15,15	36,36	48,48	0,00	0,00	100,00
Πρακτική άσκηση σπουδαστών μαθητείας						
	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	ΔΞ/ΔΑ	Σύνολο

	23,08	50,00	23,08	3,85	0,00	100,00
Μεταποίηση / βιοτεχνία	23,08	50,00	23,08	3,85	0,00	100,00
Χονδρικό εμπόριο	27,59	34,48	27,59	10,34	0,00	100,00
Λιανικό εμπόριο	25,47	46,58	24,22	2,48	1,24	100,00
Υπηρεσίες	16,94	39,52	38,71	4,03	0,81	100,00
Εστίαση	16,00	48,00	28,00	8,00	0,00	100,00
Καταλύματα (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια)	15,15	36,36	48,48	0,00	0,00	100,00
Πρακτική άσκηση φοιτητών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (φοιτητές Πανεπιστημίων και ΤΕΙ)						
	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	ΔΞ/ΔΑ	Σύνολο
Μεταποίηση / βιοτεχνία	23,08	46,15	26,92	3,85	0,00	100,00
Χονδρικό εμπόριο	24,14	37,93	24,14	13,79	0,00	100,00
Λιανικό εμπόριο	25,00	46,25	23,13	3,75	1,88	100,00
Υπηρεσίες	16,80	40,00	35,20	7,20	0,80	100,00
Εστίαση	16,00	48,00	28,00	8,00	0,00	100,00
Καταλύματα (ξενοδοχεία, εν. δωμάτια)	15,15	36,36	48,48	0,00	0,00	100,00

Βασικότερος λόγος για το μειωμένο ενδιαφέρον των επιχειρήσεων αποτελεί η έλλειψη ανάγκης για επιπλέον προσωπικό τη δεδομένη χρονική στιγμή (81,51%). Την προτίμηση σε έμπειρο προσωπικό καταδεικνύει το 9,43% των ερωτηθέντων, ενώ με μικρότερα ποσοστά αναφέρονται οι γραφειοκρατικές διαδικασίες, ή η άγνοια επί των διαδικασιών των προγραμμάτων.

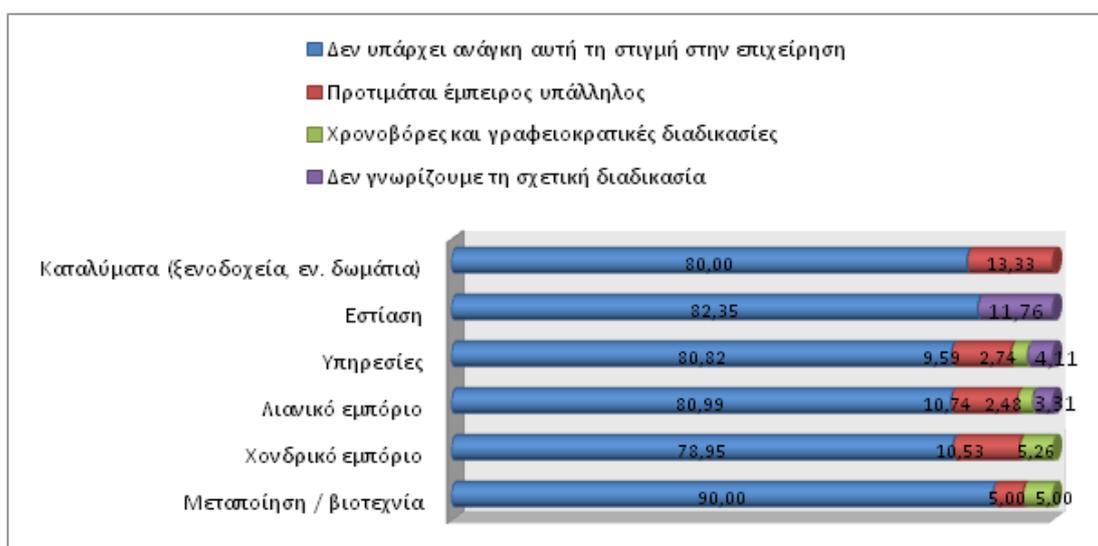
Πίνακας 102: Λόγοι μειωμένου ενδιαφέροντος για επιπλέον προσωπικό

Εάν απαντήσατε Καθόλου ή Λίγο, για ποιούς από τους παρακάτω λόγους έχετε μειωμένο ενδιαφέρον;	Ποσοστό
Δεν υπάρχει ανάγκη αυτή τη στιγμή στην επιχείρηση	81,51
Προτιμάται έμπειρος υπάλληλος	9,43
Χρονοβόρες και γραφειοκρατικές διαδικασίες	2,64
Δεν γνωρίζουμε τη σχετική διαδικασία	3,40
Άλλο	3,02
Σύνολο	100,00

Η έλλειψη αναγκών για επιπλέον προσωπικό είναι χαρακτηριστικό όλων των κλάδων δραστηριότητας καθώς λαμβάνει ποσοστό άνω του 78% σε όλες τις περιπτώσεις. Η προτίμηση σε έμπειρο προσωπικό αποτελεί τη δεύτερη σημαντικότερη αιτία σε όλους τους κλάδους, με εξαίρεση τις επιχειρήσεις εστίασης.

Πίνακας 103: Λόγοι μειωμένου ενδιαφέροντος για επιπλέον προσωπικό ανά κλάδο δραστηριότητας

Κλάδος δραστηριότητας	Δεν υπάρχει ανάγκη αυτή τη στιγμή στην επιχείρηση	Προτιμάται έμπειρος υπάλληλος	Χρονοβόρες και γραφειοκρατικές διαδικασίες	Δεν γνωρίζουμε τη σχετική διαδικασία	Σύνολο
Μεταποίηση / βιοτεχνία	90,00	5,00	5,00	0,00	100,00
Χονδρικό εμπόριο	78,95	10,53	5,26	0,00	100,00
Λιανικό εμπόριο	80,99	10,74	2,48	3,31	100,00
Υπηρεσίες	80,82	9,59	2,74	4,11	100,00
Εστίαση	82,35	0,00	0,00	11,76	100,00
Καταλύματα (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια)	80,00	13,33	0,00	0,00	100,00

Διάγραμμα 37: Απεικόνιση των λόγων μειωμένου ενδιαφέροντος για επιπλέον προσωπικό ανά κλάδο δραστηριότητας

Οι επιχειρήσεις που δήλωσαν θετικές στην προσφορά εργασίας σε νέους εργαζομένους και σπουδαστές δήλωσαν ότι είναι πρόθυμες να προσφέρουν κατά μέσο όρο 1-2 θέσεις σε αντικείμενα συναφή με τη δραστηριότητα τους. Για παράδειγμα στις εμπορικές επιχειρήσεις θα μπορούσαν δυνητικά να προσφέρουν θέσεις πωλητών ή υπαλλήλων λογιστηρίου ενώ στην περίπτωση των καταλυμάτων θέσεις στη ρεσεψιόν ή service κλπ.

Καινοτομία επιχειρήσεων

Αναφορικά με την καινοτομία των επιχειρήσεων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι πρόκειται για επιχειρήσεις μεσαίας έντασης, είτε πρόκειται για καινοτομία προϊόντος και υπηρεσίας, είτε για καινοτομία διαδικασίας, είτε για καινοτομία οργάνωσης. Εντυπωσιακό εύρημα αποτελεί το υψηλό ποσοστό εξοικείωσης με την έννοια της καινοτομίας καθώς τα ποσοστά των αποκρίσεων «δεν γνωρίζω/δεν απαντώ» κυμάνθηκαν σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα.

Πίνακας 104: Ένταση καινοτομίας επιχειρήσεων

Ένταση	Καινοτομία προϊόντος ή υπηρεσίας	Καινοτομία διαδικασιών	Καινοτομία οργάνωσης
Χαμηλής έντασης	37,15	37,18	35,48
Μεσαίας έντασης	61,83	60,00	58,87
Υψηλής έντασης	0,51	2,05	4,63
ΔΞ/ΔΑ	0,51	0,77	1,03
Σύνολο	100,00	100,00	100,00

Το προηγούμενο εύρημα επιβεβαιώνεται και από τον ακόλουθο πίνακα. Σύμφωνα με το 89,8% των επιχειρήσεων η αύξηση της καινοτομίας αποτελεί βασική προτεραιότητα για την επιχείρηση. Ακολουθεί η περαιτέρω αύξηση – διεύρυνση της τεχνολογίας εντός της επιχείρησης (82,09%), αλλά και η εξειδίκευση του ανθρωπίνου δυναμικού της επιχείρησης (75,87%). Στον αντίποδα η συνεργασία με πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα (9,70) και η συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα (11,94%) δεν αποτελούν προτεραιότητα για την πλειονότητα των επιχειρήσεων.

Πίνακας 105: Ποσοστό δράσεων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την επιχείρηση

Ποιές από τις παρακάτω δράσεις παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την επιχείρησή σας;	Ποσοστό
Αύξηση της καινοτομίας στην επιχείρηση	89,80
Συνεργασία με Πανεπιστήμια ή/και Ερευνητικά Ιδρύματα	9,70

Ποιές από τις παρακάτω δράσεις παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την επιχείρησή σας;	Ποσοστό
Συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα	11,94
Συμμετοχή σε επιχειρηματικά δίκτυα ή επιχειρηματικές συνεργασίες	26,62
Αύξηση της χρήσης ψηφιακής ή / και ειδικής τεχνολογίας στην επιχείρηση	82,09
Εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού της επιχείρησης	75,87

Η αύξηση της καινοτομίας των επιχειρήσεων αποτελεί πρώτιστη προτεραιότητα για το σύνολο των κλάδων πλην του χονδρικού εμπορίου όπου η αύξηση χρήσης των νέων τεχνολογιών απέσπασε το υψηλότερο ποσοστό. Συνολικά οι πρώτες τρεις προτεραιότητες αφορούν στην αύξηση της καινοτομίας, την αύξηση χρήσης νέων τεχνολογιών και στην περαιτέρω εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων.

Πίνακας 106: Ποσοστό δράσεων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την επιχείρηση ανά κλάδο δραστηριότητας

Κλάδος δραστηριότητας	Αύξηση της καινοτομίας στην επιχείρηση	Συνεργασία με Πανεπιστήμια ή/και Ερευνητικά Ιδρύματα	Συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα	Συμμετοχή σε επιχειρηματικά δίκτυα ή επιχειρηματικές συνεργασίες	Αύξηση της χρήσης ψηφιακής ή / και ειδικής τεχνολογίας στην επιχείρηση	Εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού της επιχείρησης
Μεταποίηση / βιοτεχνία	81,48	7,41	7,41	18,52	81,48	74,07
Χονδρικό εμπόριο	75,86	6,90	17,24	41,38	82,76	79,31
Λιανικό εμπόριο	85,19	5,56	9,26	20,99	74,69	70,37
Υπηρεσίες	96,83	19,05	17,46	28,57	90,48	82,54
Εστίαση	100,00	4,00	4,00	16,00	88,00	80,00
Καταλύματα (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια)	96,97	3,03	9,09	48,48	81,82	72,73

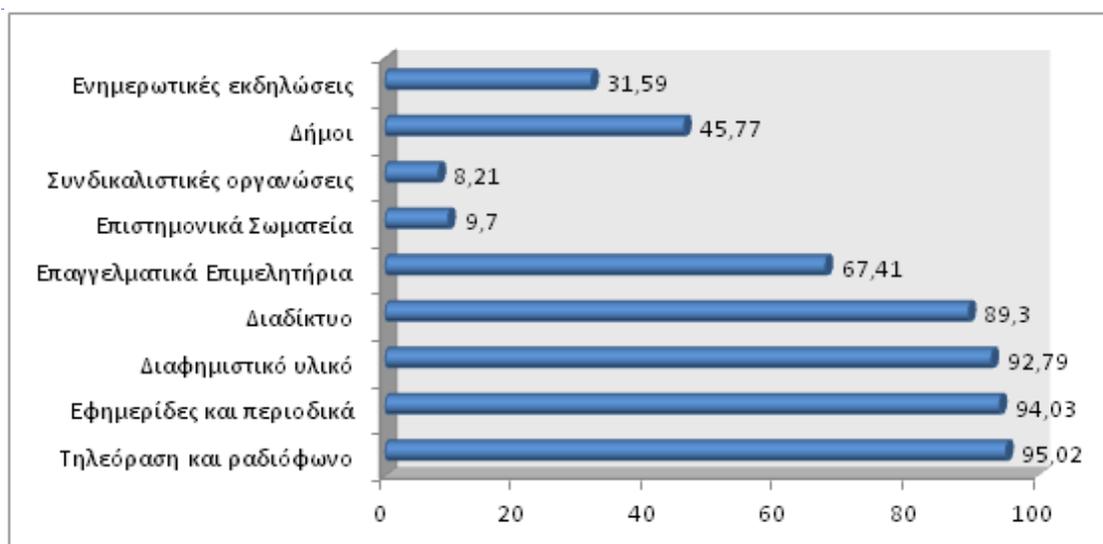
Ενημέρωση για κλαδικά θέματα και την αγορά εργασίας

Δημοφιλέστερο μέσο ενημέρωσης για θέματα που άπτονται των εξελίξεων του κλάδου δραστηριότητας αλλά και της αγοράς εργασίας αποτελεί η τηλεόραση και το ραδιόφωνο (95,02%). Ακολουθούν με μικρή διαφορά οι εφημερίδες, τα περιοδικά

(94,03%) και το διαφημιστικό υλικό (92,79%). Σημαντικό ενημερωτικό ρόλο λαμβάνει και το διαδίκτυο σύμφωνα με το 89,3%. Με σημαντική διαφορά έπονται τα επιμελητήρια (67,41%) και οι Δήμοι (45,77%). Τις τελευταίες θέσεις της κατάταξης λαμβάνουν τα επιστημονικά σωματεία (9,7%) και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις (8,21%).

Πίνακας 107: Μέσο ενημέρωσης για τις εξελίξεις στον κλάδο του δείγματος και στην αγορά εργασίας

Με ποιόν/ ποιούς από τους ακόλουθους τρόπους ενημερώνεστε για θέματα που αφορούν τις εξελίξεις στον κλάδο σας ή την αγορά εργασίας;	Ποσοστό
Τηλεόραση και ραδιόφωνο	95,02
Εφημερίδες και περιοδικά	94,03
Διαφημιστικό υλικό	92,79
Διαδίκτυο	89,30
Επαγγελματικά Επιμελητήρια	67,41
Επιστημονικά Σωματεία	9,70
Συνδικαλιστικές οργανώσεις	8,21
Δήμοι	45,77
Ενημερωτικές εκδηλώσεις	31,59

Διάγραμμα 38: Απεικόνιση του μέσου ενημέρωσης για τις εξελίξεις στον κλάδο του δείγματος και στην αγορά εργασίας

Σύνοψη αποτελεσμάτων έρευνας πεδίου σε επιχειρήσεις

- Ο μέσος αριθμός εργαζομένων ανήλθε σε 4,96. Κατά μέσο όρο το 20,92, αφορά σε εργαζομένους άνω των 50 ετών και το 22,06% σε εργαζομένους κάτω των 29 ετών.
- Απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι μόλις το 12,52% των εργαζομένων στις επιχειρήσεις του δείγματος. Η πλειονότητα των εργαζομένων (58,8%) είναι απόφοιτοι Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Τεχνικές γνώσεις και δεξιότητες είναι προτεραιότητα για τους κλάδους της μεταποίησης και των υπηρεσιών ενώ στους υπόλοιπους κλάδους προτεραιότητα αποτελούν οριζόντιες γνώσεις και δεξιότητες.
- Πολύ μικρό ποσοστό των επιχειρήσεων υλοποιεί ή συμμετέχει σε προγράμματα κατάρτισης – επιμόρφωσης. Ο κλάδος των υπηρεσιών παρουσιάζει τον υψηλότερο βαθμό υλοποίησης αντίστοιχων προγραμμάτων.
- Τεχνικά αντικείμενα είναι η θεματική με το υψηλότερο ποσοστό υλοποίησης στις επιχειρήσεις όλων των κλάδων που δήλωσαν ότι συμμετέχουν σε προγράμματα κατάρτισης – επιμόρφωσης. Την τελευταία θέση της κατάταξης κατέχουν τα οικονομικά αντικείμενα.
- Ανάγκη για ενίσχυση των οριζόντιων δεξιοτήτων προέκυψε στις επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου και εστίασης. Αντίθετα στις επιχειρήσεις της μεταποίησης, υπηρεσιών και τουριστικών καταλυμάτων επισημάνθηκε η ανάγκη για ενίσχυση εξειδικευμένων δεξιοτήτων.
- Σε πολύ μικρό αριθμό επιχειρήσεων παρατηρήθηκε αύξηση των θέσεων εργασίας κατά τους τελευταίους έξι μήνες. Στην συντριπτική πλειονότητα οι θέσεις απασχόλησης είτε μειώθηκαν είτε παρέμειναν σταθερές.
- Οι ερωτώμενοι εμφανίζονται πιο αισιόδοξοι για τις θέσεις εργασίας των επιχειρήσεων τους στο κοντινό μέλλον. Οι προβλέψεις για τις θέσεις εργασίας στον κλάδο τους είναι μετριασμένες.
- Παρατηρήθηκε χαμηλός βαθμός αποδοχής νεοεισερχόμενων στην αγορά εργασίας, σπουδαστών μαθητείας αλλά και φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Βασικότερη αιτία αποτελεί η έλλειψη ανάγκης για πρόσθετο προσωπικό και η προτίμηση σε έμπειρο εργατικό δυναμικό.
- Ως μεσαίας ένταση μπορούν να χαρακτηρισθούν οι επιχειρήσεις της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων όσον αφορά την καινοτομία.
- Η αύξηση της καινοτομίας και η αύξηση χρήσης της τεχνολογίας αποτελούν προτεραιότητες για τις επιχειρήσεις όλων των κλάδων.
- Τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες, διαφημιστικό υλικό και διαδίκτυο είναι οι τρόποι με τους οποίους ενημερώνονται οι επιχειρήσεις για θέματα που αφορούν τις εξελίξεις στον κλάδο τους και την αγορά εργασίας. Με σημαντική διαφορά έπονται τα Επαγγελματικά Επιμελητήρια.

4.5 Συγκεντρωτική απεικόνιση των κύριων ευρημάτων της έρευνας πεδίου

Πίνακας 108: Συγκεντρωτική απεικόνιση των ευρημάτων της έρευνας πεδίου

ΈΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ ΣΕ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ	ΈΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ ΣΕ ΑΝΕΡΓΟΥΣ	ΈΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
1. Οι εργαζόμενοι του δείγματος εργάζονται κατά μέσο όρο 14,67 έτη. Έχουν αλλάξει κατά μέσο όρο 2,89 εργοδότες και 1,85 αντικείμενα εργασίας.	1. Η απόλυση από την εργασία αποτελεί τη βασικότερη αιτία ανεργίας. Δυσκολίες στην εύρεση εργασίας αντιμετωπίζει το 54,88% του δείγματος.	1. Ο μέσος αριθμός εργαζομένων ανήλθε σε 4,96. Κατά μέσο όρο το 20,92, αφορά σε εργαζομένους άνω των 50 ετών και το 22,06% σε εργαζομένους κάτω των 29 ετών.
2. Εμφανίζουν υψηλό βαθμό ανταπόκρισης των γνώσεων και δεξιοτήτων τους με τις ανάγκες του επαγγέλματος τους. Ο χαμηλότερος δείκτης ανταπόκρισης προέκυψε στους ιδιωτικούς υπαλλήλους και ο υψηλότερος στους επιχειρηματίες.	2. Το 94% των ερωτηθέντων βρίσκεται σε διαδικασία αναζήτησης εργασίας.	2. Απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι μόλις το 12,52% των εργαζομένων στις επιχειρήσεις του δείγματος. Η πλειονότητα των εργαζομένων (58,8%) είναι απόφοιτοι Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
3. Παρατηρήθηκε στατιστική εξάρτηση μεταξύ του ωραρίου και της αυτοαξιολόγησης των γνώσεων και δεξιοτήτων με τους εποχιακούς εργαζομένους να εμφανίζουν το χαμηλότερο δείκτη ανταπόκρισης σε σχέση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.	3. Μέσω του κοινωνικού – οικογενειακού περιβάλλοντος αναζητά εργασία το 88,14% του δείγματος. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει το διαδίκτυο και τα ΜΜΕ ενώ χαμηλότερα βρίσκεται ο ΟΑΕΔ.	3. Τεχνικές γνώσεις και δεξιότητες είναι προτεραιότητα για τους κλάδους της μεταποίησης και των υπηρεσιών ενώ στους υπόλοιπους κλάδους προτεραιότητα αποτελούν οριζόντιες γνώσεις και δεξιότητες.
4. Η αναβάθμιση εξειδικευμένων προσόντων αποτελεί προϋπόθεση για την επαγγελματική εξέλιξη σύμφωνα με το 47,85% των ερωτηθέντων. Ελαφρώς μικρότερο ποσοστό έλαβε η αναβάθμιση των γενικών προσόντων (44,46%).	4. Η συντριπτική πλειοψηφία αναζητεί μισθωτή εργασία. Μόλις το 12,88% σκοπεύει να ξεκινήσει επιχειρηματική δραστηριότητα.	4. Πολύ μικρό ποσοστό των επιχειρήσεων υλοποιεί ή συμμετέχει σε προγράμματα κατάρτισης – επιμόρφωσης. Ο κλάδος των υπηρεσιών παρουσιάζει τον υψηλότερο βαθμό υλοποίησης αντίστοιχων προγραμμάτων.
5. Χαμηλό ποσοστό (12,39%) έχει συμμετάσχει σε προγράμματα κατάρτισης – επιμόρφωσης. Τα υψηλότερα ποσοστά αναδείχθηκαν στους ιδιωτικούς υπαλλήλους και σε εργαζομένους υψηλότερης εισοδηματικής κλίμακας.	5. Οι ερωτηθέντες άνεργοι κρίνουν ότι οι γνώσεις και δεξιότητες που κατέχουν ανταποκρίνονται σε υψηλό βαθμό στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.	5. Τεχνικά αντικείμενα είναι η θεματική με το υψηλότερο ποσοστό υλοποίησης στις επιχειρήσεις όλων των κλάδων που δήλωσαν ότι συμμετέχουν σε προγράμματα κατάρτισης – επιμόρφωσης. Την τελευταία θέση της κατάταξης κατέχουν τα οικονομικά αντικείμενα.
6. Η συμμετοχή σε προγράμματα συνέβαλλε	6. Μόλις το 10,15% του δείγματος έχει συμμετάσχει σε	6. Ανάγκη για ενίσχυση των οριζόντιων δεξιοτήτων

ΈΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ ΣΕ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ	ΈΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ ΣΕ ΑΝΕΡΓΟΥΣ	ΈΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
περισσότερο στην αναβάθμιση των γενικών και εξειδικευμένων προσόντων και στην αύξηση της αποδοτικότητας. Αντίθετα είχαν χαμηλότερη επίδραση στη βελτίωση της θέσης εργασίας.	πρόγραμμα κατάρτισης – επιμόρφωσης. Παρατηρούνται σημαντικές διαφορές μεταξύ των Περιφερειακών ενοτήτων με την Π.Ε. Λευκάδας να εμφανίζει τα υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής.	προέκυψε στις επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου και εστίασης. Αντίθετα στις επιχειρήσεις της μεταποίησης, υπηρεσιών και τουριστικών καταλυμάτων επισημάνθηκε η ανάγκη για ενίσχυση εξειδικευμένων δεξιοτήτων.
7. Το 52% του δείγματος δήλωσε πρόθυμο να συμμετάσχει σε μελλοντικά προγράμματα κατάρτισης – επιμόρφωσης με το μεγαλύτερο ποσοστό να προέρχεται από τους ιδιωτικούς υπαλλήλους και ειδικά τους εργαζομένους εποχιακής απασχόλησης.	7. Η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων μπορεί να θεωρηθεί επαρκής, κυρίως όσον αφορά την αναβάθμιση γενικών και εξειδικευμένων προσόντων. Χαμηλότερη αποτελεσματικότητα ωστόσο εμφανίζουν στην συμβολή στην εύρεση εργασίας.	7. Σε πολύ μικρό αριθμό επιχειρήσεων παρατηρήθηκε αύξηση των θέσεων εργασίας κατά τους τελευταίους έξι μήνες. Στην συντριπτική πλειονότητα οι θέσεις απασχόλησης είτε μειώθηκαν είτε παρέμειναν σταθερές.
8. Η πλειονότητα του δείγματος επιθυμεί να συμμετάσχει σε προγράμματα βελτίωσης οριζόντιων δεξιοτήτων.	8. Πιστοποίηση έλαβε το 75,44% των ανέργων που συμμετείχε σε πρόγραμμα κατάρτισης.	8. Οι ερωτώμενοι εμφανίζονται πιο αισιόδοξοι για τις θέσεις εργασίας των επιχειρήσεων τους στο κοντινό μέλλον. Οι προβλέψεις για τις θέσεις εργασίας στον κλάδο τους είναι μετριασμένες.
	9. Υψηλότερο ποσοστό του δείγματος δηλώνει πρόθυμο να συμμετάσχει σε μελλοντικά προγράμματα επιμόρφωσης. Στην Π.Ε. Κέρκυρας παρατηρείται το υψηλότερο ποσοστό.	9. Παρατηρήθηκε χαμηλός βαθμός αποδοχής νεοεισερχόμενων στην αγορά εργασίας, σπουδαστών μαθητείας αλλά και φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Βασικότερη αιτία αποτελεί η έλλειψη ανάγκης για πρόσθετο προσωπικό και η προτίμηση σε έμπειρο εργατικό δυναμικό.
	10. Οι ερωτηθέντες άνεργοι ενδιαφέρονται πρωτίστως για προγράμματα ενίσχυσης οριζόντιων δεξιοτήτων.	10. Ως μεσαίας ένταση μπορούν να χαρακτηρισθούν οι επιχειρήσεις της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων όσον αφορά την καινοτομία.
	11. Αποτελεσματικότερος τρόπος ενημέρωσης για προγράμματα κατάρτισης είναι το διαδικτυο. Ακολουθεί το διαφημιστικό υλικό ενώ έπονται με διαφορά ο τύπος και η τηλεόραση.	11. Η αύξηση της καινοτομίας και η αύξηση χρήσης της τεχνολογίας αποτελούν προτεραιότητες για τις επιχειρήσεις όλων των κλάδων.
		12. Τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες, διαφημιστικό υλικό και διαδικτυο είναι οι τρόποι με τους οποίους ενημερώνονται οι

ΈΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ ΣΕ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ	ΈΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ ΣΕ ΑΝΕΡΓΟΥΣ	ΈΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
		επιχειρήσεις για θέματα που αφορούν τις εξελίξεις στον κλάδο τους και την αγορά εργασίας. Με σημαντική διαφορά έπονται τα Επαγγελματικά Επιμελητήρια.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Βιβλιογραφία - πηγές

- 1) Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ιονίων Νήσων 2014- 2020
- 2) Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (Απρίλιος 2015)
- 3) Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ)
- 4) Eurostat
- 5) Πληροφοριακό Σύστημα ΕΡΓΑΝΗ
- 6) Μελέτη ΕΙΕΑΔ, Ολυμπία Καμινιώτη, Σταύρος Γαβρόγλου, ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ- ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2015.
- 7) Μελέτη ΕΙΕΑΔ, Ολυμπία Καμινιώτη, ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΑΝΕΡΓΩΝ
- 8) Μελέτη του ΙΝΕ της ΓΣΕΕ, Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση, Ετήσια Έκθεση 2011

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: Ερωτηματολόγια

«ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ»

1. Φύλο:

Άνδρας		Γυναίκα	
--------	--	---------	--

2. Ποια είναι η εργασιακή σας κατάσταση σήμερα;

A. Εργαζόμενος/η	
B. Άνεργος/η	
Γ. Άλλο (πχ. συνταξιούχος, οικιακά, σπουδαστής/ φοιτητής)	

[Σημείωση: εάν ο ερωτώμενος απαντήσει το πεδίο (Γ) η συνέντευξη διακόπτεται. Σε περίπτωση που απαντήσει το πεδίο (B) παραπέμπεται στο ερωτηματολόγιο προς ανέργους]

3. Εάν στην ερώτηση 2 η απάντηση είναι Εργαζόμενος/η προσδιορίστε το είδος εργασίας σας;

A. Ιδιωτικός Υπάλληλος (προσδιορίστε: α) το καθεστώς απασχόλησης - πλήρης ή μερική απασχόληση, εποχική εργασία κλπ. και β) την ειδικότητα).	
B. Δημόσιος Υπάλληλος	
Γ. Ελεύθερος Επαγγελματίας (προσδιορίστε την ειδικότητα)	
Δ. Επιχειρηματίας	
Ε. Αγρότης / Αλιέας	

[Σημείωση: η συνέντευξη διακόπτεται εάν ο ερωτώμενος απαντήσει το πεδίο (B). Σε περίπτωση που ο ερωτώμενος απαντήσει το πεδίο (Δ) παραπέμπεται στο ερωτηματολόγιο των επιχειρήσεων και στην περίπτωση που απαντήσει το πεδίο (Γ) εφόσον δεν απασχολεί προσωπικό συνεχίζει το ερωτηματολόγιο, ενώ στην αντίθετη περίπτωση παραπέμπεται στο ερωτηματολόγιο των επιχειρήσεων]

4. Σε ποια ηλικιακή ομάδα ανήκετε;

5. Ποια είναι η κατάσταση;

<29 ετών	
30 έως και 39 ετών	
40 έως και 49 ετών	
50 έως και 59 ετών	
>60	

οικογενειακή σας

Άγαμος/η	
Έγγαμος/ η	
Διαζευγμένο (η)/ Εν διαστάσει	
Χήρος/α	
Αρχηγός μονογονεϊκής οικογένειας	
ΔΞ/ΔΑ	

6. Ποιο είναι το επίπεδο σπουδών σας;

Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (απόφοιτος/η Δημοτικού)	
Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (απόφοιτος/η Γυμνασίου)	
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (απόφοιτος/η Γενικού ή Επαγγελματικού Λυκείου)	
Μεταλυκειακή Μη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (ΙΕΚ, Κέντρα Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης)	
Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Πτυχίο, Μεταπτυχιακό, Διδακτορικό)	
Άλλο (προσδιορίστε):	

7. Πόσα έτη εργάζεστε συνολικά;

8. Στο πλαίσιο του εργασιακού σας βίου πόσες θέσεις εργασίας (εργοδότες) έχετε αλλάξει;

9. Στο πλαίσιο του εργασιακού σας βίου πόσα αντικείμενα εργασίας έχετε αλλάξει (είτε στον ίδιο, είτε σε άλλον εργοδότη);

10. Ποια είναι η τωρινή θέση εργασίας (αναφέρατε την ειδικότητα);

--

11. Σε ποιο βαθμό εκτιμάτε ότι οι γνώσεις και δεξιότητες που διαθέτετε ανταποκρίνονται στις ανάγκες της θέσης εργασίας που κατέχετε;

	Καθόλου	Όχι και τόσο	Αρκετά	Πολύ	ΔΞ/ΔΑ
Γνώσεις					
Δεξιότητες					

12. Σε ότι αφορά την επαγγελματική σας εξέλιξη, ποιες από τις παρακάτω ενέργειες εκτιμάται ότι θα συμβάλλουν θετικά σε αυτή;

Αναβάθμιση γενικών προσόντων	
Αναβάθμιση εξειδικευμένων επαγγελματικών προσόντων	
Αλλαγή θέσης εργασίας εντός της επιχείρησης	
Εύρεση θέσης εργασίας σε άλλη επιχείρηση εντός του ίδιου κλάδου	
Εύρεση θέσης εργασίας σε άλλο κλάδο (να προσδιοριστεί ο κλάδος)	
Άλλο (προσδιορίστε):	

13. Έχετε παρακολουθήσει στο παρελθόν ποτέ κάποιο πρόγραμμα / σεμινάριο κατάρτισης/ επιμόρφωσης;

ΝΑΙ		ΟΧΙ	
-----	--	-----	--

14. Εάν στην ερώτηση 13 απαντήσατε ΝΑΙ, σε ποιο βαθμό το/ τα πρόγραμμα (τα) που παρακολουθήσατε συνέβαλλε(αν) στα ακόλουθα:

	Καθόλου	Όχι και τόσο	Αρκετά	Πολύ	ΔΞ/ΔΑ
Αναβάθμιση γενικών προσόντων					
Αναβάθμιση εξειδικευμένων επαγγελματικών προσόντων που σχετίζονται με τη θέση εργασίας					
Διατήρηση της θέσης εργασίας					
Βελτίωση της θέσης εργασίας εντός της επιχείρησης (αλλαγή θέσης εργασίας)					
Βελτίωση της θέσης εργασίας σε άλλη επιχείρηση (αλλαγή εργοδότη)					
Αύξηση της αποδοτικότητας					

15. Εάν στην ερώτηση 13 απαντήσατε ΝΑΙ, λάβατε κάποια πιστοποίηση στο πλαίσιο του (των) προγράμματος (των) που συμμετείχατε:

ΝΑΙ		ΟΧΙ	
-----	--	-----	--

16. Εάν στην ερώτηση 15 απαντήσατε ΝΑΙ, τί είδους πιστοποίηση λάβατε; (πολλαπλών επιλογών)

Σε οριζόντιες δεξιότητες (ΤΠΕ, γραπτός και προφορικός λόγος, αριθμητική ικανότητα κλπ.)	
Σε δεξιότητες που σχετίζονται με συγκεκριμένο επάγγελμα ή ειδικότητα (πχ. υπηρεσίες φύλαξης, ενεργειακοί επιθεωρητές κλπ.). Παρακαλούμε αναφέρατε	

17. Σας ενδιαφέρει στο μέλλον να παρακολουθήσετε κάποιο πρόγραμμα / σεμινάριο κατάρτισης/ επιμόρφωσης;

ΝΑΙ		ΟΧΙ	
-----	--	-----	--

18. Εάν στην ερώτηση 17 απαντήσατε ΝΑΙ, παρακαλούμε επιλέξτε το πεδίο ενδιαφέροντός σας (πολλαπλών επιλογών):

Οριζόντιες δεξιότητες (ΤΠΕ, ξένες γλώσσες, τρόποι επικοινωνίας, επιχειρηματικότητα κλπ.). Αναφέρατε	
Επαγγελματικές δεξιότητες. Αναφέρατε	

19. Με ποιόν/ποιούς από τους ακόλουθους τρόπους για προγράμματα κατάρτισης/ επιμόρφωσης και εν γένει θέματα που αφορούν τη βελτίωση των δεξιοτήτων σας;

1. Τηλεόραση και ραδιόφωνο	
2. Εφημερίδες και περιοδικά	
3. Διαφημιστικό υλικό	
4. Διαδίκτυο	
5. Επαγγελματικά Επιμελητήρια	
6. Επιστημονικά Σωματεία	
7. Συνδικαλιστικές οργανώσεις	
8. Επιχείρηση (εργοδότης)	

9. Άλλο	
---------	--

20. Για στατιστικούς λόγους, παρακαλούμε όπως δηλώσετε ποιο είναι το ετήσιο ατομικό σας εισόδημα (για το οικονομικό έτος 2014);

0 – 10.000 €	
10.001 – 20.000 €	
20.001 – 30.000 €	
30.001 € και άνω	
ΔΞ/ΔΑ	

Σας ευχαριστούμε πολύ για τη συνεργασία.

«ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ
ΝΗΣΩΝ»

21. Φύλο:

Άνδρας		Γυναίκα	
--------	--	---------	--

22. Ποια είναι η εργασιακή σας κατάσταση σήμερα;

A. Εργαζόμενος/η	
B. Άνεργος/η	
Γ. Άλλο (πχ. συνταξιούχος, οικιακά, σπουδαστής/ φοιτητής)	

[Σημείωση: εάν ο ερωτώμενος απαντήσει το πεδίο (Γ) η συνέντευξη διακόπτεται. Σε περίπτωση που απαντήσει το πεδίο (Α) παραπέμπεται στο ερωτηματολόγιο προς εργαζομένους]

23. Εάν στην ερώτηση 2 η απάντηση είναι Άνεργος/η, προσδιορίστε:

23.1 Τους μήνες ανεργίας:

23.2 Τους μήνες αναζήτησης εργασίας:

24. Πότε και ποια ήταν η τελευταία απασχόλησή σας σε θέση εργασίας;

25. Σε ποια ηλικιακή ομάδα ανήκετε;

18 έως και 24 ετών	
25 έως και 29 ετών	
30 έως και 49 ετών	
50 ετών και άνω	

26. Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

Άγαμος/η	
Έγγαμος/ η	
Διαζευγμένο (η)/ Εν	

διαστάσει	
Χήρος/α	
Αρχηγός μονογονεϊκής οικογένειας	
ΔΞ/ΔΑ	

27. Ποιο είναι το επίπεδο σπουδών σας;

Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (απόφοιτος/η Δημοτικού)	
Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (απόφοιτος/η Γυμνασίου)	
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (απόφοιτος/η Γενικού ή Επαγγελματικού Λυκείου)	
Μεταλυκειακή Μη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (ΙΕΚ, Κέντρα Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης)	
Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Πτυχίο, Μεταπτυχιακό, Διδακτορικό)	
Άλλο (προσδιορίστε):	

28. Ποιοι είναι οι λόγοι που βρίσκεστε σε καθεστώς ανεργίας; (πολλαπλών επιλογών)

Απολύθηκα από την εργασία	
Αποχώρησα από την εργασία	
Διέκοψα την επιχειρηματική μου δραστηριότητα (αφορά τους ελεύθερους επαγγελματίες)	
Δεν έχω ξεκινήσει την αναζήτηση εργασίας	
Αναζητώ εργασία αλλά δεν βρίσκω	
Άλλο (προσδιορίστε):	

29. Αυτή την περίοδο αναζητείτε εργασία;

ΝΑΙ		ΟΧΙ	
-----	--	-----	--

30. Εάν η απάντηση στην ερώτηση 9 είναι ΝΑΙ, ποιους τρόπους εξεύρεσης εργασίας χρησιμοποιείτε; (πολλαπλών επιλογών)

Από τον ΟΑΕΔ - ΚΠΑ	
Από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες, έντυπα κλπ)	
Από το διαδίκτυο (internet) - ηλεκτρονικές πλατφόρμες	

εύρεσης εργασίας (πλην του ΟΑΕΔ)	
Από συγγενείς, φίλους, γνωστούς κλπ	
Άλλο (προσδιορίστε):	

31. Εάν η απάντηση στην ερώτηση 9 είναι ΝΑΙ, σας ενδιαφέρει να βρείτε μισθωτή εργασία ή να ξεκινήσετε κάποια δική σας επιχειρηματική δραστηριότητα;

Μισθωτή εργασία		
Έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας.		Αναφέρατε τον κλάδο ή/και αντικείμενο: ....

32. Σε ποιο βαθμό εκτιμάτε ότι οι γνώσεις και δεξιότητες που διαθέτετε ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας;

	Καθόλου	Όχι και τόσο	Αρκετά	Πολύ	ΔΞ/ΔΑ
Γνώσεις					
Δεξιότητες					

33. Έχετε παρακολουθήσει στο παρελθόν κάποιο πρόγραμμα / σεμινάριο κατάρτισης/ επιμόρφωσης;

ΝΑΙ		ΟΧΙ	
-----	--	-----	--

34. Εάν στην ερώτηση 13 απαντήσατε ΝΑΙ, σε ποιο βαθμό το πρόγραμμα/τα που παρακολουθήσατε συνέβαλλε/αν στα ακόλουθα:

	Καθόλου	Όχι και τόσο	Αρκετά	Πολύ	ΔΞ/ΔΑ
Εύρεση θέσης εργασίας					
Αναβάθμιση γενικών προσόντων					
Αναβάθμιση εξειδικευμένων επαγγελματικών προσόντων					

35. Εάν στην ερώτηση 13 απαντήσατε ΝΑΙ, λάβατε κάποια πιστοποίηση στο πλαίσιο του (των) προγράμματος (των) που συμμετείχατε:

ΝΑΙ		ΟΧΙ	
-----	--	-----	--

36. Εάν στην ερώτηση 15 απαντήσατε ΝΑΙ, τί είδους πιστοποίηση λάβατε; (πολλαπλών επιλογών)

Σε οριζόντιες δεξιότητες (ΓΠΕ, γραπτός και προφορικός λόγος, αριθμητική ικανότητα κλπ.)	
Σε δεξιότητες που σχετίζονται με συγκεκριμένο επάγγελμα ή ειδικότητα (πχ. υπηρεσίες φύλαξης, ενεργειακοί επιθεωρητές κλπ.). Παρακαλούμε αναφέρατε	

37. Σας ενδιαφέρει στο μέλλον να παρακολουθήσετε κάποιο πρόγραμμα / σεμινάριο κατάρτισης/ επιμόρφωσης;

ΝΑΙ		ΟΧΙ	
-----	--	-----	--

38. Εάν στην ερώτηση 17 απαντήσατε ΝΑΙ, παρακαλούμε επιλέξτε το πεδίο ενδιαφέροντός σας (πολλαπλών επιλογών):

Οριζόντιες δεξιότητες (ΓΠΕ, ξένες γλώσσες, τρόποι επικοινωνίας, επιχειρηματικότητα κλπ.). Αναφέρατε	
Επαγγελματικές δεξιότητες. Αναφέρατε	

39. Με ποιόν/ποιούς από τους ακόλουθους τρόπους για προγράμματα κατάρτισης/ επιμόρφωσης και εν γένει θέματα που αφορούν την αγορά εργασίας (θέσεις εργασίας, προγράμματα κατάρτισης κλπ.);

10. Τηλεόραση και ραδιόφωνο	
11. Εφημερίδες και περιοδικά	
12. Διαφημιστικό υλικό	
13. Διαδίκτυο	
14. Επαγγελματικά Επιμελητήρια	
15. Επιστημονικά Σωματεία	
16. Συνδικαλιστικές οργανώσεις	
17. Επιχείρηση (εργοδότης)	
18. Άλλο	

Σας ευχαριστούμε πολύ για τη συνεργασία.

«ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ
ΝΗΣΩΝ»

Δημογραφικά στοιχεία επιχείρησης

40. Θέση στην επιχείρηση του ερωτώμενου:

Επιχειρηματίας – Ιδιοκτήτης	
Γενικός Δ/ντής της Επιχείρησης	
Υπεύθυνος Ανθρώπινου Δυναμικού	
Άλλη (παρακαλώ αναφέρατε):	

41. Έτος ίδρυσης της επιχείρησης:

42. Νομική μορφή της επιχείρησης:

Ατομική	
Ομόρρυθμη Εταιρεία (Ο.Ε.)	
Ετερόρρυθμη Εταιρεία (Ε.Ε.)	
Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)	
Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.)/ Α.Ε.Β.Ε.	
Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία (Ι.Κ.Ε.)	
Άλλη (παρακαλώ αναφέρατε):	

43. Σε ποια Περιφερειακή Ενότητα δραστηριοποιείται η επιχείρησή σας (έδρα ή/και τοπικό κατάστημα); (δυνατότητα πολλαπλών επιλογών)

1. Λευκάδας	
2. Κέρκυρας	
3. Ιθάκης	
4. Ζακύνθου	
5. Κεφαλληνίας	

44. Ποιος είναι ο κύριος κλάδος δραστηριότητας της επιχείρησής σας;

45. Ποιος είναι ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών της επιχείρησής σας;

0 έως και 1.000.000€	
1.000.001 έως και 2.000.000€	
2.000.001€ έως και 10.000.000€	
Άνω των 10.000.000€	

Χαρακτηριστικά εργαζομένων της επιχείρησης

46. Πόσα άτομα απασχολούνται σήμερα στην επιχείρησή σας;

47. Πόσα από τα άτομα που απασχολούνται στην επιχείρησή σας είναι άνω των 50 ετών;

48. Πόσα από τα άτομα που απασχολούνται στην επιχείρησή σας είναι κάτω των 30 ετών;

49. Σε ότι αφορά το μορφωτικό επίπεδο των εργαζομένων στην επιχείρησή σας, ποιος είναι ο αριθμός;

Των αποφοίτων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Λύκειο – γενικό ή επαγγελματικό, σχολές μαθητείας)	
---	--

50. Ποια

είναι η

εκτιμώμενη κατανομή κατά φύλο των εργαζομένων στην επιχείρησή σας;
(συμπληρώστε το εκτιμώμενο ποσοστό, ώστε το άθροισμα να είναι 100%)

ΟΑΕΔ)	
Των αποφοίτων Μεταλυκειακής Μη Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κέντρα Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης κλπ.)	
Των αποφοίτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευση (Πτυχίο, Μεταπτυχιακό, Διδακτορικό)	
Άλλο (παρακαλώ προσδιορίστε)	

ΑΝΔΡΕΣ	
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	

Διάγνωση αναγκών

51. Ποια/ες είναι η/οι πιο/ες σημαντική/ες επαγγελματική ειδικότητα/ες για την επιχείρησή σας και για αυτές ποιες είναι οι απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες;

Επαγγελματική Ειδικότητα	Γνώσεις (Εκπαιδευτικό επίπεδο)	Δεξιότητες

52. Πόσο συχνά υλοποιείτε προγράμματα κατάρτισης – επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού της επιχείρησης;

Ποτέ	
Σπάνια	
Συχνά	
Αρκετά Συχνά	
Πολύ Συχνά	

53. Εάν στην ερώτηση 13 απαντήσατε «Συχνά» ή «Αρκετά Συχνά» ή «Πολύ Συχνά»: σε ποια θεματικά αντικείμενα εκπαιδεύεται συνήθως το ανθρώπινο δυναμικό της επιχείρησης;

Τεχνικά αντικείμενα	
Οικονομικά αντικείμενα	
Διοικητικά θέματα	
Δεξιότητες πληροφορικής	

Εξειδικευμένα αντικείμενα πληροφορικής	
Άλλο (αναφέρατε):.....	

54. Σε περίπτωση που έχετε εντοπίσει κάποιες εκπαιδευτικές ανάγκες των εργαζομένων της επιχείρησής σας, αναφέρατε συνοπτικά τα θεματικά αντικείμενα

A. Σε οριζόντιες δεξιότητες (ΤΠΕ, γλώσσα, επικοινωνιακές δεξιότητες, οργανωτικές ικανότητες κλπ.). Αναφέρατε	
B. Σε εξειδικευμένες δεξιότητες. Αναφέρατε	
Γ. ΔΞ/ ΔΑ	

55. Σε σχέση με έξι μήνες πριν, οι θέσεις εργασίας στην επιχείρησή σας:

Αυξήθηκαν	
Μειώθηκαν	
Παρέμειναν ίδιες	

56. Υπάρχουν αυτή τη στιγμή κενές θέσεις εργασίας στην επιχείρησή σας;

ΝΑΙ	
ΟΧΙ	

57. Εάν στην ερώτηση 17 απαντήσατε ΝΑΙ: σε ποιες επαγγελματικές ειδικότητες υπάρχουν κενές θέσεις και ποιο είναι το εκπαιδευτικό επίπεδο που απαιτείται για τις θέσεις αυτές;

Κενές θέσεις που υπάρχουν στην επιχείρηση			
Αριθμός	Επαγγελματική Ειδικότητα	Εκπαιδευτικό επίπεδο	Εξειδίκευση/ ειδικές απαιτήσεις

58. Πρόκειται να δημιουργηθούν κενές θέσεις στην επιχείρησή σας στους επόμενους τρεις μήνες;

ΝΑΙ	
ΟΧΙ	

59. Εάν στην ερώτηση 19 απαντήσατε ΝΑΙ: σε ποιες επαγγελματικές ειδικότητες θα δημιουργηθούν κενές θέσεις (τοπικό κατάστημα) και ποιο είναι το εκπαιδευτικό επίπεδο που απαιτείται για τις θέσεις αυτές;

Κενές θέσεις που θα δημιουργηθούν στην επιχείρηση			
Αριθμός	Επαγγελματική Ειδικότητα	Εκπαιδευτικό επίπεδο	Εξειδίκευση/ ειδικές απαιτήσεις

60. Πιστεύετε ότι οι θέσεις εργασίας στον κλάδο σας θα αυξηθούν στο επόμενο τρίμηνο;

ΝΑΙ	
ΟΧΙ	
ΔΞ/ΔΑ	

61. Σε ποιον βαθμό θα σας ενδιέφερε να διαθέσετε θέσεις απόκτησης εργασιακής εμπειρίας ή/και πρακτικής άσκησης;

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	ΔΞ/ΔΑ
Απόκτηση εργασιακής εμπειρίας για νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας					
Πρακτική άσκηση σπουδαστών μαθητείας					
Πρακτική άσκηση φοιτητών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (φοιτητές Πανεπιστημίων & ΤΕΙ)					

22.1. Εάν απαντήσατε Καθόλου ή Λίγο, για ποιούς από τους παρακάτω λόγους έχετε μειωμένο ενδιαφέρον;

- Δεν υπάρχει ανάγκη αυτή τη στιγμή στην επιχείρηση
- Προτιμάται έμπειρος υπάλληλος
- Χρονοβόρες και γραφειοκρατικές διαδικασίες
- Δεν γνωρίζουμε τη σχετική διαδικασία
- Άλλο (περιγράψτε) .....

22.2. Εάν απαντήσατε Αρκετά ή Πολύ, πόσες θέσεις απόκτησης εργασιακής εμπειρίας ή / και πρακτικής άσκησης θα μπορούσε να διαθέσει η επιχείρησή σας και σε ποιες ειδικότητες;

Θέσεις απόκτησης εργασιακής εμπειρίας ή / και πρακτικής άσκησης	
Αριθμός	Ειδικότητα

62. Για κάθε μία από τις παρακάτω διαστάσεις της «καινοτομίας» πως αξιολογείτε την επιχείρησή σας;

	Χαμηλής έντασης	Μεσαίας έντασης	Υψηλής έντασης	ΔΞ/ΔΑ
1. Καινοτομία προϊόντος ή υπηρεσίας				
2. Καινοτομία διαδικασιών				
3. Καινοτομία οργάνωσης				

63. Ποιές από τις παρακάτω δράσεις παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την επιχείρησή σας; (πολλαπλών επιλογών)

1. Αύξηση της καινοτομίας στην επιχείρηση	
2. Συνεργασία με Πανεπιστήμια ή/και Ερευνητικά Ιδρύματα	
3. Συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα	
4. Συμμετοχή σε επιχειρηματικά δίκτυα ή επιχειρηματικές συνεργασίες	
5. Αύξηση της χρήσης ψηφιακής ή / και ειδικής τεχνολογίας στην επιχείρηση	
6. Εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού της επιχείρησης	
7. ΔΞ/ ΔΑ	

64. Με ποιόν/ ποιούς από τους ακόλουθους τρόπους ενημερώνεστε για θέματα που αφορούν τις εξελίξεις στον κλάδο σας ή την αγορά εργασίας; (πολλαπλών επιλογών)

19. Τηλεόραση και ραδιόφωνο	
20. Εφημερίδες και περιοδικά	
21. Διαφημιστικό υλικό	
22. Διαδίκτυο	
23. Επαγγελματικά Επιμελητήρια	
24. Επιστημονικά Σωματεία	
25. Συνδικαλιστικές οργανώσεις	
26. Δήμοι	
27. Ενημερωτικές εκδηλώσεις	
28. Άλλο	

Σας ευχαριστούμε πολύ για τη συνεργασία.

Ευρετήριο Πινάκων και Σχημάτων

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΜΟΝΟΨΗΦΙΟΥ ΣΤΑΚΟΔ, 2008-2015, Β' ΤΡΙΜΗΝΟ ΣΤΗΝ ΠΙΝ.	12
ΠΙΝΑΚΑΣ 2 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΙΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ, 2008, 2015	17
ΠΙΝΑΚΑΣ 3 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΑΡΡΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΠΙΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ, 2008, 2015	22
ΠΙΝΑΚΑΣ 4 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΘΗΛΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΙΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ, 2008, 2015	27
ΠΙΝΑΚΑΣ 5 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΙΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, 2008	31
ΠΙΝΑΚΑΣ 6 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΙΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, 2015	35
ΠΙΝΑΚΑΣ 7 ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ 2ΨΗΦΙΟΥ ΣΤΑΚΟΔ ΠΟΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΠΛΕΙΟΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΠΙΝ, 2015	38
ΠΙΝΑΚΑΣ 8 ΔΥΝΑΜΙΚΟΙ, ΣΤΑΘΕΡΟΙ ΚΑΙ ΦΘΙΝΟΝΤΕΣ 2ΨΗΦΙΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΣΤΗΝ ΠΙΝ	39
ΠΙΝΑΚΑΣ 9 ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ 3ΨΗΦΙΟΥ ΣΤΑΚΟΔ ΠΟΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΠΛΕΙΟΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΠΙΝ, 2015	40
ΠΙΝΑΚΑΣ 10 ΔΥΝΑΜΙΚΟΙ, ΣΤΑΘΕΡΟΙ ΚΑΙ ΦΘΙΝΟΝΤΕΣ 3ΨΗΦΙΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΣΤΗΝ ΠΙΝ	41
ΠΙΝΑΚΑΣ 11 ΔΥΝΑΜΙΚΑ, ΣΤΑΘΕΡΑ ΚΑΙ ΦΘΙΝΟΝΤΑ 2ΨΗΦΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ 2ΨΗΦΙΑ	44
ΠΙΝΑΚΑΣ 12 ΔΥΝΑΜΙΚΑ, ΣΤΑΘΕΡΑ ΚΑΙ ΦΘΙΝΟΝΤΑ 3ΨΗΦΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	47
ΠΙΝΑΚΑΣ 13 ΡΟΕΣ ΜΙΣΘΩΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΙΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΗΝΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 2015 ΚΑΙ 2014	54
ΠΙΝΑΚΑΣ 14: ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	57
ΠΙΝΑΚΑΣ 15: ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΟΑΕΔ	58
ΠΙΝΑΚΑΣ 16: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2014-2015	58
ΠΙΝΑΚΑΣ 17: ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ	58
ΠΙΝΑΚΑΣ 18: Ι.Ε.Κ. ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	59
ΠΙΝΑΚΑΣ 19: ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΚΑΙ Τ.Ε.Ι. ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	60
ΠΙΝΑΚΑΣ 20: ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	61
ΠΙΝΑΚΑΣ 21: ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΜΕΘΟΔΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ	63
ΠΙΝΑΚΑΣ 22: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	64
ΠΙΝΑΚΑΣ 23: ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΦΥΛΟ	64
ΠΙΝΑΚΑΣ 24: ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	64
ΠΙΝΑΚΑΣ 25: ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΩΡΑΡΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	65
ΠΙΝΑΚΑΣ 26: ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑ	65
ΠΙΝΑΚΑΣ 27: ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	65
ΠΙΝΑΚΑΣ 28: ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	66
ΠΙΝΑΚΑΣ 29: ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	66
ΠΙΝΑΚΑΣ 30: ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	66
ΠΙΝΑΚΑΣ 31: ΒΑΘΜΟΣ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ	68
ΠΙΝΑΚΑΣ 32: ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	68
ΠΙΝΑΚΑΣ 33: ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΜΕ ΤΙΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	69
ΠΙΝΑΚΑΣ 34: ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ	70
ΠΙΝΑΚΑΣ 35: ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΕΙΔΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ	70

ΠΙΝΑΚΑΣ 36: ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ/ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ/ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ	70
ΠΙΝΑΚΑΣ 37: ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΕΣ ΑΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	71
ΠΙΝΑΚΑΣ 38: ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΕΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	71
ΠΙΝΑΚΑΣ 39: ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΕΣ ΑΝΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ	71
ΠΙΝΑΚΑΣ 40: ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	72
ΠΙΝΑΚΑΣ 41: ΛΗΨΗ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ	73
ΠΙΝΑΚΑΣ 42: ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ	73
ΠΙΝΑΚΑΣ 43: ΠΡΟΘΕΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ/	74
ΠΙΝΑΚΑΣ 44: ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	74
ΠΙΝΑΚΑΣ 45: ΩΡΑΡΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	75
ΠΙΝΑΚΑΣ 46: ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗ	76
ΠΙΝΑΚΑΣ 47: ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	76
ΠΙΝΑΚΑΣ 48: ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	77
ΠΙΝΑΚΑΣ 49: ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΑ ΜΕΣΟ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ	77
ΠΙΝΑΚΑΣ 50: ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΦΥΛΟ	79
ΠΙΝΑΚΑΣ 51: ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	79
ΠΙΝΑΚΑΣ 52: ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	79
ΠΙΝΑΚΑΣ 53: ΗΛΙΚΙΑΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ	80
ΠΙΝΑΚΑΣ 54: ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ	80
ΠΙΝΑΚΑΣ 55: ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ	80
ΠΙΝΑΚΑΣ 56: ΛΟΓΟΙ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	81
ΠΙΝΑΚΑΣ 57: ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	82
ΠΙΝΑΚΑΣ 58: ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	83
ΠΙΝΑΚΑΣ 59: ΠΗΓΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	83
ΠΙΝΑΚΑΣ 60: ΠΡΟΘΕΣΗ ΕΥΡΕΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	84
ΠΙΝΑΚΑΣ 61: ΠΡΟΘΕΣΗ ΕΥΡΕΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	85
ΠΙΝΑΚΑΣ 62: ΒΑΘΜΟΣ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ	86
ΠΙΝΑΚΑΣ 63: ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ/ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ/ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ	87
ΠΙΝΑΚΑΣ 64: ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ/ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ/ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	87
ΠΙΝΑΚΑΣ 65: ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ/ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ/ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ	88
ΠΙΝΑΚΑΣ 66: ΛΗΨΗ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ/ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ/ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ	88
ΠΙΝΑΚΑΣ 67: ΕΙΔΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑ ΠΟΣΟΣΤΟ ΛΗΨΗΣ	88
ΠΙΝΑΚΑΣ 68: ΠΡΟΘΕΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ/	89
ΠΙΝΑΚΑΣ 69: ΠΡΟΘΕΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ/	90
ΠΙΝΑΚΑΣ 70: ΠΡΟΘΕΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ/	91
ΠΙΝΑΚΑΣ 71: ΠΡΟΘΕΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ/ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ/	91
ΠΙΝΑΚΑΣ 72: ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΜΕΣΟ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ	92
ΠΙΝΑΚΑΣ 73: ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΘΕΣΗ	94
ΠΙΝΑΚΑΣ 74: ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ	94
ΠΙΝΑΚΑΣ 75: ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	95
ΠΙΝΑΚΑΣ 76: ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	95
ΠΙΝΑΚΑΣ 77: ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΕΤΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	96
ΠΙΝΑΚΑΣ 78: ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΕΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	96
ΠΙΝΑΚΑΣ 79: ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	97

ΠΙΝΑΚΑΣ 80: ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	97
ΠΙΝΑΚΑΣ 81: ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΦΥΛΟ.....	98
ΠΙΝΑΚΑΣ 82: ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	98
ΠΙΝΑΚΑΣ 83: ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ.....	100
ΠΙΝΑΚΑΣ 84: ΓΝΩΣΕΙΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ.....	101
ΠΙΝΑΚΑΣ 85: ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	102
ΠΙΝΑΚΑΣ 86: ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ-ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ	102
ΠΙΝΑΚΑΣ 87: ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ-ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ	103
ΠΙΝΑΚΑΣ 88: ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ-ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ	104
ΠΙΝΑΚΑΣ 89: ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ-ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ	104
ΠΙΝΑΚΑΣ 90: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	105
ΠΙΝΑΚΑΣ 91: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ.....	105
ΠΙΝΑΚΑΣ 92: ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟ ΤΡΕΧΩΝ ΕΞΑΜΗΝΟ	106
ΠΙΝΑΚΑΣ 93: ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟ ΤΡΕΧΩΝ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ.....	107
ΠΙΝΑΚΑΣ 94: ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΕΝΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	107
ΠΙΝΑΚΑΣ 95: ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΕΝΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	108
ΠΙΝΑΚΑΣ 96: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	109
ΠΙΝΑΚΑΣ 97: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ.....	109
ΠΙΝΑΚΑΣ 98: ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΑΥΞΗΣΗΣ Η ΜΗ ΤΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	110
ΠΙΝΑΚΑΣ 99: ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΑΥΞΗΣΗΣ Η ΜΗ ΤΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	110
ΠΙΝΑΚΑΣ 100: ΒΑΘΜΟΣ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	111
ΠΙΝΑΚΑΣ 101: ΒΑΘΜΟΣ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	112
ΠΙΝΑΚΑΣ 102: ΛΟΓΟΙ ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ.....	113
ΠΙΝΑΚΑΣ 103: ΛΟΓΟΙ ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΕΠΙΠΛΕΟΝ	114
ΠΙΝΑΚΑΣ 104: ΈΝΤΑΣΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	115
ΠΙΝΑΚΑΣ 105: ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	115
ΠΙΝΑΚΑΣ 106: ΠΟΣΟΣΤΟ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ.....	116
ΠΙΝΑΚΑΣ 107: ΜΕΣΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	117
ΠΙΝΑΚΑΣ 108: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ.....	119
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΕΠ ΣΤΗΝ ΠΙΝ, 2008-2014, ΕΛΣΤΑΤ 2015	10
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2: ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΙΝ, 2015 Β', ΕΛΣΤΑΤ 2015.....	11
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3: ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, 2015 Β', ΕΛΣΤΑΤ 2015.....	11
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΠΙΝ (2007 Β'-2015 Β'), ΕΛΣΤΑΤ 2015.....	11
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5: ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ, ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ, ΆΝΕΡΓΟΙ ΚΑΙ ΜΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΙ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ, 2008-2015	54
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6: ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΑΝΕΡΓΙΑΣ, 2007-2015, ΠΙΝ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ	55
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7: ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΤΗΝ ΠΙΝ ΑΝΑ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, 2015 Β' ΤΡΙΜΗΝΟ	55
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8: ΆΝΕΡΓΙΑ ΑΝΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, 2007 Β' ΤΡΙΜΗΝΟ, ΕΛΣΤΑΤ	56
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9: ΆΝΕΡΓΟΙ ΑΝΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΙΝ ΤΟ 2015, Β' ΤΡΙΜΗΝΟ	56
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10: ΆΝΕΡΓΟΙ ΑΝΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΙΝ ΤΟ 2015, Β' ΤΡΙΜΗΝΟ.....	67
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ.....	68
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΩΡΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ	69

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 13: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ	72
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 14: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	73
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 15: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΑΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	75
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 16: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΩΡΑΡΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΥ ΔΙΑΘΕΣΗΣ	75
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 17: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ	76
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 18: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΣΕ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	77
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 19: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΛΟΓΩΝ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	82
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 20: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΜΕΘΟΔΩΝ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	83
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 21: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΠΗΓΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ.....	84
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 22: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ ΕΥΡΕΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	85
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 23: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ.....	86
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 24: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ/ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ/ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ.....	87
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 25: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΕΙΔΟΥΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑ ΠΟΣΟΣΤΟ ΛΗΨΗΣ.....	89
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 26: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΠΡΟΘΕΣΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ/	90
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 27: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΠΡΟΘΕΣΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ/.....	91
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 28: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ.....	98
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 29: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΑΝΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ.....	99
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 30: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ-ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ	103
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 31: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	106
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 32: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	107
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 33: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ ΤΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	108
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 34: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΝΕΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	109
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 35: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ ΑΥΞΗΣΗΣ Η ΜΗ ΤΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	111
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 36: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	112
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 37: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΛΟΓΩΝ ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	114
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 38: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΜΕΣΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	117

**Τίτλος Έργου: «Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών
της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων»**

Παραδοτέο Γ: Έκθεση 3ης Φάσης (Προτάσεις για τον προσδιορισμό των αναγκών της περιφερειακής / τοπικής αγοράς εργασίας σε δεξιότητες και επαγγέλματα)

Η σελίδα αυτή αφήνεται κενή

Το παραδοτέο αυτό εκπονήθηκε από την εταιρεία ΕΕΟ GROUP ΑΕ στα πλαίσια του έργου «Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων» σύμφωνα με την από 20/10/2015 σύμβαση που υπογράφηκε μεταξύ της ΕΕΟ GROUP Α.Ε. και της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

Τίτλος Έργου:	Μελέτη Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων
Τίτλος Παραδοτέου:	Παραδοτέο Γ: Έκθεση 3 ^{ης} Φάσης (Προτάσεις για τον προσδιορισμό των αναγκών της περιφερειακής / τοπικής αγοράς εργασίας σε δεξιότητες και επαγγέλματα)
Ηλεκτρονικό Αρχείο:	eeo/projects/ Διάγνωση Αναγκών Ιόνια
Έκδοση:	1.2
Ημερομηνία Παράδοσης:	07/03/2016
Διανομή σε:	Επιτροπή Παρακολούθησης και Παραλαβής του Έργου

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Έκδοση	Ημερομηνία	Αιτιολογία Αλλαγών	Σελίδες που αντικαθίστανται
1.1	09/02/2016	Παρατηρήσεις ΕΠΠΑ	
1.2	24/02/2016	Παρατηρήσεις ΕΠΠΑ	

Η σελίδα αυτή αφήνεται κενή

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	6
1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
1.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ	7
1.2 ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ	7
1.3 ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	9
1.3.1 Γενικά στοιχεία για τις δεξιότητες.....	9
1.3.2 Η αναντιστοιχία δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας ως πρόβλημα.....	10
1.3.3 Πρόγνωση ζήτησης και προσφοράς δεξιοτήτων.....	14
1.3.4 Επαγγέλματα σε ζήτηση.....	16
2 Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΄ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	19
2.1 ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	19
2.2 ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ	22
2.2.1 Ανάλυση των χαρακτηριστικών των υπό εξέταση κλάδων.....	23
2.2.2 Χαρακτηριστικά απασχόλησης στους επιλεγμένους κλάδους: κενές θέσεις, δεξιότητες και ικανότητες εργατικού δυναμικού, ανάγκες κατάρτισης	30
2.3 ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	35
3 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ / ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ	36
3.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	36
3.2 ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ, ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ RIS3	40
3.3 ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	44
3.4 ΣΥΝΔΕΣΗ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ.....	46
4 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΥΧΟΝ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΑΝΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ (ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ/ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ)	50
4.1 ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ	50
4.2 ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ/ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ.....	53
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	56
I. ΚΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟ 2014 ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	56
II. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	64
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ.....	67

Συνομογραφίες

Συνομογραφία	Ορισμός
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΔ	Έρευνα Εργατικού Δυναμικού
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΟΣΑ (OECD)	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Organisation for Economic Co-operation and Development)
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΠΙΝ	Περιφέρεια Ιονίων Νήσων
ΣΤΑΚΟΔ (NACE)	Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας (Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne)
Τ.Ε.Ι	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΤΠΕ (ICT)	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Information and communications technology)
Cedefop	European Centre for the Development of Vocational Training (Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης)
EU LFS	EU labour force survey (έρευνα εργατικού δυναμικού της ΕΕ)
ISCED	International Standard Classification of Education (Διεθνής Πρότυπη Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης)
ISCO	International Standard Classification of Occupations (Διεθνής Πρότυπη Ταξινόμηση των Επαγγελμάτων)
PIAAC	Programme for the International Assessment of Adult Competencies (Πρόγραμμα για τη Διεθνή Αποτίμηση των Ικανοτήτων των Ενηλίκων)
RIS	Research and Innovation Strategies (Στρατηγικές Έρευνας και Καινοτομίας)

1 Εισαγωγή

1.1 Αντικείμενο του έργου

Αντικείμενο του παρόντος έργου αποτελεί η εκπόνηση «Μελέτης Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων».

Η εν λόγω μελέτη αποσκοπεί στο να εντοπίσει και να καταγράψει με τρόπο συστηματικό τις ανάγκες της περιφερειακής αγοράς εργασίας στα Ιόνια Νησιά σε **δεξιότητες** και **επαγγέλματα** προκειμένου να καταστεί δυνατή η ενεργοποίηση των κατάλληλων δράσεων εκπαίδευσης, κατάρτισης και ανάπτυξης δεξιοτήτων από το ΠΕΠ Ιονίων Νήσων με ιδιαίτερη έμφαση στους τομείς προτεραιότητας που αναδεικνύονται μέσω της Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση της Περιφέρειας.

Επιπρόσθετα μέσω της παρούσας μελέτης καλύπτεται και η δέσμευση που περιλαμβάνεται στο εγκεκριμένο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ιονίων Νήσων 2014-2020, ότι: «Έως την ολοκλήρωση και την πλήρη εφαρμογή του Συστήματος Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας σε εθνικό επίπεδο, η Περιφέρεια θα συστήσει ένα μηχανισμό (ο οποίος εναλλακτικά μπορεί να συνίσταται σε τακτικά επικαιροποιούμενη μελέτη) για τη διάγνωση των αναγκών της περιφερειακής αγοράς εργασίας, προκειμένου με τρόπο λειτουργικό να επιτύχει τον συστηματικό και περιοδικό προσδιορισμό των ζητούμενων αναγκών σε δεξιότητες και επαγγέλματα. Έως την ανάπτυξη του ανωτέρω περιφερειακού μηχανισμού, την υιοθέτησή του από τα αρμόδια όργανα της Περιφέρειας και τη λειτουργία του, δεν θα ενεργοποιηθεί καμία δράση εκπαίδευσης, κατάρτισης ή ανάπτυξης δεξιοτήτων από το ΕΚΤ του ΠΕΠ».

Το έργο χωρίζεται σε τρεις Φάσεις κάθε μια από τις οποίες αποτελεί διακριτό παραδοτέο:

Παραδοτέο Α: Έκθεση 1^{ης} Φάσης (Προφίλ της Περιφέρειας Ιονίων νήσων)

Παραδοτέο Β: Έκθεση 2^{ης} Φάσης (Εργατικό Δυναμικό της Περιφέρειας Ιονίων νήσων)

Παραδοτέο Γ: Έκθεση 3^{ης} Φάσης (Προσδιορισμός αναγκών σε δεξιότητες και επαγγέλματα).

1.2 Σκοπός του παραδοτέου

Η παρούσα έκθεση αποτελεί το 3^ο παραδοτέο του έργου και αφορά προτάσεις για τον προσδιορισμό των αναγκών της περιφερειακής / τοπικής αγοράς εργασίας σε δεξιότητες και επαγγέλματα. Οι εν λόγω προτάσεις αφορούν τόσο το υφιστάμενο παραγωγικό μοντέλο της Περιφέρειας (το οποίο παρουσιάστηκε στο πλαίσιο του 2^{ου} παραδοτέου), όσο και το επιδιωκόμενο μοντέλο ανάπτυξης μέσω της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).

Η τελική πρόταση και ανάλυση των βασικών μεγεθών της εργασίας της ΠΙΝ προκύπτει μέσα από μια σύνθετη διαδρομή συνεκτικών και συμπληρωματικών ενεργειών, όπως η επισκόπηση πεδίου, η συγκέντρωση και επεξεργασία δευτερογενών δεδομένων, η οργάνωση και διενέργεια έρευνας πεδίου με ερωτηματολόγιο σε μεγάλους πληθυσμούς, η οργάνωση και υλοποίηση εις βάθος συνεντεύξεων καθώς η επεξεργασία και ένταξη των ευρημάτων σε συγκεκριμένες θεματικές (γνώσεις και δεξιότητες σε ζήτηση, κενές θέσεις εργασίας, κ.λπ.).

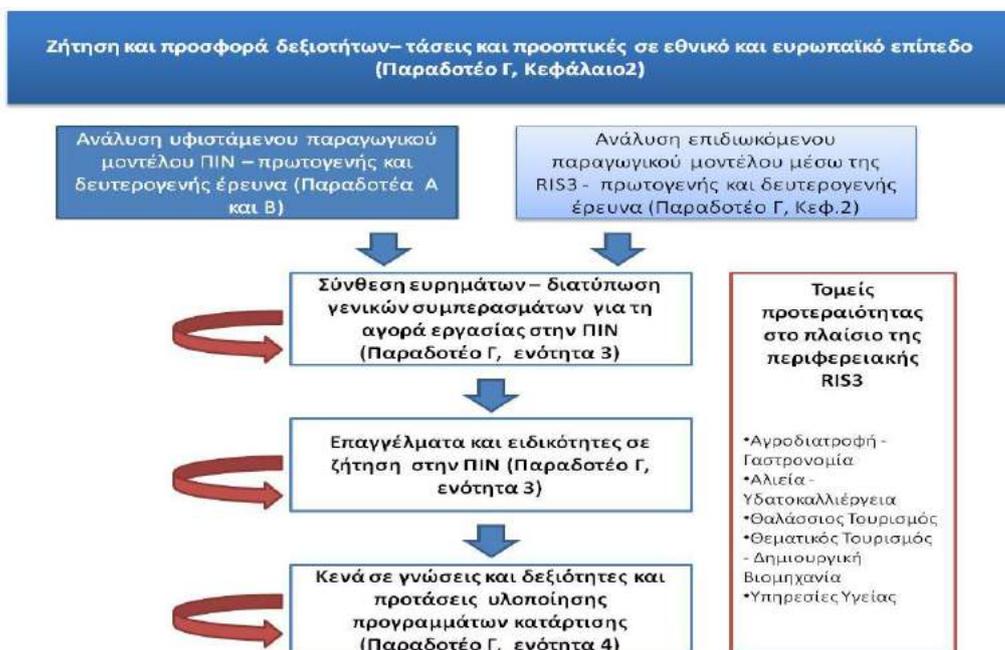
Πιο συγκεκριμένα:

Στο πλαίσιο του 1^{ου} παραδοτέου του έργου παρουσιάστηκε το οικονομικό προφίλ της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, όπως οι οικονομικές της επιδόσεις, οι βασικοί παραγωγικοί τομείς της περιφερειακής οικονομίας, επιμέρους κλάδοι κλπ. Επίσης, στο πλαίσιο του εν λόγω παραδοτέου έγινε μια συνοπτική παρουσίαση του Εθνικού Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών και της σύνδεσης της παρούσας μελέτης με αυτό, ενώ τέλος αποτυπώθηκαν και οι αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

Στο 2^ο παραδοτέο έγινε παρουσίαση του εργατικού δυναμικού της Περιφέρειας Ιονίων νήσων. Ειδικότερα, αναλύθηκε η αγορά εργασίας στα Ιόνια Νησιά, παρουσιάστηκαν στοιχεία για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και τέλος παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας πεδίου που πραγματοποιήθηκε σε επιχειρήσεις, εργαζόμενους και ανέργους της Περιφέρειας.

Στο 3^ο παραδοτέο αξιοποιούνται και σταχυολογούνται τα ευρήματα από τις πρωτογενείς έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στο έργο καθώς και τη δευτερογενή έρευνα (desk research) και εν συνεχεία διατυπώνονται οι σχετικές προτάσεις. Ειδικά σε ότι αφορά τις πρωτογενείς έρευνες σημειώνεται ότι τα αποτελέσματα από την ποσοτική έρευνα πεδίου (η οποία σχετιζόταν με το γενικό παραγωγικό μοντέλο της Περιφέρειας) παρουσιάστηκαν στο παραδοτέο Β του έργου, ενώ τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε τομείς της περιφερειακής RIS3, περιλαμβάνονται στο παρόν 3^ο παραδοτέο, δεδομένου ότι η έρευνα ολοκληρώθηκε κατά το στάδιο συγγραφής του εν λόγω παραδοτέου. Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο του 3^{ου} παραδοτέου γίνεται και μια ανάλυση των ειδικοτήτων σε ζήτηση όπως αυτές απορρέουν από το κείμενο της Στρατηγικής RIS3, έτσι ώστε σε συνδυασμό με τα ευρήματα της ποιοτικής έρευνας να υπάρξει μια ολοκληρωμένη εικόνα σχετικά με το επιδιωκόμενο μοντέλο ανάπτυξης της Περιφέρειας μέσω της RIS3. Τέλος, προκειμένου να διαμορφωθεί μια συνολική εικόνα για τις τάσεις και προοπτικές για ζητούμενες δεξιότητες και επαγγέλματα στην Ευρώπη και την Ελλάδα, συμπεριλαμβάνεται στο παραδοτέο σχετικό κεφάλαιο.

Η λογική παρέμβασης αποτυπώνεται στον ακόλουθο πίνακα:

Βάσει των ανωτέρω το παρόν παραδοτέο διαρθρώνεται στις ακόλουθες ενότητες:

Κεφάλαιο 1: αποτελεί την Εισαγωγή του παραδοτέου και έχει τον ρόλο σύντομου οδηγού σχετικά με τη δομή και το περιεχόμενο για την διευκόλυνση του αναγνώστη. Παράλληλα παρέχει πληροφορίες για τις τάσεις και τις προοπτικές για ζητούμενες δεξιότητες και επαγγέλματα στην Ευρώπη και την Ελλάδα προκειμένου να διαμορφωθεί μια συνολική εικόνα, πριν ξεκινήσει η ανάλυση σε επίπεδο Περιφέρειας στα επόμενα κεφάλαια.

Κεφάλαιο 2: επικεντρώνεται στην παρουσίαση και ανάλυση της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) και ειδικότερα στην παρουσίαση των τάσεων και προτεραιοτήτων όπως αυτές απορρέουν από την ανάλυση του Στρατηγικού κειμένου της RIS3. Επίσης αναφέρονται οι ανάγκες για επαγγέλματα/ ειδικότητες και δεξιότητες με βάση τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας πεδίου που διενεργήθηκε στο πλαίσιο του έργου.

Κεφάλαιο 3: διατυπώνονται προτάσεις για τον προσδιορισμό των αναγκών της περιφερειακής / τοπικής αγοράς εργασίας σε ειδικότητες.

Κεφάλαιο 4: περιλαμβάνει διαπιστώσεις του τυχόν ελλείμματος γνώσεων δεξιοτήτων ανά ειδικότητα (ανάγκες συμπλήρωσης/εκσυγχρονισμού) και προτείνονται προγράμματα κατάρτισης / επιμόρφωσης για την κάλυψη των κενών αυτών.

1.3 Δεξιότητες και επαγγέλματα στην Ευρώπη και στην Ελλάδα: τάσεις και προοπτικές

1.3.1 Γενικά στοιχεία για τις δεξιότητες

Οι δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού συνιστούν σήμερα όχι μόνο ένα σημαντικό διαβατήριο για την είσοδο στην αγορά εργασίας, αλλά και έναν κρίσιμο παράγοντα για την επαγγελματική εξέλιξη και ανέλιξη.

Σύμφωνα με το CEDEFOP¹ ως «**δεξιότητα**» ορίζεται η γνώση και η εμπειρία που έχει το άτομο και είναι αναγκαία για την εκτέλεση ενός φυσικού ή διανοητικού έργου ή συγκεκριμένου καθήκοντος ή μιας εργασίας.

Η δεξιότητα αφορά συνήθως την εκτέλεση εργασιών που μαθαίνονται μέσα από πρακτική άσκηση, χωρίς να απαιτείται μεγάλη εμπάθουση στη λογική που υπάρχει πίσω από αυτές. Με άλλα λόγια, ως «δεξιότητα» νοείται η ικανότητα εφαρμογής γνώσεων και αξιοποίησης τεχνογνωσίας για την ολοκλήρωση εργασιών και την επίλυση προβλημάτων και είναι η επάρκεια ή επιδεξιότητα στην εκτέλεση ενός καθήκοντος (η ικανότητα κάποιου να κάνει κάτι καλά).

Αυτό που σε αρχικό επίπεδο διαπιστώνεται για το σύνολο των επαγγελματιών και ειδικοτήτων βάσει και των ερευνών από τον ΟΟΣΑ (έρευνα PIAAC) και των συμπερασμάτων της Μονάδας Ευρυδικής² είναι μια σχετική υστέρηση στις βασικές δεξιότητες, οι οποίες είναι ο εγγραμματισμός (literacy), ως δεξιότητα χρήσης γραπτού και

¹ Πηγή άντλησης των ορισμών είναι το γλωσσάρι του Cedefop (2011): <http://www.cedefop.europa.eu/el/publications-and-resources/publications/4106>

² Adult Education and Training in Europe: Programmes to Raise Achievement in Basic Skills Country Descriptions, Background document to the report Adult Education and Training in Europe: Widening Access to Learning Opportunities, Eurydice Report, February 2015.

προφορικού λόγου στη μητρική γλώσσα, ο αριθμητισμός (numeracy) και η δεξιότητα χρήσης ΤΠΕ.

Αναφορικά με τις βασικές δεξιότητες του ενήλικου πληθυσμού στις χώρες της ΕΕ από τα αποτελέσματα της έρευνας PIAAC παρατηρούνται τα εξής:

- Το 20% περίπου των ενηλίκων διαθέτουν χαμηλές δεξιότητες γλωσσικού αλφαριθμητισμού (literacy skills)
- Το 24% περίπου των ενηλίκων διαθέτουν χαμηλές δεξιότητες μαθηματικού αλφαριθμητισμού (numeracy skills)
- Το 30% των ενηλίκων δεν έχουν καθόλου ή έχουν χαμηλές δεξιότητες σε ΤΠΕ (ψηφιακή ικανότητα), ενώ περίπου ένας στους δυο θεωρεί ότι οι γνώσεις που έχει σε ΤΠΕ δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Στην Ισπανία και την Ιταλία το ποσοστό των ενηλίκων με χαμηλές δεξιότητες γλωσσικού αλφαριθμητισμού και μαθηματικού αλφαριθμητισμού είναι σχετικά υψηλό (Ισπανία 27,5% και 30,6%, Ιταλία 27,7% και 37,7%), στοιχείο το οποίο συσχετίζεται και με το γεγονός ότι στις δυο αυτές χώρες το ποσοστό ενηλίκων με προσόντα κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι άνω του 40%.

Σε αντίθεση με αυτό, η Τσεχία και η Σλοβακία, χώρες όπου το ποσοστό ενηλίκων που έχει ολοκληρώσει μόνο την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση δεν υπερβαίνει το 10%, φαίνεται ότι οι ενήλικες με μειωμένες δεξιότητες γλωσσικού αλφαριθμητισμού και μαθηματικού αλφαριθμητισμού είναι σχετικά χαμηλό (Τσεχία 11,8% και 12,9%, Σλοβακία 11,6% και 13,8%). Αν και σε ορισμένες χώρες, όπως λόγω χάρη στην Πολωνία, η συσχέτιση μεταξύ μορφωτικού επιπέδου και βασικών δεξιοτήτων γλωσσικού αλφαριθμητισμού και μαθηματικού αλφαριθμητισμού είναι αντίστροφη, αφού σημαντικό μέρος του πληθυσμού έχει ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι δεξιότητες όμως που κατέχει είναι συγκριτικά χαμηλές, η γενική παρατήρηση από την έρευνα PIAAC είναι ότι όσο πιο χαμηλό είναι το μορφωτικό επίπεδο ενός ατόμου τόσο πιο πιθανό είναι να έχει χαμηλές βασικές δεξιότητες.

Τα αντίστοιχα ποσοτικά στοιχεία για τις δεξιότητες στην Ελλάδα είναι μέχρι σήμερα υπό επεξεργασία, δεδομένου ότι η κύρια έρευνα PIAAC στην Ελλάδα ολοκληρώθηκε το 2014 και βάσει χρονοδιαγράμματος η τελική εθνική έκθεση με τα αναλυτικά συμπεράσματα αναμένεται να δημοσιευθεί το 2016.³

1.3.2 Η αναντιστοιχία δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας ως πρόβλημα

Τα τελευταία χρόνια σε πολλές χώρες της ζώνης του ευρώ η δυσμενής οικονομική συγκυρία έχει οδηγήσει σε απώλεια πολλών θέσεων εργασίας. Η απώλεια αυτή είναι εντονότερη σε ορισμένους κλάδους απασχόλησης. Παράλληλα όμως παρατηρήθηκε, από την έναρξη της κρίσης, ότι έχει αυξηθεί η **αναντιστοιχία δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας** φαινόμενο το οποίο έχει σημαντική επίπτωση στην αύξηση του ποσοστού ανεργίας, ιδιαίτερα της διαρθρωτικής ανεργίας. Πέρα από την επίπτωση στην ανεργία, η παρατεταμένη αναντιστοιχία δεξιοτήτων έχει σημαντικές επιπτώσεις στην παραγωγικότητα της εργασίας (labour productivity).

³ Βλ. σχ. <http://www.piaac.gr/el/xronodiagramma>, τελευταία επίσκεψη 09/02/2016.

Οι διαφορές στην παραγωγικότητα της εργασίας που παρατηρούνται μεταξύ χωρών μπορεί να εξηγηθούν εν μέρει από τις διαφορές στα επίπεδα αναντιστοιχίας δεξιοτήτων. Χώρες στις οποίες η παραγωγικότητα εργασίας είναι υψηλή όπως στη Σουηδία, είναι χαμηλή και η αναντιστοιχία δεξιοτήτων⁴. Επίσης, πρέπει να αναφερθεί ότι σε περιόδους κρίσης αναδεικνύονται εντονότερα τα προβλήματα που απορρέουν από την ανομοιογενή ανάπτυξη και δομή που υπάρχει μεταξύ χωρών, φαινόμενο το οποίο έγινε ιδιαίτερος εμφανής στην οικογένεια των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις διαφορές μεταξύ Ευρωπαϊκού Βορρά και Ευρωπαϊκού Νότου.

Σύμφωνα με στοιχεία του CEDEFOP (Διάγραμμα 1) για την E-28, το 42% των εργαζομένων έχει λίγες ευκαιρίες για να βρει εργασία που να αντιστοιχεί στις δεξιότητες και τα προσόντα του, ενώ για το 53% των εργαζομένων τα καθήκοντά του έχουν διαφοροποιηθεί σημαντικά από τότε που ξεκίνησε την εργασία του και συνακόλουθα έχουν αυξηθεί οι απαιτήσεις σε δεξιότητες. Το πρόβλημα αυτό που έχει προσελκύσει την προσοχή αναλυτών της αγοράς εργασίας τελευταίως, προκύπτει από το γεγονός ότι τα τελευταία 20 χρόνια, με την ανάδυση της «νέας οικονομίας» της δεκαετίας του 1990, έχουν σημειωθεί σημαντικές αλλαγές στην οργάνωση της εργασίας και την τεχνολογία.

Η αύξηση της τριτογενεοποίησης της οικονομίας έχει μειώσει τις θέσεις απασχόλησης στον δευτερογενή τομέα ο οποίος απορροφούσε ανειδίκευτο εργατικό δυναμικό, ενώ οι αλλαγές στην οργάνωση της εργασίας επέβαλλαν την ευελιξία και την πολλαπλότητα καθηκόντων σε αντίθεση με τον καταμερισμό εργασιών που επικρατούσε παλαιότερα. Αυτό έχει ως συνέπεια τη διαρκώς μειούμενη προσφορά θέσεων απασχόλησης για εργατικό δυναμικό με χαμηλά προσόντα και δεξιότητες. Ταυτόχρονα οι δραματικές τεχνολογικές αλλαγές είχαν δύο συνέπειες: αύξησαν τις απαιτήσεις σε δεξιότητες στον τομέα της πληροφορικής και επικοινωνίας (ICT) για τις υπάρχουσες θέσεις απασχόλησης, ενώ ταυτόχρονα εξαφάνισαν θέσεις απασχόλησης καθώς κατέστη δυνατό να υποκατασταθούν με αυτόματα ηλεκτρονικά συστήματα, όπως για παράδειγμα πληρωμή λογαριασμών μέσω ATM ή e-banking.

Η ανάδειξη του προβλήματος της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων και προσόντων προέκυψε ακόμα από την αδυναμία του εκπαιδευτικού συστήματος να προσαρμοστεί στις αλλαγές αυτές. Η απουσία εκπαίδευσης στο χώρο εργασίας δυσχεραίνει τη μετάβαση από το εκπαιδευτικό σύστημα στην αγορά εργασίας. Μόνο για το 40% των εργαζομένων η εκπαίδευση που ολοκλήρωσε είχε κάποιας μορφής μάθηση στο χώρο εργασίας ενώ το 62% των εργαζομένων στον τομέα των επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων ολοκλήρωσε τις σπουδές του χωρίς καθόλου μάθηση σε χώρο εργασίας.

Το 25% των νέων κατά μέσο όρο διαθέτουν περισσότερα τυπικά προσόντα από ότι ζητά η εργασία τους. Γενικότερα η υπερεδίκευση είναι πιο συχνό πρόβλημα στους νέους από ότι στους πιο μεγάλης ηλικίας εργαζόμενους. Παρόλα αυτά το 27% των εργαζομένων συνολικά παγιδεύονται σε θέσεις εργασίας οι οποίες δεν τους προσφέρουν περαιτέρω ευκαιρίες ανάπτυξης των δεξιοτήτων τους. Αυτό έχει ως πιθανή συνέπεια χαμηλότερες αποδοχές συγκριτικά με το επίπεδο προσόντων που μπορεί να διαθέτουν.

⁴ Adalet McGowan, M. and D. Andrews (2015), "Skill Mismatch and Public Policy in OECD Countries", OECD Economics Department Working Papers, No. 1210, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/5j51pzw9lnhwk-en>

Διάγραμμα 1: Αντιστοίχιση δεξιοτήτων και απασχόλησης στην Ευρώπη

Πρέπει να σημειωθεί ότι η «**αναντιστοιχία δεξιοτήτων**» και η «**αναντιστοιχία προσόντων**» ενώ είναι δύο έννοιες οι οποίες συσχετίζονται στενά, δεν ταυτίζονται. Μπορεί κάποιος να μη διαθέτει τα τυπικά προσόντα για ένα επάγγελμα, αλλά να διαθέτει τις δεξιότητες. Ακόμα οι δεξιότητες μεταξύ ατόμων με τα ίδια τυπικά προσόντα μπορεί να διαφέρουν σημαντικά⁵.

Η αναντιστοιχία αυτή μπορεί να οφείλεται στα ακόλουθα⁶:

1. Στην **πιθανή έλλειψη γεωγραφικής κινητικότητας**, είτε διασυνοριακής είτε εσωτερικής, του εργατικού δυναμικού. Δηλαδή να μην είναι εύκολο να μετακινηθεί ένας εργαζόμενος από μια περιοχή στην οποία υπάρχει υπερβάλλουσα προσφορά των δεξιοτήτων που διαθέτει, σε μια περιοχή που υπάρχει υπερβάλλουσα ζήτηση των δεξιοτήτων του και που θα μπορούσε να βρει την εργασία στην οποία έχει εξειδικευτεί.
2. Στο **εκπαιδευτικό επίπεδο και στην περιοχή εξειδίκευσης** του εργαζόμενου. Αυτό μπορεί να συμβαίνει είτε επειδή υπάρχει ασυμβατότητα μεταξύ δεξιοτήτων/

⁵ OECD (2015), *OECD Skills Outlook 2015: Youth, Skills and Employability*, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264234178-en>

⁶ Πηγές: 1. *LABOUR SUPPLY AND EMPLOYMENT IN THE EURO AREA COUNTRIES, DEVELOPMENTS AND CHALLENGES*, Task force of the Monetary Policy Committee of the European System of Central Banks, Occasional Paper series No 8 7, European Central Bank, 2008, <http://www.ecb.europa.eu>,

2. Adalet McGowan, M. and D. Andrews (2015), “Skill Mismatch and Public Policy in OECD Countries”, OECD Economics Department Working Papers, No. 1210, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/5js1pzw9lnwk-en>.

3. CEDEFOP (2015) <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/8088>

γνωστικού υποβάθρου του εργαζομένου και των αναγκών της (τοπικής) αγοράς εργασίας. Ακόμα μπορεί να έχει περισσότερα προσόντα από αυτά που ζητούνται με αποτέλεσμα να δυσκολεύεται να παραμείνει σε μια θέση εργασίας που υποαξιοποιεί τις δεξιότητές του και οδηγεί σε χαμηλή ικανοποίηση από την εργασία του. Μια θεματική περιοχή επαγγελματιών στην οποία υπάρχει ζήτηση μπορεί ακόμα να μην είναι αρκετά ελκυστική για τους εργαζομένους, λόγω για παράδειγμα χαμηλών αποδοχών και αδυναμίας επαγγελματικής ανέλιξης ή / και χαμηλής κοινωνικής αναγνώρισης.

3. Σε παράγοντες που σχετίζονται με την ηλικία, το φύλο και την εθνικότητα. Οι διαφορές στα επίπεδα ανεργίας βάσει αυτών των χαρακτηριστικών μπορεί να αντανακλούν τόσο οικονομικούς καθεαυτό παράγοντες, όπως ανελαστικότητα της αγοράς εργασίας (πχ. ρυθμιστικοί κανόνες που μπορεί να αυξάνουν το κόστος πρόσληψης ενός νέου και άπειρου εργαζόμενου) ή έλλειψη επαρκούς κατάρτισης, όσο και παράγοντες που σχετίζονται με διακρίσεις και προκαταλήψεις.
4. Στην **απαξίωση δεξιοτήτων**, η οποία σύμφωνα με έρευνα του CEDEFOP, αποτελεί συχνά όψη της αναντιστοιχίας των δεξιοτήτων και δεν αφορά μόνο τους άνεργους, αλλά και τους εργαζόμενους. Η συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη και η κατάρτιση σε τομείς ΤΠΕ είναι καίριας σημασίας για την επαγγελματική εξέλιξη ενός εργαζομένου αλλά και για την αύξηση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων.
5. Σε **δομικές ανισοροπίες** μιας οικονομίας, φαινόμενο το οποίο έγινε ιδιαίτερα εμφανές στην ελληνική οικονομία. Πριν από την έναρξη της οικονομικής κρίσης κάποιοι τομείς, όπως ο τομέας των κατασκευών και του λιανικού εμπορίου, είχαν επεκταθεί σημαντικά εξαιτίας των ευνοϊκών συνθηκών που επικρατούσαν και των κινήτρων που δημιουργούσαν και επηρέαζαν τις αποφάσεις των εργαζομένων για εκπαίδευση και απασχόληση αλλά και τις αποφάσεις των επιχειρήσεων για επενδύσεις. Η επέκταση αυτή που συμβαίνει συχνά σε περιόδους οικονομικής ευφορίας, αποδείχτηκε τελικά μη βιώσιμη, αναδεικνύοντας τα προβλήματα της δομής της ελληνικής οικονομίας. Έτσι, πολλοί από τους άνεργους σήμερα δεν έχουν τις κατάλληλες δεξιότητες για τους αναδυόμενους κλάδους της οικονομίας ή τους κλάδους που δεν ζημίωσε τόσο η κρίση με αποτέλεσμα να αυξάνεται η **μακροχρόνια (δομική ή διαρθρωτική) ανεργία** και ως εκ τούτου να περιορίζονται οι δυνατότητες οικονομικής ανάπτυξης.

Στην Ελλάδα, βεβαίως, η **ανεργία είναι κυκλική**, δηλαδή οφείλεται στη μειωμένη συνολική ζήτηση προϊόντων και υπηρεσιών και έτσι το μεγαλύτερο μέρος της αναντιστοιχίας της προσφοράς και της ζήτησης στην αγορά εργασίας οφείλεται στην οικονομική ύφεση και την αδυναμία απορρόφησης εργατικού δυναμικού. Αυτό καταφαίνεται από την πολύ μεγάλη στενότητα της αγοράς εργασίας, αν συγκρίνουμε τον αριθμό των κενών θέσεων με τον αριθμό των ανέργων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 4^ο τρίμηνο του 2014 το σύνολο των κενών θέσεων σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ⁷ ήταν 63.339 ενώ ο αριθμός των ανέργων ήταν 1.245.854 άτομα.

⁷ Αναλυτικά οι κενές θέσεις ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας παρουσιάζονται στο Παράρτημα Ι

1.3.3 Πρόγνωση ζήτησης και προσφοράς δεξιοτήτων

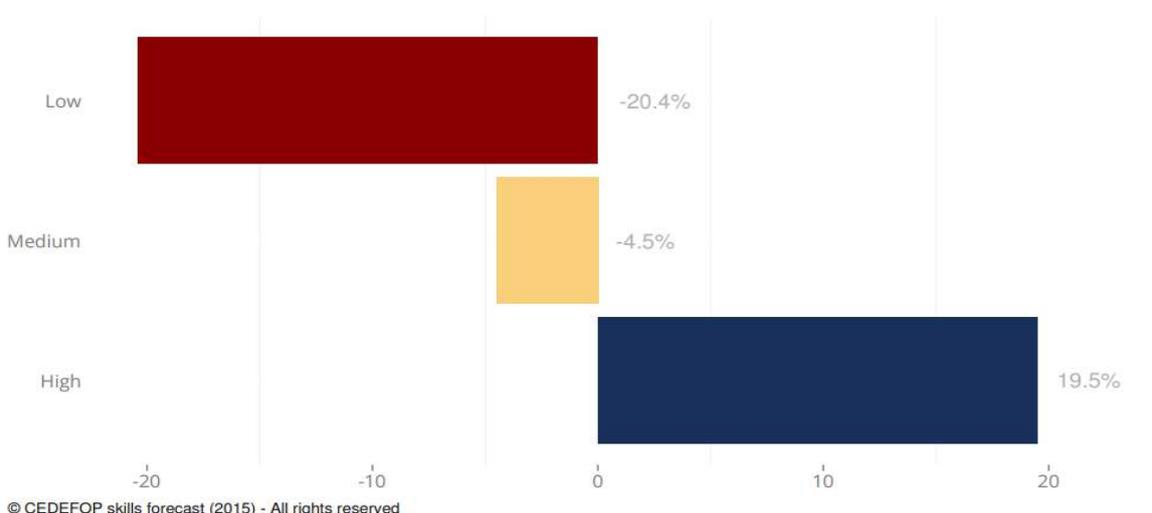
Η νέα μεγάλη έρευνα του CEDEFOP για τις τάσεις της αγοράς εργασίας σε θέσεις, επαγγέλματα και δεξιότητες⁸, παρέχει στοιχεία σχετικά με τις επαγγελματικές προοπτικές με χρονικό ορίζοντα το 2025.

Η εν λόγω έρευνα έδειξε ότι οι προσφερόμενες θέσεις εργασίας διαφέρουν πολύ από χώρα σε χώρα. Η τάση όμως στην ΕΕ-28 δείχνει ότι οι περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες για την περίοδο 2013-2025 θα αφορούν **θέσεις απασχόλησης για μεσαία και υψηλά προσόντα**.

Το παρακάτω διάγραμμα⁹ δείχνει την προσδοκώμενη μεταβολή στη σύνθεση του εργατικού δυναμικού με βάση εκτιμήσεις που έγιναν για τις δημογραφικές εξελίξεις και μελλοντικές υποθέσεις για τα ποσοστά συμμετοχής των πληθυσμών ηλικίας 15+ στις διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες.

Labour force growth rate (%) period from year 2015 to 2025

Filter by: Qualification - Country: European EU28+

Διάγραμμα 2: Ρυθμός ανάπτυξης εργατικού δυναμικού το διάστημα 2015-2025 στην ΕΕ28

Όπως φαίνεται από το διάγραμμα αναμένεται μείωση του εργατικού δυναμικού με χαμηλά προσόντα κατά 20,4%, ενώ ταυτόχρονα αναμένεται αύξηση κατά 19,5% του εργατικού δυναμικού με υψηλά επίπεδα προσόντων.

Αυτή άλλωστε η τάση επιβεβαιώνεται από τα επίσημα στοιχεία της Eurostat για την υφιστάμενη ανεργία η οποία σύμφωνα με το επίπεδο προσόντων ISCED δείχνει ότι η κρίση έχει πλήξει περισσότερο τους εργαζόμενους που προέρχονται από χαμηλότερες εκπαιδευτικές βαθμίδες συγκριτικά με εργαζόμενους υψηλών προσόντων. Το 2014 το μέσο ποσοστό ανεργίας του πληθυσμού της ΕΕ-28 της ηλικίας 25-64 ήταν 17,4% για άτομα

⁸ Οι ευκαιρίες απασχόλησης αντιπροσωπεύουν το άθροισμα της μεταβολής της καθαρής απασχόλησης και την αντικατάσταση της ζήτησης. Η έννοια της ζήτησης αντικατάστασης βασίζεται στο γεγονός ότι ορισμένες θέσεις εργασίας που είναι διαθέσιμες οφείλονται στους ανθρώπους που αφήνουν χώρους εργασίας για διάφορους λόγους (συνταξιοδότηση, μετανάστευση κλπ). Αυτές οι κενές θέσεις πρέπει να καλυφθούν. Στην πράξη, οι ανάγκες αντικατάστασης είναι πολύ υψηλότερες από την καθαρή μεταβολή της απασχόλησης (ζήτηση λόγω επέκτασης). Δεδομένου ότι η κατανομή των ατόμων που εγκαταλείπουν την αγορά εργασίας είναι δύσκολο να εκτιμηθεί σε ετήσια βάση, παρέχονται στοιχεία για την περίοδο 2013 – 2025 (CEDEFOP).

⁹ Τα διαγράμματα που ακολουθούν προέρχονται από την ιστοσελίδα του CEDEFOP <http://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/forecasting-skill-demand-and-supply/data-visualisations>.

επιπέδου 0-2 της κλίμακας ISCED, ενώ για άτομα επιπέδου ISCED 3 και 4 ήταν λιγότερο από το μισό (8,1%) και για άτομα επιπέδου 5-8 ήταν λιγότερο από το 1/3, δηλαδή 5.7%¹⁰.

Σύμφωνα με την έρευνα της ΕΕ-28 για το εργατικό δυναμικό (EU LFS)¹¹, περίπου 25% των ενηλίκων, ηλικίας 25-64, στην Ευρωπαϊκή Ένωση **δεν έχουν επίπεδο προσόντων ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** (επίπεδο 3), το οποίο θεωρείται βασική προϋπόθεση για την επιτυχή είσοδο στην αγορά εργασίας. Το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί σε 70 εκατ. ενήλικες. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει την ανάγκη προσαρμογής της εκπαιδευτικής πολιτικής και της δια βίου μάθησης γενικότερα προκειμένου προληπτικά να αντιμετωπιστεί η ανεργία προερχόμενη από χαμηλό επίπεδο προσόντων και δεξιοτήτων.

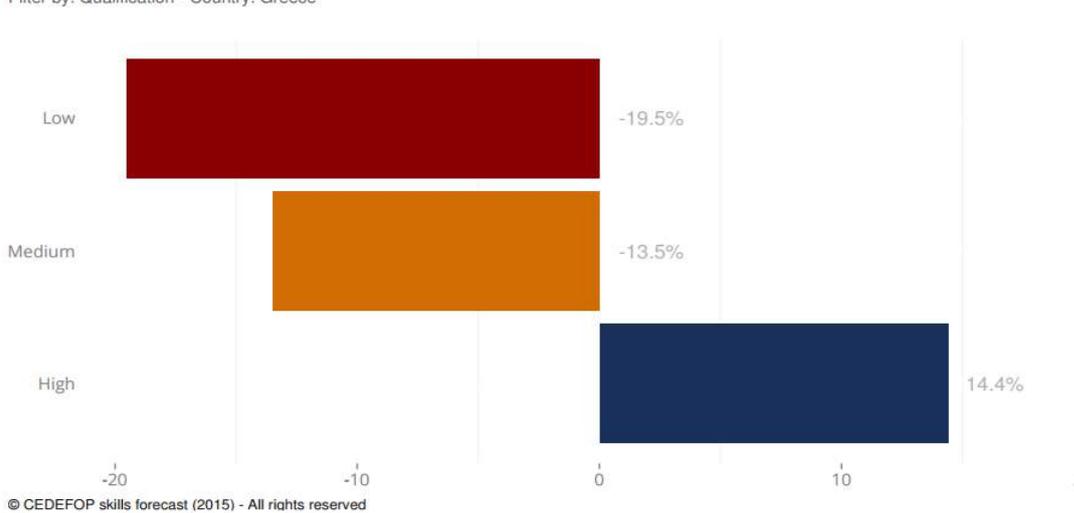
Στην **Ελλάδα** το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 32,8%, το οποίο είναι πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (25%). Για την ηλικιακή ομάδα 55-64 ετών το ποσοστό αυτό φτάνει το 51,6%. Ακόμα το 19,4% των ενηλίκων έχει επίπεδο προσόντων κατώτερο του επιπέδου ISCED 2. Το θετικό είναι, όμως, ότι στην Ελλάδα καταγράφεται ισχυρή τάση βελτίωσης του επιπέδου προσόντων στις νεαρότερες ηλικίες 25-34 ετών.

Όσον αφορά τις δεξιότητες σε **Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ)**, σύμφωνα με την Έρευνα Δεξιοτήτων Ενηλίκων (PIAAC) που διεξήχθη το 2012, κατά μέσο όρο στην ΕΕ-28, το 30% δεν έχει χρησιμοποιήσει ηλεκτρονικό υπολογιστή, ούτε έχει εκτελέσει κάποιες από τις βασικές εργασίες που σχετίζονται με ΤΠΕ. Στην **Ελλάδα** το ποσοστό αυτό είναι 48% που είναι το τρίτο μεγαλύτερο στην ΕΕ-28 μετά τη Ρουμανία (65%) και τη Βουλγαρία (55%).

Στην **Ελλάδα**, οι μεταβολές στη σύνθεση του εργατικού δυναμικού ακολουθούν την ίδια περίπου τάση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Δηλαδή αναμένεται να **μειωθεί το εργατικό δυναμικό χαμηλών και μεσαίων προσόντων** ενώ αναμένεται να **αυξηθεί το εργατικό δυναμικό υψηλών προσόντων**.

Labour force growth rate (%) period from year 2015 to 2025

Filter by: Qualification - Country: Greece

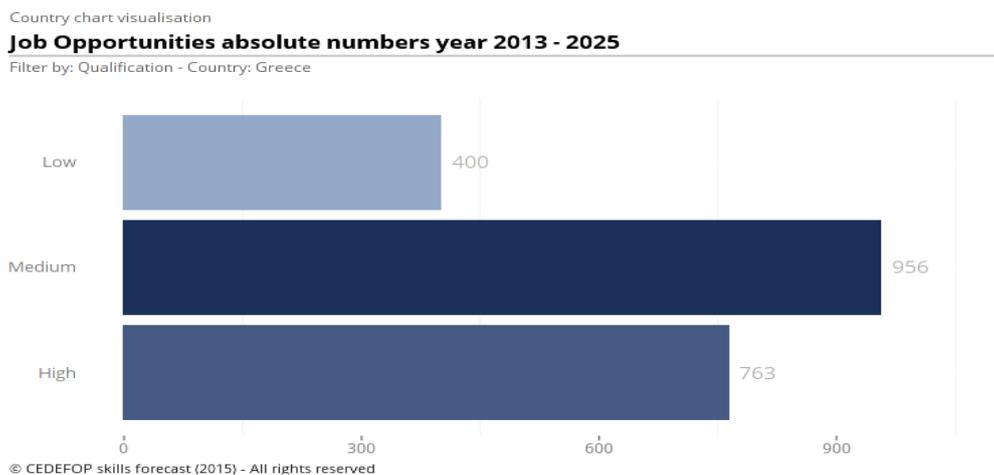

Διάγραμμα 3: Ρυθμός ανάπτυξης εργατικού δυναμικού το διάστημα 2015-2025 στην Ελλάδα

¹⁰ Eurostat, Νοέμβριος 2015 για ετήσια στοιχεία του 2014 <http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/tps00066>

¹¹ European Commission/EACEA/Eurydice, 2015. Adult Education and Training in Europe: Widening Access to Learning Opportunities, chapter 1. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Η εκτίμηση του CEDEFOP για τις ευκαιρίες απασχόλησης στην Ελλάδα δείχνει ότι θα υπάρχει ζήτηση κυρίως για μεσαίου και υψηλού επιπέδου προσόντων θέσεων απασχόλησης.

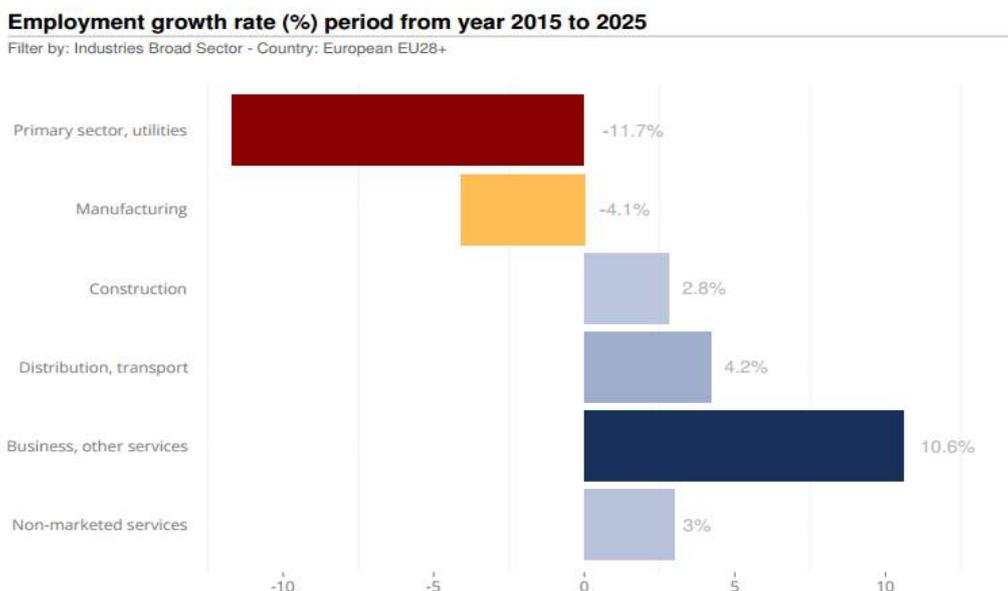

Διάγραμμα 4: Ευκαιρίες απασχόλησης σε απόλυτους αριθμούς το διάστημα 2013-2025 στην Ελλάδα

Τα ευρήματα από την έρευνα αυτή επικυρώνουν και τα συμπεράσματα του McKinsey Global Institute, σύμφωνα με το οποίο η παγκόσμια αγορά εργασίας θα παρουσιάσει έλλειψη διαθέσιμων εργαζομένων υψηλής εξειδίκευσης και πλεόνασμα εργαζομένων χαμηλής εξειδίκευσης (McKinsey Global Institute 2014).

1.3.4 Επαγγέλματα σε ζήτηση

Οι προβλέψεις για την ΕΕ-28 σχετικά με την εξέλιξη της απασχόλησης ανά τομέα της οικονομίας υπό διευρυμένο ορισμό, δείχνουν ότι μέχρι το 2015 θα μειωθεί αρκετά στον πρωτογενή τομέα αλλά και στη μεταποίηση με περαιτέρω αύξηση της τριτογενοποίησης της οικονομίας. Εξάιρεση αποτελεί ο τομέας των κατασκευών στον οποίο αναμένεται να γίνει επανεκκίνηση. Αύξηση αναμένεται κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών και άλλων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, στον τομέα των μεταφορών και της διανομής και στις μη εμπορεύσιμες υπηρεσίες.

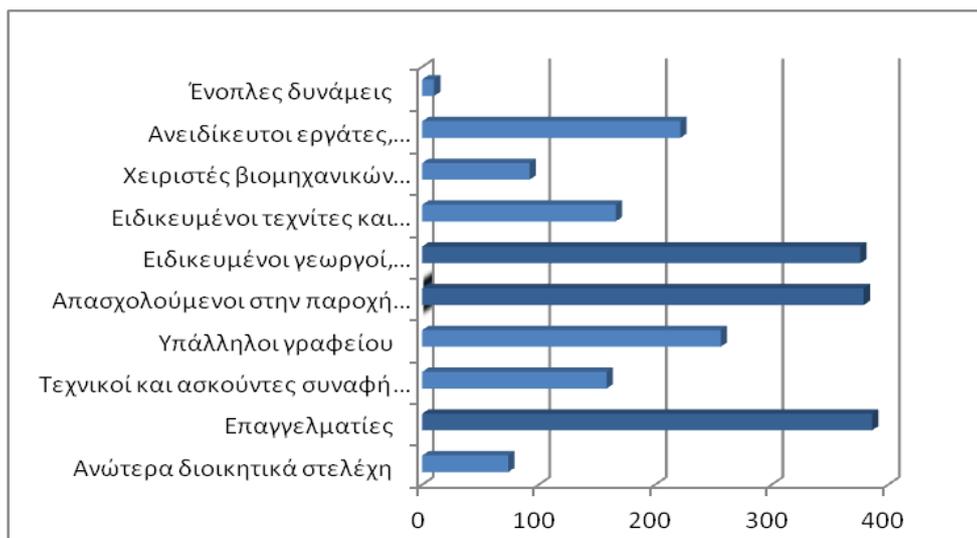

Διάγραμμα 5: Ποσοστό αύξησης της απασχόλησης το διάστημα 2015-2025 στην ΕΕ28

Ακόμα τα **επαγγέλματα** που αναμένεται να έχουν την **υψηλότερη ζήτηση στην Ελλάδα**, με βάση τις σημερινές τάσεις και τις προσδοκώμενες ανάγκες κατά τα επόμενα έτη αποτυπώνονται ποσοτικά στον παρακάτω πίνακα, ενώ ακολουθεί και γραφική αναπαράσταση.

Πίνακας 1: Επαγγέλματα σε ζήτηση στην Ελλάδα τα επόμενα έτη

Επαγγέλματα	σε χιλιάδες
Ανώτερα διοικητικά στελέχη	73,8
Επαγγελματίες	386,2
Τεχνικοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	158,3
Υπάλληλοι γραφείου	256,2
Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές	379
Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	376,1
Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	166,1
Χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού	92,2
Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	221,6
Ένοπλες δυνάμεις	10,1
Σύνολο	2.119,6

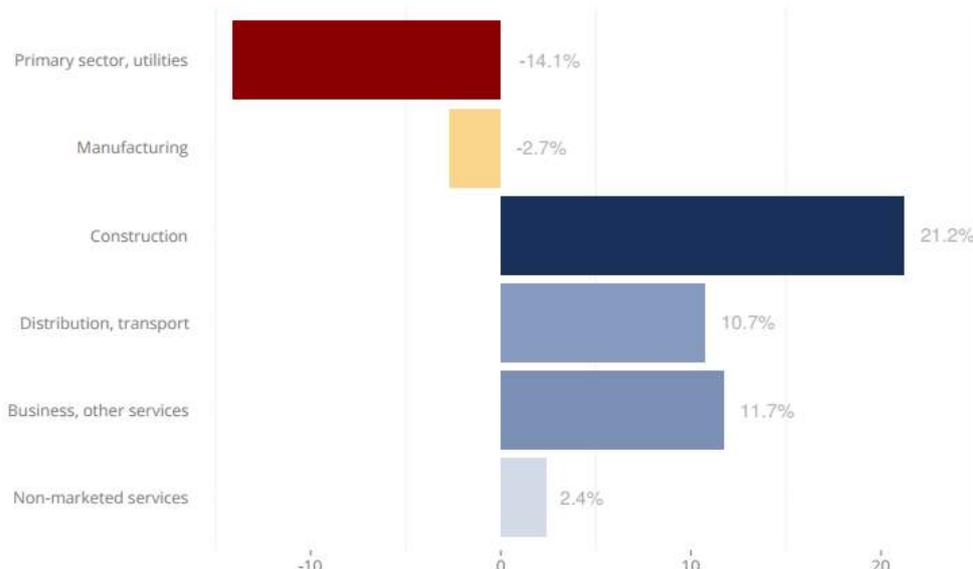
Διάγραμμα 6: Επαγγέλματα σε ζήτηση στην Ελλάδα τα επόμενα έτη

Αξιοσημείωτο αποτέλεσμα της έρευνας είναι ότι ενώ ο πρωτογενής τομέας στην ΕΕ αναμένεται να απασχολήσει στο μέλλον λιγότερα άτομα, προβλέπεται ότι το 47% των επαγγελματιών ευκαιριών στη Ρουμανία, το 26% στην Πορτογαλία και **το 19% στην Ελλάδα** θα αφορούν **ειδικευμένους γεωργούς, κτηνοτρόφους και αλιείς**.

Οι προβλέψεις για την **Ελλάδα** είναι όμοιες με αυτές για την ΕΕ-28 ως προς τη φορά μεταβολής της απασχόλησης. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι η μεγαλύτερη αύξηση της απασχόλησης (κατά 21,2 %) προβλέπεται στον **τομέα των κατασκευών**, ο οποίος είναι ο τομέας που επλήγη κυρίως από την οικονομική κρίση και επί του παρόντος αντιμετωπίζει υψηλή ανεργία.

Employment growth rate (%) period from year 2015 to 2025

Filter by: Industries Broad Sector - Country: Greece

Διαγραμμα 7: Ποσοστό αύξησης της απασχόλησης το διάστημα 2015-2025 στην Ελλάδα

Με βάση την ανάλυση και τον σχολιασμό των ευρημάτων από τη σχετική βιβλιογραφία και τις πηγές τεκμαίρονται τα ακόλουθα σημεία:

- Η ζήτηση δεξιοτήτων τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε εθνικό επίπεδο δεν ακολουθεί την προσφορά δεξιοτήτων, με συνέπεια να υπάρχει **ανακολουθία προσφοράς και ζήτησης**. Η ανακολουθία αυτή δύναται να αμβλυνθεί με τον σχεδιασμό και την οργάνωση στοχευμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού.
- Εξίσου σημαντικό κρίνεται να λειτουργεί με ολοκληρωμένο και συνεκτικό τρόπο ένα **σύστημα διάγνωσης αναγκών** της αγοράς εργασίας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με στόχο τον σχεδιασμό αποτελεσματικών και στοχευμένων πολιτικών εκπαίδευσης και απασχόλησης.
- Μέχρι το 2015 η **απασχόληση** σε επίπεδο ΕΕ θα μειωθεί αρκετά στον πρωτογενή τομέα αλλά και στη μεταποίηση με περαιτέρω αύξηση της τριτογενοποίησης της οικονομίας.
- Εξάρτηση αποτελεί ο **τομέας των κατασκευών** στον οποίο αναμένεται να γίνει επανεκκίνηση.
- Αύξηση αναμένεται κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών και άλλων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, στον τομέα των μεταφορών και της διανομής και στις μη εμπορεύσιμες υπηρεσίες.
- Τα προγνωστικά υποδείγματα του CEDEFOP εκτιμούν ευκαιρίες απασχόλησης στην Ελλάδα και δη προβλέπουν **ζήτηση κυρίως για μεσαίου και υψηλού επιπέδου προσόντων** θέσεων απασχόλησης.

2 Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης αποτελεί τον βασικό κορμό της αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων για την περίοδο 2014-2020. Για το σκοπό αυτό, στο παρόν κεφάλαιο γίνεται μια ανάλυση του παραγωγικού μοντέλου που αναμένεται να διαμορφωθεί με βάση την εν λόγω Στρατηγική και το οποίο θα καθορίσει τις ανάγκες σε επαγγέλματα, ειδικότητες, γνώσεις και δεξιότητες. Η εφαρμογή δηλαδή της εν λόγω Στρατηγικής θα ενεργοποιήσει συγκεκριμένους επαγγελματικούς τομείς και κλάδους, οι οποίοι θα αποτελέσουν μοχλό οικονομικής ανάπτυξης, διαμορφώνοντας παράλληλα νέες ανάγκες για την αναβάθμιση και ενδυνάμωση των προσόντων (γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων) του ανθρώπινου δυναμικού.

Στο υπο-κεφάλαιο 2.1 αποτυπώνονται οι τάσεις και οι προοπτικές στους τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής οικονομίας με βάση το **Στρατηγικό κείμενο της RIS3**. Επιπρόσθετα, στο υπο-κεφάλαιο 2.2 παρουσιάζονται με συστηματικό τρόπο τα βασικά ευρήματα της ποιοτικής έρευνας πεδίου που πραγματοποιήθηκε για τον προσδιορισμό και την καταγραφή των κενών θέσεων, των επαγγελμάτων και δεξιοτήτων σε ζήτηση. Τέλος, στο υπο-κεφάλαιο 2.3. σχολιάζονται με κριτικό τρόπο τα συμπεράσματα και τα ευρήματα.

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης που ακολουθεί, αξιοποιούνται και συνθέτονται στα κεφάλαια 3 και 4 μαζί με τις γενικότερες διαπιστώσεις για το οικονομικό και παραγωγικό προφίλ της Περιφέρειας (όπως προέκυψε στο πλαίσιο των προηγούμενων δύο παραδοτέων του έργου) για την διεξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τις ειδικότητες, γνώσεις και δεξιότητες που ζητούνται ή αναμένεται να έχουν ζήτηση στο νέο παραγωγικό μοντέλο που διαμορφώνεται για την Περιφέρεια.

2.1 Τάσεις και προοπτικές των τομέων προτεραιότητας της περιφερειακής οικονομίας

Στο πλαίσιο της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων έχουν αναδειχθεί οι ακόλουθοι τομείς προτεραιότητας:

- Πρωτογενής τομέας: Αγροδιατροφή και Γαστρονομία.
- Θαλάσσια οικονομία: Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θαλάσσιος Τουρισμός.
- Βιομηχανία της Εμπειρίας: Τουρισμός, Πολιτισμός & Δημιουργική Οικονομία.
- Υπηρεσίες Υγείας μέσω Βιο-ιατρικής (πρόκειται για αναδυόμενο τομέα).

Επιπρόσθετα, η αξιοποίηση των ΤΠΕ και των «καθαρών τεχνολογιών», όπως και τα μέτρα που αφορούν στην ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού διατρέχουν οριζόντια τους παραπάνω τομείς προτεραιότητας.

Στη συνέχεια ανά τομέα της οικονομίας παρουσιάζονται οι διαμορφούμενες **τάσεις και προτεραιότητες** όπως αποτυπώνονται και στο στρατηγικό κείμενο της RIS3¹²:

Αγροδιατροφή και Γαστρονομία

Η ανάπτυξη των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων των παραπάνω τομέων θα βασιστεί τόσο στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει η περιοχή, όπως για παράδειγμα το πλούσιο φυσικό περιβάλλον, οι πρώτες ύλες, η γαστρονομική ταυτότητα, όσο και στην αξιοποίηση της γνώσης και της τεχνολογίας. Στο πλαίσιο αυτό προτεραιότητα δίνεται:

- Στη διαφοροποίηση προϊόντων (όπως νέες καλλιεργητικές και εκτροφικές μέθοδοι βάσει συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης και βιολογικών προτύπων καλλιέργειας, αξιοποίηση νέων τεχνολογιών κλπ.)
- Στην αξιοποίηση της γνώσης (έρευνα & καινοτομία) για την παραγωγή νέων προϊόντων και τη βελτίωση υφιστάμενων.
- Στην ασφάλεια τροφίμων.
- Στην πιστοποίηση προϊόντων.
- Στη συσκευασία και τυποποίηση προϊόντων του αγροδιατροφικού τομέα.
- Στη μεταποίηση προϊόντων για την εμπορική προώθησή τους, με έμφαση στην αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και στην εφαρμογή διαδικασιών φιλικών προς το περιβάλλον.
- Στην προστασία του περιβάλλοντος από την δραστηριότητα στον τομέα της αγροδιατροφής
- Στην ενίσχυση της εξωστρέφειας του τομέα - προώθηση προϊόντων (branding, προώθηση, δικτύωση).
- Στην ανάδειξη των τοπικών προϊόντων και της τοπικής γαστρονομίας (γαστρονομική ταυτότητα)
- Ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ αγροδιατροφής και εστίασης (προώθηση, αξιοποίηση και ανάδειξη των τοπικών προϊόντων)
- Στην ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους τομείς της οικονομίας και ειδικά με τον τουρισμό (προώθηση της τοπικής κουζίνας, αξιοποίησης και κατανάλωση τοπικών προϊόντων σε τουριστικά καταλύματα, εστιατόρια, καταστήματα προϊόντων διατροφής κλπ.)
- Στην ενίσχυση της συνεργασίας (συνεταιρισμοί, συνεργατικά σχήματα, κοινωνικές επιχειρήσεις κλπ.) μεταξύ των επαγγελματιών του κλάδου (πχ. κτηνοτρόφοι, οινοποιοί κλπ.) για την επίτευξη οικονομικών κλίμακας (πχ. στην τυποποίηση προϊόντων, στο κόστος μετακινήσεων, στη προώθηση προϊόντων κλπ.).

¹² Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, Απρίλιος 2015

Αλιεία & υδατοκαλλιέργεια

Η στρατηγική ανάπτυξης του κλάδου περιλαμβάνει:

- Διαφοροποίηση προϊόντων (όπως βελτίωση μεθόδων εκτροφής και αλίευσης, ανάπτυξη νέων προϊόντων, αξιοποίηση νέων τεχνολογιών, ενίσχυση της βιολογικής καλλιέργειας κλπ.)
- Αξιοποίηση της γνώσης (έρευνα & καινοτομία) σε πεδία όπως ανάπτυξη και αλίευση νέων προϊόντων, εκτροφή, θαλάσσια βιοτεχνολογία κλπ.
- Μείωση του κόστους παραγωγής μέσω της εισαγωγής καινοτομιών στη διαδικασία αλίευσης, εκτροφής, μεταποίησης κλπ.
- Ασφάλεια τροφίμων
- Ποιότητα και πιστοποίηση προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας (μέθοδοι υγιεινής, συστήματα ιχνηλασιμότητας, πιστοποίηση κλπ.).
- Μεταποίηση προϊόντων για την εμπορική προώθησή τους, με έμφαση στην αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και στην εφαρμογή διαδικασιών φιλικών προς το περιβάλλον.
- Προστασία του περιβάλλοντος (ιδιαίτερα των θαλάσσιων πόρων).
- Ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους τομείς της οικονομίας όπως ο τουρισμός, η εστίαση, καταστήματα εμπορίας και πώλησης ειδών διατροφής κλπ.
- Ενίσχυση της εξωστρέφειας του τομέα - προώθηση προϊόντων (branding, προώθηση, δικτύωση).

Θαλάσσιος τουρισμός

Τα Ιόνια νησιά χάρη στην κεντρική τους θέση στη βόρεια Μεσόγειο, την Αδριατική θάλασσα και το Ιόνιο πέλαγος συνιστούν μία σημαντική θαλάσσια περιφέρεια στην οποία ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί προνομιακό πεδίο.

Στις προτεραιότητες που έχουν τεθεί για την ενίσχυση και περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα περιλαμβάνονται:

- Η περαιτέρω εξειδίκευση του κλάδου σε διάφορα πεδία, όπως κρουαζιέρα, ιστιοπλοΐα & σκάφη αναψυχής, καταδυτικός και αλιευτικός τουρισμός, θαλάσσιος αθλητικός τουρισμός κλπ.
- Η προστασία του περιβάλλοντος από τις θαλάσσιες δραστηριότητες.
- Η ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους τομείς της οικονομίας όπως ο τουρισμός, ο πολιτισμός, η εστίαση, τα καταστήματα τροφοδοσίας κλπ.

- Η προώθηση νέων επιχειρηματικών μοντέλων συνεργασίας (συνεργατικά σχήματα, δίκτυα κλπ.) μεταξύ των επαγγελματιών του κλάδου για την επίτευξη οικονομιών κλίμακας.

Βιομηχανία της εμπειρίας: Θεματικός Τουρισμός, Πολιτισμός & Δημιουργική Οικονομία

Η «πολιτιστική & δημιουργική» οικονομία στα Ιόνια Νησιά είναι αλληλένδετη με τον τομέα του τουρισμού. Ως εκ τούτου οι προτεραιότητες που έχουν τεθεί περιλαμβάνουν για τη βιομηχανία της εμπειρίας περιλαμβάνουν:

- Δυνατότητα περαιτέρω διεύρυνσης της αλυσίδας αξίας του τομέα μέσω της προσέλκυσης περισσότερων δραστηριοτήτων, την ανάπτυξη διασυνδέσεων του τουρισμού με άλλους τομείς όπως η αγροδιατροφή, η μεταποίηση κλπ.).
- Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος (πχ. οικολογικός & περιηγητικός τουρισμός, πολιτιστικός & θρησκευτικός τουρισμός κλπ.)
- Αξιοποίηση και των δυνατοτήτων της έρευνας & καινοτομίας.
- Πιστοποίηση και τυποποίηση τουριστικών επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση της εξωστρέφειας του τομέα - προώθηση προϊόντων (branding, προώθηση, δικτύωση).
- Προστασία του περιβάλλοντος.

Βιο-ιατρική: υπηρεσίες υγείας με την αξιοποίηση της γνώσης

Πρόκειται για αναδυόμενο τομέα στην Περιφέρεια και οι προτεραιότητες που έχουν τεθεί για την ανάπτυξή του περιλαμβάνουν:

- Περαιτέρω επέκταση και «ωρίμανση» της έρευνας έως το στάδιο των εφαρμοσμένων αποτελεσμάτων.
- Ανάπτυξη δικτύωσης με ερευνητικούς και επιχειρηματικούς πόλους.
- Επιχειρησιακό σχεδιασμό για τη διερεύνηση των δυνατοτήτων μεσοπρόθεσμης επιχειρηματικής αξιοποίησης.

2.2 Ποιοτική έρευνα πεδίου

Η συγκεκριμένη έρευνα πεδίου πραγματοποιήθηκε με εις βάθος συνεντεύξεις (in depth interviews) με εκπροσώπους επιχειρήσεων σε τομείς που έχουν αναδειχθεί ως προτεραιότητα στο πλαίσιο της περιφερειακής RIS3.

Αντικείμενο της έρευνας ήταν η άντληση πληροφοριών για τις εξής κύριες θεματικές:

1. **Κενές θέσεις** στην περιφέρεια στους τομείς της RIS3.

2. **Δυναμισμός κλάδων και επαγγελματιών** στην περιφέρεια (στο πλαίσιο της RIS3).
3. Πληροφορίες για την **αναντιστοιχία δεξιοτήτων** στην περιφέρεια στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής οικονομίας.

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα εντάσσονται στους ακόλουθους τομείς της RIS3:

- Αγροδιατροφή
- Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια
- Θαλάσσιος Τουρισμός
- Θεματικός Τουρισμός

Πιο συγκεκριμένα, η δραστηριότητα των επιχειρήσεων αφορούσε:

- οινοποιεία
- παραγωγή λαδιού
- παραγωγή τροφίμων (προϊόντα από μέλι, γάλα, κλπ.)
- ιχθυοτροφεία
- μαρίνες σκαφών αναψυχής
- ενοικιάσεις τουριστικών σκαφών
- ξενοδοχεία

Σημειώνεται ότι η εν λόγω έρευνα είναι συμπληρωματική της ποσοτικής έρευνας πεδίου που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του έργου και αφορούσε το σύνολο της αγοράς εργασίας (επιχειρήσεις, εργαζόμενοι, άνεργοι).

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η σύνθεση των ευρημάτων των εις βάθος συνεντεύξεων, η οποία διαρθρώνεται σε δύο κύριες ενότητες:

- Στην **πρώτη** αναλύονται τα χαρακτηριστικά των υπό εξέταση κλάδων (προϊόντα & υπηρεσίες, εργατικό δυναμικό), σύμφωνα με την οπτική των ίδιων των επιχειρήσεων.
- Στην **δεύτερη** ενότητα σκιαγραφούνται οι δεξιότητες και ικανότητες του εργατικού δυναμικού, οι κενές θέσεις, ο τρόπος που οι επιχειρήσεις προσπαθούν να τις καλύψουν, ενώ παρουσιάζονται και ανάγκες κατά κλάδο για κατάρτιση/επιμόρφωση.

Τέλος, σημειώνεται ότι περισσότερα στοιχεία για την ποιοτική έρευνα (διάρκεια, εργαλεία) παρατίθεται στο Παράρτημα II της παρούσας έκθεσης.

2.2.1 Ανάλυση των χαρακτηριστικών των υπό εξέταση κλάδων

Στην ενότητα αυτή περιγράφεται η υφιστάμενη κατάσταση και ο δυναμισμός των κλάδων που έχουν αναδειχθεί ως προτεραιότητα στο πλαίσιο της RIS3 και παράλληλα, παρατίθενται οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων μπορούν οι εν λόγω κλάδοι να

αναπτυχθούν και να ανταποκριθούν στις σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, όπως και κάποια οριζόντια θέματα που προέκυψαν.

Ευρήματα ανά τομέα

Αγροδιατροφή

Οινοποιία

Ο κλάδος της οινοποιίας στην Περιφέρεια δεν είναι ικανοποιητικά ανεπτυγμένος, με την Κεφαλονιά και τη Ζάκυνθο να έχουν αναπτύξει μια δυναμική, αλλά με τα υπόλοιπα νησιά να υστερούν. Ο κλάδος χαρακτηρίζεται από όλους τους συμμετέχοντες στις συνεντεύξεις ως **δυναμικός**. Παρά το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια σκιαγραφείται μια βελτιωμένη εικόνα, υπολείπονται πολλά βήματα ακόμα, ώστε να αξιοποιηθεί πλήρως η δυναμική αυτή στην κατεύθυνση της οικονομικής ανάπτυξης.

Οι περισσότερες από τις επιχειρήσεις δεν έχουν αναπτύξει επαρκώς άλλες δραστηριότητες που θα μπορούσαν να ενισχύσουν τον κλάδο, όπως είναι ο οινοτουρισμός, η δημιουργία προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας και η εκμετάλλευση των παραπροϊόντων της παραγωγής.

Παράλληλα, ενώ η Περιφέρεια έχει πολύ καλές ποικιλίες (Ρομπόλα, Μαυροδάφνη, Λευκός Μοσχάτος) με σημαντικές δυνατότητες αύξησης της εξωστρέφειας και των εξαγωγών, τα κρασιά της Περιφέρειας είναι επί το πλείστον ανώνυμα και μη αναγνωρίσιμα από τους επισκέπτες, ενώ κυριαρχούν οι πωλήσεις σε χύμα μορφή σε σχέση με το εμφιαλωμένο.

Ταυτόχρονα, οι επιχειρήσεις στην Περιφέρεια αντιμετωπίζουν αυξημένο ανταγωνισμό από ηπειρωτικά οινοποιία με μεγαλύτερους κλήρους, μεγαλύτερη δυνατότητα εξαγωγών, διαφορετικές και πιο αποδοτικές ποικιλίες, καθώς και από εισαγόμενα κρασιά από χώρες όπως η Χιλή.

Σύμφωνα με τους παραγωγούς, χρειάζεται στροφή σε ποιοτικό, επώνυμο προϊόν, ανάπτυξη του brand name του κρασιού και σύνδεση του τοπικού οίνου με την τουριστική εμπειρία της επίσκεψης στο Ιόνιο, όπως γίνεται για παράδειγμα στη Σαντορίνη.

Επίσης, χρειάζονται σημαντικές δράσεις δικτύωσης και προβολής, αλλά και υιοθέτηση καινοτομιών όπως είναι η αναβίωση ξεχασμένων τοπικών ποικιλιών, η παραγωγή βιολογικού κρασιού, η δημιουργία νέων κρασιών όπως ο Επτανησιακός τοπικός οίνος (ο οποίος θα μπορεί να παράγεται από όλα τα οινοποιεία της Περιφέρειας) και η ανάπτυξη του οινοτουρισμού. Στο πλαίσιο της υιοθέτησης καινοτομιών χρειάζεται επίσης μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων και των δημόσιων ερευνητικών φορέων στην Περιφέρεια.

Χαρακτηριστικές είναι οι προσπάθειες που έχουν ξεκινήσει για συνεργασία μεταξύ του Ενιαίου Αγροτικού Συνεταιρισμού Ζακύνθου και του εργαστηρίου Μικροβιολογίας και Ελέγχου Τροφίμων, του τμήματος Τεχνολογίας Τροφίμων στο ΤΕΙ Ιονίων Νήσων. Στο εργαστήριο μικροβιολογίας γίνεται εργασία πάνω στους ντόπιους μύκητες. Αυτή είναι μία καινοτομία που οι παραγωγοί ενδιαφέρονται να στηρίξουν. Πιο συγκεκριμένα

μέχρι σήμερα οι παραγωγοί χρησιμοποιούσαν μύκητες γαλλικούς ή ιταλικούς, που είναι όμως κατάλληλοι για άλλες ποικιλίες και για πιο βόρεια κλίματα. Οι πρώτες εκτιμήσεις είναι ότι επειδή οι ντόπιοι μύκητες είναι προσαρμοσμένοι στις συνθήκες του νησιού (τοπικό μικροκλίμα – νησιωτικές συνθήκες), τα δείγματα που δοκίμασαν προσδίδουν μία ιδιαιτερότητα στο κρασί, διαφοροποιώντας το προϊόν. Η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ζακύνθου αποφάσισε να συνδράμει το εργαστήριο αυτό, ώστε σταδιακά να αντικατασταθούν οι γαλλικοί και οι ιταλικοί μύκητες με ντόπιους.

Λάδι

Το λάδι αποτελεί ένα από τα κυριότερα προϊόντα των Ιονίων Νήσων με μακρά παράδοση. Είναι ένας δυναμικός κλάδος, με ικανοποιητική ανάπτυξη στο εξωτερικό. Πέρα από την παραγωγή ποιοτικού λαδιού και βρώσιμων ελιών ο κλάδος έχει τη δυνατότητα να παράγει και νέα προϊόντα, όπως για παράδειγμα σαπούνια, καλλυντικά και φαρμακευτικά προϊόντα με βάση το λάδι.

Παρόλη τη δυναμική και την ποιότητα της παραγωγής, ως σήμερα οι μεγαλύτερες ποσότητες διακινούνται χύμα στην Ιταλία για να αναμειχθούν με ντόπιες ποικιλίες για την παραγωγή λαδιού τύπου Riviera, ενώ οι εξαγωγές τυποποιημένων προϊόντων είναι περιορισμένες.

Όπως με το κρασί έτσι και με το λάδι απαιτείται μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων και των δημόσιων ερευνητικών φορέων στην Περιφέρεια, που να καλύπτει όλο το φάσμα της «αλυσίδας αξίας», δηλαδή την παραγωγή, την μεταποίηση - τυποποίηση, τα υπό- και παρά-προϊόντα, την προώθηση-μάρκετινγκ και την εξωστρέφεια των προϊόντων αυτών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ανάγκη επίλυσης προβλημάτων όπως η υψηλή περιεκτικότητα σε στερόλες που παρουσιάζεται ορισμένες φορές στην Κορωνέικη ποικιλία, ενδεχομένως λόγω του μικροκλίματος.

Παράλληλα, έχει διαπιστωθεί ότι το λάδι στην Περιφέρεια, περιέχει μεγάλες ποσότητες ελαιοκανθάλης, η οποία είναι μία ουσία με ισχυρή αντιφλεγμονώδη δράση εφάμιλλη με εκείνες που απαντώνται σε φάρμακα. Μέχρι σήμερα η ΕΕ δεν επέτρεπε να αναγράφονται στις συσκευασίες ελαιολάδου ιατρικές επιστημάνσεις, κάτι που πλέον είναι δυνατό, μπορούν δηλαδή να αναγράφονται οι ευεργετικές ιδιότητες στις ετικέτες, δημιουργώντας καινούργιες δυνατότητες ως προς την τυποποίηση.

Με βάση τα ανωτέρω παραδείγματα, χρειάζεται μεγαλύτερη συνεργασία των παραγωγών με ερευνητικά εργαστήρια των ΤΕΙ Ιονίων Νήσων, τα οποία θα μπορούσαν να κάνουν αναλύσεις στο τοπικό λάδι, π.χ. ως προς την ποιότητα και να μεταφέρουν την πληροφορία και την τεχνογνωσία σε όλους τους τυποποιητές και ελαιοτριβείς.

Επισημαίνεται ότι κανένας μεμονωμένος παραγωγός δεν θα μπορούσε να αναλάβει το κόστος δημιουργίας εργαστηρίου για τους απαιτούμενους ελέγχους.

Τρόφιμα

Στον τομέα της παραγωγής τροφίμων υπάρχει μία πληθώρα δυναμικών επιχειρήσεων και εργαστηρίων, κυρίως ΜΜΕ, οι οποίες παράγουν προϊόντα όπως γάλα, γιαούρτι, τυροκομικά προϊόντα, αλλαντικά, παραδοσιακά γλυκά, μέλι και προϊόντα μελιού, κ.α.

Ο κλάδος έχει περιθώρια ανάπτυξης τα οποία συνδέονται κατά κύριο λόγο με την ενίσχυση των εξαγωγών και με την αύξηση της παραγωγικής δυνατότητας. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν να προωθηθούν προϊόντα όπως το βούτυρο Κερκύρας, το οποίο είναι ένα προϊόν διεθνώς γνωστό και φημισμένο. Επιπρόσθετα υπάρχουν σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης καινοτομιών, όπως η εξάλειψη των συντηρητικών, η επιστροφή σε πατροπαράδοτες τεχνικές για την παραγωγή βιολογικών τροφίμων κ.α.

Στα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κλάδος καταγράφονται τα ακόλουθα:

- Υπάρχει έλλειψη γάλακτος, καθώς οι μεγαλύτερες μονάδες επεξεργασίας και τυποποίησης γάλακτος απορροφούν το γάλα με συνέπεια να μένουν μικρές ποσότητες για τους μικρούς παραγωγούς.
- Δεν υπάρχει δυνατότητα για δημιουργία μεγάλων μονάδων με ζώα στα νησιά.
- Υπάρχουν συγκεκριμένες δυνατότητες παραγωγής μελιού στην Κέρκυρα, όπου το νησί είναι κορεσμένο από μελίσινα.
- Δεν υπάρχει επαρκής σύνδεση των παραγωγών αγροδιατροφικών προϊόντων με άλλους κλάδους, όπως είναι ο τουρισμός.
- Δεν γίνεται επαρκής προώθηση των ντόπιων προϊόντων από τα εμπορικά καταστήματα (σούπερ μάρκετ, μίνι μάρκετ) καθόσον απουσιάζει μια ενιαία και συνεκτική στρατηγική προώθησης και προβολής των προϊόντων.

Τέλος, σημειώνεται ότι οι παραγωγοί θα ήθελαν μεγαλύτερη στήριξη και προστασία από τις αρχές σχετικά με τον αθέμιτο ανταγωνισμό από πώληση μη πιστοποιημένων και ελεγχμένων προϊόντων (π.χ. στο μέλι).

Αλιεία και Υδατοκαλλιέργεια

Ο κλάδος αυτός χαρακτηρίζεται ως δυναμικός και η ανάπτυξή του αποτελεί προτεραιότητα τόσο για την Περιφέρεια όσο και για τη χώρα γενικότερα.

Σημειώνεται ότι στα Ιόνια Νησιά η τσιπούρα και το λαβράκι είναι η κύρια παραγωγή και ο κρانيός σε μικρότερη κλίμακα. Η υδατοκαλλιέργεια είναι περισσότερο ανεπτυγμένη στο νομό Κεφαλονιάς (με 35 μονάδες) και στην Κέρκυρα.

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κλάδος είναι οι αντιδράσεις από τις τοπικές κοινωνίες σχετικά με τη χωροθέτηση των εγκαταστάσεων. Ένα άλλο πρόβλημα είναι ο ανταγωνισμός σε κάποιες περιπτώσεις με τον κλάδο του τουρισμού, καθώς παρά τη δημιουργία του χωροταξικού σχεδιασμού, υπάρχει μεγάλη γραφειοκρατία αναφορικά με τις αδειοδοτήσεις.

Θαλάσσιος Τουρισμός

Το Ιόνιο θεωρείται θάλασσα αρχαίων και έχει ιδανικές συνθήκες ναυσιπλοΐας, σε σύγκριση για παράδειγμα με το Αιγαίο. Στο Ιόνιο το καλοκαίρι κυκλοφορούν περίπου 6.500 σκάφη, δημιουργώντας συνθήκες κορεσμού με βάση τις υπάρχουσες υποδομές.

Οι βασικές υποδομές για τον θαλάσσιο τουρισμό είναι οι μαρίνες. Σε αυτόν τον τομέα το Ιόνιο σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα είναι σε πολύ προνομιακή θέση, όχι όμως σε σχέση με ανταγωνιστές από άλλες χώρες. Οι σημαντικότερες μαρίνες στην Περιφέρεια περιλαμβάνουν:

- τη μαρίνα των Γουβιών Κερκύρας που έχει 1.200 θέσεις,
- τη μαρίνα της Λευκάδας που έχει 700 θέσεις και
- πιο μικρές αλλά οργανωμένες μαρίνες και πολύ μικρά λιμανάκια όπως είναι το Μεγανήσι κ.α.

Παράλληλα, κορεσμένες και σχετικά ανεπαρκείς είναι και οι υποδομές αποθήκευσης των σκαφών στην ξηρά, με την κυριότερη μονάδα να είναι στο Άκτιο, με πάνω από 1.200 σκάφη χωρητικότητα, ενώ συνολικά τα τρία κάρναγια του Ακτίου - Πρέβεζας χωρούν 1.800 σκάφη και μετά πιο μικρές μονάδες στην Μαρίνα Κέρκυρας περίπου 600, Λευκάδα 250, και τα υπόλοιπα κάρναγια στην Κέρκυρα περίπου 300. Ο κλάδος θα μπορούσε να έχει προοπτικές με την προσθήκη νέων υποδομών και με την αναβάθμιση παλαιών.

Παρόλο τον κορεσμό των λιμανιών λόγω του αυξημένου ελλιμενισμού, ιδιαίτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες διαπιστώνεται έλλειψη εξειδικευμένου και καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού για την τεχνική συντήρηση και τις επισκευές σκαφών.

Πέρα από το πλεονέκτημα του φυσικού περιβάλλοντος, ο κλάδος υπερτερεί σημαντικά στο κόστος ελλιμενισμού και αποθήκευσης των σκαφών σε σύγκριση ανταγωνίστριες χώρες όπως η Γαλλία και η Ισπανία, προσδίδοντας πέραν του φυσικού τοπίου και του περιβάλλοντος ένα επιπρόσθετο πλεονέκτημα στην Περιφέρεια.

Τέλος, η ύπαρξη ενός τόσο μεγάλου αριθμού σκαφών, δημιουργεί ανάγκες για τροφοδοσία, για καθαρισμό, κτλ., δημιουργώντας ζήτηση και θέσεις εργασίας και σε άλλους κλάδους της περιφερειακής οικονομίας.

Θεματικός Τουρισμός

Τα τελευταία χρόνια ο κλάδος του τουρισμού - φιλοξενίας, επικουρούμενος και από την προσθήκη νέων μονάδων (κυρίως 5 αστέρων), προσπαθεί να κάνει μία στροφή προς την ανάπτυξη του θεματικού τουρισμού, με στόχο τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος και την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Στο πλαίσιο αυτό έχουν αρχίσει να αναπτύσσονται δραστηριότητες όπως ο συνεδριακός τουρισμός (πχ. ιατρικά συνέδρια), ο ιαματικός τουρισμός, η θαλασσοθεραπεία (SPA), ο πολιτιστικός και αθλητικός τουρισμός, ο ποδηλατικός και περιπατητικός τουρισμός καθώς και πλήθος άλλων δραστηριοτήτων (γιόγκα, μπριτζ

κ.α.). Παράλληλα, από μεμονωμένες μονάδες και επιχειρήσεις καταβάλλονται προσπάθειες να αναπτυχθεί και ο γαστρονομικός τουρισμός και ο οινοτουρισμός.

Περισσότερο η Κέρκυρα και λιγότερο τα υπόλοιπα νησιά της Περιφέρειας, αντιμετωπίζουν ιδιαίτερο ανταγωνισμό από την Αλβανία, το Μαυροβούνιο και την Κροατία, κυρίως λόγω γεωγραφικής εγγύτητας. Μάλιστα, σημειώνεται ότι το 43% των διεθνών αφίξεων στα αεροδρόμια της Κέρκυρας, της Ζακύνθου και της Κεφαλονιάς το 2014 ήταν από το Ηνωμένο Βασίλειο.¹³

Επίσης, τα Ιόνια Νησιά είναι προσβάσιμα για τους τουρίστες από τα Βαλκάνια μέσω της Εγνατίας οδού, ωστόσο το ταξίδι είναι αρκετά ακριβό για αυτούς (καύσιμα και μεταφορά με ferry boat). Η Ρουμανία έχει μερίδιο αγοράς 2% στις αφίξεις ξένων σε ξενοδοχειακές υποδομές, ενώ η Σερβία, το Μαυροβούνιο, η Βουλγαρία, η Αλβανία, τα Σκόπια και η Σλοβενία έχουν 1% ή λιγότερο.

Οι κύριες αγορές για τα Ιόνια Νησιά είναι οι τουρίστες:

- από το **Ηνωμένο Βασίλειο**, οι οποίοι το 2014 αντιπροσώπευαν το 43% του συνόλου των αεροπορικών αφίξεων,
- από τη **Γερμανία**, οι οποίοι επισκέπτονται τα Ιόνια για «Πολιτισμό & Θρησκεία»
- από τη **Ρωσία και την Πολωνία**, οι οποίοι προκρίνουν το τουριστικό προϊόν «Ήλιος και Θάλασσα»
- από την **Ιταλία**, επιλέγουν «Ήλιο και Θάλασσα», αλλά είναι απαιτητικοί στην ποιότητα (φαγητό, κρασί, άνεση) και το lifestyle
- από τη **Γαλλία**, δίνουν μεγάλη βάση στον επαγγελματισμό και τις προσφερόμενες υπηρεσίες και εκτιμούν πολύ το να τους μιλούν στα γαλλικά.

Ο κλάδος είναι δυναμικός και υπάρχουν σημαντικές προοπτικές ανάπτυξής του. Για να αξιοποιήσει όμως ο κλάδος αυτές τις δυνατότητες πρέπει:

- Να βελτιωθούν οι υποδομές και η προσβασιμότητα (δρόμοι, αεροδρόμια κτλ.) στην Περιφέρεια
- Να βελτιωθεί η συνολική εικόνα του τουριστικού προϊόντος και της εμπειρίας.
- Να γίνουν επενδύσεις σε νέες κλίνες υψηλής ποιότητας¹⁴
- Να γίνει μία συνολική στροφή από τον μαζικό τουρισμό (τύπου all inclusive χαμηλής προστιθέμενης αξίας) προς τις εναλλακτικές μορφές.

Παράλληλα, όπως επεσήμαναν φορείς του τουρισμού, ο κλάδος θα πρέπει να επενδύσει περισσότερο στον τομέα της κρουαζιέρας (υπάρχουν 600.000 αφίξεις στην Κέρκυρα), με μεγαλύτερη οργάνωση και συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων όπως τα τουριστικά γραφεία και τα πλοία για τον καθορισμό των διαδρομών και των επισκέψεων, τα τοπικά καταστήματα ως προς την προώθηση τοπικών προϊόντων κλπ..

¹³ INSETE (2014): Marketing Plan Τουριστικού Προϊόντος Ιονίων Νήσων / Οδικός Χάρτης 2015-2020.

¹⁴ Για παράδειγμα, η Κέρκυρα υστερεί σε κλίνες, σε σχέση με την Κρήτη και την Ρόδο. Ιδίως σε κλίνες 5άστερες. Στην Κέρκυρα δραστηριοποιούνται λιγότερα ξενοδοχεία σήμερα από την δεκαετία του 1990.

Οριζόντια Θέματα που αναδείχθηκαν

Ανάγκη επενδύσεων

Ένα κοινό χαρακτηριστικό που προέκυψε από όλες σχεδόν τις συνεντεύξεις είναι η ανάγκη για τη δημιουργία, βελτίωση και εκσυγχρονισμό των υποδομών της Περιφέρειας, όπως το οδικό δίκτυο, τα αεροδρόμια, οι μαρίνες και τα μικρά λιμάνια, τα παρκινγκ σκαφών (καρνάγια), η διαχείριση απορριμμάτων (τόσο στη στεριά όσο και στα απόβλητα των τουριστικών σκαφών) κ.α.

Σύμφωνα με τις επιχειρήσεις χρειάζεται παράλληλα και κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων για τη δημιουργία νέων τουριστικών μονάδων υψηλής ποιότητας, η βελτίωση των υποδομών ώστε τα οίνοποιεία να καταστούν επισκέψιμα κ.α.

Χρειάζεται επίσης να στηριχθούν και οι επενδύσεις στις ΜΜΕ του αγροδιατροφικού τομέα για επέκταση της παραγωγικής τους δυνατότητας, να ενισχυθούν δράσεις εξωστρέφειας και δικτύωσης ομοειδών επιχειρήσεων κλπ..

Τέλος, σημαντικό επίσης αναδείχθηκε και το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος. Ειδική επισήμανση έγινε από εκπροσώπους επιχειρήσεων ως προς την υστέρηση της Περιφέρειας σε θέματα περιβάλλοντος, την απώλεια γαλάζιων σημαίων (στην Κέρκυρα), τη συλλογή απορριμμάτων, τη διαχείριση των ζωικών αποβλήτων κτλ.

Διασυνδέσεις μεταξύ κλάδων RIS3

Ένα δεύτερο σημαντικό οριζόντιο στοιχείο που αναδείχθηκε από τις συνεντεύξεις είναι η ανάγκη συνεργασίας των κλάδων πάνω σε ένα κοινό σχέδιο ώστε να αξιοποιηθούν οι συνέργειες και να αυξηθεί η προστιθέμενη αξία των κλάδων αυτών στην Περιφέρεια.

Η δημιουργία κοινού σχεδίου κρίνεται αναγκαία ώστε να μειωθούν και οι εντάσεις και ο ανταγωνισμός μεταξύ δραστηριοτήτων όπως για παράδειγμα ανάμεσα στον τουρισμό και τις ιχθυοκαλλιέργειες, να προωθηθούν τα τοπικά προϊόντα έναντι προϊόντων από άλλες περιοχές ή χώρες, να προστατευτεί το περιβάλλον και ο φυσικός πλούτος από τον μαζικό τουρισμό κ.α.

Μέχρι σήμερα, σύμφωνα με τις επιχειρήσεις, υπάρχουν αποσπασματικές κινήσεις προς αυτήν την κατεύθυνση και όχι ενέργειες ενταγμένες σε ένα πλαίσιο στρατηγικής ανάπτυξης των κλάδων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ενώ έχουν γίνει επανειλημμένα προσπάθειες σύνδεσης του πρωτογενούς τομέα (πχ. οπωροκηπευτικά) με τον τουρισμό τα αποτελέσματα είναι πενιχρά. Κοινή συνισταμένη των απόψεων των παραγωγών είναι ότι δεν υπάρχει επαρκής σύνδεση του τουριστικού προϊόντος με τους τοπικούς παραγωγούς (π.χ. ελληνικό πρωινό) παρά μόνο σε κάποια 5άστερα ξενοδοχεία.

Βασικός πυλώνας διασύνδεσης των διαφορετικών κλάδων είναι ο τομέας του τουρισμού. Γύρω από τον τουρισμό και την ενσωμάτωση των προϊόντων τους στην αλυσίδα αξίας του τουριστικού προϊόντος προσβλέπουν πολλοί κλάδοι ώστε να ενισχύσουν και τις δικές τους προοπτικές ανάπτυξης.

2.2.2 Χαρακτηριστικά απασχόλησης στους επιλεγμένους κλάδους: κενές θέσεις, δεξιότητες και ικανότητες εργατικού δυναμικού, ανάγκες κατάρτισης

Κενές Θέσεις ανά τομέα

Αγροδιατροφή

Στον κλάδο της αγροδιατροφής, στην Περιφέρεια υπάρχουν ανάγκες πρωτίστως σε εποχιακές θέσεις για εργάτες (στη συγκομιδή, τρύγο κτλ), οι οποίες σε μεγάλο βαθμό καλύπτονται από εργατικό δυναμικό εντός της Περιφέρειας. Σε ότι αφορά εξειδικευμένες θέσεις εργασίας, αυτές εξαρτώνται από την αύξηση των πωλήσεων και της παραγωγής. Σε αυτήν την περίπτωση αναμένεται να αυξηθεί η ζήτηση για **έμπειρο προσωπικό** (πωλητές, αντιπρόσωποι, μάρκετινγκ) προκειμένου να χειριστεί τις πωλήσεις. Ωστόσο, το γεγονός ότι η Περιφέρεια είναι νησιωτικός χώρος φαίνεται να προκαλεί σχετικές δυσκολίες στην προσέλκυση εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού.

Επιπρόσθετα, φαίνεται να υπάρχουν και κάποιες **κενές θέσεις** για οινολόγους και τεχνολόγους τροφίμων. Ωστόσο, για την κάλυψη των θέσεων αυτών δεν υπάρχει σχετική δυνατότητα από τις επιχειρήσεις στην παρούσα φάση λόγω του κόστους που αυτό συνεπάγεται.

Επίσης, νέες θέσεις εργασίας αναμένεται να δημιουργήσουν:

- Η διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης, όπως για παράδειγμα η δημιουργία νέων αποσταγμάτων.
- Η ενίσχυση νέων δραστηριοτήτων όπως ο οινοτουρισμός, όπου θα απαιτηθεί επιπλέον προσωπικό για την προώθηση της επισκεψιμότητας στα οινοποιεία.

Τέλος, σημειώνεται ότι βασικό χαρακτηριστικό της ζήτησης για τις εξειδικευμένες θέσεις εργασίας πέρα από τις γνώσεις είναι η **εμπειρία** πάνω στο αντικείμενο.

Υδατοκαλλιέργεια

Στο συγκεκριμένο κλάδο ανάγκες καταγράφονται κυρίως για τεχνολόγους και επιστημονικό προσωπικό. Μέχρι σήμερα οι περισσότερες εταιρίες χρησιμοποιούσαν ανειδίκευτο προσωπικό. Η ανάπτυξη του κλάδου όμως προϋποθέτει και στροφή προς εξειδικευμένο προσωπικό για την ομαλή ενσωμάτωση και ανάπτυξη των καινοτομιών (νέες τεχνολογίες επώασης, συλλογής, αυτοματοποίηση διαδικασιών και ελέγχων, συστήματα παρακολούθησης κτλ). Παράλληλα στον κλάδο υπάρχει προτίμηση για εργατικό δυναμικό με εμπειρία και όχι μεγάλης ηλικίας.

Θαλάσσιος Τουρισμός

Στην παρούσα φάση δεν εντοπίζονται κενές θέσεις εργασίας στον κλάδο. Με την πιθανή ανάπτυξη όμως των υποδομών, θα δημιουργηθούν θέσεις εργασίας τόσο ανειδίκευτου προσωπικού (πχ καθαρισμός σκαφών), όσο και ειδικευμένων (μηχανικοί, ναυπηγοί), καθώς και θέσεις για υπάλληλους γραφείου, θέσεις στην παροχή υπηρεσιών και θέσεις για όλες τις σχετικές με την ελλιμένιση ειδικότητες.

Παράλληλα, τα σκάφη που νοικιάζονται έχουν ανάγκη για καπετάνιους / σκίπερς. Σήμερα υπάρχουν στην Περιφέρεια 3 Ναυτικοί όμιλοι, που κάθε χρόνο βγάζουν 50 -60 πτυχιούχους ιστιοπλοΐας ανοιχτής θαλάσσης, όπου μεγάλο μέρος τους θα μπορούσε να απασχοληθεί στον κλάδο εντός της Περιφέρειας.

Θεματικός Τουρισμός

Στον κλάδο των ξενοδοχείων καταγράφεται έλλειψη σε εκπαιδευμένο προσωπικό, στα μεσαία διευθυντικά στελέχη, δηλαδή σε προϊσταμένους των τμημάτων, στα θέματα της σίτισης, της υποδοχής, του food & beverage καθώς και σε καμαριέρες.

Ταυτόχρονα, ενώ υπάρχει υπερπροσφορά πτυχιούχων, τόσο σε τουριστικά επαγγέλματα, όσο και στη διοίκηση επιχειρήσεων, λογιστών κτλ, δεν φαίνεται να διαθέτουν την απαιτούμενη εργασιακή εμπειρία.

Αυτό που επίσης χρήζει αναφοράς για τον κλάδο του τουρισμού, ειδικά σε ότι αφορά την εξειδίκευσή του σε θεματικούς τομείς, είναι ότι σε μια σειρά από επαγγέλματα χαμηλού και μέσου βαθμού εξειδίκευσης (Σερβιτόροι, Οροφοκόμοι, Υπάλληλοι εξυπηρέτησης πελατών), οι ανάγκες δεν αφορούν κατά κύριο λόγο την έλλειψη εργατικού δυναμικού, αλλά τον χαμηλό βαθμό επαγγελματισμού και δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, δηλαδή την έλλειψη καλών επαγγελματιών, που ενδεχομένως συνδέεται σε ένα βαθμό και με την εποχικότητα του τομέα.

Στο πεδίο της γαστρονομίας, υπάρχει σημαντική έλλειψη επαγγελματιών με υψηλή εξειδίκευση σε εθνικές κουζίνες, υψηλή ζαχαροπλαστική οινολογία, bar tendering, κ.λπ.¹⁵

Τρόπος αναζήτησης προσωπικού

Τα κριτήρια και οι διαδικασίες προσέλκυσης - επιλογής προσωπικού παρουσιάζουν μία σχετική ομοιογένεια ανεξαρτήτως κλάδου δραστηριότητας. Η επαφή με τον κοινωνικό περίγυρο για αναζήτηση «γνωστού» υποψηφίου ισχύει και σε αυτήν την περίπτωση. Οι περισσότερες επιχειρήσεις, απευθύνονται σε πρώτο χρόνο σε ανέργους που ήδη γνωρίζουν ή έχουν υπόψη τους από το ευρύτερο κοινωνικό τους περιβάλλον. Σε δεύτερο χρόνο αν δεν έχει καρποφορήσει το πρώτο βήμα, δημοσιεύονται αγγελίες

¹⁵ Βλ. Ινστιτούτο ΣΕΤΕ (2014): Οι εκπαιδευτικές ανάγκες των επιχειρήσεων στον κλάδο του τουρισμού στην Ελλάδα. Αθήνα.

στον τοπικό κυρίως τύπο. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε κάποιες περιπτώσεις, τα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ αποτελούν επίσης πηγή εύρεσης εργατικού δυναμικού.

Παράλληλα αναφέρθηκαν κάποιες επιπρόσθετες διαδικασίες εξεύρεσης προσωπικού που αφορούν τις επιχειρήσεις. Πχ. κάποιες επιχειρήσεις αντλούν προσωπικό μέσω απευθείας διασύνδεσης με τις αντίστοιχες ομοειδής επιχειρήσεις από άλλους νομούς και Περιφέρειες.

Το είδος όμως της θέσης σε κάποιες περιπτώσεις επιφέρει και μερική διαφοροποίηση στην πολιτική προσέλκυσης υποψηφίων. Συγκεκριμένα:

- Για την πρόσληψη ανειδίκευτων εργατών ή γενικότερα προσωπικού σε θέσεις χαμηλών απαιτήσεων κάποιες εταιρείες απευθύνονται στην τοπική κοινωνία. Όταν μάλιστα η επιχείρηση είναι εγκατεστημένη εκτός αστικού περιβάλλοντος, η άμεση επαφή με τις τοπικές κοινότητες κρίνεται αναγκαία με αποτέλεσμα οι διαθέσιμες θέσεις εργασίας να διαδίδονται ακόμη και στόμα με στόμα.
- Για περισσότερο εξειδικευμένες θέσεις εργασίας και κυρίως για μεγαλύτερες επιχειρήσεις χρησιμοποιούνται συχνά οι αγγελίες.

Οριζόντιες δεξιότητες και επιθυμητά προσόντα

Το πρώτο και σημαντικότερο προσόν **ανεξαρτήτως κλάδου** είναι η εργασιακή **εμπειρία**. Η ζήτηση για έμπειρο προσωπικό δεν καλύπτεται από την πρόσφορα σύμφωνα με τους συμμετέχοντες στην έρευνα. Το φαινόμενο αυτό είναι ιδιαίτερα έντονο στις **εξειδικευμένες θέσεις στις επιχειρήσεις** της περιφέρειας.

Ο κλάδος που φαίνεται να δυσκολεύεται περισσότερο να προσελκύσει έμπειρο προσωπικό είναι αυτός των **ξενοδοχειακών μονάδων** που βρίσκονται σε σχετικά απομακρυσμένα μέρη. Βασική αιτία του φαινομένου αποτελεί ο ανταγωνισμός με τις ξενοδοχειακές μονάδες που είναι χωροθετημένες σε πιο δημοφιλείς περιοχές.

Αντίθετα, **κανένας επαγγελματικός κλάδος** δεν φαίνεται να δυσκολεύεται να προσελκύσει πτυχιούχους για οποιαδήποτε σχεδόν θέση και αν προκύψει. Το υψηλό ποσοστό ανεργίας εξειδικευμένου προσωπικού στην περιφέρεια επιβεβαιώνει την εικόνα αυτή.

Επίσης φαίνεται να μην υπάρχει επαρκής αριθμός πτυχιούχων **τεχνολόγων τροφίμων**. Επιπρόσθετα, σημειώνεται ότι από πλευράς εμπορικών επιχειρήσεων ζητείται **πιστοποιητικό γνώσης** λογισμικού κειμενογράφου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων.

Τέλος, έλλειψη καταγράφεται και σε εργαζομένους που να μπορούν να δημιουργήσουν ένα ολοκληρωμένο **e-shop** συμπεριλαμβανομένων και των **ICT δεξιοτήτων** αλλά και από τον τρόπο που στήνεται η δραστηριότητα αυτή μέχρι τις τεχνικές πωλήσεων, διακίνηση προϊόντων κ.λπ.

Ευρήματα ανά τομέα

Αγροδιατροφή

Εκτός από την εργασιακή εμπειρία, είναι επιθυμητό για τους εργαζόμενους να έχουν και γενικές γνώσεις. Στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας φαίνεται να υπάρχουν ανάγκες σε δεξιότητες που σχετίζονται με την πληροφορική (social media για την προώθηση των προϊόντων, μάρκετινγκ, κ.α.), ενώ κάποιες επιχειρήσεις έχουν και ανάγκες για αποτελεσματική γραμματειακή υποστήριξη.

Επιπρόσθετα οι υποψήφιοι προς εργασία σε αυτόν τον κλάδο απαιτείται να έχουν γνώσεις μάρκετινγκ, ικανότητα στις πωλήσεις καθώς και δεξιότητες για την προβολή των προϊόντων. Επίσης δεν υπάρχουν εξειδικευμένα στελέχη για την δικτύωση και δράσεις clustering, αλλά και εξειδικευμένα στελέχη τα οποία θα μπορούσαν προωθήσουν το κομμάτι του οινοτουρισμού (κρασί – αμπελώνας – σύνδεση με τουρισμό).

Υδατοκαλλιέργειες

Τα τελευταία χρόνια εκπρόσωποι του κλάδου επιδιώκουν να εξελίξουν δράσεις εξωστρέφειας (μάρκετινγκ), αλλά και δράσεις προβολής και ενημέρωσης του κοινού για τις δραστηριότητές του, με έμφαση σε θέματα περιβάλλοντος. Η προσπάθεια αυτή ξεκίνησε με την πρόσληψη νέου εξειδικευμένου προσωπικού.

Σαφώς υπάρχει προτίμηση σε άτομα με ορισμένη εργασιακή εμπειρία, αλλά όχι μεγάλης ηλικίας. Υπάρχουν επίσης ανάγκες στο θέμα της προώθησης, σε τομείς όπως στις καινούργιες τεχνολογίες στην παραγωγή, στην περιβαλλοντική διαχείριση, στα συστήματα ποιότητας ISO και HACCP και στην ασφάλεια τροφίμων.

Τουρισμός

Σε όλα τα τμήματα χρειάζεται να υπάρχει γενικότερη παιδεία, δυνατότητα επικοινωνίας και βασικές δεξιότητες. Οι βασικές δεξιότητες που χρειάζονται οι εργαζόμενοι εξελίσσονται ανάλογα και με την τεχνολογική πρόοδο και ιδίως στις ΤΠΕ. Η πιστοποίηση των προσόντων και της κατάρτισης είναι σημαντική. Είναι πλέον αυξανόμενη η τάση από την πλευρά των ξενοδόχων να ζητούν πιστοποίηση.

Σαφώς και είναι σημαντική η γνώση χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών (συστημάτων κράτησης) αλλά και soft skills, όπως γνώσεις υποδοχής (reception), τεχνικής σερβιρίσματος τόσο σε μπαρ όσο και σε εστιατόρια. Ως προς τις γνώσεις ΤΠΕ αυτές είναι απαραίτητες για συγκεκριμένες θέσεις (μάρκετινγκ, προώθηση). Επίσης, η ικανότητα διαχείρισης των social media πρέπει να περιλαμβάνεται στις βασικές δεξιότητες των εργαζομένων.

Μία βασική δεξιότητα είναι η γλωσσομάθεια, η οποία δεν είναι τόσο διαδεδομένη όσο θα ήθελαν οι επιχειρήσεις του κλάδου. Το να γνωρίζει κανείς μία γλώσσα δεν είναι πλέον αρκετό. Πχ. στην υποδοχή (reception) χρειάζεται να γνωρίζουν και άλλες γλώσσες πέραν των αγγλικών ανάλογα με τις αγορές στόχους. Λαμβάνοντας υπόψη τα

ευρήματα τη έρευνας πεδίου έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην εκμάθηση ξένων γλωσσών στις κύριες αγορές τουριστών, ήτοι στα Αγγλικά, Ρωσικά, Πολωνικά, Γαλλικά, Γερμανικά και Ιταλικά.

Τα ξενοδοχεία αντιμετωπίζουν δυσκολίες επίσης στην εύρεση έμπειρου προσωπικού στο μάρκετινγκ, στις δημόσιες σχέσεις, στο λογιστήριο, αλλά κυρίως σε θέσεις υποδοχής (reception) και εξυπηρέτησης πελατών.

Ανάγκες Κατάρτισης

Ένας μεγάλος αριθμός εργαζομένων των επιχειρήσεων συμμετείχαν σε προγράμματα κατάρτισης, τα οποία σε πολλές περιπτώσεις οργανώνονταν από τις ίδιες τις επιχειρήσεις. Ενδεικτικά είναι τα εξειδικευμένα εσωτερικά σεμινάρια σε οινοποιεία, πχ για την εμφιάλωση, για την παραγωγή κρασιών, ενημέρωση σε θέματα ποιότητας (ISO) και ασφάλειας τροφίμων (HACCP), ενημέρωση για νέους κανονισμούς υγιεινής στις αγροδιατροφικές επιχειρήσεις, καθώς και σεμινάρια σε αρκετές ειδικότητες σε ξενοδοχεία (π.χ. σε καμαριέρες για τη χρήση υλικών καθαρισμού φιλικών προς το περιβάλλον κλπ.).

Για πολλές επιχειρήσεις επίσης, κυρίως στον κλάδο του τουρισμού δεν υπάρχουν τα τελευταία χρόνια σεμινάρια ή προγράμματα κατάρτισης στην Περιφέρεια που να καλύπτουν τις ανάγκες τους. Αποτέλεσμα αυτού είναι ότι οι επιχειρήσεις αναγκάζονται να στείλουν εργαζόμενους κυρίως στην Αθήνα για να παρακολουθήσουν κάποια προγράμματα εκπαίδευσης (μονοήμερα ή πολυήμερα) με πολύ μεγάλο κόστος (μεταφορά, διαμονή κτλ). Τα σεμινάρια αυτά είναι κρίνονται ακριβά από τις επιχειρήσεις, σε σχέση με τη γνώση που προσφέρουν.

Θετική ήταν σε γενικές γραμμές η άποψη των περισσότερων συνομιλητών γύρω από τα προγράμματα τύπου “voucher” διότι περιλάμβαναν μεγάλο κομμάτι πρακτικής άσκησης. Πολλές επιχειρήσεις δεν μπορούν να καλύψουν το κόστος νέας πρόσληψης και ειδικά για εξειδικευμένο προσωπικό και θα επιθυμούσαν την ύπαρξη προγραμμάτων ώστε να μπορούν να απορροφήσουν τελειόφοιτους με ειδικότητες, όπως οι χημικοί στον κλάδο της αγροδιατροφής, για πρακτική εξάσκηση. Η υπερβολική χρήση όμως τέτοιων προγραμμάτων σε πολλές περιπτώσεις δημιουργεί στρεβλώσεις στην αγορά εργασίας. Τέλος, οι επιχειρήσεις σε όλους τους κλάδους θα επιθυμούσαν να υπάρχουν προγράμματα τόσο οριζόντια που να αφορούν γενικές δεξιότητες και γνώσεις των εργαζομένων, όσο και εξειδικευμένα που να σχεδιάζονται σε συνεργασία με τις επιχειρήσεις και να καλύπτουν συγκεκριμένες ανάγκες τους.

Συνοψίζοντας, **οι κυριότερες ανάγκες** σε κατάρτιση που ανέφεραν οι επιχειρήσεις της έρευνας είναι οι ακόλουθες:

- Στον κλάδο του τουρισμού καταγράφονται τόσο στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων όσο και στις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας σημαντικότερες ανάγκες και ελλείψεις σε όλους τους τομείς που συνδέονται με την εξυπηρέτηση πελατών και των πωλήσεων. Στο πεδίο αυτό υπάρχει επιτακτική ανάγκη επιμόρφωσης των εργαζομένων σε δεξιότητες που σχετίζονται με customer orientation approach,

client service skills, communication skills, cooperation, Κουλτούρα Πωλήσεων (upselling, cross – selling), adaptability skills, κλπ.

- Θέματα πληροφορικής, μάρκετινγκ, social media για την προώθηση των προϊόντων, τις εξαγωγές, σεμινάρια εμπορικής φύσεως, μάρκετινγκ στους πωλητές (Αγροδιατροφή / υδατοκαλλιέργεια / τουρισμός).
- Προγράμματα κατάρτισης σε οινολόγους, εκπαίδευση σε νέες μεθόδους (που χρησιμοποιούνται σε μεγαλύτερα οινοποιεία στο εξωτερικό), συνδυασμός ποικιλιών και στο κομμάτι του οινοτουρισμού (Αγροδιατροφή).
- Σεμινάρια για κανονισμούς υγιεινής, θέματα ποιότητας, παραγωγή βιολογικών προϊόντων, προστασία του περιβάλλοντος (Αγροδιατροφή).
- Προγράμματα σε καινούργιες τεχνολογίες στην παραγωγή, για το περιβάλλον που είναι σημαντικό για τις ιχθυοκαλλιέργειες, στα συστήματα ποιότητας, την ασφάλεια τροφίμων (Υδατοκαλλιέργεια).

2.3 Κριτικά συμπεράσματα

- Το νέο παραγωγικό μοντέλο της Περιφέρειας θα βασίζεται σε διαφοροποιημένες υπηρεσίες και προϊόντα, με διασυνδέσεις - συνεργασίες μεταξύ των τομέων προτεραιότητας και με έμφαση στην περιβαλλοντική διάσταση των δραστηριοτήτων αυτών. Επίσης, η γενική εικόνα δείχνει μια σαφή ανάγκη για ενίσχυση της εξωστρέφειας των τομέων αυτών.
- Ως εκ τούτου οι ειδικότητες στις οποίες καταγράφεται ζήτηση σχετίζονται με τη δυνατότητα των στελεχών να υποστηρίξουν τις επιχειρήσεις στη διαδικασία διαφοροποίησης/ εξειδίκευσης των προϊόντων, ανάπτυξη διασυνδέσεων και συνεργασιών κλπ.
- Σε ότι αφορά τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες αυτό που παρατηρείται είναι ανάγκες ανάπτυξης και βελτίωσης τεχνικών και οριζόντιων δεξιοτήτων σε επαγγέλματα και ειδικότητες.
- Οι **οριζόντιες δεξιότητες** φαίνεται να απαιτούνται καθολικά και συνολικά για όλους τους τομείς, επαγγέλματα και ειδικότητες. Δεξιότητες, όπως η επικοινωνία, η οργάνωση, η ξένη γλώσσα, ο αριθμητισμός, η χρήση ΤΠΕ και μέσων κοινωνικής δικτύωσης, καθώς και η επιχειρηματικότητα θεωρούνται αναγκαίες και κρίσιμες για τον σύγχρονο εργαζόμενο ή επιχειρηματία.
- Η δυσκολία κάλυψης των ειδικοτήτων οφείλεται κυρίως στην έλλειψη επαρκούς εκπαίδευσης σε απαραίτητες δεξιότητες καθώς και στην έλλειψη εργασιακής εμπειρίας των εργαζομένων. Ειδικά, για τον κλάδο του τουρισμού, επαγγέλματα όπως σερβιτόροι, ρεσεψιονίστ, καμαριέρες, μάγειροι, σεφ, front office, αλλά και διευθυντικά στελέχη καθώς και στελέχη marketing, εμφανίζουν σημαντικές ελλείψεις σε απαραίτητες δεξιότητες, κυρίως σε χρήση ΤΠΕ και εξειδικευμένων προγραμμάτων λογισμικού.

3 Προτάσεις για τον προσδιορισμό των αναγκών της περιφερειακής / τοπικής αγοράς εργασίας σε ειδικότητες

3.1 Γενικές διαπιστώσεις για την αγορά εργασίας στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Από την ανάλυση που προηγήθηκε στα παραδοτέα Α και Β του έργου (οικονομικό προφίλ και εργατικό δυναμικό της Περιφέρειας, αντίστοιχα) όπως και από την παράθεση των ευρημάτων σε ότι αφορά την περιφερειακή στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης στο πλαίσιο του κεφάλαιο 2 του παρόντος παραδοτέου, γίνεται στη συνέχεια μια σύνοψη των ευρημάτων και διατύπωση των βασικών διαπιστώσεων για το σύνολο της αγοράς εργασίας στην Περιφέρεια.

1. Το βασικό διαρθρωτικό χαρακτηριστικό της Περιφέρειας είναι ότι **κυριαρχεί ο Τριτογενής τομέας** στη σύνθεση της παραγόμενης Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας, σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι συμβαίνει στον εθνικό μέσο όρο, ενώ οι υπόλοιποι δύο τομείς εμφανίζουν τάσεις συρρίκνωσης.
2. Ο **πρωτογενής και δευτερογενής** τομέας έχουν σχετικά χαμηλή προστιθέμενη αξία, ωστόσο, έχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης με τη δημιουργία δια-τομεακών συνεργασιών, οικονομιών δικτύωσης καθώς και την ενίσχυση των επιχειρήσεων στους τομείς αυτούς.
3. Ένα από τα πιο **αδύναμα σημεία** της Περιφέρειας εντοπίζεται στον τομέα της Έρευνας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας, στον οποίο καταγράφονται οι μικρότερες δαπάνες (σε Ε&Α) σε σύγκριση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες της χώρας.
4. Εντοπίζεται ακόμα έλλειψη επαρκούς διασύνδεσης ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων με τις επιχειρήσεις.
5. Στον **πρωτογενή** τομέα:
  - i. Παρόλο που υπάρχει συρρίκνωση τα τελευταία χρόνια λόγω της ύφεσης και της συνταξιοδότησης πολλών αγροτών, υπάρχουν ευκαιρίες ενίσχυσης του τομέα μέσω της προβολής των τοπικών προϊόντων όπως και την Πιστοποίηση Ονομασίας Προέλευσης μερικών από αυτών, την ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας και τη δημιουργία συνεργιών με άλλους τομείς (πχ. Τουρισμός, αγροτουρισμός, οινοτουρισμός, ερευνητικά ιδρύματα, βιοτεχνίες).
  - ii. Βασική πρόκληση επίσης για τον πρωτογενή τομέα είναι οι δημογραφικές εξελίξεις και η επιταχυνόμενη γήρανση του πληθυσμού με παράλληλη υπερσυγκέντρωση των νέων ανθρώπων στα μεγάλα αστικά κέντρα. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι απαιτούνται >500.000 μετακινήσεις από τα αστικά κέντρα προς τις περιφέρειες προκειμένου να επιτευχθούν οι προβλεπόμενοι ρυθμοί ανάπτυξης στην οικονομία και να αναπτυχθούν κλάδοι όπως η αγροτική παραγωγή.¹⁶
  - iii. Ειδικά για την ιχθυοκαλλιέργεια σημειώνεται ότι αποτελεί έναν από δυναμικούς κλάδους, ο οποίος αποφέρει υψηλά έσοδα λόγω εξαγωγών με περαιτέρω περιθώρια αναβάθμισης και ανάπτυξης.

¹⁶ Βλ. Ινστιτούτο ΣΕΤΕ (2014): Οι εκπαιδευτικές ανάγκες των επιχειρήσεων στον κλάδο του τουρισμού στην Ελλάδα. Αθήνα.

- iv. Αγροδιατροφικά προϊόντα όπως το μέλι και το λάδι ή τοπικά προϊόντα, γλυκά, ηδύποτα κ.α. θα μπορούσαν να αυξήσουν την προστιθέμενη αξία τους μέσω της καθετοποίησης της παραγωγής και του σχεδιασμού δικτύων διανομής, της δημιουργίας συνεταιρισμών/συνεργασιών καθώς και της προβολής της ποιότητάς τους και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων τους. Το θετικό κλίμα και οι ανοδικές τάσεις που επικρατούν στις εξαγωγές αγροτικών προϊόντων είναι μια ευκαιρία προς αξιοποίηση.
6. Στον δευτερογενή τομέα δραστηριοποιούνται σημαντικές εταιρείες αγροδιατροφικών προϊόντων (αλλαντοποιία, βιομηχανία κρεάτων, γαλακτοκομικά προϊόντα, οινοποιία, ελαιολαδοποιία και βιοτεχνίες παρασκευής τοπικών προϊόντων). Ακόμα δραστηριοποιούνται εταιρείες οικοδομικών υλικών και μη μεταλλικών ορυκτών με σημαντικές εξαγωγές. Σημαντική κρίνεται και εδώ η δια-τομεακή συνεργασία και η ενίσχυση των επιχειρήσεων.
7. Σε ότι αφορά τον τριτογενή τομέα, ο τουρισμός είναι ο βασικός πυλώνας της οικονομίας των Ιονίων Νήσων και συνεισφέρει στη δημιουργία πάνω από το 50% του ΑΕΠ της ΠΙΝ. Τα Ιόνια Νησιά μαζί με το Νότιο Αιγαίο και την Κρήτη είναι οι σημαντικότεροι ελληνικοί τουριστικοί προορισμοί. Η ΠΙΝ συγκεντρώνει το 11% των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα της χώρας (ΣΕΤΕ, 2015).
8. Για την αναβάθμιση του τουρισμού και των διαφόρων υποκλάδων (θεματικός τουρισμός, θαλάσσιος τουρισμός κλπ.) χρειάζεται στρατηγικός σχεδιασμός που θα στοχεύσει στη μείωση εκροής τουριστικών εσόδων στο εξωτερικό, στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου με τη συμπλήρωση και τον εμπλουτισμό του βασικού προϊόντος «Ήλιος και Θάλασσα», όπως και στην ανάπτυξη της κρουαζιέρας.
9. Περισσότερο η Κέρκυρα και λιγότερο τα υπόλοιπα νησιά της Περιφέρειας, αντιμετωπίζουν ιδιαίτερο ανταγωνισμό από την Αλβανία, το Μαυροβούνιο και την Κροατία, κυρίως λόγω γεωγραφικής εγγύτητας.
10. Σε ότι αφορά το εργατικό δυναμικό:
  - i. Στην Περιφέρεια καταγράφεται χαμηλή «ένταση της συμμετοχής» του ανθρώπινου δυναμικού στην παραγωγική διαδικασία. Το μερίδιο του εργατικού δυναμικού στο συνολικό πληθυσμό της Περιφέρειας ανήλθε στο 50,6% (ΕΛΣΤΑΤ, β' τρίμηνο 2015), σε σχετικά χαμηλότερο επίπεδο από τον εθνικό μέσο όρο (51,9%).
  - ii. Σε τομεακό επίπεδο ο μεγαλύτερος αριθμός των απασχολούμενων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων συγκεντρώνεται στον τριτογενή τομέα σε ποσοστό 76%, ενώ ακολουθεί ο πρωτογενής (13%) και ο δευτερογενής τομέας (12%).
  - iii. Σε επίπεδο κλάδου ο μεγαλύτερος αριθμός των απασχολούμενων συγκεντρώνεται στις δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης (20%), στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο (17%) και στον κλάδο της γεωργίας, αλιείας και δασοκομίας (12,6%).
  - iv. Η σύνθεση της συνολικής απασχόλησης ανά εκπαιδευτικό επίπεδο δείχνει ότι ο μέσος όρος μορφωτικού επιπέδου στην ΠΙΝ βελτιώθηκε καθώς αποτελείτο το 2008 (β' τρίμηνο) από 604 κατόχους μεταπτυχιακού τίτλου, 9357 πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, 3892 πτυχιούχους τεχνολόγους και 3766 έχοντες

επαγγελματική κατάρτιση, ενώ το 2015 (β' τρίμηνο) τα αντίστοιχα μεγέθη είναι 941, 10373, 5100 και 6626. Άτομα απόφοιτοι υποχρεωτικής εκπαίδευσης ή ακόμα που δεν ολοκλήρωσαν τη ν υποχρεωτική εκπαίδευση, είναι πολύ δύσκολο σήμερα να βρουν απασχόληση. Αυτό επιβεβαιώνει την τάση για αύξηση της ζήτησης επαγγελματιών με υψηλό επίπεδο προσόντων.

- v. Το επίπεδο προσόντων ανά κλάδο σύμφωνα με το εκπαιδευτικό επίπεδο των απασχολούμενων εμφανίζει την εξής εικόνα:

Οι έχοντες μεσαία και υψηλά προσόντα (όσοι έχουν επαγγελματική κατάρτιση ή και ανώτερο επίπεδο προσόντων) συγκεντρώνονται στους κλάδους:

- a. εκπαίδευση,
- b. δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας και κοινωνικής μέριμνας
- c. διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες επαγγελματικές,
- d. επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες.

Οι έχοντες χαμηλά προσόντα (απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης και κάτω) συγκεντρώνονται στους κλάδους:

- a. της μεταποίησης και των κατασκευών,
- b. χονδρικό και λιανικό εμπόριο. επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών,
- c. μεταφορά και αποθήκευση,
- d. δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης,
- e. δημόσια διοίκηση και άμυνα, Υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση
- f. τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία.

11. Σε ότι αφορά την ανεργία:

- i. Το ποσοστό ανεργίας (σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ) στην ΠΙΝ από το 2008 (β' τρίμηνο) που ήταν 8,9% έφτασε το 2015 (β' τρίμηνο) στο 19,8%, το οποίο ωστόσο είναι το τρίτο χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας ανάμεσα στις 13 Περιφέρειες της Ελλάδος (μετά το Νότιο Αιγαίο-13,4% και το Βόρειο Αιγαίο-19,4%). Το ποσοστό ανεργίας για το σύνολο της χώρας το 2015β ήταν 24.6% ενώ το 2008β ήταν 7,3%.
- ii. Από το σύνολο των ανέργων στην ΠΙΝ το 2008β 34% ήταν άνδρες και το 66% γυναίκες. Το 2015β τα ποσοστά αυτά διαμορφώθηκαν αντίστοιχα σε 35,3% και 64,7%, γεγονός που δείχνει, όπως συνέβη και στο σύνολο της χώρας, ότι και στην περίπτωση της Περιφέρειας ενώ η ανεργία για τις γυναίκες παραμένει αρκετά υψηλότερη από αυτή των ανδρών, η κρίση έπληξε κυρίως τα «ανδρικά επαγγέλματα» (π.χ. κλάδος κατασκευών) με αποτέλεσμα να αλλάξει μερικώς η αναλογία.
- iii. Η πλειονότητα των ανέργων στην ΠΙΝ (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, 2015 β' τρίμηνο) συγκεντρώνεται κυρίως στις ηλικιακές ομάδες 30-44 και 45-64 (με ποσοστό 74,6% συνολικά). Παρόμοια εικόνα εμφανίζει και το σύνολο της χώρας με αντίστοιχο ποσοστό 71,4%.
- iv. Όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας αντιμετωπίζουν σήμερα άτομα χαμηλού επιπέδου προσόντων, όσοι έχουν δηλαδή απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης και κάτω.

Αξιοσημείωτο είναι ότι το 2015B σε σχέση με το 2008B, διπλασιάστηκε η ανεργία σε όσους είχαν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης. Αυτό δείχνει ότι με το πέρασμα των χρόνων τα τυπικά προσόντα απέκτησαν μεγαλύτερη βαρύτητα στην αγορά εργασίας. Ακόμα το ποσοστό ανεργίας για τους πτυχιούχους τεχνολόγους είναι χαμηλότερο από τους πτυχιούχους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που δείχνει την τάση ζήτησης επαγγελματιών τεχνολογικής κατεύθυνσης. Επίσης, καταγράφεται μηδενική ανεργία για τους κατόχους μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών (τόσο το β' τρίμηνο του 2008 όσο και το β' τρίμηνο του 2015).

12. Οι κλάδοι που εμφανίζουν δυναμισμό στην Περιφέρεια με βάση τα στοιχεία της απασχόλησης (στοιχεία της ΕΕΔ της ΕΛΣΤΑΤ για την ΠΙΝ) έχουν ως ακολούθως:
- Μεταξύ 2008β και 2015β οι κλάδοι στους οποίους σημειώθηκε η μεγαλύτερη μείωση απασχόλησης είναι οι Κατασκευές (-45%) και η Μεταποίηση (-35,5%). Ωστόσο ο κλάδος της Μεταποίησης τα έτη 2012-2014 εμφάνισε τάσεις αύξησης της απασχόλησης. Ακόμα μειώθηκε η απασχόληση και στον αγροτικό τομέα (-33,6%). Η απασχόληση λόγω της ύφεσης μειώθηκε μεταξύ του 2008 και 2015 σε όλους σχεδόν τους κλάδους με εξαίρεση τους εξής μονοψήφιους κλάδους ΣΤΑΚΟΔ:
    - a. Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας και κοινωνικής μέριμνας (+63,9%)
    - b. Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες (+37,1%)
    - c. Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία (+29,5)
    - d. Ακόμα ο κλάδος της Εκπαίδευσης εμφάνισε μικρή μείωση της τάξης του 3,6%, ενώ στον κλάδο της δημόσιας διοίκησης η απασχόληση παρέμεινε σχετικά σταθερή.
  - Μεταξύ 2014β και 2015β οι κλάδοι στους οποίους σημειώθηκε η μεγαλύτερη μείωση απασχόλησης η Μεταποίηση (-49%), το Χονδρικό-λιανικό εμπόριο-επισκευή οχημάτων & μοτοσυκλετών (-22,9%) και η Γεωργία, δασοκομία & αλιεία (-23,3%). Ο κλάδος Επαγγελματικές, επιστημονικές & τεχνικές δραστηριότητες εμφάνισε μικρή μείωση της απασχόλησης της τάξης του 3,5%. Οι κλάδοι που εμφανίζουν μεγαλύτερο δυναμισμό σύμφωνα με τη μεταβολή της απασχόλησης τα τελευταία 2 έτη, 2014 και 2015, είναι οι εξής (με φθίνουσα σειρά):
    - a. Μεταφορά & αποθήκευση (+136,7%)
    - b. Τέχνες, διασκέδαση & ψυχαγωγία (+73,6%)
    - c. Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας & κοινωνικής μέριμνας (+22%)
    - d. Υπηρεσίες παροχής καταλύματος & υπηρεσιών εστίασης (+20,9%)
    - e. Διοικητικές & υποστηρικτικές δραστηριότητες (+11,8%)
    - f. Κατασκευές (+9,7%).
    - g. Εκπαίδευση (+2,3%)

3.2 Ειδικότητες, γνώσεις και δεξιότητες στο πλαίσιο της RIS3

Για την ανάδειξη των αναγκαίων ειδικοτήτων, γνώσεων και δεξιοτήτων στους τομείς της RIS3, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, αξιοποιήθηκαν τόσο τα ευρήματα της ποιοτικής έρευνας πεδίου στο πλαίσιο του παρόντος έργου, όσο και το περιεχόμενο της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας. Σε κάθε περίπτωση διευκρινίζεται ότι οι διαπιστώσεις που ακολουθούν σε καμία περίπτωση δεν είναι εξαντλητικές λαμβάνοντας υπόψη ότι η εξειδίκευση της RIS3 είναι σε εξέλιξη (διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης ανά τομέα προτεραιότητας), οπότε στο μέλλον μπορούν να εμπλουτιστούν περαιτέρω.

Αγροδιατροφή και Γαστρονομία

Παράμετροι ανά τομέα	Προτάσεις
Ειδικότητες σε ζήτηση	<ul style="list-style-type: none"> • Αγρότες με εξειδικευμένες τεχνικές γνώσεις (πχ. για νέες ποικιλίες, νέες μεθόδους καλλιέργειας, βασικές γνώσεις επιχειρηματικότητας, ασφάλεια τροφίμων, ποιότητα κλπ.). • Αμπελουργοί • Κτηνοτρόφοι • Μάγειροι/ Σεφ εξειδικευμένοι στην τοπική (επτανησιακή) γαστρονομία • Τεχνίτες για επεξεργασία, συσκευασία και τυποποίηση προϊόντων. • Χειριστές μηχανημάτων (παραγωγής προϊόντων, επεξεργασία τροφίμων κλπ.). • Εξειδικευμένα στελέχη όπως τεχνολόγοι τροφίμων, οινολόγοι κλπ. • Στελέχη προώθησης προϊόντων του αγροδιατροφικού τομέα (πωλητές, στελέχη marketing, στελέχη εξαγωγών, στελέχη ανάπτυξης του οινοτουρισμού κλπ.). • Ανώτερα διοικητικά στελέχη επιχειρήσεων στον τομέα της αγροδιατροφής. • Ερευνητές για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, τη βελτίωση υφιστάμενων και εν γένει τη διαφοροποίηση των προϊόντων του τομέα της αγροδιατροφής. • Σύμβουλοι στον τομέα της αγροδιατροφή για την υποστήριξη των επαγγελματιών και των επιχειρήσεων του αγροδιατροφικού κλάδου.
Απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες	<ul style="list-style-type: none"> • Βασικές αρχές του «επιχειρείν» • Χρήση ΤΠΕ για την οργάνωση της εργασίας και την αξιοποίηση των social media για την προώθηση και δικτύωση. • Αξιοποίηση του Διαδικτύου (πχ. πωλήσεις προϊόντων μέσω διαδικτύου, λειτουργία e-shop κλπ.) • Προβολή και προώθηση προϊόντων (branding, marketing, δικτύωση).

	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάλυση της αγοράς (τάση, ζήτηση, ανάγκες καταναλωτών) • Ασφάλεια τροφίμων • Προστασία του περιβάλλοντος • Διαχείριση συστημάτων ποιότητας • Ξένες γλώσσες • Δεξιότητες επικοινωνίας • Δεξιότητες ανάπτυξης συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων του αγροδιατροφικού τομέα (όπως συνεργατικοί σχηματισμοί, συνεταιριστικές οργανώσεις κλπ.) • Δεξιότητες ανάπτυξης διασυνδέσεων μεταξύ του κλάδου του τουρισμού και της αγροδιατροφής.
--	--

Αλιεία & υδατοκαλλιέργεια

Παράμετροι ανά τομέα	Προτάσεις
Ειδικότητες σε ζήτηση	<ul style="list-style-type: none"> • Αλιείς με δυνατότητα αξιοποίησης νέων τεχνολογιών, νέων μεθόδων εκτροφής και αλίευσης, με γνώσεις για την ασφάλεια και την ποιότητα προϊόντων, βασικές γνώσεις επιχειρηματικότητας, χρήσης ΤΠΕ και των δυνατοτήτων του διαδικτύου κλπ. • Τεχνίτες για επεξεργασία, συσκευασία και τυποποίηση προϊόντων. • Εξειδικευμένα στελέχη αλιείας, όπως τεχνολόγοι αλιείας και υδατοκαλλιέργειας κλπ. • Στελέχη προώθησης προϊόντων του κλάδου (πωλητές, στελέχη marketing, στελέχη εξαγωγών κλπ.). • Ανώτερα διοικητικά στελέχη επιχειρήσεων στον τομέα της αλιείας/ υδατοκαλλιέργειας • Ερευνητές για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, τη βελτίωση υφιστάμενων και εν γένει τη διαφοροποίηση των προϊόντων του τομέα. • Σύμβουλοι στον τομέα της αλιείας/ υδατοκαλλιέργειας για την υποστήριξη των επαγγελματιών και των επιχειρήσεων του κλάδου.
Απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες	<ul style="list-style-type: none"> • Βασικές αρχές του «επιχειρείν» • Ασφάλεια τροφίμων • Περιβαλλοντική διαχείριση • Διαχείριση συστημάτων ποιότητας • Χρήση ΤΠΕ για την οργάνωση της εργασίας και την αξιοποίηση των social media για την προώθηση και δικτύωση. • Ανάλυση της αγοράς (τάση, ζήτηση, ανάγκες καταναλωτών) • Δυνατότητα αξιοποίησης νέων τεχνολογιών στην παραγωγική διαδικασία • Προβολή και προώθηση προϊόντων (branding, marketing, δικτύωση).

	<ul style="list-style-type: none"> • Χρήση ΤΠΕ • Χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης • Ξένες γλώσσες • Δεξιότητες επικοινωνίας • Δυνατότητα ανάπτυξης διασυνδέσεων με άλλους κλάδους (τουρισμός, εστίαση κλπ.)
--	--

Θαλάσσιος τουρισμός

Παράμετροι ανά τομέα	Προτάσεις
Ειδικότητες σε ζήτηση	<ul style="list-style-type: none"> • Εξειδικευμένα στελέχη όπως Ναυπηγοί, Καπετάνιοι/ σκίπερς για σκάφη και ιστιοπλοϊκά κλπ. • Στελέχη γραφείου/ υποδοχής (πχ. ελλιμενισμού). • Καθαριστές σκαφών. • Στελέχη προώθησης των υπηρεσιών του κλάδου, στελέχη marketing κλπ.. • Ανώτερα στελέχη για την οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων του κλάδου. • Οικοξεναγοί (για την ανάδειξη της υπο-θαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς στη βάση θεματικών αξόνων π.χ. μυθολογική διαδρομή Οδυσσέα κλπ.).
Απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες	<ul style="list-style-type: none"> • Βασικές αρχές του «επιχειρείν» • Χρήση ΤΠΕ για την οργάνωση της εργασίας και την αξιοποίηση των social media για την προώθηση και δικτύωση. • Ανάλυση της αγοράς (τάση, ζήτηση, ανάγκες καταναλωτών) • Δυνατότητα ανάπτυξης συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων του κλάδου. • Δυνατότητα ανάπτυξης διασυνδέσεων με άλλους κλάδους (τουρισμός, εστίαση κλπ.) • Περιβαλλοντική διαχείριση • Διαχείριση συστημάτων ποιότητας • Προβολή και προώθηση προϊόντων (branding, marketing, δικτύωση) • Ξένες γλώσσες (έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην εκμάθηση ξένων γλωσσών στις κύριες αγορές τουριστών, ήτοι στα Αγγλικά, Ρωσικά, Πολωνικά, Γαλλικά, Γερμανικά και Ιταλικά) • Δεξιότητες επικοινωνίας

Βιομηχανία της εμπειρίας: Θεματικός Τουρισμός, Πολιτισμός & Δημιουργική Οικονομία

Παράμετροι ανά τομέα	Προτάσεις
Ειδικότητες σε ζήτηση	<ul style="list-style-type: none"> • Ανώτερα στελέχη για την οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων του κλάδου, την ανάπτυξη διασυνδέσεων μεταξύ επιχειρήσεων (του ίδιου ή άλλου κλάδου), την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού (πχ. πολιτιστικός τουρισμός, οικολογικός τουρισμός κλπ.) • Μεσαία διευθυντικά στελέχη, προϊστάμενοι τμημάτων σε θέματα σίτισης, υποδοχής, food & beverage, καμαριέρες • Στελέχη προώθησης των υπηρεσιών του κλάδου, στελέχη marketing κλπ.. • Στελέχη πιστοποίησης/ τυποποίησης υπηρεσιών του τουρισμού • Στελέχη γραφείου • Οικοξεναγοί (για το σχεδιασμό και την αξιοποίηση ειδικών διαδρομών πχ. συνδυασμός πολιτιστικής κληρονομιάς και φυσικών τοπίων κλπ.) • Μάγειροι / Σεφ με εξειδίκευση στην τοπική και τη διεθνή γαστρονομία.
Απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες	<ul style="list-style-type: none"> • Βασικές αρχές του «επιχειρείν» • Χρήση ΤΠΕ για την οργάνωση της εργασίας και την αξιοποίηση των social media για την προώθηση και δικτύωση. • Ανάλυση της αγοράς (τάση, ζήτηση, ανάγκες καταναλωτών) • Δυνατότητα ανάπτυξης συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων του κλάδου. • Δυνατότητα ανάπτυξης διασυνδέσεων με άλλους κλάδους • Περιβαλλοντική διαχείριση • Διαχείριση συστημάτων ποιότητας • Ξένες γλώσσες (έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην εκμάθηση ξένων γλωσσών στις κύριες αγορές τουριστών, ήτοι στα Αγγλικά, Ρωσικά, Πολωνικά, Γαλλικά, Γερμανικά και Ιταλικά) • Δεξιότητες επικοινωνίας

Βιο-ιατρική: υπηρεσίες υγείας με την αξιοποίηση της γνώσης

Παράμετροι ανά τομέα	Προτάσεις
Ειδικότητες σε	<ul style="list-style-type: none"> • Ερευνητές για την περαιτέρω εξειδίκευση και ανάπτυξη των προϊόντων/ υπηρεσιών του τομέα

Ζήτηση	<ul style="list-style-type: none"> • Ανώτερα στελέχη για τον επιχειρησιακό σχεδιασμό, την ανάπτυξη διασυνδέσεων με άλλους κλάδους (πχ. τουρισμός, αγροδιατροφή κλπ.) • Στελέχη ΤΠΕ για την ενσωμάτωση των δυνατοτήτων της πληροφορικής σε υπηρεσίες του κλάδου. • Στελέχη πιστοποίησης/ τυποποίησης υπηρεσιών του τομέα
Απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες	<ul style="list-style-type: none"> • Βασικές αρχές του «επιχειρείν» • Δυνατότητα ανάπτυξης διασυνδέσεων με άλλους κλάδους • Χρήση ΤΠΕ • Ξένες γλώσσες

3.3 Ανάγκες της περιφερειακής αγοράς εργασίας σε ειδικότητες για το σύνολο των τομέων της οικονομίας της Περιφέρειας

Με βάση τα ευρήματα από την πρωτογενή και δευτερογενή έρευνα πεδίου που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του έργου και με γνώμονα την ανάπτυξη των επαγγελματικών προσόντων, η οποία εξυπηρετεί τις αναπτυξιακές ανάγκες της Περιφέρειας, επιχειρείται στην παρούσα υπό-ενότητα η διατύπωση προτάσεων για τον προσδιορισμό των αναγκών της περιφερειακής και τοπικής αγοράς εργασίας σε ειδικότητες για το σύνολο των τομέων της περιφερειακής οικονομίας.

Μάλιστα για το σκοπό αυτό, κρίθηκε σκόπιμο μεθοδολογικά να αξιοποιηθεί **Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας (ΣΤΑΚΟΔ)** για να προσδιοριστεί ο Τομέας οικονομικής δραστηριότητας καθώς και η **Διεθνής Πρότυπη Ταξινόμηση των Επαγγελμάτων (ISCO-08)** για να καταγραφούν τα επαγγέλματα και οι ειδικότητες που εμφανίζουν δυναμισμό και προοπτικές εξέλιξης στην οικονομία.

Κλάδος δραστηριότητας (ΣΤΑΚΟΔ-08)	Επαγγέλματα (ISCO-08)	Ειδικότητες
A. Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	611 Απασχολούμενοι στις καλλιέργειες κηπευτικών και φυτειών 612 Κτηνοτρόφοι 131 Διευθυντές παραγωγής στη γεωργία, στη δασοκομία και στην αλιεία 213 Προσωντούχοι των επιστημών της ζωής 622 Ιχθυοτρόφοι, ψαράδες, κυνηγοί και παγιδευτές θηραμάτων	<ul style="list-style-type: none"> • Αμπελουργοί και καλλιεργητές - παραγωγοί καρποφόρων δένδρων και θάμνων • Καλλιεργητές αμπέλων και σταφιδάμπελων • Οινotecχνες • Κτηνοτρόφοι • Καλλιεργητές ελαιοδένδρων • Διευθυντές παραγωγής στην ιχθυοκαλλιέργεια και στην αλιεία • Ιχθυοτρόφοι και οστρακοτρόφοι • Σύμβουλοι γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας • Ψαράδες παράκτιας αλιείας και εσωτερικών υδάτων • Ψαράδες ανοικτού πελάγους

Κλάδος δραστηριότητας (ΣΤΑΚΟΔ-08)	Επαγγέλματα (ISCO-08)	Ειδικότητες
		<ul style="list-style-type: none"> Βιολόγοι, βοτανολόγοι, ζωολόγοι και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
Γ. Μεταποίηση	132 Διευθυντές επιχειρήσεων μεταποίησης, εξόρυξης, κατασκευών και διανομής 312 Επόπτες, εργοδηγοί και επιστάτες ορυχείων, μεταποιητικών και κατασκευαστικών μονάδων 751 Παρασκευαστές τροφίμων και ποτών και παρόμοιοι	<ul style="list-style-type: none"> Διευθυντές επιχειρήσεων μεταποίησης Χειριστές μηχανημάτων ποτοποιίας και ζυθοποιίας Τεχνίτες επεξεργασίας τροφίμων και ασκούντες συναφή επαγγέλματα Χειριστές μηχανών παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων Παρασκευαστές γαλακτοκομικών προϊόντων
Ζ. Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	142 Διευθυντές επιχειρήσεων χονδρικού και λιανικού εμπορίου 332 Αντιπρόσωποι, πράκτορες και παραγγελιοδόχοι αγοραπωλησιών 522 Καταστηματάρχες και πωλητές σε καταστήματα	<ul style="list-style-type: none"> Διευθύνοντες επιχειρηματίες και προϊστάμενοι μικρών επιχειρήσεων χονδρικού και λιανικού εμπορίου Εμπορευματομεσίτες Εμπορικοί αντιπρόσωποι Αγοραστές εμπορευμάτων και πρώτων υλών Καταστηματάρχες Επόπτες καταστημάτων Πωλητές σε καταστήματα
Θ. Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης	511 Ταξιδιωτικοί συνοδοί, εισπράκτορες και ξεναγοί 512 Μάγειροι 513 Σερβιτόροι και μπάρμεν 141 Διευθυντές ξενοδοχείων και εστιατορίων 941 Βοηθοί μάγειρα	<ul style="list-style-type: none"> Ταξιδιωτικοί συνοδοί και φροντιστές Οικοξεναγοί Μάγειροι Παρασκευαστές φαγητού σε ταχυφαγεία (φαστ-φουντ) Βοηθοί κουζίνας Σερβιτόροι Μπάρμεν Υπάλληλοι υποδοχής ξενοδοχείων Διευθυντές ξενοδοχείων Διευθυντές εστιατορίων
Ν. Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	911 Οικιακοί βοηθοί και καθαριστές οικιών, γραφείων, ξενοδοχείων και άλλων υποστατικών 961 Εργάτες αποκομιδής απορριμμάτων	<ul style="list-style-type: none"> Οικιακοί βοηθοί και καθαριστές οικιών Καθαριστές γραφείων, ξενοδοχείων και άλλων υποστατικών Εργάτες αποκομιδής απορριμμάτων και ανακυκλούμενων υλικών Ταξινομητές απορριμμάτων Οδοκαθαριστές και παρόμοιοι εργάτες

Πέραν των άνω κρίσιμων οικονομικών τομέων δραστηριότητας και των εμπριεχομένων σε αυτούς επαγγέλματα και ειδικότητες η έρευνα πεδίου κατέδειξε επιπρόσθετα δυναμικά στοιχεία της αγοράς εργασίας τα οποία αξίζουν αναφοράς. Στο πλαίσιο αυτό και με στόχο τη διαμόρφωση ολοκληρωμένης εικόνας για τις ανάγκες

της περιφερειακής και τοπικής αγοράς σε επαγγέλματα και ειδικότητες, σταχυολογούνται τα ακόλουθα σημαντικά στοιχεία.

Επιπλέον κλάδοι, επαγγέλματα και ειδικότητες που χαρακτηρίζονται από δυναμισμό ή έχουν προοπτικές ανάπτυξης και βελτίωσης:

1. Στελέχη εξαγωγής οίνου και συναφών ποτών
2. Παρασκευή βιολογικών προϊόντων (βιολογικού οίνου χωρίς συντηρητικά)
3. Μικροβιολόγοι με εξειδίκευση στην παρασκευή οίνου
4. Μάρκετινγκ τοπικών και παραδοσιακών προϊόντων
5. Τυποποίηση προϊόντων με εξαγωγικό προσανατολισμό (πχ. λάδι, σαπούνι, καλλυντικά, βούτυρο, προϊόντα μελιού κ.λπ.)
6. Στελέχη στον Θαλάσσιο τουρισμό
7. Στελέχη Θεματικού τουρισμού (πολιτιστικός τουρισμός, περιπατητικός τουρισμός, οινοτουρισμός, αθλητικός τουρισμός κ.λπ.)
8. Ανεπίδητοι εργάτες για αγροτικές εργασίες (εποχιακή απασχόληση)
9. Πωλητές μικρομεσαίων επιχειρήσεων και καταστημάτων
10. Οινολόγοι (με εμπειρία)
11. Τεχνολόγοι τροφίμων (με εμπειρία)
12. Τεχνολόγοι υδατοκαλλιέργειας και ιχθυοκαλλιέργειας
13. Καπετάνιοι / skippers για σκάφη και ιστιοπλοϊκά ανοιχτής θάλασσας
14. Έμπειρο προσωπικό για ξενοδοχειακές μονάδες και τουριστικά καταλύματα (προϊστάμενοι τμημάτων, σίτισης, υποδοχής, food and beverage κ.λπ.)

3.4 Σύνδεση ειδικοτήτων και πιστοποίησης

Ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες σε ότι αφορά το ανθρώπινο εργατικό δυναμικό και την εξέλιξή του στην αγορά εργασίας, αποτελεί η πιστοποίηση γνώσεων και προσόντων. Η αναγκαιότητα αυτή απορρέει τόσο από τα ευρήματα των ερευνών που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του έργου αλλά και από τις προτεραιότητες που έχουν τεθεί στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 σε ότι αφορά το ανθρώπινο δυναμικό.

Μάλιστα στο πλαίσιο της λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών της αγοράς εργασίας οι κοινωνικοί εταίροι (οι οποίοι αποτελούν μέλη του Συστήματος) έχουν ήδη προχωρήσει στην εκπόνηση επαγγελματικών περιγραμμάτων για συγκεκριμένες ειδικότητες, ενώ ο ΕΟΠΠΕΠ διαθέτει ήδη 203 πιστοποιημένα επαγγελματικά περιγράμματα.

Στη συνέχεια γίνεται μια σύντομη παράθεση των επαγγελματικών περιγραμμάτων που ανέπτυξαν οι κοινωνικοί εταίροι και οποία σχετίζονται με τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής οικονομίας, καθώς επίσης και των συναφών πιστοποιημένων περιγραμμάτων που διαθέτει ο ΕΟΠΠΕΠ.

Επαγγελματικά Περιγράμματα που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Διάγνωσης Αναγκών

A/A	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΤΑΙΡΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ/ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ	Τομείς δραστηριότητας
1	ΕΣΕΕ	ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΣ ΠΩΛΗΤΗΣ	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο
2	ΕΣΕΕ	ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο
3	ΙΝΣΕΤΕ	ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ/Η ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ / ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ	Τουρισμός - εστίαση
4	ΙΝΣΕΤΕ	ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ (DIGITAL MARKETING) ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	Τουρισμός - εστίαση
5	ΣΕΒ	ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	Μεταποίηση
6	ΣΕΒ	ΤΕΧΝΙΤΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ/ ΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΜΗΧΑΝΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	Μεταποίηση
7	ΣΕΒ	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ R&D (ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ)	Μεταποίηση

Πιστοποιημένα Επαγγελματικά Περιγράμματα ΕΟΠΠΕΠ

A/A	ΠΗΓΗ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ/ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ	Τομείς δραστηριότητας
1	ΕΟΠΠΕΠ	ΟΙΚΟΞΕΝΑΓΟΣ (ΞΕΝΑΓΟΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ)	Τουρισμός - εστίαση
2	ΕΟΠΠΕΠ	Αγρότης- Υπεύθυνος Αγροτουριστικής Μονάδας	Αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία κλπ.)
3	ΕΟΠΠΕΠ	Στέλεχος Αγροτικών Επιχειρήσεων	Αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία κλπ.)
4	ΕΟΠΠΕΠ	Τεχνικός Αμπελουργίας – Οινοποιίας	Αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία κλπ.)
5	ΕΟΠΠΕΠ	Τεχνίτης Γεωργικών μηχανημάτων	Αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία κλπ.)
6	ΕΟΠΠΕΠ	Τεχνίτης Θερμοκηπιακών καλλιεργειών	Αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία κλπ.)
7	ΕΟΠΠΕΠ	Αλιέας	Αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία κλπ.)
8	ΕΟΠΠΕΠ	Τεχνίτης Υδατοκαλλιέργειας	Αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία κλπ.)
9	ΕΟΠΠΕΠ	Διοργανωτής Τουριστικών Πακέτων	Τουρισμός - εστίαση

A/A	ΠΗΓΗ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ/ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ	Τομείς δραστηριότητας
10	ΕΟΠΠΕΠ	Εξωτερικός Πωλητής	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο
11	ΕΟΠΠΕΠ	Ειδικός Λουτροθεραπείας-Θαλασσοθεραπείας	Τουρισμός - εστίαση
12	ΕΟΠΠΕΠ	Εμποροϋπάλληλος	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο
13	ΕΟΠΠΕΠ	Εμπυχωτής Τουρισμού	Τουρισμός - εστίαση
14	ΕΟΠΠΕΠ	Μελισσοκόμος	Αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία κλπ.)
15	ΕΟΠΠΕΠ	Μάγειρας	Τουρισμός - εστίαση
16	ΕΟΠΠΕΠ	Μπάρμαν	Τουρισμός - εστίαση
17	ΕΟΠΠΕΠ	Μπουφετζής	Τουρισμός - εστίαση
18	ΕΟΠΠΕΠ	Οροφοκόμος	Τουρισμός - εστίαση
19	ΕΟΠΠΕΠ	Σερβιτόρος	Τουρισμός - εστίαση
20	ΕΟΠΠΕΠ	Στέλεχος Υπηρεσιών Συστηματοποιημένου Επισιτισμού (Catering)	Τουρισμός - εστίαση
21	ΕΟΠΠΕΠ	Στέλεχος Διαχείρισης και Εμπορίας Βιολογικών Προϊόντων	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο
22	ΕΟΠΠΕΠ	Στέλεχος Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων	Τουρισμός - εστίαση
23	ΕΟΠΠΕΠ	Στέλεχος Υποστήριξης Marketing	Αγροδιατροφικός τομέας -τουρισμός
24	ΕΟΠΠΕΠ	Τεχνικός διαχείρισης και εμπορίας νωπών οπωροκηπευτικών	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο

Σε κάθε περίπτωση σημειώνεται ότι η απουσία πιστοποιημένου επαγγελματικού περιγράμματος σε κάποια ειδικότητα δεν αποτελεί περιορισμό για την υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης/ επιμόρφωσης στο πλαίσιο αυτής, ωστόσο:

- Για να υπάρξει δυνατότητα επικύρωσης των γνώσεων και δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν από τους συμμετέχοντες σε αυτή θα πρέπει να δοθεί έμφαση στον κατάλληλο σχεδιασμό των προγραμμάτων αυτών.
- Για να υπάρξει δυνατότητα πιστοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν από τους συμμετέχοντες σε αυτή θα πρέπει ο φορέας που θα πραγματοποιήσει την πιστοποίηση να διαπιστευτεί από τον Εθνικό Οργανισμό Διαπίστευσης (ΕΣΥΔ) σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο Διαπίστευσης φορέων πιστοποίησης προσώπων ELOT EN ISO/IEC 17024 για τις συγκεκριμένες ειδικότητες που αφορά το πρόγραμμα κατάρτισης.

Επιπρόσθετα σημειώνεται ότι υπάρχει ήδη η δυνατότητα πιστοποίησης επαγγελματιών σε διάφορες ειδικότητες, από ιδιωτικούς φορείς που έχουν διαπιστευτεί (για τις ειδικότητες αυτές) από τον ΕΣΥΔ, σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο Διαπίστευσης φορέων πιστοποίησης προσώπων ELOT EN ISO/IEC 17024.

Τέλος, αναφέρεται ότι υπάρχει η δυνατότητα ανάπτυξης επαγγελματικών περιγραμμάτων για ειδικότητες που αποτελούν προτεραιότητα για συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας. Υπάρχει συγκεκριμένη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί για την διαμόρφωση του επαγγελματικού περιγράμματος (στην οποία μεταξύ άλλων

περιλαμβάνεται και η διαβούλευση με κοινωνικούς εταίρους), το οποίο θα πρέπει να πιστοποιηθεί από τον ΕΟΠΠΕΠ.

4 Διαπιστώσεις του τυχόν ελλείμματος γνώσεων και δεξιοτήτων ανά ειδικότητα (ανάγκες συμπλήρωσης/εκσυγχρονισμού)

Με βάση τα ευρήματα από την πρωτογενή και δευτερογενή έρευνα πεδίου, σταχυολογούνται στη συνέχεια τα βασικά ευρήματα σε σχέση με την ανακολούθια δεξιοτήτων και απαιτήσεων της αγοράς εργασίας στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.

4.1 Ελλείμματα γνώσεων και δεξιοτήτων

Ειδικότερα, παρουσιάζονται για κάθε τομέα οικονομικής δραστηριότητας και ειδικότητα οι ελλείψεις σε γνώσεις και δεξιότητες. Επισημαίνεται ωστόσο ότι οι πληροφορίες που παρέχονται δεν είναι εξαντλητικές.

Τομείς δραστηριότητας	Ειδικότητες	Έλλειμμα γνώσεων και δεξιοτήτων που διαπιστώθηκε
Αγροδιατροφικός τομέας (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία κλπ.)	<ul style="list-style-type: none"> • Αγρότες • Αλιείς, ιχθυοτρόφοι • Κτηνοτρόφοι 	<ul style="list-style-type: none"> • Οριζόντια δεξιότητα χρήσης ΤΠΕ (αποτελεσματική χρήση Η/Υ, εφαρμογή λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων). • Βελτίωση δεξιοτήτων χρήσης ξένης γλώσσας. • Εξειδικευμένες επαγγελματικές δεξιότητες όπως: <ul style="list-style-type: none"> ○ νέες τεχνολογίες στην παραγωγή ○ θέματα ποιότητας ○ ασφάλεια τροφίμων ○ παραγωγή βιολογικών προϊόντων ○ προστασία του περιβάλλοντος ○ κανονισμοί υγιεινής
	<ul style="list-style-type: none"> • Υπεύθυνοι/ Διευθυντές παραγωγής • Στελέχη Μάρκετινγκ • Πωλητές (χονδρικής, λιανικής) 	<ul style="list-style-type: none"> • Οριζόντια δεξιότητα χρήσης ΤΠΕ (αποτελεσματική χρήση Η/Υ, εφαρμογή λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων). • Γνώσεις και δεξιότητες σε θέματα marketing και γενικά προβολής και προώθησης των προϊόντων. • Γνώσεις και δεξιότητες σε θέματα σε θέματα που αφορούν λειτουργία e-shop/ πωλήσεις μέσω διαδικτύου. • Δεξιότητες χρήσης των κοινωνικών μέσων δικτύωσης, όπως facebook, twitter, κ.λπ., για την προώθηση εξαγωγών και την αύξηση της εξωστρέφειας γενικότερα.

Τομείς δραστηριότητας	Ειδικότητες	Έλλειμμα γνώσεων και δεξιοτήτων που διαπιστώθηκε
	<p>Εξειδικευμένα στελέχη όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βιολόγοι στην ιχθυοκαλλιέργεια/αλιεία • Οινολόγοι • Σύμβουλοι στους τομείς της ιχθυοκαλλιέργειας/αλιείας, γεωργίας, κτηνοτροφίας κλπ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Δυνατότητα ανάπτυξης διασυνδέσεων μεταξύ του κλάδου του τουρισμού και της αγροδιατροφής • Οριζόντια δεξιότητα χρήσης ΤΠΕ (αποτελεσματική χρήση Η/Υ, εφαρμογή λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων). • Αναβάθμιση γνώσεων σε εξειδικευμένα αντικείμενα όπως: <ul style="list-style-type: none"> ο προστασία του περιβάλλοντος ο νέες τεχνολογίες και μέθοδοι στην παραγωγή ο περιβαλλοντική διαχείριση ο συστήματα ποιότητας (όπως ISO και HACCP).
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	<ul style="list-style-type: none"> • Διευθύνοντες επιχειρηματίες και προϊστάμενοι μικρών επιχειρήσεων χονδρικού και λιανικού εμπορίου • Καταστηματάρχες 	<ul style="list-style-type: none"> • Οριζόντια δεξιότητα χρήσης ΤΠΕ (αποτελεσματική χρήση Η/Υ, εφαρμογή λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων). • Δεξιότητες χρήσης των κοινωνικών μέσων δικτύωσης, όπως facebook, twitter, κ.λπ., για την προώθηση εξαγωγών και την αύξηση της εξωστρέφειας γενικότερα. • Αναβάθμιση γνώσεων σε εξειδικευμένα αντικείμενα όπως: <ul style="list-style-type: none"> ο Τεχνικές πωλήσεων ο Αύξηση των εξαγωγών ο Θέματα ποιότητας ο Λειτουργία e-shop/ πωλήσεις μέσω διαδικτύου
	<ul style="list-style-type: none"> • Πωλητές σε καταστήματα • Υπάλληλοι σε καταστήματα 	<ul style="list-style-type: none"> • Οριζόντια δεξιότητα χρήσης ΤΠΕ (αποτελεσματική χρήση Η/Υ, εφαρμογή λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων). • Βελτίωση δεξιοτήτων χρήσης ξένης γλώσσας (εκμάθηση ξένων γλωσσών στις κύριες αγορές τουριστών, ήτοι στα Αγγλικά, Ρωσικά, Πολωνικά, Γαλλικά, Γερμανικά και Ιταλικά) • Δεξιότητες χρήσης των κοινωνικών μέσων δικτύωσης, όπως facebook, twitter, κ.λπ., για την προώθηση εξαγωγών και την αύξηση της εξωστρέφειας

Τομείς δραστηριότητας	Ειδικότητες	Έλλειμμα γνώσεων και δεξιοτήτων που διαπιστώθηκε
		<p>γενικότερα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Γνώσεις και δεξιότητες σε θέματα σε θέματα που αφορούν λειτουργία e-shop/ πωλήσεις μέσω διαδικτύου. • Ενίσχυση δεξιοτήτων επικοινωνίας και διαχείρισης συγκρούσεων για όσους έρχονται σε επαφή με πελάτες. • Αναβάθμιση γνώσεων σε εξειδικευμένα αντικείμενα όπως: <ul style="list-style-type: none"> ○ Τεχνικές πωλήσεων ○ Λογιστική / οικονομικά θέματα ○ Οργανωτικές δεξιότητες
<p>Τουρισμός - εστίαση</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Οι εμπλεκόμενοι στον τουριστικό κλάδο όπως στελέχη υποδοχής (reception) και εξυπηρέτησης πελατών κλπ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Οριζόντια δεξιότητα χρήσης ΤΠΕ (αποτελεσματική χρήση Η/Υ, εφαρμογή λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων). • Βελτίωση δεξιοτήτων χρήσης ξένης γλώσσας. (εκμάθηση ξένων γλωσσών στις κύριες αγορές τουριστών, ήτοι στα Αγγλικά, Ρωσικά, Πολωνικά, Γαλλικά, Γερμανικά και Ιταλικά) • Ενίσχυση δεξιοτήτων επικοινωνίας και διαχείρισης συγκρούσεων για αυτούς που έρχονται σε επαφή με πελάτες.
	<ul style="list-style-type: none"> • Διευθυντές εστιατορίων • Υπεύθυνοι ξενοδοχείων • Στελέχη Μάρκετινγκ στον κλάδο της εστίασης και του τουρισμού • Στελέχη οργάνωσης δραστηριοτήτων στον τουριστικό τομέα 	<ul style="list-style-type: none"> • Οριζόντια δεξιότητα χρήσης ΤΠΕ (αποτελεσματική χρήση Η/Υ, εφαρμογή λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων). • Γνώσεις και δεξιότητες σε θέματα marketing και γενικά προβολής και προώθησης των προϊόντων και υπηρεσιών. • Δεξιότητες χρήσης των κοινωνικών μέσων δικτύωσης, όπως facebook, twitter, κ.λπ., για την προώθηση εξαγωγών και την αύξηση της εξωστρέφειας γενικότερα. • Γνώσεις και δεξιότητες σε θέματα σε θέματα που αφορούν λειτουργία e-shop/ πωλήσεις μέσω διαδικτύου. • Δυνατότητα ανάπτυξης διασυνδέσεων μεταξύ του κλάδου του τουρισμού και της αγροδιατροφής (πχ. τοπικά προϊόντα να αξιοποιούνται και να προωθούνται από τις

Τομείς δραστηριότητας	Ειδικότητες	Έλλειμμα γνώσεων και δεξιοτήτων που διαπιστώθηκε
		τουριστικές μονάδες και τα εστιατόρια της Περιφέρειας) • Προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως ο οινoturισμός.
Μεταποίηση	• Εργαζόμενοι σε μονάδες μεταποίησης	• Οριζόντια δεξιότητα χρήσης ΤΠΕ (αποτελεσματική χρήση Η/Υ, εφαρμογή λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και δημιουργίας παρουσιάσεων). • Αναβάθμιση γνώσεων σε εξειδικευμένα αντικείμενα ανάλογα με το αντικείμενο της επιχείρησης.

4.2 Ανάγκες συμπλήρωσης/εκσυγχρονισμού γνώσεων και δεξιοτήτων

Στη συνέχεια παρατίθενται ενδεικτικά προγράμματα κατάρτισης, επιμόρφωσης και απόκτησης εργασιακής εμπειρίας, τα οποία θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και τον Θεματικό Στόχο 8 «Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων» μέσω των κάτωθι Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020:

- ΠΕΠ Ιονίων Νήσων 2014-2020 (ΠΕΠ ΙΝ)
- ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση (ΕΠ ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ)
- ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑΝΕΚ)

Τα ως κάτω προτεινόμενα προγράμματα προκύπτουν από τις διαγνωσμένες ανάγκες και τα ελλείμματα σε γνώσεις και δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού, όπως αυτά προέκυψαν από την έρευνα πεδίου και σχολιάστηκαν στις σχετικές ενότητες.

Ο ακόλουθος πίνακας αποτυπώνει τα προγράμματα **συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης**, τα οποία με στοχευμένο τρόπο θα καλύψουν τις ανάγκες συγκεκριμένων ομάδων στόχου σε γνώσεις και δεξιότητες. Στην πρώτη στήλη του πίνακα φαίνεται ο τίτλος του προτεινόμενου προγράμματος, ενώ στη δεύτερη στήλη παρουσιάζονται οι δυνητικές πηγές χρηματοδότησης στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Προτεινόμενο πρόγραμμα	Πηγές Χρηματοδότησης
1. Στοχευμένα προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (τύπου «voucher»): a. Σε ειδικότητες/ επαγγέλματα που έχει αναδείξει η περιφερειακή RIS3. b. Σε τομείς της οικονομίας που εμπίπτουν σε εθνικές προτεραιότητες.	ΠΕΠ ΙΝ (για τους τομείς της Περιφερειακής RIS3): • ΕΠ 8.ι ΕΠΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ (για τομείς της οικονομίας που αποτελούν εθνική προτεραιότητα): • ΕΠ 8.ι

Προτεινόμενο πρόγραμμα	Πηγές Χρηματοδότησης
	<ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.ii (εξειδικευμένα προγράμματα για Νέους)
<p>2. Πρόγραμμα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας:</p> <p>a. Σε ειδικότητες/ επαγγέλματα που έχει αναδείξει η περιφερειακή RIS3.</p> <p>b. Σε τομείς της οικονομίας που εμπίπτουν σε εθνικές προτεραιότητες.</p>	<p>ΠΕΠ IN (για τους τομείς της Περιφερειακής RIS3):</p> <ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.i <p>ΕΠΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ (για τομείς της οικονομίας που αποτελούν εθνική προτεραιότητα):</p> <ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.i ΕΠ 8.ii (εξειδικευμένα προγράμματα για Νέους)
<p>3. Πρόγραμμα κατάρτισης ανέργων σε οριζόντιες δεξιότητες (χρήση ΤΠΕ, χρήση ξένης γλώσσας, χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης) που να οδηγεί σε πιστοποίηση.</p>	<p>ΠΕΠ IN (για τους τομείς της Περιφερειακής RIS3):</p> <ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.i <p>ΕΠΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ (για τομείς της οικονομίας που αποτελούν εθνική προτεραιότητα):</p> <ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.i ΕΠ 8.ii (εξειδικευμένα προγράμματα για Νέους)
<p>4. Πρόγραμμα κατάρτισης εργαζομένων σε οριζόντιες δεξιότητες (χρήση ΤΠΕ, χρήση ξένης γλώσσας, χρήσης των κοινωνικών μέσων δικτύωσης κλπ.) που να οδηγεί σε πιστοποίηση</p>	<p>ΠΕΠ IN (για τους τομείς της περιφερειακής RIS3) και ΕΠΑΝΕΚ για τομείς της οικονομίας που αποτελούν εθνική προτεραιότητα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.v
<p>5. Πρόγραμμα ενίσχυσης της ικανότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στην αλλαγή (συμβουλευτική υποστήριξη επιχειρήσεων, κατάρτιση/ επιμόρφωση εργαζομένων και επιχειρηματιών σε οριζόντιες (όπως παραπάνω) και εξειδικευμένες δεξιότητες όπως marketing, τεχνικές πωλήσεων – πωλήσεις μέσω διαδικτύου, ποιότητα προϊόντων, νέες τεχνολογίες και μέθοδοι στην παραγωγή, περιβαλλοντική διαχείριση, δεξιότητες επικοινωνίας και διαχείρισης συγκρούσεων κλπ.)</p>	<p>ΠΕΠ IN (για τους τομείς της περιφερειακής RIS3) και ΕΠΑΝΕΚ για τομείς της οικονομίας που αποτελούν εθνική προτεραιότητα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.v
<p>6. Προγράμματα ενίσχυσης της αυταπασχόλησης (παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης και mentoring για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, παροχή κεφαλαίου εκκίνησης κλπ.)</p>	<p>ΠΕΠ IN (για τους τομείς της περιφερειακής RIS3) και ΕΠΑΝΕΚ για τομείς της οικονομίας που αποτελούν εθνική προτεραιότητα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.iii
<p>7. Πρόγραμμα πιστοποίηση προσόντων επαγγελματιών:</p> <p>a. Σε ειδικότητες/ επαγγέλματα που έχει αναδείξει η περιφερειακή RIS3.</p> <p>b. Σε τομείς της οικονομίας που εμπίπτουν σε εθνικές προτεραιότητες.</p>	<p>ΠΕΠ IN (για τους τομείς της περιφερειακής RIS3) και ΕΠΑΝΕΚ για τομείς της οικονομίας που αποτελούν εθνική προτεραιότητα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.iii

Προτεινόμενο πρόγραμμα	Πηγές Χρηματοδότησης
	<ul style="list-style-type: none"> ΕΠ 8.ν

Υπόμνημα πίνακα:

- ΕΠ 8.i:

Επενδυτική Προτεραιότητα 8.i «Πρόσβαση των ατόμων που αναζητούν εργασία και των μη ενεργών οικονομικά ατόμων στην απασχόληση, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων και των ατόμων που βρίσκονται για μεγάλο χρονικό διάστημα εκτός της αγοράς εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση και της υποστήριξης της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού»

- ΕΠ 8.ii:

Επενδυτική Προτεραιότητα 8.ii: «Βιώσιμη ένταξη στην αγορά εργασίας των νέων (ΠΑΝ), ιδιαίτερα εκείνων που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων των νέων που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού και των νέων από περιθωριοποιημένες κοινότητες, μεταξύ άλλων μέσω της υλοποίησης της «Εγγύησης για τη νεολαία»»

- ΕΠ 8.iii:

Επενδυτική Προτεραιότητα 8.iii «Αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία νέων επιχειρήσεων, και ειδικά καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων»

- ΕΠ 8.ν:

Επενδυτική Προτεραιότητα 8.ν «Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές»

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο υλοποίησης προγραμμάτων κατάρτισης στον τομέα του Τουρισμού μπορεί να ληφθεί υπόψη και ο Οδικός Χάρτης για τα Ιόνια Νησιά 2015-2020 που διαμορφώθηκε από τον ΙΝΣΕΤΕ, στο πλαίσιο διαμόρφωσης ενός Marketing Plan του Τουριστικού Προϊόντος. Στο πλαίσιο του Οδικού Χάρτη εξειδικεύονται δράσεις για την τουριστική ανάπτυξη στα Ιόνια Νησιά, στο πλαίσιο των οποίων προτείνονται και παρεμβάσεις για το ανθρώπινο δυναμικό.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

I. Κενές θέσεις εργασίας το 2014 σε εθνικό επίπεδο

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι **κενές θέσεις** το 4^ο τρίμηνο του 2014 όπως φαίνονται από τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ. Γενική διαπίστωση αποτελεί το γεγονός ότι ο μεγαλύτερος αριθμός κενών θέσεων συγκεντρώνεται στα επαγγέλματα παροχής υπηρεσιών και στα επιστημονικά επαγγέλματα επιβεβαιώνοντας τον δυναμισμό των επαγγελματιών αυτών.

Πίνακας 2: Αριθμός Κενών Θέσεων ανά Κλάδο Οικονομικής δραστηριότητας και στρώμα επαγγέλματος, ΕΛΣΤΑΤ 2014

Κλάδος Οικονομικής δραστηριότητας ανά στρώμα επαγγέλματος (NACE2)			Αριθμός Κενών Θέσεων
B	B	Ορυχεία και λατομεία.	37
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	0
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	0
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	0
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	12
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	0
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	17
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	3
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρών ακτες και μικροεπαγγελματίες	5
	Γ	Γ	Μεταποίηση.
1		Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	87
2		Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	58
3		Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	59
4		Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	309
5		Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	1114
7		Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	552
8		Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών	355

		εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	1384
Δ	Δ	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού.	0
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	0
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	0
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	0
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	0
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	0
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	0
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	0
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	0
Ε	Ε	Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης.	255
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	12
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	33
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	46
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	60
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	4
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	44
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	36
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	20
ΣΤ	ΣΤ	Κατασκευές.	824
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	0
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	45
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	51

	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	18
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	0
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	651
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	50
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	9
Z	Z	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών.	5098
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	13
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	11
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	9
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	868
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	2353
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	129
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	33
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	1682
H	H	Μεταφορά και αποθήκευση.	2597
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	67
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	242
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	66
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	270
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	119
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	492
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	1071
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	270
Θ	Θ	Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης.	13781

	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	4
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	0
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	3
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	5
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	11759
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	0
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	0
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	2010
I	I	Ενημέρωση και επικοινωνία.	1551
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	8
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	324
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	285
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	815
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	76
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	43
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	0
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	0
K	K	Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες.	437
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	0
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	15
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	0
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	406
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	0
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	16

	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	0
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	0
Λ	Λ	Διαχείριση ακίνητης περιούσιας.	271
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	0
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	12
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	0
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	259
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	0
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	0
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	0
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	0
Μ	Μ	Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες.	4046
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	0
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	1774
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	71
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	858
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	74
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	1240
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	3
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	26
Ν	Ν	Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες.	887
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	13
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	112
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	28

	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	345
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	10
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	24
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	1
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	354
Ξ	Ξ	Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση.	20525
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	54
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	4767
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	2111
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	1849
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	162
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	3771
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	2282
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	5529
Ο	Ο	Εκπαίδευση.	3804
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	0
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	3498
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	46
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	243
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	8
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	0
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	0
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	9
Π	Π	Δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα.	1534

	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	0
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	560
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	723
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	49
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	50
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	50
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	52
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	50
P	P	Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία.	1155
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	1
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	176
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	88
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	529
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	10
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	10
	8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	103
	9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	238
Σ	Σ	Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών.	2619
	1	Μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα	0
	2	Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	211
	3	Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	36
	4	Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	99
	5	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	2213
	7	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	14

8	Χειριστές μηχανημάτων σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και συναρμολογητές	1
9	Ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	45
Σύνολο κενών θέσεων		63.339

II. Στοιχεία ποιοτικής έρευνας

Για την πραγματοποίηση των εις βάθος συνεντεύξεων αναπτύχθηκε και χρησιμοποιήθηκε ένας ημιδομημένος Οδηγός συνέντευξης, ο οποίος παρουσιάζεται παρακάτω.

Η επιλογή και η ενημέρωση των εμπλεκόμενων στην ποιοτική έρευνα έγινε από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Ιονίων Νήσων μέσω ενημερωτικής επιστολής. Στη συνέχεια οι ερευνητές ήρθαν σε επαφή με τους εκπροσώπους των φορέων, επιχειρήσεων και οργανώσεων και οριστικοποίησαν την ημέρα και την ώρα διενέργειας των συνεντεύξεων.

Η έρευνα διήρκησε 2 εβδομάδες και πραγματοποιήθηκαν συνολικά 16 συνεντεύξεις, στις οποίες συμμετείχαν εκπρόσωποι τεσσάρων από τους πέντε τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής RIS3 (Αγροδιατροφή, Αλιεία, Θαλάσσιος και Θεματικός Τουρισμός)¹⁷, καλύπτοντας και τις τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες.

Ημι-δομημένος οδηγός συνέντευξης ποιοτικής έρευνας

Ημιδομημένος Οδηγός εις βάθος Συνέντευξης (in depth interview)	
1. Ποια είναι τα γενικά χαρακτηριστικά της ομάδας, ή του κλάδου, ή του επαγγέλματος που εκπροσωπείτε;	
✓ Ποια είναι τα προϊόντα – υπηρεσίες που παράγει (αρχικά, σήμερα, μελλοντικά) - ποια τα στοιχεία καινοτομίας;	
✓ Ποιες είναι οι προοπτικές και τάσεις του κλάδου (στην εγχώρια και διεθνή αγορά) – ο κλάδος είναι δυναμικός, στάσιμος ή φθίνων;	
✓ Αναφορά σε κενές θέσεις εργασίας. Εκτίμηση για αριθμό κενών θέσεων εργασίας και συσχέτιση με ειδικότητες και εκπαιδευτικό επίπεδο.	
✓ Εκτίμηση αριθμού εργαζομένων (αρχικά, σήμερα, μελλοντικά).	
✓ Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των εργαζομένων: εκπαίδευση, εθνικότητα, φύλο, κλπ. (αρχικά, σήμερα, μελλοντικά).	
2. Ποια είναι τα προσόντα, οι δεξιότητες και οι ικανότητες των εργαζομένων;	
✓ Με ποιόν τρόπο επιλέγονται οι εργαζόμενοι (πηγές εξεύρεσης νέου προσωπικού, κριτήρια, εμπλεκόμενοι στην επιλογή, τρόπος αξιολόγησης υπάρχοντος προσωπικού, αποτελέσματα αξιολόγησης, εμπλεκόμενοι στην αξιολόγηση)	
✓ Τυπικά προσόντα που ζητούνται από τους εργαζόμενους και τυπικά	

¹⁷ Ο πέμπτος τομέας προτεραιοποίησης της RIS3 είναι ο αναδυόμενος τομέας των υπηρεσιών υγείας και της βιοϊατρικής.

Ημιδομημένος Οδηγός εις βάθος Συνέντευξης (in depth interview)	
προσόντα που προσφέρονται από τους υποψήφιους και τους ήδη εργαζόμενους.	
✓ Συζήτηση για βασικές δεξιότητες, κοινωνικές δεξιότητες και δεξιότητες σε ΤΠΕ. Ποιες δεξιότητες και ικανότητες απαιτούνται από τους εργαζόμενους (υφιστάμενους και υποψήφιους). *	
✓ Ποιες είναι οι σημαντικότερες δεξιότητες που σχετίζονται με το συγκεκριμένο επάγγελμα ή οι οριζόντιες δεξιότητες;	
✓ Υπάρχουν άλλα χαρακτηριστικά που θεωρούνται αλληλένδετα με συγκεκριμένες ειδικότητες ή που θεωρούνται απαραίτητα για πολλές ειδικότητες; Για παράδειγμα είναι απαραίτητη η μυϊκή δύναμη για κάποιες ειδικότητες;	
✓ Χαρακτηριστικά όπως το φύλο, η οικογενειακή κατάσταση, η εθνικότητα ή η ηλικία επηρεάζουν την πιθανότητα πρόσληψης για κάποιες θέσεις και ποιες;	
3. Σε ποιόν βαθμό παρατηρείται αναντιστοιχία δεξιοτήτων;	
✓ Εντοπίζονται συγκεκριμένες «οριζόντιες» και/ή επαγγελματικές δεξιότητες στις οποίες διαπιστώνεται έλλειψη; Ποιες είναι οι δεξιότητες αυτές, σε ποια επαγγέλματα και κλάδους διαπιστώνονται οι σχετικές ελλείψεις;	
✓ Υπάρχουν άλλες ικανότητες που θεωρούνται χρήσιμες και δεν περιλαμβάνονται στα παραπάνω; Υπάρχουν τέτοιες ικανότητες που θεωρούνται χρήσιμες από τους εργοδότες αλλά που λείπουν συχνά από τους εργαζόμενους και γιατί;	
✓ Με ποιόν τρόπο αντιμετωπίζονται οι ελλείψεις σε δεξιότητες και ικανότητες;	
4. Πόσο συχνά συμμετέχουν οι εργαζόμενοι σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και διά βίου μάθησης; Με ποιους τρόπους αναπτύσσονται οι δεξιότητες και οι ικανότητες του ανθρώπινου δυναμικού;	
✓ Στοιχεία για προγράμματα κατάρτισης, αντικείμενα, φορείς, πιστοποιήσεις κ.λπ.	
✓ Κίνητρα για συμμετοχή, δημοσιότητα προγραμμάτων.	
✓ Πόσο αποτελεσματικά θεωρείτε τα προγράμματα κατάρτισης για ανέργους και για εργαζόμενους;	
5. Προτάσεις για την κάλυψη δεξιοτήτων και την καλύτερη σύζευξη προσφοράς και ζήτησης εργασίας.	

* Λίστα με δεξιότητες και ικανότητες

1. Καλή γνώση και χρήση της ελληνικής γλώσσας	2. Δημιουργικότητα
3. Γνώση ξένων γλωσσών	4. Εργασία σε ομάδα
5. Αριθμητική ικανότητα	6. Πρωτοβουλία και επιχειρηματικότητα
7. Βασικές ψηφιακές ικανότητες	8. Οργανωτικές ικανότητες
9. Εξειδικευμένες ψηφιακές ικανότητες	10. Επαγγελματικές δεξιότητες (δεξιότητες που σχετίζονται με την τεχνική κατάρτιση του εργαζόμενου)
11. Ικανότητα διά βίου μάθησης	12. Διαπροσωπικές και επικοινωνιακές δεξιότητες
13. Ευελιξία-προσαρμοστικότητα	14. Επίλυση προβλημάτων
15. Άλλες δεξιότητες: παρακαλώ σημειώστε:	

Ευρετήριο Πινάκων και Σχημάτων

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	12
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2: ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 2015-2025 ΣΤΗΝ ΕΕ28	14
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3: ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 2015-2025 ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	15
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4: ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΕ ΑΠΟΛΥΤΟΥΣ ΑΡΙΘΜΟΥΣ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 2013-2025 ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	16
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5: ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 2015-2025 ΣΤΗΝ ΕΕ28	16
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6: ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΣΕ ΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΕΤΗ.....	17
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7: ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 2015-2025 ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	18
ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΣΕ ΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΕΤΗ.....	17
ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΕΝΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΣΤΡΩΜΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ, ΕΛΣΤΑΤ 2014	56

Στη συζήτηση του θέματος παραβρέθηκαν ο κ. Σπίγγος Αθανάσιος, Προϊστάμενος της μονάδας Α΄ Προγραμματισμού και Αξιολόγησης και η κ. Δήμητρα Αλιφέρη εκπρόσωπος της εταιρείας εκπόνησης της μελέτης.

-----Παράλειψη-----

Ακολούθησε διαλογική συζήτηση και ο Επικεφαλής της παράταξης "Μεγάλο Ιόνιο" κ. Γεώργιος Τσιλιμιδός αναφερόμενος στη μελέτη ανέφερε ότι το πρόβλημα είναι η έλλειψη χρηματοδότησης στις προτεραιότητες, η γραφειοκρατία, και οι ιδεοληπτικές προσεγγίσεις. Δεν είναι η έλλειψη προσόντων το κυρίαρχο πρόβλημα χωρίς αυτό να σημαίνει ότι υπάρχει άρνηση στην αναβάθμιση των προσόντων.

Στη συνέχεια ακολούθησε διαλογική συζήτηση και ο επικεφαλής της παράταξης "Λαϊκή Συσπείρωση" κ. Θεόδωρος Γουλής αναφερόμενος στη μελέτη δήλωσε ότι παρότι περιέχει σημαντικά στοιχεία δεν έχει προβλεφθεί σε αυτήν ο τομέας της παράκτιας αλιείας και η ενίσχυση του θαλάσσιου πλούτου σε όλων των ειδών τα αλιεύματα καθώς και η έλλειψη αλιευτικών Καταλυμάτων στην Κέρκυρα και η αξιοποίηση του Κερκυραϊκού ελαιώνα.

Ακολούθως ο Επικεφαλής της παράταξης "Επτανησιακή Αναγέννηση" κ. Γεώργιος Καλούδης ανέφερε ότι θα έπρεπε να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην αγροτική οικονομία, την αγροτική παραγωγή και την αλιεία, καθώς και στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος. Επίσης ανέφερε ότι θα πρέπει να μειωθεί και η φορολογία.

Στη συνέχεια ο Περιφερειακός Σύμβουλος κ. Παναγιώτης Μεταλληνός εξέφρασε την άποψη ότι θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη και το ποσοστό του αναλφαβητισμού στα Ιόνια νησιά επικαλούμενος παλαιότερη σχετική μελέτη για την Κέρκυρα καθώς και το γεγονός ότι το επιστημονικό βρίσκεται εκτός εργασίας, με αποτέλεσμα να έχουμε μεγάλο ποσοστό πτυχιούχων ανέργων και μεγάλο ποσοστό αναλφαβητισμού.

Ο Επικεφαλής της παράταξης "Επτανησίων Θέληση" κ. Χρήστος Άνθης αναφερόμενος στη μελέτη ανέφερε ότι οποιοσδήποτε τεχνοκρατικός σχεδιασμός όταν υπάρχει υψηλή φορολογία και χαμηλή μισθοδοσία δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί.

-----Παράλειψη-----

Ακολούθησε διαλογική συζήτηση και τέθηκε σε ψηφοφορία η έγκριση της εισήγησης με την παρατήρηση ότι σε επόμενη επικαιροποίησή της να ληφθούν υπόψη οι παρατηρήσεις που αναφέρθηκαν κατά την συζήτηση του θέματος καθώς και τα στοιχεία όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί με την πάροδο του χρόνου.

-----Παράλειψη-----

Κατά την ψηφοφορία παρόντες ήταν οι κάτωθι Περιφερειακοί Σύμβουλοι:

1. Χρήστος Μωραΐτης του Γερασίμου, Πρόεδρος του Π.Σ.
2. Δημήτρης Μπιάγκης του Σπυρίδωνος, Γραμματέας του Π.Σ.
3. Αλέξανδρος Μιχαλάς του Διονυσίου
4. Ιωάννης Φοντάνας του Νικολάου
5. Διονύσιος Στραβοράβδης του Παναγιώτη
6. Σπυρίδων Γαλιατσάτος του Μιχαήλ – Σωτηρίου
7. Διονύσιος Μπάστας του Παύλου
8. Σπυρίδων Δραζίνος του Δημητρίου
9. Σπυριδούλα – Σοφία Αγγουράκη του Δημητρίου
10. Κων/νος Γκούσης του Θεόδωρου
11. Μαρίνα Μοσχάτ του Ευαγγέλου
12. Σπυρίδων Βλαχόπουλος του Βασιλείου
13. Σταύρος Γρηγόρης του Γεωργίου
14. Λουκία Κατωπόδη του Αντωνίου
15. Σουσσάνα Πεφάνη του Αγγέλου
16. Παναγιώτης Φιλίππου του Γεωργίου
17. Ανδρόνικος (Νικόλας) Βαλλιανάτος του Σωτηρίου

18. Παναγιώτης (Τάκης) Μεταλληνός του Νικολάου
19. Γεώργιος Τσιλιμιδός του Γερασίμου
20. Γεώργιος Καλούδης του Νικολάου
21. Θεόδωρος Γουλή του Σπυρίδωνος
22. Ιωάννης Κορφιάτης του Χαραλάμπους
23. Χρήστος Άνθης του Κωνσταντίνου

-----Παράλειψη-----

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

Το Περιφερειακό Συμβούλιο εγκρίνει την Μελέτη Διάγνωσης αναγκών Αγοράς Εργασίας Π.Ι.Ν. με την παρατήρηση ότι σε επόμενη επικαιροποίησή της να ληφθούν υπόψη οι παρατηρήσεις που αναφέρθηκαν κατά την συζήτηση του θέματος καθώς και τα στοιχεία όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί με την πάροδο του χρόνου.

Μειοψηφούντος των Περιφερειακών Συμβούλων κ.κ. Θεόδωρου Γουλή του Σπυρίδωνος και Ιωάννη Κορφιάτη του Χαραλάμπους.

Ο Περιφερειακός Σύμβουλος κ. Καλούδης δήλωσε ότι ψηφίζει ΛΕΥΚΟ αιτιολογώντας την ψήφο του γιατί σύμφωνα με την άποψή του στην συγκεκριμένη μελέτη δεν υπάρχουν στόχοι και ιεραρχήσεις και αφήνει απόλυτη ελευθερία στον Περιφερειάρχη και την Εκτελεστική Επιτροπή να λειτουργήσει.

Η παρούσα απόφαση έλαβε αυξ. αριθμό **243-24/16-12-2017**.

Ο Πρόεδρος Π.Σ

Χρήστος Μωραΐτης

Ο Γραμματέας Π.Σ

Δημήτρης Μπιάγκης